

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלזני שבת

פרשת ויקרא • תשפ"ה

מיטב עלוני השבת:

לקראת שבת מלכתא

סיפורי צדיקים

באר הפרשה

פאר מקדושים

אגעדנאנק

אז נדברו

פניני עין חמד

Dirshu

דרשן ד' ועזון

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

Dirshu
דרשו'ה' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

לקראת שבחת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

סיפורים ומעשים מרתקים

גליון מס' 476

פנינים לפרשת ויקרא פ"ה

הוא התחמק ממענה ישיר. לבסוף אמר שהוא אכן לומד תורה כמעט כל יום. השיב לו הרבי בחריפות ובתקיפות: "אצלי 'כמעט כל יום' משמעו 'כמעט אף פעם לא', ופני העשיר חפו

ה'מתנה' הכואבת שקיבל ראש הקהל באוסטרליה,
לאחר שאירח את הרבי מויזשניץ מונסי זצ"ל, בכבוד גדול

הרב עמרם בינעט

או הוֹדַע אֵלָיו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא (ד כח)

בימים האחרונים היה יומא דהילולא של אותו צדיק וקדוש מורי ורבי כ"ק מרן אדמו"ר מויזשניץ מונסי זיע"א, וזכיתי לשמוע עובדות נפלאות אודותיו מפי בנו כ"ק מרן אדמו"ר מויזשניץ בית שמש שליט"א, בענינים הנוגעים למזון ובענינים הנוגעים לנשמה, ובעז"ה יבואו הדברים בעיתם ובזמנם, אבל הפעם רצוני להתמקד במעשה אחד נפלא מאוד שממנו נוכל לקחת מוסר השכל גדול לכל עניני החיים.

וכך מספר הרבי שליט"א מעשה ששמע מפיו של יהודי מבוגר שהתגורר בערוב ימיו בבני ברק, והיה שוקד במשך רוב שעות היממה על התורה והעבודה באופן מיוחד במינו, ממש בגדר של 'לא פסיק פומיה מגירסא'.

אותו יהודי סיפר בעצמו לרבי שליט"א, שבעבר כשהיה מתגורר באוסטרליה, הוא לא היה מרבה ללמוד תורה. למעשה יכלו לעבור עליו ימים שבהם לא היה פותח בכלל גמרא או כל ספר יהודי אחר. הוא היה איש עסקים ובעל בעמיו, היה לו לב פתוח לצדקה ולכל ענינים שבקדושה, הוא אף כיהן כראש הקהל של הקהילה החסידית במקום, אבל לא היה קובע עיתים לתורה באופן עקבי.

לימים הגיע אביו של הרבי שליט"א, כ"ק מרן אדמו"ר מויזשניץ מונסי זצ"ל, לביקור באוסטרליה כדי לגייס תרומות למוסדותיו הקדושים, לישיבות והכוללים ותלמודי התורה ובתי החינוך לבנות ועוד ועוד.

חיפשו לו מקום ראוי לערוך בו 'דינר' מכובד לקבוצה מצומצמת של יהודים בעלי יכולת, ואותו יהודי נשאל אם הוא מסכים לארח את האירוע בביתו, והסכים בחפץ לב, הרבי מגיע לעיר, ומציעים לו לארח אותו בביתו, לא עלתה על דעתו לסרב להצעה כה מיוחדת. ואכן, הרבי זצ"ל הגיע לביתו ושוחח עם כל הנכבדים שהגיעו להשתתף ב'דינר', והיתה הצלחה גדולה ב"ה.

לאחר שהתפזרו המזמנים, נכנסו אותו עשיר יחד עם רעייתו ובנו ובתו אל הרבי כדי שהרבי יוכל להודות להם על האירוח ולהאציל להם מברכותיו ביד רחבה. הרבי אכן הודה להם בחום ובירך אותם מכל הלב, אבל אז ביקש מאותו 'ראש הקהל' שהוא רוצה לשאול

אותו שאלה חשובה...

הלה הסכים כמובן לשמוע מה השאלה, והרבי שאל אותו: "אמור לי יהודי יקר, האם הנל קובע עיתים לתורה ללמוד כל יום?". השיב העשיר שהוא משתדל מאוד בסייעתא דשמיא ללמוד בכל יום. אבל הרבי לא הסתפק בתשובה הזאת ושאל אותו באופן ישיר: "ואתה אכן לומד כל יום, או רק משתדל?".

פניו של העשיר הסמיקו במבוכה. הוא נשאל שאלה כזאת לא נעימה מול אשתו בנו ובתו, וניסה להתחמק ממענה ישיר. לבסוף אמר לרבי שהוא אכן לומד תורה כמעט כל יום. השיב לו הרבי בחריפות ובתקיפות: "אצלי 'כמעט כל יום' משמעו 'כמעט אף פעם לא', ופני העשיר חפן.

מיד הוסיף הרבי ושאל אותו: האם מוכן אתה לקבל על עצמך ללמוד תורה כל יום בלי להחסיר אף יום??? שוב ניסה ראש הקהל להתחמק מלענות תשובה ברורה, והחל לשאול את הרבי שאלות בעניינים אחרים, אודות מקום שהותו וכיצד הוא נוסע בחזרה לארה"ב, הרבי השיב לשאלותיו ומיד חזר לנושא, "האם תסכים לקבוע עיתים לתורה כל יום בהתחייבות גמורה???".

לבסוף נאלץ העשיר לקבל על עצמו בקבלה גמורה שיעסוק בתורה מדי יום בקביעות גמורה, וזאת לעיני בני משפחתו שרואים בבשתו כיצד הוא נחקר על ידי הרבי ולאחר מכן כיצד הרבי מאלץ אותו להתחייב לכך בעל כרחו.

"מה אומר ומה אדבר", סיפר העשיר לרבי שליט"א, "בכל ימי חי לא היתה לי כזאת עוגמת נפש גדולה כמו שגרם לי האבא שלכם. אף אם היה הרבי עושה זאת כשאני נמצא לבדי בחדר, זה היה מאוד לא נעים, והוא עוד שאל אותי את כל השאלות הללו בנוכחות בני משפחתי! פרצתי בבכי מר על העלבון הנורא שנגרם לי, ולמחרת היום, כשעזב הרבי את העיר בדרכו חזרה לארה"ב, ויצאו כל הקהל הקדוש ללוותו בכבוד הראוי, לא יכולתי לצאת ולהשתתף באותו מעמד, ונשארת בביתי מושפל ומבוזה.

"הרבי הרגיש בכך שלא באתי ללוותו", סיפר, "והוא גם שאל את המרא דאתרא הגאון רבי אלימלך אשכנזי זצ"ל, מדוע לא באתי למעמד, ונראה שהוא בכלל לא הרגיש בבושה הגדולה שגרם לי, ובעלבון הגדול שהיה מנת חלקי".

הוסיף האיש וסיפר שבמשך תקופה הוא לא היה מסוגל אפילו לשמוע את שמו של הרבי זצ"ל, והיה בלבו כעס גדול עליו על עוגמת הנפש הרבה שגרם לו כגמול על כך שאירח אותו בביתו בכבוד גדול. כל כך גדול היה הכאב, עד שבאותה עת הוא אפילו חלה בלבו מרוב צער ל"ע.

רק אחרי כמה חודשים החלו לייסר אותו מחשבותיו, אולי באמת הצדק עם הרבי? הוא רואה יהודי המקושר אליו שאינו קובע עיתים לתורה, וכי אין זה מתפקידו לתבוע ממנו שיתחיל לעשות זאת? והרי באמת איני קובע עיתים לתורה, וזה באמת לא מצב תקין ליהודי ירא שמים, איך אפשר לוותר על קביעת עיתים, ומה אענה ביום הדין כשישאלו אותי אם קבעתי עיתים לתורה???

מתוך המחשבות הללו קבע לעצמו זמן ללמוד בחברותא חצי שעה ביום, חוק ולא יעבור. במשך הזמן התחיל להרגיש טעם מיוחד של מתיקות מופלאה בלימוד, והחל להוסיף על מחצית השעה כהנה וכהנה עד שבראש השנה של שנת תש"מ, כבר נשכח מלבו הכעס והכאב הגדול שהיה לו על הרבי, ולכבוד ראש השנה נסע למונסי כדי לשהות במחיצתו של הרבי.

כאשר הזדקן והפסיק לעסוק בענייני מסחר, עלה לארץ הקודש וקבע מושבו בבני ברק, והיה יושב ולומד ברציפות במשך שעות רבות מדי יום, ולא פסק פומיה מגרסא.

האמת שאת הסיפור הזה, שהובא אלי בגרסה מלאה על ידי הגבאי המסור הרב יעקב פארקאש שיחי, ועל כך תודתי נתונה לו - צריכים ללמוד, ויש בו מוסר השכל לכמה וכמה דרכים, אבל אני רוצה לשאול את הקוראים הנכבדים שאלה אחת.

מה גרם לאותו יהודי להגיע למצב כזה שלא פסק פומיה מגרסא? האם זאת הזכות שזכה לארח את הרבי בביתו? אולי זה שהוא קבע עיתים ועם הזמן קיבל חשק גדול?

קשה לדעת מה התשובה, שהרי לא זכינו לרוח הקודש שתאמר לנו מה הוביל את האיש, אבל אם יורשה לי, אני רוצה לומר שהסיפור הזה תפס אותי בנקודה אחת חשובה מאוד - היכולת של האדם לקבל מוסר.

הרי טבע האדם לדחות מעליו כל ביקורת. כבר אמרו חז"ל מה קרה בימי שפוט השופטים, כשאמרו לאדם טול קיסם, הוא היה משיב ב'טול קורה מבין עיניך'.

על אחת כמה וכמה כשמדובר ביהודי נכבד, בעל בעמיו והכל לפי המבייש והמתבייש... ולא זו בלבד, אלא שהביקורת עוד נאמרה לו בביתו שלו, אחרי שעשה לרבי טובה גדולה ואירח אותו בכבוד גדול, ואם לא די בכל אלו, היא הוטחה בפניו לנוכח פני אשתו ובנו ובתו... היש לך ביקורת כואבת יותר מזה?

אומנם כשיהודי אומר דבר תוכחה באמת, מכל הלב, וכל כוונתו היא אך ורק לשם שמים ולא לשום מטרה אחרת, חזקה עליו שההערה שלו תפעל את פעולתה, וכבר אמרו חז"ל שמי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים.

אבל יש כאן עוד עומק. הרבי זצ"ל ידע להלון לפי רוחו של כל אחד ואחד, וכנראה היתה לו סיבה טובה שבגינה החליט לעשות זאת דווקא בצורה כזאת, ולא לחכות שאותו יהודי יבוא אליו למונסי, או למצוא הזדמנות אחרת בעודו שוהה באוסטרליה. אבל אם את הנהגותיו של הרבי אין אנו יכולים ללמוד כי אין לנו הבנה בהן, ממדרגותיו של אותו ראש הקהל אנחנו כן יכולים ללמוד.

למרות ההשפלה הנוראה, ולמרות הכאב הגדול, בסופו של דבר הוא תפס את עצמו ואמר - אולי זה באמת הגיע לי! הרי כל מה שהרבי אמר הוא אמת לאמיתה, ואם כן מה יש לי מלשבת בביתי עלוב ומבוזה. במקום זאת טוב אעשה אם אגש לבדוק את נגעי לבבי ולתקן את מה שצריך תיקון.

אמרתי לו שאני תמיד מעדיף לעשות התאמות בין הלומדים, והוא חסיד גור, אבל הוא הפתיע אותי ואמר לי: "האמת שלא חשבתי על זה, אבל עכשיו כשאתה מעלה את הנושא, אני דווקא אשמח ללמוד עם ליטאי..." שאלתי אותו למה...

הרה"ג ר' אמנון דוידוביץ שליט"א מתווך בין לומדי החברותות, ומספר מה קורה כשמתחילים חלק חדש במשנה ברורה, או מסכת חדשה במסגרת תוכנית 'עמוד היומי' של 'דרשו'

יוחנן וסרמן

אחת המימרות הידועות והמוכרות ביותר של חז"ל, היא 'או חברותא או מיתותא', ואף שהמשמעות הפשוטה שלה היא שכל אדם זקוק לחברים, נהוג להשתמש במאמר חז"ל זה על לימוד בחברותא, בעיקר לימוד גמרא. חז"ל הקדושים התייחסו גם לנושא זה כמובן, ואמרו איזה עונש מגיע חלילה למי שלומדים תורה לבדם, והוסיפו שהם מיטפשים.

ואכן, כל יהודי ירא שמים משתדל ללמוד בקביעות עם חברותא, לרוב בבית המדרש, לפעמים בבית או במשרד, ויש רבים שלומדים גם... דרך הטלפון.

זאת כמובן לא המצאה חדשה, מאז הפך הטלפון לכלי נפוץ ומצוי ביד כל, והמחירים שלו ירדו אל מתחם הסבירות, נפוץ מאוד הלימוד בחברותא דרך הטלפון.

אבל יש יהודי יקר, הרה"ג ר' אמנון דוידוביץ, שהפך את העניין לפרויקט החיים שלו. בחסד ה' עליו זכה הרב דוידוביץ לחבר עד כה בין אלפי לומדים, מכל רחבי הארץ ואפילו ממקומות נידחים בעולם, ובכל מקצועות התורה.

זקנים עם נערים, חסידים עם ליטאים, ספרדים עם אשכנזים, אמריקאים עם ישראלים

"יש לנו חברותות ששידכנו ביניהם ולומדים לימודי קבלה, יש שלומדים 'חוק לישראל' או הלכות שבת או שולחן ערוך 'ורה דעה', מוסר, הלכה, אגדה, תנ"ך ועוד ועוד", הוא מספר. "כל סוגי הלימודים, וכל סוגי האנשים. זקנים עם נערים, חסידים עם ליטאים, ספרדים עם אשכנזים, אמריקאים עם ישראלים, ויש לא מעט ציבור מתחזק, אנשים שעדיין לא יודעים לשמור את כל המצוות, ורוצים ללמוד עם יהודי חרדי שיכול להדריך אותם ולחזק אותם בדרך העולה מעלה מעלה".

שאלנו את הרב דוידוביץ, כיצד יזם את הרעיון, והוא מסביר בפשטות, שזה כמעט קרה מעצמו.

"במשך תקופה ממושכת עסקתי בעיקר בנושא של לימוד משניות במסכת 'קנים'. יש בזה סגולה גדולה מאוד, וזאת מסכת שקשה

מאוד ללמוד אותה בלי הסבר מתאים, כך שבמשך כל הדורות היא נשארה כמעט בלי תלמידי חכמים שעסקו בה, ולכן מי שעוסק בה נוטל שכר כנגד כל אותן שנים שהיא לא נלמדה כמעט, למעט יחידי סגולה שעסקו בה. מטבע הדברים, כחלק מעידוד לימוד המסכת, הייתי גם מתווך בין אנשים שונים שרצו ללמוד וחיפשו חברותא. בלי לתכנן את זה, זה פשוט קרה.

"ואז הגיע משבר הקורונה. עם ישראל נכנס לבתים, ולא יצא... ימים ושבועות שאנשים היו סגורים ומסוגרים, יצאו החוצה רק במקרה ההכרחי, התפילו היו בבתים ובמפרסות, או לכל היותר בחצרות הפתוחות. אנשים לא הלכו לעבודה או ללימודים, ובידוק נפל לי הרעיון, למה שלא נסדר חברותות בכל מקצועות התורה.

"איכשהו דאגתי שיפרסמו את מספר הטלפון שלי באמצעי התקשורת, ויגידו שאני מוכן לתווך בין חברותות, ומיד לאחר מכן נפתח כזה גל עצום של טלפונים, בלי סוף! עוד ועוד יהודים פנו אלי. אלתרתי במהירות טבלה גדולה, שם הלומד, גיל, מגזר, שפה, מספר הטלפון שלו כמובן ו... מה הוא רוצה ללמוד.

"אחרי שרשמתי פרטים של עשרות ואולי מאות אנשים, התחלתי לחפש התאמות, התקשרתי לכל אחד ונתתי לו טלפונים של שלושה אנשים שרוצים ללמוד את אותו מקצוע תורני שהוא רוצה

ללמוד, שימצא מביניהם מי מתאים לו, והאנשים יצרו קשר זה עם זה והחלו ללמוד".

• **זה לא היה מוזר לאנשים ללמוד דרך הטלפון? בפרט למי שלא הורגל בזה עד אז...**

"אולי כן, אבל כל אותה תקופה היתה תקופה מוזרה. לעמוד בתור במרחק של שני מטר האחד מהשני זה לא מוזר? לעטות מסכה על הפנים בכל פעם שאתה מוציא את האף מהבית זה לא מוזר? הכל היה מוזר. ללמוד דרך הטלפון היה אחד הדברים הפחות מוזרים..."

• **והיום, חמש שנים אחרי? היום זה כן מוזר למי שלא רגיל...**

"אני אגיד לכם את האמת, יש אנשים שדווקא מחפשים חברות רק דרך הטלפון. למה? כי חברותא כזה, אתה יכול לחתוך במהירות ובקלות.

"הרי לא פעם קורה שאדם קובע חברותא עם אחד מהאנשים שמתפללים איתו בבית הכנסת. הם מעולם לא למדו ביחד, ההיכרות שלהם שטחית, ואולי הם אפילו ידידים טובים, אבל אתה לא יודע מה הסגנון שלו בלימוד, מה הרמה שלו, אם הוא שואל שאלות לעניין או שאולי השאלות שלו נראות לך לא ממש מוצלחות לפי הסגנון שאתה רגיל ללמוד בו. ואז מה תעשה? תגיד לו שאתה מתחרט? זה לא נעים!

"או שהחברותא כן מתאים מכל הבחינות, אבל הוא מזלזל בזמנים. הוא תמיד מאחר בכמה דקות ואתה דיין גדול שכל דקה חשובה לך. או שהוא תמיד חייב לענות לטלפון, לכל אחד שמתקשר אליו, באמצע שאתם לומדים, ואתה מתקשה להכיל את זה.

"כשזה לימוד דרך הטלפון, במיוחד אם אתם לא מכירים זה את זה, אין לך שום מחויבות ושום אי נעימות. מתחילים ללמוד ורואים. אם הוא רציני ואתה נהנה מהלימוד איתו, אפשר להמשיך לאורך ימים ושנים. ואם הוא מזלזל או שהוא לא באותה רמה לימודית או כל סיבה אחרת, אפשר להודיע לו שאתה לוקח פסק זמן, ולחזור אלי כדי לבקש 'שידוך' לחברותא חדש..."

• **אנשים מתקשרים באמת לבקש למצוא חברותא אחר?**

"בוודאי. לא פעם אנשים מתקשרים ואומרים לי שתיווכתי להם מישהו וזה לא היה מוצלח מסיבה כזאת או אחרת, והם מבקשים לנסות מישהו אחר, מרקע שונה או בגיל שונה וכדו'.

"אגב, אני מכיר זוג של חברותא שגרים לא רחוק זה מזה ומתפללים באותו בית כנסת, ובכל זאת הם לומדים דרך הטלפון. הם הסבירו לי שלאחד מהם יש חולשה נוראה שהוא לא מסוגל להתנתק מהטלפון, וכל פעם שהטלפון מצלצל הוא עונה בלי לחשוב בכלל. השני לא יכול היה לסבול את זה שהחברותא שלו פתאום מתנתק מהסוגיא ועונה לטלפון.

"פעם אחת נסע אחד מהם לחו"ל למשך מספר שבועות, ובאותה תקופה הם למדו דרך הטלפון. הם שמו לב, שכל עוד הוא בטלפון, הוא לא עונה לממתניות ולא אכפת לו בכלל מי מתקשר אליו. הם הגיעו למסקנה, שכשהם לומדים דרך הטלפון הריכוז שלהם גבוה יותר והם ממוקדים יותר. כלומר, יש אנשים הלימוד דרך הטלפון הוא אצלם מצב מועדף, ולא רק בדיעבד אם הם לא הצליחו למצוא

מישהו באזור המגורים שלהם או בבית הכנסת בו הם מתפללים".

• **האנשים שמתקשרים לבקש חברותות, באיזה גילאים הם?**

"ובכן, זה מאוד מאוד מגוון. יש אנשים מבוגרים בני שמונים ואפילו בני תשעים, ויש בחורים צעירים, הרבה מאוד בחורים צעירים, ואפילו ילדים בגילאי תשע.

"יש יהודי יקר, נכד של מרן הגר"ח שמואלביץ, שאמר לי שכל פעם שמתקשר ילד שרוצה ללמוד דרך הטלפון, שאשלח אותו אליו. הוא לומד עם ילדים רבים, פעם בשבוע או פעמיים בשבוע, ויש לו סיפוק מיוחד מאוד מלימוד עם ילדים, לתת להם גישמאק ולסלול להם את הצעדים הראשונים אל תוך עולם התורה".

• **ומה לגבי נשים? יש גם נשים שמבקשות ללמוד בחברותא?**

"בוודאי. אומנם לא באותם מספרים כמו גברים. אני חושב שכ-95 מהפניות הן של גברים וכחמישה אחוזים של נשים. כמובן שנשים מבקשות ללמוד לימודים שמתאימים יותר להן, תנ"ך, שמירת הלשון, הלכות שבת וכדו', ובהחלט יש לא מעט שלומדות".

• **מה הלימודים המבוקשים?**

"לומדים הכל. ממש הכל, כמו שאמרתי בפתח דברי. אבל אין ספק שאחד הלימודים היותר מבוקשים הוא לימוד של 'דף היומי בהלכה', במיוחד כשמתחילים חלק חדש במשנה ברורה או נושא הלכתי חדש, יש עלייה בביקוש ואנשים מחפשים חברותא. מעניין לציין שכשהתחילו ללמוד את מסכת 'עירובין' בתוכנית 'עמוד היומי' של 'דרשו' גם הרגשתי עלייה של ממש במספר הפניות, ורבים ביקשו חברותא דווקא ללימוד הזה.

"אני חושב שזה מגיע מכך שאנשים שלמדו מסכת שבת לבדם, חששו שלא יצליחו במסכת עירובין, והעדיפו להיכנס למסכת יחד עם עוד חבר, כי 'טובים השניים מן האחד', ואכן, המציאות מראה שעם כמה שלימוד בחברותא זה חשוב תמיד, כשלוומדים נושאים יותר מורכבים ופחות מוכרים, החשיבות של הלימוד בחברותא גדולה הרבה יותר.

"יש גם חברותות שלומדים רק לפני מבחנים של 'דרשו', למשל, אברכים שלומדים דף היומי וחוזרים עליו היטב, מחפשים חברותא ללימוד שלושה ימים לפני המבחן החודשי, כדי שיוכלו ללמוד דרך הטלפון במהירות עשרה דפים בכל יום, ולהגיע למבחן של 'דרשו' כשהם מוכנים באופן מיטבי. כמובן שלשם כך צריכים לתווך בין אברכים שבאמת למדו כל החודש הדק היטב את הגמרא, כי מי שלא שולט היטב בחומר לא יצליח לחזור על עשרה דפים ביום בלימוד טלפוני..."

"יש גם בחורים שמתקשרים ומבקשים חברותא לפני המבחנים לשיבה קטנה או לשיבה גדולה, מחפשים מישהו שלומד את אותם דפים כדי להיבחן, מחיידר אחר או משיבה אחרת, ולומדים ביחד. זה גם מאוד מצוי בתקופות הרלוונטיות.

"אבל מה שמעניין זה שכ-30 אחוז מהפונים, אומרים שהם רוצים ללמוד בחברותא, ולא כל כך משנה להם מה ילמדו, העיקר ללמוד. זה הכי קל לתווך ביניהם, ותמיד אני משתדל להוסיף המלצה, ללמוד דף היומי, כמובן שזה תלוי ביכולת ובזמן שהם מרגישים שהם רוצים

להקדיש ללימוד.

• הזכרתם משהו לגבי ציבור של מתחזקים שמתקשרים...

"נכון, יש לא מעט אנשים שמתקשרים כדי למצוא להם רב, אברך שיכניס אותם קצת לעניינים. הם לא יודעים כלום. יש גם אברכים שמתקשרים אלי ואומרים שהם רוצים ללמוד דווקא עם בעל תשובה טרי, כי זה מה שנותן להם סיפוק, וכמובן שיש בזה זכות עצומה כידוע.

"אגב, אפשר לראות לפעמים 'שידוכים' מאוד מעניינים, אברך חסידי שאינו רגיל אפילו לדבר עברית, יכול ללמוד עם צעיר מתחזק שרחוק שנות אור מהמבטא היידישאי, ובכל זאת התורה מחברת אותם והם מסתדרים מצוין.

"זה מזכיר לי מקרה שאירע לא מזמן, כשהתקשר אלי יהודי וביקש ללמוד עם חברותא. שאלתי אותו מאיזה מגזר הוא, והוא אמר לי שהוא חסיד גור. "למה אתה שואל?", ביקש לדעת, ואמרתי לו שאני תמיד מעדיף לעשות התאמות בין הלומדים, אם הוא חסיד גור אני אחפש לו חסיד גור אחר, או לפחות חסיד כלשהו... אבל הוא הפתיע אותי ואמר לי: "האמת שלא חשבתי על זה, אבל עכשיו כשאתה מעלה את הנושא, אני דווקא אשמח ללמוד עם ליטאי...", שאלתי אותו למה והוא אמר לי: "אני חושב שלקב"ה יהיה יותר נחת רוח מזה שחסיד וליטאי ילמדו יחד, כך לא רק נתחזק בלימוד התורה, אלא גם נרבה שלום בישראל...".

• מה הפנייה הכי מעניינת שהיתה לכם עד כה???

"היו הרבה מעניינים, אבל אם אני חייב לבחור את הפנייה הכי מעניינת, זה יהודי כבן שמונים שהתקשר אלי וביקש ללמוד עם חברותא. עלעלתי ברשימה ונתתי לו שם של מישהו אחר שרצה ללמוד את אותו הנושא. הוא ענה לי מיניה וביה: "הוא איש עשיר מאוד".

"שאלתי אותו, מאיפה אתם יודעים? אתם מכירים אותו???", והוא

השיב בשלילה, "לא, אני לא מכיר, אבל אני יודע לפי השם שלו...!". "עשיתי ברור קצר והתברר לי שאכן, האדם השני הוא עשיר לא קטן, מתגורר בתל אביב, ומחפש ללמוד בחברותא. בכל אופן, התברר לי שהאיש בן השמונים, יהודי תלמיד חכם וירא שמים גדול, יש לו חכמה מיוחדת, ונאמר בעדינות שיצא לי להשתמש בה לא מעט...".

• יצא לכם לעשות 'שלום' בין חברותות שנפרדו???

"האמת שכן, כבר קרה שהתקשרו אנשים שביקשו להשכין שלום בינם ובין החברותא, ובכלל, איכשהו יצא לי שם של 'שדכן לכל עניין', ואנשים מתקשרים לבקש ממני לסייע להם למצוא כל מיני דברים, כמו מטפל מתאים, רופאים טובים ועוד, אני משתדל לעזור כמה שאפשר, אבל עיקר העיקרים זה להוסיף חברותות ולהרבות תורה בישראל. מבחינתי, אני רואה בזה זכות עצומה, ואני מודה ומהלל לקב"ה שזיכה אותי לרעיון הזה וליזומה הזאת".

• העיקר חסר מן הספר, איך יוצרים אתכם קשר כדי לקבוע חברותא???

"פשוט מתקשרים אלי ל-05276-11122. אם אני יכול, אני עונה מיד, ואם אני באמצע ה'סדר' או באמצע התפילה, אפשר להשאיר הודעה ב'תא קולי', ואני תמיד חוזר בסייעתא דשמיא לכל מי שמשאיר הודעה, לפעמים תוך דקות, ולכל היותר תוך כמה שעות. רק חשוב שתשאירו הודעה ברורה עם מספר טלפון ברור, כדי שאוכל לדעת להיכן להתקשר בחזרה.

"אני מפציר בציבור, כל מי אין לו סדר לימוד קבוע, או אפילו מי שיש לו סדרים קבועים ומרגיש שהוא יכול להוסיף עליהם עוד סדר לימוד קבוע, אל תהססו להתקשר, אני שש ושמוח לקבל כל פניה, ורואה בזה זכות עצומה, פשוט תתקשרו, ואני אוכל לתווך לכם בסייעתא דשמיא חברותא כשאיפת לבכם, מלימוד גמרא עיוני ועד לימוד של מדרשי חז"ל וספרי מוסר, דרך כל מקצוע ומקצוע בארון הספרים היהודי".

המשך מעמוד 2 | הרב עמרם בינעט

הרבנית הצדקנית אדל ע"ה, ואמרה שהשער החשוב מכולם זה 'שערי סייעתא דשמיא', כי מי שיש לו סייעתא דשמיא זוכה לכל הדברים האחרים מכוחה של אותה סייעתא דשמיא וממילא כבר יפתחו לו כל השערים. הבעל שם טוב הקדוש שיבח מאוד את דבריה ואמר שהצדק עמה.

אף אנו נענה על זה הדרך ונאמר שמכל המ"ח קנייני תורה, הקניין הזה של 'אהוב את התוכחות' הוא הגדול והחשוב ביותר, כי מי שאוהב את התוכחות ומוכן לקבל ביקורת ולתקן את דרכיו, ממילא כבר יוכל להגיע לכל הקניינים האחרים כשיוכיחו אותו על כך שעדיין לא זכה להם, ואתו ראש הקהל מאוסטרליה יוכיח...

זאת מעלה גדולה מאוד, ואם יורשה לי לטעון בעניין, אענה ואומר שהיא זאת שהובילה אותו להגיע לכזה מצב נעלה שהיה שוקד על התורה והעבודה ברציפות לאורך שעות רבות מדי יום. כי אחד מ-מ"ח קנייני התורה הוא הקניין של "אוהב את התוכחות".

והאמת שאפשר עוד להאריך רבות בנושא הזה, אבל אסיים רק במעשה אחד שמספרים שפעם התווכחו תלמידיו של הבעל שם טוב הקדוש על הפיוט 'פתח לנו שער' שאומרים במוצאי שבת, ומבקשים שהקב"ה יפתח לנו שער אורה שער ברכה וכו', והתווכחו התלמידים מה הוא השער הכי חשוב מכולם, זה אומר בכה וזה אומר בכה. עד ששמעה בתו של הבעל שם טוב,

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

בעודם מונים את כל ה'מעלות' שלו, בירר מרן אילו צעדים כבר נעשו בניסיון להעלות את הבחור על דרך המלך, ואנשי הצוות ציינו שורה של צעדים ופעולות שעשו בניסיון ליישר את דרכיו, ללא הועיל. שאל רבינו: "ולאמא של הבחור כבר הודעתם???". תמהו רבני הישיבה, כיצד קשורה האם למעלליו של בנה?

ראש ישיבת 'אמרי משה' הגאון רבי יהושע מישקובסקי ומשגיח הישיבה הגאון רבי איסר זלמן שוב, עם פרק נוסף שך עובדות והנהגות שראו אצל מרן ראש הישיבה רבינו הגראי"ל שטיינמן זצ"ל

יעקב א. לוסטיגמן

ב"ה זוכים אנו להביא לפני קוראים 'לקראת שבת' פרק נוסף בסדרת השיחות המופלאות עם ראש ישיבת 'אמרי משה הגאון רבי יהושע מישקובסקי ומשגיח הישיבה הגאון רבי איסר זלמן שוב, אשר היו קרובים במיוחד אצל מרן רבינו הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, וכעת הם חושפים טפח וטפחיים מזיכרונותיהם, אלו הכתובים ואלו החרוטים על לוח ליבם, וב"ה כבר התקבלו הדברים בהתלהבות רבה בכל שדרות הציבור.

"את דברינו הפעם רצוני להקדיש לסוגיא של עבודה במלאכת החינוך והרבצת התורה", פותח ראש הישיבה הגר"י מישקובסקי, "ושני טעמים בדבר. קודם כל בגלל שאנחנו עכשיו בחודש ניסן, לקראת חג הפסח שבו מקובל לעסוק בנושא החינוך, אומנם יותר מהזווית של 'והגדת לבנך', אבל המלמדים ומגידי השיעורים הם הרי שליחיהם של ההורים כדי לקיים את המצווה הזאת.

"בנוסף, חשוב שנעסוק בנושא הזה כדי לתקן את הרושם הלא נכון שיכול היה להתקבל מדברים שאמרנו בשיחה קודמת, והתפרסמו עלי גיליון, וגררו מעט חוסר הבנה.

אחרי ככלות הכל, מעלתו של אברך כולל אחד השוקד על תלמודו גדולה יותר ממעלתם של המחנכים גם יחד

"כוונתי לאותה פעם בה סיפרנו שרבינו זצ"ל השתתף בכינוס של מחנכים, ודיברו בשבחם ובמעלתם ובשליחות הקודש שהם עושים, ואמר מרן שהוא מסכים עם כל מה שאמרו אבל צריכים הם לזכור שאחרי ככלות הכל, מעלתו של אברך כולל אחד השוקד על תלמודו גדולה יותר ממעלתם של המחנכים גם יחד.

"פנה אלי יהודי שעוסק בחינוך רבות בשנים, וביקש להבין מדוע ראה מרן זצ"ל את מלאכת החינוך כמלאכה שהיא נחותה ואין מעלתה שווה ללימוד התורה. הרי המלמדים, לפחות אלו שמלמדים

רק לימודי קודש, הם מרביצי תורה לכל דבר ועניין, וכי בגלל שהם מקבלים על כך קצת יותר מאברך כולל תרד קרנם עד כדי כך? והלא כולנו יודעים שכיום משכורתם של המלמדים רחוקה מלהיות מכובדת, וכל מנהל ת"ת יכול להעיד כמה קשה למצוא מלמדים, עד שרק מי שבאמת חדור ברצון עז להרביץ תורה לילדי ישראל מסכים לקבל על עצמו את העול הכבד הזה וללמד תורה לילדי ישראל, ואדרבה חז"ל הפליגו במעלתם של מלמדי התינוקות שהם ממצדיקי הרבים ככוכבים, כזוהר הרקיע מזהירים.

"והאמת שהצדק עמו, ודברי מרן לא התייחסו חלילה וחס למלמדים שמרביצים תורה לילדי ישראל. ואך שגגה יצאה מאתנו שכתבנו שאמר את הדברים בכינוס של מחנכים, ולא היטבנו להגדיר ולהסביר שהכוונה היתה לאנשי חינוך ומטפלים רגשיים, או כאלו שמטפלים בבחורים מתקשים, ונותנים להם חיזוק נפשי ורגשי, ולא עוסקים בהרבצת התורה ממש, עליהם אמר מרן שמעלתם גדולה מאוד, ושיבח אותם עד מאוד, אבל סייג את דבריו ואמר שאברך כולל אחד ששוקד על תלמודו, מעלתו גדולה ממעלתם, ובשום

אופן לא כווננו דבריו למרביצי תורה למלמדי תינוקות!
ואף כמה פעמים ראינו בעינינו כאשר היו באים ילדי הת"ם להיבחן
אצל רבינו, וכשהיו מתיישבים, היה רבינו מבקש כי המלמדים עצמם
יישבו לצידו, כי הם המה אלו שבזכותם יודעים התלמידים את
תורתם.

מענין לציין שפעם אחת אמר לי רבינו שזה שבאים אליו ילדים
להיבחן, זה 'מדה כנגד מדה' כי בילדותו היה אביו מביאו להיבחן על
תלמודו אצל שכנם המרא דאתרא בבריסק בה התגוררו, מרן הגרי"ז
הלוי זיע"א, ואחר כך היה הוא מעצמו הולך תמידין כסדרם להיבחן
אצלו, וכעת הוא עצמו בוחן ילדים אחרים, שמונים ותשעים שנה
מאוחר יותר...

וגם בכתבי רבינו נמצא כתוב מכתב המפליג במעלתם של המלמדים,
ובתוך הדברים כותב רבינו בזה הלשון: "והנה מלמדי תינוקות אצל
חז"ל נחשבים מאוד, בב"ב ח: אמרין ומצדיקי הרבים ככוכבים אלו
מלמדי תינוקות, אבל בעיני העולם מי שיש לו משרה שמקבל יותר
כסף הוא יותר חשוב, אבל מלמדים בדרך כלל לא כ"כ עשירים אלא
מתפרנסים בדוחק, וזה ההיפך מדעת תורה, ובעיני הקב"ה אלו
המלמדים תורה לילדי ישראל הם מאוד חשובים", עד כאן לשון
קדשו.

"אחרי ההקדמה הזאת", מוסיף הגר"י מישקובסקי, "כולי תקווה
שיצאנו ידי חובה לתקן את הרושם, וכולי תפילה שבעז"ה לא תצא
תקלה מתחת ידיו חלילה, ואדרבה, אנו מספרים את הסיפורים
ממרן זצ"ל כדי לחזק ולעודד ולא כדי להמעיט בחשיבותם של
מרביצי התורה לילדי ישראל, ובזה החילי לספר כמה עובדות
שראיתי ושמעתי אצל מרן זצ"ל, בנושא זה של הרבצת תורה".

באחת השנים, קיבל אותו מלמד תלמיד מאתגר במיוחד

"מעשה נפלא מאוד היה עם אחד מחשובי המלמדים בבני ברק,
יהודי יקר ובעל חסד גדול, שגם היה מאוד מקורב אצל מרן והיה
משומעי לקחו הקבועים.

"באחת השנים, קיבל אותו מלמד תלמיד מאתגר במיוחד. הוא
ניסה להלוך נגד רוחו ולחנך את הנער על פי דרכו, אבל לא היה שום
שיתוף פעולה מצד הילד שהרבה למרוד כנגדו והיה מתסיס גם
ילדים אחרים. המלמד ניסה גם להשתמש בעונשים וגם עשה לילד
מבצעים והבטיח פרסים, אבל שום דבר לא עזר, הוא נשאר במריו
והמשיך למרר את חיי המלמד יום יום ושעה שעה.

"כשהרגיש המלמד שבאו מים עד נפש, הוא נכנס לחדרו של מנהל
הת"ת והודיע לו חד משמעית: "או אני - או הוא". אין אני והוא
יכולים לדור בכיתה אחת, אם הוא נשאר בכיתה אני מתפטר, ואם
הוא אני נשאר בעבודה, הוא צריך לחפש לו חידר אחר!!!".

"המנהל שמע את הדברים והבין את התסכול של המלמד, ולאחר
מחשבה רבה הגיע למסקנה שהצדק עם המלמד. אין מנוס אלא
לומר להוריו של הילד המופרע שייקחו אותו, ויחפשו לו מסגרת

לימודית אחרת. בלתי אפשרי להמשיך כך כשהוא לא נותן למלמד
לעשות את עבודתו, לאורך תקופה ארוכה כל כך.

"אבל רגע לפני שהרים את שפופרת הטלפון והתקשר להוריו של
התלמיד, אמר המנהל: "עם כל הכבוד, לא אני ולא אתה יכולים
לקבל כאלו החלטות של דיני נפשות. לפני צעד כזה צריכים לשאול
דעת תורה, ואתה הרי נכנס יום לומר הגרא"ל שטיינמן, אז
בבקשה, תציג בפניו את המקרה ותגיד לי מה היתה ההוראה שלו.
"המלמד אכן עשה כדברי המנהל, הוא הציג בפני מרן את הבעיה
על כל צדדיה, תיאר את הקושי העצום שלו מול הילד, וסיים את
הצגת הדברים בדרמטיות: "הראש ישיבה, זה או אני או הוא! מה
עושים???".

"אולי יש משהו שאני כן יכול לעשות לפני שאני עוזב את החידר???"

מרן הקשיב לו ברוב קשב, והשיב לו: "אכן, הצדק עמך. או אתה או
הוא, והתשובה היא כמובן... הוא!!! אם אתה מרגיש באו מים עד
נפש ואתה בשום אופן לא מסוגל ללמד את הכתה כשהילד הזה הוא
חלק ממנה, התכבד והישאר בבית, שהמנהל ימצא מלמד אחר שכן
מסוגל ללמד אתך הכתה ואת התלמיד הזה בכללה. הרי לא יעלה
על הדעת להשאיר ילד בבית רק כי המלמד לא מסוגל למלא את
תפקידו!!!".

המלמד היה המום מהתשובה הלא צפויה. הוא שתק מעט, ואז שאל
בתחנונים, "אולי יש משהו שאני כן יכול לעשות לפני שאני עוזב את
החידר???".

השיב לו מרן, "בוודאי, אני אתן לך עצה. תשתדל לשלוח את הילד
הזה לשליחויות באמצע השיעור, כל פעם למשהו אחר, להביא
דפים מהמזכירות, להכין כוס קפה ושאר השליחויות שמלמדים
יכולים לתת לתלמידים.

"בכך אתה מרוויח שלושה דברים", אמר לו מרן, "קודם כל, הוא לא
יהיה בכתה חלק מהזמן ובזמן הזה תוכל ללמד את הילדים בנחת את
ההספק הלימודי. בנוסף תהיה לך הכרת הטוב כלפי הילד שעושה
בשבילך את כל השליחויות הללו, וזה ישנה את ההסתכלות שלך
עליו, וממילא 'כמים פנים לפני'. והתועלת השלישית היא שהילד
עצמו ירגיש שאתה מכבד אותו וסומך עליו, וכך ישתנה המבט שלו
עליך, הוא יעריך ויכבד אותך יותר וממילא ההתנהגות שלו תשתפר
בהתאם!".

פעם אחרת אירע שבאו אליו אנשי צוות של ישיבה כלשהי, וביקשו
רשות לסלק בחור מהישיבה, בעודם מונים את כל ה'מעלות' של
אותו בחור והנזקים שהוא עושה לישיבה ולתלמידים. מרן בירר
אילו צעדים כבר נעשו בניסיון להעלות את הבחור על דרך המלך,
ואנשי הצוות מנו שורה של צעדים ופעולות שעשו בניסיון ליישר
את דרכיו, ללא הועיל.

שאל רבינו: "ולאמא של הבחור כבר הודעתם???".

תמהו רבני הישיבה, כיצד קשורה האם למעלליו של בנה?

בנם לכתה המקבילה כשזה יכול לפגוע, ובוודאי שלא מבקשים להעביר את המלמד ממשרתו בגלל זה, הם רק מרוויחים. לא מפסידים מויתור!"

מה אומר ומה אדבר, דבר מדברי מרן לא נפל ארצה. הבן שלי למד אצל המלמד הקשוח, ונהנה מכל רגע, עד היום הוא זוכר אותו לטובה, ומלא הכרת הטוב למלמד הזה על השנה המופלאה שזכה ללמוד אצלו!

במשך תקופה הן התכוננו לקראת תחרות גדולה בין שתי הקבוצות

עוד בענייני חינוך: פעם הגיע מנהל הסמינר הישן בירושלים הרה"ח ר' ישראל לויין למרן, ובפיו שאלה. עשו בסמינר 'תוכנית' שכללה תחרות גדולה בין התלמידות. חילקו את כל הכיתות לקבוצות שונות, ובמשך תקופה הן התכוננו לקראת תחרות גדולה בין שתי הקבוצות, ויש צוות של שופטות מקרב המורות, שהן מחליטות איזו קבוצה היא המנצחת. יש ציפיה גדולה בין התלמידות לקראת הרגע המכריע של סיום התחרות, אבל למרבה הצער יום אחד לפני אותה תחרות, אירעה התאונה הקשה בקו 402, ותלמידות מהסמינר נפצעו.

שאל הרב לויין, האם יהיה נכון להמשיך את התוכנית בהתאם ללוח הזמנים המקורי, ולהוסיף רק כמה פרקי תהילים לרפואת התלמידות הפצועות, או שמן הראוי לבטל את כל האירוע ולדחותו לפעם אחרת, כי איככה יוכלו התלמידות והמורות לחגוג את התחרות הגדולה, כשתלמידות של הסמינר מאושפזות בבית החולים אחרי תאונה קשה???

השיב לו מרן תשובה חדה ולא צפויה: "עד שאתה שואל אותי אם להמשיך עם התחרות מצד התאונה שהיתה, שאל אותי אם בכלל ראוי לעשות תחרויות. הרי כל המושג של תחרות הוא שצד אחד

השיב להם מרן: "מה זאת אומרת איך היא קשורה? היא יכולה להרטיב את התהילים בדמעות!!! ספרו לה על מצבו של בנה, היא תרטיב את התהילים בדמעות ואתם תראו שהכל ישתנה!"

מעשה היה כשאחד מילדי, שדיברו שהכיתה שלו עומדת לקבל בשנה הבאה מלמד שיצא לו שם מאוד קשוח ונוקשה. בדקתי את הנושא עם כמה הורים שילדיהם למדו אצלו, וכולם אמרו את אותו הדבר, הוא מלמד קשוח ונוקשה, ואני הכרתי את נפש בני וידעתי שזה יכול להזיק לו.

שוחחתי עם מנהל החיידר שאמר לי שהוא מכיר את הבעיה, אבל הוא טיפל בעניין, והמלמד הזה השתנה, זה לא אותו אדם. הוא הבין שזאת לא דרך טובה בחינוך ופשוט שינה את דרכיו ואת הנהגתו, ולכן אין לי ממה לחשוש. הבנתי מהמנהל שאם אני ממש מתעקש הוא יסכים להעביר את הילד שלי לכיתה המקבילה, וכך להציל אותו מללמוד אצל אותו מלמד, אבל הוא העדיף מאוד שלא אתעקש על כך מסיבות מובנות.

אמרתי למנהל שאני אפנה למרן הגראי"ל ואשאל אותו כיצד לנהוג בעניין, והוא הסכים שזה רעיון טוב...

הגעתי למרן והצעתי בפניו את השאלה. מצד אחד הורים טוענים שהוא מלמד נוקשה, ומצד שני המנהל עומד על כך שהוא השתנה מן הקצה אל הקצה. צריכים לחשוש לזה או לא???

מרן לא קיבל את טענת המנהל: "נדמה לי שאני יותר מבוגר ממנו, מהמנהל", אמר לי מרן, "אני עוד לא ראיתי אדם שהשתנה לטובה, איך הם כבר הצליחו למצוא אחד כזה???"

לגופה של שאלה הורה לי מרן שאכן כדאי מאוד לדרוש שהבן שלי ילמד אצל מלמד יותר רך, אבל הזהיר אותי באזהרה חמורה מאוד שלא אהין לומר להנהלת החיידר שזה משמעו, כי המשמעות תהיה שהרב שטיינמן אמר שהמלמד הזה הוא לא טוב, והדבר יכול לגרום חלילה וחס לפגיעה בפרנסתו...

הסברתי למרן שקצת איחרנו את הרכבת, כי מלכתחילה אמרתי למנהל שאני בא להתיעץ עם מרן, והסכמנו מראש שהתשובה שנקבל ממרן היא זאת שתכריע אם בני יישאר באותה הכיתה או שהוא יעבור לכתה המקבילה...

רבינו נדהם לשמוע על כך ושאל אותי בפליאה: "איפה היה השכל שלך???", כי הייתי צריך להבין מראש שהוא רצה לענות על שאלה כזאת באופן שהנהלת החיידר לא תדע על כך...

לאחר מחשבה נוספת אמר לי מרן: "אם אמרת להם שאתה שואל אותי, אז תשאיר אותה בכתה הזאת, אין לך ברירה. אי אפשר לפגוע כך במלמד הזה, ובזכות זה שנמנעת מפגיעה במלמד, יהיה לבן שלך שנה טובה!!!"

הוסיף רבינו ואמר את הדברים כהדרכה כללית בעניין: "כעין זה גם עם מלמד 'יבש'. לפעמים יש מלמד שמוסר את השיעורים בצורה יבשה ולא מקנה להם טעם בלימוד כמו שצריך, אבל אם ההורים נזהרים שלא לפגוע בכבודו ומוותרים, בלי להתעקש שיעבירו את

השיעורים כפי שהוא אומר כיום, וגם לכהן בנוסף כרב הקהילה, הוא יכול להעמיס את המשרה על שכמו. אבל אם הרבנות תבוא על חשבון הגדת השיעורים, לא כדאי שיעשה זאת".

הגרא"ז שוב: "אם כבר עסקינן במגידי שיעורים אימא בה מילתא: רבינו התייחס לא פעם לשאלות שהופנו אליו מקרב אנשים שהתלבטו מאוד אם לקבל משרה בישיבה קטנה או בישיבה גדולה, והיה עונה שעדיפה מסירת שיעורים לפני בחורים בישיבה קטנה יותר ממסירת שיעורים בישיבה גדולה, היות והבחורים בישיבה קטנה לא נותנים מנוחה ורוצים להבין כל קושיא ותירוץ בגמרא, הם רוצים להבין כל 'דיבור המתחיל' ברש"י ובתוס' ולהבין היטב כמו שצריך, ולעומת זאת בחורים בישיבה גדולה עוסקים בשיעורים בעיקר ברי"ד, כך שהמגידי שיעור מפסיק את החלק הזה של הלימוד היסודי של המגרא עצמה עם רש"י ותוס'".

במוצאי שבתות היתה למרן קביעות עם אדוני אבי מורי ורבי שליט"א, ועם הגאון רבי ברוך שפירא שליט"א, מראשי ישיבת 'קול תורה'. פעם, תקופה קצרה אחרי שהתחלתי לומר שיעורים בישיבת 'דרך התורה' נכנסתי לביתו של מרן בעת שהם היו אצלו, וכשהבחין בי אמר לאבי מורי ולגר"ב שפירא כשבת שחוק על פניו: "אולי יש לו שאלות", ומיד הוסיף "הוא התחיל ללמוד עם בחורים גמרא רש"י ותוספות, הוא נמצא בגן עדן! אילו שאלות יכולות להיות למי שנמצא בגן עדן?!".

אמרתי למרן שאומנם אני מגיד שיעור בישיבה, ואני באמת נמצא בגן עדן כי זה ממש נותן לי גישמאק מיוחד בלימוד ואני מרגיש שהלימוד שלי הרבה יותר איכותי כשאני מתכוון לומר שיעור, מאשר לימוד שאני לומד ביני ובין עצמי, או עם חברותא. "אני חושש שבמקום להיות במצב של 'ללמוד על מנת ללמד', אני נמצא במצב ההפוך", אמרתי למרן, "אצלי זה 'ללמוד על מנת ללמוד'".

נענה מרן ואמר: "גם זה טוב! אבי מלערנט!!!". כלומר 'העיקר שלומדים'...

מנצח את הצדדים האחרים, ומתכבד בכך בזמן שהם בושים שלא הצליחו, ואם כן יש כאן 'מתכבד בקלון חברו'. ואכן זו היתה דעתו של מרן שכל המושג של תחרות פסול מעיקרו.

הגרא"ז שוב: "אציין בנוסף לאמור, שבאופן כללי דעתו של רבינו היתה נגד כל המבחנים הפומביים שיש תחרות מי עונה יותר מהר, ומי יודע יותר טוב, ובסוף ההתמודדות נבחרים חתנים וסגנים. בהזדמנות אחת אמר רבינו שהוא עוקב במשך שנים אחרי כל אלו שהתמודדו בכאלו מבחנים אם זה בתנ"ך או בכל מבחן אחר, וראה שלא רק שזה לא הועיל להם, אלא גם הזיק להם לעליה שלהם ברוחניות".

כשנפטר הגאון רבי משה קופשיץ זצ"ל, שהיה רבה של קהילת 'חניכי הישיבות' בשכונת רוממה בירושלים, באנו לפני מרן, כדי להיוועץ בו לפני מינויו של בנו של הרב לשבת על כס אביו. אמרנו למרן שהרב הותיר אחריו בן ראוי מכל הבחינות, הגאון רבי נפתלי קופשיץ שליט"א, בנו יחידו של הרב המנוח, ויש הסכמה כללית שצריכים למנותו לרב במקום אביו, אבל רוצים לקבל את הסכמת מרן.

אתם רוצים להוציא אותו מהרבצת התורה ולהפוך אותו לרב קהילה

נענה מרן ואמר: "אמת, בשבילכם הדבר הטוב ביותר זה שרבי נפתלי יתמנה לכהן תחת אביו. אבל מי אומר שזה טוב גם עבורו? הרי היום הוא מגיד שיעור המלמד תורה לבחורי ישראל, ואתם רוצים להוציא אותו מהרבצת התורה ולהפוך אותו לרב קהילה. דעו לכם שכל ענייני הרבנות שבעולם, לא מגיעים לדרגה של אמירת שיעורים בפני בחורי ישיבה, איך אני יכול להציע לו לעזוב את התפקיד הנוכחי שלו כדי לכהן כרב קהילה???"

לאחר מחשבה נוספת אמר מרן מה דעתו בעניין: "רק אם הוא יבדוק ויראה שאפשר לשלב את שני הדברים יחד, גם להמשיך באמירת

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק

הצטרפו בחינם לאלפי מנויים:

עכשיו ב"נדרים פלוס"

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

נשארנו טנק בודד מול עשרות טנקים מצריים. היינו על סף ייאוש. אמר המפקד: 'במצב הזה הדבר היחיד שנותר לנו הוא להישען על אבינו שבשמים, תתפללו לה!'. אמרו לו: 'אנו לא יודעים להתפלל'... "קם אחד החיילים ואמר: 'אני יודע!'

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה' ומחבר
ספרי 'להאיר', על המעלה המיוחדת של המצוות ה'לא נחשבות'

וּנְפֹשׁ פִּי תִקְרִיב (ב, א)

יסוד גדול מאוד ביהדות נמצא בפרשתנו, בפסוק "וּנְפֹשׁ פִּי תִקְרִיב
קְרִיב מִנְחָה לַה' סֶלֶת יְהִי קִרְבְּנוּ", ומבאר רש"י במקום: "לא נאמר
'נפש' בכל קרבנות נדבה אלא במנחה, מי דרכו להתנדב מנחה? עני,
אמר הקב"ה: מעלה אני עליזו כאילו הקריב נפשו".

לכאורה הדבר קצת תמוה: אילו היה העני מביא קרבן של פר, צאן
או אפילו עוף, שעלותם גבוהה, היה מובן מדוע נחשב לו שהוא
מקריב את נפשו. אבל התורה הרי מתחשבת בו ואיננה דורשת ממנו
להביא קרבן יקר של פר וגם לא של צאן ועוף, אלא מאפשרת לו
להביא מנחת סולת שעלותה זולה מאד. גם עני מרוד לא יתמוטט
אם יוציא כמה שקלים עבור מנחת סולת, ומדוע נחשב לו כאילו
הקריב את נפשו?

יתר על כן, מדוע מתייחסים להוצאה המועטה של העני כאילו הוא
מקריב את נפשו, ולעומת זאת אין מתייחסים להוצאה הגדולה של
העשיר שקנה פר לקרבן כאילו הוא מקריב את נפשו, הרי באחוזי
הוצאה מול היקף הרכוש שיש למתנדב נדבה, הוצאתו המרובה של
העשיר היא ביחס שווה להוצאתו המועטה של העני? ובכלל, הרי
ידוע כמה קשה לעשיר לפתוח את כיסו, לכאורה היינו צריכים לומר
גם עליו שזה כאילו הוא מקריב את נפשו...

אלא יש הבדל מהותי בין העשיר לעני. כשהעשיר מוציא מכיסו
סכום גדול לצדקה או לקרבן, הוא רואה את כולם מביטים בו
בהתפעלות. המבטים הללו שווים לו כל הון שבעולם... כולנו יודעים
איך מתנהלת מכירת 'מפטיר יונה' ביום כיפור בבית הכנסת של
גבירים. בית הכנסת מלא מפה לפה, הגבירים ממש 'רבים' ביניהם
על קניית המפטיר, כל אחד מוסיף על הסכום שנקב חברו. הסכום
הסופי יכול הגיע למאות אלפים ואף למיליונים! כל זה שווה להם רק
כדי לזכות למבטים המשתאים של חבריהם המתפללים...

כך היה אצל העשירים שהביאו עימם פר לקרבן. לאורך כל הדרך
כולם נעצו בהם מבטי התפעלות. גם אם הוא יהיה הקמצן הגדול
ביותר בעולם, מבטי ההערכה הללו שווים לו כל הון שבעולם...
בנסיבות האלה אי אפשר להחשיבו כאילו הקריב את נפשו.
לא כן העני. כשהוא קונה מנחת סולת, אין לו שום כבוד מזה. להיפך,

הוא מתבייש במה שמביא. והבושה שלו איננה רק מול בני האדם, אלא
גם כלפי הקב"ה. העני חושב בלבו: העשיר הביא קרבן מכובד, ומה אני
נתתי? איזה עלוב נפש אני! וכי הקב"ה צריך את הסולת שהבאתי?
אבל הוא טועה טעות גדולה! וכי הקב"ה מתפעל מהפר שהעשיר
מביא לו? "רחמנא ליבא בעי" - הקב"ה רוצה את הלב שלך! אדם שאין
לו פרוטה לפרוטה והוא הולך וקונה סולת מנחה ומביא אותה לבית
המקדש, מתוך ידיעה שלא יהיה לו מכך שום כבוד ותהילה אלא רק
בושה וכלימה - הקב"ה מחשיב לו זאת כאילו הקריב את נפשו.
"לֵב נְשָׁפָר וְנִדְפָּה אֱלֹקִים לֹא תִבְּזֶה" (תהלים נא, יט) - העני בא
לקב"ה עם שברון הלב שלו. אומר הקב"ה: העני הזה נחשב בעיני
כיצחק אבינו שמסר עצמו לעקידה!

מעלתה של תפילת העני

אומר דוד המלך (שם כב, כה): "פִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקֵּץ עֲנֹת עֲנִי".
ותמוה, מה החידוש בדבר, וכי יש איזו הוה-אמינא שהקב"ה ישמע
לתפילתו של העשיר יותר מתפילתו של העני?
אומר רבי לייב חסמן זצ"ל: לא מדובר כאן על עני במזון לעומת
עשיר במזון. העשיר דעתו זוחחה, וזחיחותו מביאה אותו לחשוב
כי כוחו ועוצם ידיו עשו לו את חילו, על כן הוא יכול להסתדר בלי
הקב"ה ח"ו, וגם כשהוא מתפלל - תפילתו היא מן השפה ולחוץ.

לעומתו, "תְּפִלָּה לְעֵנִי כִי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׁחוֹ" (שם קב, א).
העני יודע כי אינו יכול לבטוח בכוחו ועוצם ידו, אלא משליך כל יתרו
על ה', ועל כן תפילתו היא מעומק הלב.

אם כן מהו שאמר "כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקֵּץ עֲנֹת עֵנִי"? הכוונה היא לעני
בדעת. נתאר לעצמנו שני אנשים מתפללים בבית הכנסת, האחד
- איש מעלה, צדיק יסוד עולם, מתפלל שמונה-עשרה במשך כמה
שעות, הוגה כל מילה כמונה מעות, מדקדק בכל אות ואות, מכוון
את כל הייחודים והכוונות, כוונת הרש"ש וכוונות האר"י ז"ל.
לידו עומד יהודי פשוט, מוציא מפיו מילים מרוסקות ושבורות,
בקושי מבין את פירושן. הוא מביט על הצדיק שלידו ומתמלא
חלישות דעת: מה ה' צריך את התפילה שלי...

על כך אומר הקב"ה: "כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקֵּץ עֲנֹת עֵנִי". אל תיפול
רוחך ואל ייעצב לבך! דע לך כי תפילתך מתוך שברון לב אהובה
ורצויה לפניי והיא בוקעת רקיעים ועולה לפני הכבוד!

בני שיחי' אמר פשוט נפלא. נאמר (שם לד, יט): "קָרוֹב ה' לְנֹשֶׁבֶרִי
יָב וְאֵת דַּפְּאֵי רוּחַ יוֹשִׁיעַ" - אצל נשברי לב נאמר לשון קירבה, ואצל
דכאי רוח לשון ישועה. וכי אין הקב"ה קרוב ל"דכאי רוח"?

מי הם "דכאי רוח"? אדם שנפשו מדוכדכת והוא שרוי בדכאון
ובעצבות. אדם כזה אין הקב"ה קרוב אליו, שהרי "אֵין הַשְּׂכִינָה
שׁוֹרָה... לֹא מֵתוּךְ עֲצָבוֹת... אֲלֵא מֵתוּךְ דָּבָר שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה"
(פסחים ק"ז ע"א). ומכל מקום, כיון שהוא זקוק לישועה, הקב"ה
שולח לו את ישועתו.

לעומתו, מי שלבו שבור, עליו לשמור את עצמו מעצבות ולא ליפול
לייאוש. הוא מתפלל לה' בשברון לב, אך מתוך אמונה ותקווה, ואף
מתוך שמחה של מצוה. האדם הזה זוכה לקרבת אלוקים - "קרוב ה'
לנשברי לב". אשריו ואשרי חלקו של אדם זה, כי אין לך התעלות
הנפש יותר ממי שזוכה לקרבת אלוקים - "וְאֵנִי קִרְבַּת אֱלֹהִים לִי
טוֹב" (שם עג, כח).

ברכת 'שהכל' שהכניעה את האויב

בספר "שביל הזהב" מובא מעשה נפלא: היתה קבוצת חברים
שלמרבה הצער לא זכו לגדול על ברכי התורה והיראה. לימים זכה
אחד מהם לשוב לבוראו בתשובה שלמה, מה שלא הפריע לקשר
החברי ביניהם. באחד מימות הקיץ הוא יזם מפגש של החברים
בביתו, והגיש להם פרוסות אבטיח קר.

למרות שהם לא היו שומרי מצוות, הם כיבדו את המארח ורצו לברך
על האבטיח. אלא שאז הם החלו להתווכח ביניהם מה הברכה על
אבטיח, אחד אמר "בורא פרי העץ", השני אמר "בורא פרי האדמה".
קם השלישי ואמר: "אני יודע מה הברכה - 'שהכל נהיה בדברו'.
והוסיף: "הברכה הזאת עובדת מצוין, אני אומר לכם את זה מניסיון".

ואז סיפר להם החבר סיפור מדהים: "במלחמת יום כיפור נשלחתי
למדבר סיני. המצרים השמידו עשרות טנקים ישראלים, נשארנו
טנק בודד מול עשרות טנקים מצריים. היינו על סף ייאוש. אמר
המפקד: 'במצב הזה הדבר היחיד שנותר לנו הוא להישען על אבינו
שבשמים, תתפללו לה!'. אמרו לו: 'אנו לא יודעים להתפלל!...'

"קם אחד החיילים ואמר: 'אני יודע!'. הוא סיפר שבכל יום שישי הוא
מבקר את סבו, הסבא מביא לו שתיה ואומר לו: 'תברך ברכת 'שהכל
נהיה בדברו'..."

"הם החליטו ליישם זאת בשטח. הם הכניסו פגז לתוך הקנה, כולם
יחד שאגו בקול רם: 'ברוך אתה ה'... שהכל נהיה בדברו', ירו על
הטנק שמולם - וחיסלו אותו. כשראו שזה עובד, המשיכו לירות
לכיוון הטנקים האחרים, תוך שאגת 'שהכל נהיה בדברו' - וכך הם
חיסלו טנק אחרי טנק.

סיים הבחור: "תגידו לי, אם ברכת 'שהכל נהיה בדברו' חיסלה שמונה
טנקים, אז על אבטיח זה לא יעבוד?"...

תראו מה קרה כאן. הקב"ה השומע ל'תפילת עני' שמע את ברכת
'שהכל' שיצאה מפייהם והתייחס אליה כאל התפילה הנעלה ביותר,
ועל ידה הם הכניעו את האויב!"

התפילה המשובשת שעצרה את המגפה

יש סיפור חסידי על מגיפה קשה שהתחוללה באחת ממדינות מזרח
אירופה ופגעה בנשים. נערכו עצרות תפילה ונגזרו תעניות ציבור,
אך המגפה לא נעצרה.

עד שיום אחד נעצרה המגיפה. אחד הצדיקים ערך שאלת חלום
לדעת מה פעל לעצירת המגפה וגילו לו שהמגפה נעצרה בזכות
אדם בשם חצק'ל המתגורר באחד הכפרים.

הצדיק הסתקרן מיהו הצדיק הגדול שהצליח לעצור את המגפה
והחליט למצוא אותו. הוא הגיע לכפר ושאל: "מיהו חצק'ל?"
אמרו לו: "אולי אתה מתכוון לחצק'ל שואב המים?"...

הוא הלך אל בקתתו העלובה של חצק'ל שואב מים ועקב אחר
הנהגותיו, אך לא מצא בהן שום דבר מיוחד. הוא פנה אליו ושאל
אותו: "האם התפללת על המגיפה?"

השיב חצק'ל: "בוודאי, הרי זו צרת הכלל!"
שאל הצדיק: "ואיזו תפילה התפללת לעצירת המגיפה?"
השיב: "אני לא בקי גדול בתפילה, אך מצאתי שבתפילת שמונה

עשרה יש בקשה מיוחדת לעצירת המגפה מהנשים ובה כיוונתי".
התפלא הצדיק: "היכן מצאת תפילה שכזו בשמונה עשרה?"
חצק'ל פתח את הסידור והצביע על ברכת 'ברך עלינו': "הנה כתוב

כאן: 'וברך נשותינו כנשים הטובות לברכה'..."
היהודי הפשוט הזה בקושי ידע קרוא וכתוב, וכשאמר "וברך שנתנו"
שיבש וקרא "וברך נשותינו". אבל דוקא התפילה המשובשת הזאת
עלתה לפני כסא הכבוד והצליחה לסלק את המגפה.

שתי חלות בארון הקודש - קרבן לה'

רבי משה חגיז בספרו "משנת חכמים" מביא מעשה נורא שאירע
בזמן האר"י ז"ל:

יהודי תמים שמע דרשה מהרב שדיבר על 'לחם הפנים' שהובא
בבית המקדש.

הוא בא הביתה ואמר לאשתו: "מדי שבוע את אופה לכבוד שבת
חלות טעימות, הבה נקבל על עצמנו מכאן ואילך, שמדי שבוע

תאפי גם שתי חלות לקב"ה..."

ביום שישי אפתה האשה שתי חלות נוספות, בעלה הניח אותן בסל והלך לבית הכנסת שהיה ריק מאדם. הוא פתח את ארון הקודש והניח בתוכו את החלות, סגר את ארון הקודש ושב לביתו.

מאז הפך הדבר למנהג של קבע. מדי יום שישי היה האיש מביא שתי חלות לבית הכנסת ומניח אותן בתוך ארון הקודש.

יום שישי אחד, לאחר שכבר הניח את החלות בארון הקודש, שב האיש לבית הכנסת לפני שבת, פתח את ארון הקודש וראה שהחלות נעלמו... שמח בלבו ואמר לאשתו: הקב"ה קיבל את מנחתנו ולקח את החלות שלנו...

ומה האמת? מדי יום שישי היה הגבאי מגיע לבית הכנסת לסדר ולהכין אותן לקראת שבת. יום שישי אחד פתח הגבאי את ארון הקודש כדי לגלול את ספר התורה, ולנגד עיניו נגלו שתי חלות. הוא נגע בהן, הן היו חמות וטריות והדיפו ריח ערב. אמר בלבו: תודה לה' ששלח לי חלות לשבת...

ביום שישי הבא שב הגבאי ופתח את ארון הקודש ושוב ראה שם שתי חלות חמות וטריות. אמר בלבו: אני רואה שהקב"ה דואג שיהיו לנו מדי שבוע שתי חלות טריות לשבת...

וכך חזר הדבר על עצמו. מדי שבוע היה האיש מניח את שתי החלות שאפתה אשתו בתוך ארון הקודש, ושעה קלה לאחר מכן היה הגבאי מגיע לבית הכנסת ולוקח אותן לביתו.

כולם היו מרוצים: בעל החלות שמח שהקב"ה מקבל את מנחתו ולוקח את החלות, והגבאי שמח שהקב"ה שולח לו מדי שבוע חלות לשבת...

יום שישי אחד הרב הקדים לבוא לבית הכנסת, תפס את מקומו וישב ללמוד. והנה לפתע הוא רואה את האיש נכנס לבית הכנסת, מוציא שתי חלות מן הסל, פותח את ארון הקודש, מנשק את החלות ומכניס אותן לתוך הארון.

שאל הרב בתמהון: "מה אתה עושה?"

אמר האיש: "הרב אמר שגם בימינו אפשר להקריב קרבן לה'. על כן החלטנו להביא בכל שבוע שתי חלות, קרבן לה'. אני שם אותן בתוך ארון הקודש, וברוך ה', מדי שבוע הקב"ה מקבל את מנחתנו ולוקח את החלות..."

הרב גיחך למשמע הדברים ואמר לו: "זה ביזוי הקודש! אין להניח חלות בתוך ארון קודש! אני מזמין אותך להישאר בבית הכנסת ויחד נעקוב ונראה מי לוקח את החלות..."

האיש נשאר בבית הכנסת, וכעבור זמן קצר נכנס הגבאי, ניגש לארון הקודש ופתח אותו והוציא משם את החלות הטריות.

חזר האיש לביתו וסיפר לאשתו על נזיפתו של הרב והוסיף וגילה לה מי אחראי להיעלמות החלות. מאז פסקה האשה לאפות את החלות והאיש חדל להביא את ה'קרבן' לה'.

האר"י ז"ל קרא לרב שהוא ואמר לו כי מן השמים גזרו את דינו ל"ע. נבהל הרב: "על מה ולמה?". אמר לו האר"י ז"ל: "בגללך הפסיק האיש להביא את קרבנו לה'. דע לך כי מיום שחרב בית המקדש לא היה מי שהקריב קרבן לקב"ה ועשה נחת רוח לפניו כמו היהודי

הפשוט והתמים הזה!"

כל אדם יכול לזכות למעלת עקדת יצחק

מובא במדרש (תנחומא פרשת וירא סימן מו), שלאחר עקידת יצחק אמר אברהם אבינו לקב"ה: "רבנו של עולם, אתמול אמרת 'כי ביצחק יקרא לך זרע', ועכשיו אתה אומר 'והעלהו שם לעולה', וכבשתי יצרי ולא השבתיך, אף אתה כשיהיו בניו של יצחק חוטאים לפניך ונכנסים לצרה, זכור להם עקידת יצחק אביהם וסלח להם ופדה אותם מצרותם".

"אמר לו הקב"ה: עתידין בניך להיות חוטאין לפני, ולדין אותם בראש השנה, אלא אם מבקשים הם שאהיה סולח להם, יהיו תוקעים לפני בו ביום בשופר".

ואמרת הגמרא (ראש השנה טז ע"א) כי זו הסיבה לתקיעת שופר בראש השנה בשופר של איל: "אמר הקב"ה: תקעו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לכם עקדת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני".

בכל שנה ושנה, בראש השנה יושב הקב"ה יושב על כיסא דין ודין את עם ישראל, ובזכות תקיעת שופר הוא קם מכיסא דין ויושב על כיסא רחמים ודין אותנו ברחמים גדולים. בזכות מה? כי לפני שלושת אלפים וחמש מאות שנה היה יהודי, אברהם אבינו, שהיה מוכן לעקוד את יצחק בנו. מכוח אותה מסירות נפש זוכים בניו של אברהם אבינו, עד סוף כל הדורות, שהקב"ה ידון אותם במידת הרחמים.

באה התורה ואמרת לנו יסוד גדול: אתה סבור שרק אברהם אבינו זכה לעקוד את בנו? דע לך כי המעלה הנשגבה הזו של העקידה יכולה להיות נחלתו של כל אדם מישראל! אמרת התורה: "ונפש כי תקריב" - "אמר הקב"ה: מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו".

כל אדם יכול לזכות למעלת עקדת יצחק ויחשב לו כאילו הקריב את נפשו. הכיצד? כשאדם מקריב את רצונותיו וכובש את תאוותיו ומתאמץ לקיים את רצון ה'.

זה יכול להתבטא בכל מישורי החיים. למשל, אדם פותח גמרא, אך מרגיש שאין לו חשק ללמוד. הוא חושב בלבו: איזה טעם יש ללימוד שכזה? מה כבר אשיג בלימוד בלי חשק? מה ירוויח הקב"ה מהלימוד שלי?

ואז, רגע לפני שהוא סוגר את הגמרא בייאוש, הוא מתגבר על עצמו והופך את המחשבה מקצה לקצה. במקום לזלזל בלימוד שנעשה בלי חשק, הוא מייקר אותו. הוא אומר לעצמו: אם אין לי חשק ללמוד כעת, אז אדרבה, אחזק את עצמי ואלמד, כי זהו רצון ה'.

הקב"ה רואה הכל, אין דבר נסתר מנגד עיניו. הוא רואה את ההקרבה של האדם, את ההתמסרות שלו לעשות את רצון ה', אומר לו הקב"ה: מעלה אני עליך כאילו הקרבת את נפשך!

אותה פעולה שבעיני האדם נחשבת לדבר פשוט, שכרה עצום ורב, לא רק לאדם עצמו אלא אף לבניו ובני בניו אחריו, עד סוף כל הדורות. כמו מעשה העקידה שמכוחו נהנים בניו ובני בניו של אברהם אבינו עד סוף כל הדורות וניצולים ממידת הדין, כך יכולה להיות מעלתו של כל מי שכובש את רצונותיו ועושה את רצון ה'.

פעם נענה הגאון הצדיק רבי נחום יאס'ער זצ"ל ואמר היום בבוקר שמעתי 'בת קול' מן השמים. הסובבים חששו שמא אירע משהו לבריאותו... אך ר' נחום הסביר מיד את כוונתו - "הודיעו לי מן השמים שהוטל עלי תפקיד נכבד - לחפש את הנעליים..."

לקט עובדות שנשמעו מפי מרן המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א
בעניין הזריזות בעבודת ה' וקבלת עול מלכות שמים בכל דרכי

כִּי כָל שְׂאֵר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תִקְטִירוּ מִמֶּנּוּ (ב יא)

כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה' - ובספר החינוך כתב (מצוה קיז) בביאור שורשי המצוה, וז"ל, על כן בהרחיק החמץ שהוא נעשה בשהייה גדולה, ייקח דמיון לקנות מדת הזריזות והקלות והמהירות במעשה ה' ברוך הוא, וכמו שאמרו זכרונם לברכה: "הוי קל כנשר ורץ כצבי וגבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים", ואכן מצינו בדברי חז"ל שלמדו מן הפסוק "ושמרתם את המצות" - רבי יאשיה אומר, אל תהי קורת את המצות אלא את המצוות, כדרך שאין מחמיצין את המצה כך אין מחמיצין את המצוה אלא אם באה לידיך עשה אותה מיד' (כלשון רש"י שם).

והנה ה'טור' (סי' א) מסמיך משנה זו של 'הווי עז כנמר וקל כנשר וכו', לעניין השכמת הבוקר, וזה לשונו: לכן צריך האדם להתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו, ואף אם ישיאנו יצרו בחורף לאמור איך תעמוד בבוקר והקור גדול, או ישיאנו בקיץ לאמור איך תעמוד ממיטתך ועדיין לא שבעת משנתך, התגבר עליו לקום וכו'. והיות שהוא מהדברים הצריכים חיזוק בימים אלו... על כן נאריך בעניין זה קצת.

הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל השקיע כוחות מרובים בתלמידיו שישכימו בבוקר לעבודת הבורא, והיה מרגלא בפומיה כי ה'מחבר' החל את השולחן ערוך בהלכה זו - 'יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו' (או"ח א א), והנה, לאחר אריכות ימים ושנים בעת אשר יעמוד האדם בבית דין של מעלה, יפתחו שו"ע לפניו, ויבדקו האם קיים כראוי את כל השו"ע, ומה ירבו הבזיונות אם מיד בסעיף הראשון ב'שולחן ערוך' יתברר שלא קיימו כהוגן...

ולאידך גיסא, אין לתאר מעלת השכמת הבוקר, וזאת למדנו ממה שאמר הרה"ק רבי פישל מסטריקוב ז"ע, שלפעמים ידאג השטן להוריד שלגים על מדינה שלימה כדי שיהודי אחד יתעצל עיי"ז להתגבר כארי לעבודת הבורא יתברך שמו בקומו משנתו, וממה שהוא הופך עולמות כפשוטו לבטל את 'ההשכמה' - יש לנו להבין עד כמה הדבר חשוב בעיני המקום ב"ה.

ואומרים משם הרה"ק ה'שפת אמת' ז"ע, שמטעם זה למדו חז"ל (פסחים ד.) את הדין ש'זריזין מקדימין למצוות' מהכתוב 'וישכם

אברהם בבוקר', כי עיקר עניין הזריזות היא בבוקר בקומו משינתו. והדרך הנכונה היא כמו שאמרו לבאר בדברי יהודה בן תימא הוי עז כנמר וכו', שלכאורה צריך ביאור, מדוע המשיל מידות אלו לחיות השדה, ולא אמר 'הוי עז וקל רץ וגיבור'. אלא, שבא ללמדנו שנהיה כדוגמת האריה שאינו מחשב חשבונות כאשר בא להשתמש בגבורתו, אלא הוא 'דורס ואוכל', בלא פחד ומחשבות הטורדות את שלוות נפשו, באופן זה ממש יש לנו להיות 'גיבורים' לעבודתו יתברך שמו, כגון המתעורר בעלות השחר יקום מיד ממיטתו, בלא לחשב חשבונות, יש בי כח לקום, אין בי כח לקום, ולא יעשה 'לומדות' על מיטתו 'קודם ברכות התורה'... אלא יתגבר כארי ללא כל מחשבה, ויקפוץ ממיטתו לעבודת בוראו.

משא ומתן - על רצפת הבית!

שמעתי מעד נאמן שפעם אמר לו הרה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל בערוב ימיו, היום לפנות בוקר כאשר הקצתי משנתי, ורציתי לקום לעבודתו ית"ש, טען בפני היצר, זלמן, זלמן, קור גדול שורר כעת בראש חוצות, והרי אתה כבר זקן בא בימים, על כן, עצה טובה קמ"ל שתשאר עוד מעט במיטה מכוסה תחת הכסת, על חוצפה שכזאת נענית לו - אכן, אף אני אענה כדברך, מכיוון שכל כך קר היום בחוץ,

שבת קודש המשמשת ובאה, ולא מצאם בחנות הסמוכה לביתו, וגם לא בחנויות הרחוקות קמעא, רק בפאתי העיר מצא, ובעזה"ש"ת קנה כמות גדולה של 'בשר ודגים' לכבוד שבת קודש, ואך בקושי שירך רגליו כשמשאו בידו בחום היום, ובבואו לביתו הוברר בידו ש'חבילה' זאת איננה שלו, כי את שלו שכח בחנות, ועתה עליו לחזור את כל הדרך בחום היום להחזיר את אשר בידו ולקחת את שלו, וכולו נרגז ומאבד עשתונותיו... אוי לו למי שמעז להתקרר בשעה זו לד' אמותיו...

עתה בן אדם, עמוד וחשוב נא, אילו היה אליהו הנביא נגלה אליך, ומבקשך גש לחנות פלונית תן להם חבילה זו וקח משם חבילה פלונית הרי היה מתמלא שמחה, כמה היה מודה ומשבח ועל כל פסיעה ופסיעה שהוא זוכה לקיים הוראתו של אליהו הנביא, מעתה קל וחומר שצריך לשמוח שמקיים את רצון הבורא יתברך שמו בכבודו ובעצמו ששילחו בשנית אל החנות המרוחקת, ודייקא בחום היום, כי בזה הוא יותר מהדר בקיום שליחותו של הקב"ה.

להתרומם מעל הטרדות והבלבולים

והנה אמרו חז"ל (תענית י.). כי רק בז' במר חשוון מתחילים לשאול על הגשמים 'חמישה עשר יום אחר החג כדי שיגיע אחרון שבישראל לנהר פרת', כדי שלא יצטערו עולי רגלים בדרכם לשוב לביתם כשיזלפו גשמים על ראשם.

ומעתה יש להקשות שלפי זה היו צריכים להפסיק לשאול גשמים מא' בניסן שהוא ט"ו יום קודם חג הפסח, כדי שלא יצטרכו עולי רגלים לכתת רגלם בדרך הליכתם לירושלים לקראת חג הפסח בתוך הגשמים.

ויש שתירצו, שחשש זה שייך רק כאשר אדם חוזר לביתו שאז הגשמים היורדים עליו טורדים את שלוות נפשו, אמנם בשעה שהוא הולך לעלות ברגל, הרי כל דעתו ומחשבתו נתונים ברגשי קודש, הנני עומד לעלות ולראות בבית הגדול והקדוש שנקרא שמו יתברך עליו, הנני עומד אני להקריב קרבן פסח... וממילא אף אם יפתחו ארובות השמים אינו חושב על זוטות כגון דא...

ועל כן ניתן בשופי להמשיך להתפלל 'ותן טל ומטר לברכה', ואין לחשוש לאותם שכבר יצאו מביתם לעבר עיר הקודש והמקדש. כענין הזה נענה ונאמר, עומדים אנו 'סמוך ונראה' לחג הפסח הקדוש, והימים כה נעלים ומרוממים, ולא ידך רבו הטרדות וה'בלבולים', אך אל ניתן לדברים חסרי ערך לאבד את הראש... אלא נרומם את עצמנו בדברים העומדים ברומם של עולם עד ששוב לא יפריעו לנו 'רוחות וגשמים'...

ה'כופרים' שלמדו להאמין

ומעשה היה בשני חסידים שבאו לקבל מרותו של הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק זי"ע. שאל אותם הרה"ק האם הם מאמינים שהקב"ה משגיח על עולמו וכל אשר בו - בהשגחה פרטית. השיבו, בוודאי שאנחנו מאמינים בהשגחה פרטית. קראם לחלון והראה להם עגלה מלאה עמיר קש ותבן העוברת לפני

הישאר נא כאן מתחת הכסת למשך כל היום כולו, אל תהיך להוציא ראשך מכאן, הנח לי לנפשי, תן לי לעבוד את בוראי במנוחה נכונה ממך ומבלבולך, וכך הלכתי בשמחה בדרכי לבית המדרש.

פעם נכנס יהודי לבית הגה"ח רבי ברוך יצחק פריינד זצוק"ל, ומצאו שוכב על הארץ, ולפליאת הרואה ענה, הנה 'הוא' (היצר) היה אצלי היום, כאשר התעוררתי משנתי, ודיבר אל ליבי שהלוא הנני זקן וחולה ואין מחובתי לקום, והיו בפיו דברי טעם, עד שהיה לי צד ומקום לקיים עצתו, אך תיכף אמרתי לו - הנני מוכן לשמוע דבריך ולהתדיין עמך, אמנם, לא כאן במיטה, ומכיוון שלא היה בי כח לקום על כן הפלתי עצמי על רצפת הבית...

גילוי מרעיש ופדיון שבויים

הגאון רבי דוד פוברסקי זצ"ל ראש ישיבת פוניב'ז היה נוהג להשכים בבוקר ולילך אל הישיבה ללמוד שם קודם התפילה. בוקר אחד אמר למי שנלווה אליו (לעת זקנתו) דער אלטער איז געקומען צו מיר אין דער פרי - ה'זקן' היה אצלי בבוקר... נרעש הבחור על שזכה לשמוע מראש הישיבה על גילוי נשגב שהיה לו... ושאל בהתרגשות האם הכוונה ל'אלטער' (הסבא) מקעלם או ל'אלטער' מסלבודקה... נענה לו רבי דוד, כוונתי לאותו מלך זקן וכסיל...

חזר הבחור ושאל, לשם מה הוא הגיע ומה היה רצונו, השיב לו הרה"ק, הוא רצה עוד חמש דקות... והוסיף לומר, כל המלחמה שלי היא על חמש דקות אלו, אם אכנע לו בהם ואווטר עליהם אזי למחר הוא מבקש ממני עשר דק', וכן על זה הדרך עד שיכניע אותי לגמרי... פעם אמר המשגיח דליעקוואד הגה"צ רבי נתן וואכטפויגל זצ"ל שהיום בבוקר ראה 'שבויים' וניסה להתעסק ב'פדיון שבויים' אך לא עלתה בידו... לא הבינו השומעים את דבריו, כי היכן ראה 'שבויים' ולמה ירמזון מיליו, הסביר להם, ראיתי שני בחורים השבויים ביד היצר הרע שאינו מניח להם להשכים לעבודת ה', ניסיתי 'לפדות' אותם אך לא הצלחתי... (הובא בלקט רשימות בענייני תפילה עמ' 92).

בת קול מן השמים

פעם נענה הגאון הצדיק רבי נחום יאס'ער זצ"ל מזקני וחשובי חסידי שטפנשט - באיאן (נולד והתגורר שנים רבות על אדמת רוסיה, ולאחר מכן עלה לעיה"ק ירושלים) להגה"צ רבי נטע ציינווירט זצ"ל בבקרו של יום, היום בבוקר שמעתי 'בת קול' מן השמים.

הסובבים חששו שמא אירע משהו לבריאיותו... אך ר' נחום הסביר מיד את כוונתו - קמתי בבוקר ולא מצאתי את מנעלי (אחד מבאי הבית שלא היה כל כך... הטמינים) וראיתי בזה כמי שנשמע בת קול בבית ומודיעים לי בזה מן השמים שהוטל עלי תפקיד נכבד - לחפש את הנעליים...

לאחר כמה דקות שוב נשמע בת קול בביתי - כי מצאתי את הנעלים, וראיתי בזה הכרזה מן השמים כי מלאתי אחר התפקיד בשלמות ונגמרה שליחותי...

ו'נצייר' את הדברים, במי שהיה צריך לכמה מנות בשר ודגים לקראת

פתחו את הפתקים מצאו כל אחד כתוב בפיתקא שלו מקום מגוריו - שנשלח לסייע לבני ביתו. והייתה כוונתו להוכיח להם, שלא טוב הוא המעשה שהם מוכנים ומזומנים לסייע לאחרים יותר מבני ביתם, ולא באלה חפץ לה' שהרי כתיב (ישעיה נח ז) 'ומבשרך לא תתעלם'. וכאותו 'מעשה' באברך שהלך ברחובה של עיר, ומרחוק הבחין בבריה מבירותיו של הקב"ה 'נופל תחת משאו' כשבדידו ועל גבו נישאים חבילי חבילין של מאכל ומשתה וכלי בית, וכבר הכין את עצמו לקיים מצות פריקה, וטעינה על גבו - עכ"פ חלק מהמשאו, אך מכיוון שנתקרב הבחין שה'נושא' הוא אחד מבני ביתו, מיד ביקש ממנו 'טובה' והעמיס עליו גם את תיק הטלית-תפילין שלו... כמי שאומר, שמצוות עשיית חסד נאמרה רק בחברים וידידים ולא אצל הקרובים אליו.

אחשוורוש אשר נראה כ'בעל חסד' הגדול ביותר, בעשותו את הסעודה וציווה על משרתיו 'לעשות כרצון איש ואיש'

ובאמת, כמה רעה וחולה היא הנהגה זאת, להיות אכזרי כעורב על בני ביתו, לרחק את הקרובים ולקרב את הרחוקים. וכזאת מצינו באחשוורוש אשר נראה כ'בעל חסד' הגדול ביותר, בעשותו את הסעודה וציווה על משרתיו 'לעשות כרצון איש ואיש', אולם אם כלפי כל העולם היה 'וותרן' ונוח במידותיו, אך כאשר ושתי המרתה את פיו ולא עשתה רצונו - ויקצוף המלך מאוד וחמתו בערה בו עד שגזר דינה להריגה...

וכבר היה מעשה באחד ששאל את אחד מגדולי הדור שליט"א בערבי פסחים, היות ונפל בדעתו 'חומרא' רבתי שצריך לנקות - לגרד ולשפשף כהוגן בין המרצפות ובני הבית אינם מסכימים כל כך לקבל על עצמם 'חומרא' זאת, האם עליו לכופם על כך...

אמר לו הרב אכן הידור גדול וחשוב ראוי הוא, אך ב'חומרא' כזו אין סומכין על הנשים, אלא אתה בעצמך צריך לעשות זאת במו ידיך... שמעתי אומרים בשם עדי ראייה שזכו להיות נוכחים במשך כמה שנים בליל הסדר אצל הגאון רבי דוב בעריש וויידנפלד זצ"ל גאב"ד טשעבין, בכניסתו לביתו מביהמ"ד התחיל תיכף בעריכת הסדר כמנהג ישראל, ופתח ואמר 'קדש' ותרגם בשפת האידיש את משמעותו של 'קדש' כנהוג, וכן עשה בכל שאר הסימנים, אך כשאמר הסימן של 'שלחן עורך' סתם ולא פירשו, רק אמר זימנא חדא 'שלחן עורך' מבלי לתרגמו ולפרשו, והיה הדבר למילתא דתמיהה בעיניו.

אחר גמר ה'סדר' שאל לפשר הדבר, ונענה, הנה בשאר הסימנים כיוונתי את הדברים לעצמי, 'קדש' שאני אעשה קידוש, וכן 'ורחץ' שאטול ידי, וכן כולם, אך ב'שלחן עורך' אמרתי לבית יעקב אלו הנשים שיכינו את השלחן במעדנים ומטעמים לכבוד יום טוב, וכשמצווים לאחרים אין צורך לחזור ולפרש שוב, ודי באמירה רכה תחילה.

מעובד מתוך 'באר הפרשה' ויקרא תשפ"א

החלון, ושאל אותם אם הם מאמינים באמונה שלימה שכל חתיכת קש ותבן שמסודרים על העגלה זה למעלה מזה - הכל נגזר מהקב"ה עוד מששת ימי בראשית שחתיכת קש זה יהיה למעלה וזה למטה, זה לימין וזה לשמאל, ועוד נגזר מהקב"ה בששת ימי בראשית שבאמצע נסיעת העגלה על אם הדרך יפלו חתיכות קטנות מן הקש זה בכה וזה בכה, והכל הוא על תכלית הנרצה שחתיכה זאת תהיה כאן דווקא באותו מקום שנפל, ולא במקום אחר ואפילו כמלוא נימה, ואם בוא יבוא הרוח ויפזר הקש מכאן לכאן גם זה הוא הכל בהשגחה פרטית.

שני החסידים התבוננו בעצמם באמיתת לבבם ויענו ויאמרו, רבינו, איננו במדרגה כזאת - להאמין כל כך, כי מה 'נפקא מינה' אצל הקב"ה אם חתיכה קטנטנה של קש מונחת כאן או כאן. כשמוע רבינו את דבריהם צעק עליהם ואמר, "אפיקורסים צאו מביתי מהר כי איני יכול לראות פניכם כי היא כפירה ממש במציאות הבורא ברוך הוא הממלא כל עלמין ולית אתר פנוי מיניה", וגירש אותם מחדרו.

השנים יצאו בצער גדול מאוד, ובכו בכיה עצומה מאין הפוגות בתפילה שהשי"ת יאיר עיניהם, ויסיר מהם לב טיפש ונשחץ. והנה, הכניס הקב"ה בלב אחד מהם הבנה עצומה, כי רק אצל בן אדם שהוא בעל גבול ובעל תכלית יש חילוק בין דבר גדול לדבר קטן, ולמשל, על חתיכת זהב ישמור היטב היטב, על ה'כסף' ישמור פחות, פחות מהם ישמור על נחושת... וכן הלאה עד שעל חתיכת קש קטנה אינו משגיח מפני קטנות שווייה.

וכל זה שייך אצל בן אדם שיש אצלו הפרש וחילוק בין דבר גדול לדבר קטן אבל הבורא ב"ה הרי הכל כ'לא' נחשב לפניו, ועם כל זה הוא משגיח על העולם, מעתה, מה חילוק יש בין כל העולם - תבל ויושבי בה לבין חתיכת קש קטנה, שהרי לפי גדולתו גם 'כל העולם' כולו ל'קטן' ייחשב, ועם כל זאת הוא משגיח עליו, א"כ בוודאי הנו משגיח גם על כל פרט שבפרטים.

ואכן, לפי זה ייאמר, כי מי שאינו מאמין שהקב"ה משגיח על חתיכת קש הנ"ל הריהו כמי שנותן חס ושלום קצבה לגדולתו יתברך רח"ל, ואם כן, באמת אפיקורס יחשב, וכמעשהו כך מעשה רעהו, ונתברר ששניהם זכו כאחד לאור האמונה, בזכות תפילת הרה"ק עליהם.

בכגון דא אין לסמוך על הנשים...

ועוד מענייני ההכנות ליום טוב פסח הבא עלינו לטובה: מסופר על הגה"צ רבי שמשון אהרן פאלאנסקי גאב"ד טעפליק זצ"ל, שפעם ראה בביהמ"ד אברכים השוקדים על תלמודם בהתמדה גדולה בערבי פסחים, והבין שבבית כמה מהם נצרכים לעזרתם בהכנות החג...

עלה הרב על הבימה והכריז, "בידי רשימת אלמנות המשוועות לעזרה בדחיפות למען צרכי החג, מי מוכן לעזור ולסייע להן". כאיש אחד ובלב אחד התאספו כולם לעזור ולסייע לאותן אלמנות.

ביקש מהם הרב להתייצב לפניו בשורה ונתן בידי כל אחד פיתקא בו נכתבה כתובת של אחת מהמשפחות הזקוקות לעזרה, ויהי כאשר

"התארתתי אצל הפרנס שהיה גם כן קצב, ושחט בהמתו בזמן התפלה, והפצרתתי בו לילך לבית הכנסת, ואמר שרוצה לבדוק הבהמה להכינה לכבודי לאכול ממנה בלילה. וכשבאתי מבית הכנסת צועקת עלי אשתו שקללתי הבהמה שלה..."

לקט אמרים נפלאים בענייני פרשת השבוע

הרב יאיר ארלנגר

ויקרא אל משה (א, א).

בעל "מגלה עמוקות" ז"ע חיבר ספר ובו אלף טעמים מדוע נכתב "ויקרא" באות אל"ף זעירא.

אך טעמים נוספים נאמרו בהם זה המופיע ב"רמותים צופים" בשם רבו רבי שמחה בונים מפרשיסחא ז"ע שביאר את הענין בדרך משל:

מלך אחד היה לו שר אחד פיקח ונבון ומסור מאד לעבודתו, ומרוב חביבותו אצל המלך, גדלו על כל השרים ועשאוהו משנה למלך שעל פיו ישק הכל. אחר הדברים האלה רצה המלך לבדוק את השר אם עדיין יראתו על פניו ומפחד ממנו כמו שהיה ירא בהיותו שר פשוט ורגיל, ולכן קרא לו המלך שיבוא אליו, ואז יוכל להבחין אם יבוא לפניו בדרך יראה וכבוד. ואכן אותו שר שהיה שפל באמת בעיני עצמו, נכנס אל המלך וביראה והכנעה יתירה.

כמו"כ משה רבנו, שאף אחר שדיבר אתו השי"ת פנים בפנים, ולא קם עוד נביא בישראל כמותו, ונעשו על ידו נסים ונפלאות וקבלת התורה, מ"מ בעת שקרא לו השי"ת היה באל"ף זעירא, שהחזיק את עצמו עניו ושפל בעיני עצמו, שכאילו הוא מתחיל עתה את התורה מאל"ף, והוא עצמו באמת אינו כלום.

מסופר כי רבן של כל בני הגולה, רבי חיים עוזר זצוק"ל, שהיה מנהיג עולם התורה בזמן סערות תקופתו, רבי חיים עוזר שפעם ראה במכתב המיועד לר' חיים עוזר, והבחין בשגיאת כתיב, במקום "הגאון המפורסם בכל קצוי ארץ", נכתב שם "קצבי ארץ". הקורא חיך וצחק, העיר לו ר' חיים עוזר: שגיאה גדולה מזו יש במכתב, כי התארים המופלגים מתאימים לגדולי הדורות הקודמים, והנה בא זה ובטעות כותבם עלי...

בהזדמנות אחרת, כאשר שנחלש ר' חיים עוזר הקריאו לפניו מכתב. כשהשמיעו בקול את כל תארי הכבוד שעטרוהו, החל לצחוק, והסביר: נזכרתי בימי הריבולוציה ברוסיה כאשר ירד ערך המטבע, ובעד דולר אחד היו משלמים מיליוני רובלים רוסיים, כל אדם למרות שהוא עני מרוד, הפך בן לילה למיליונר... כך הם התוארים המופרזים שהשתרשו בימינו, אינפלציה בעולמינו הרוחני..

ללמוד מכולם

מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת קַרְבְּנֵיכֶם (א, ג).

פסוק זה תיאר באופן נפלא רבי יוסף חיים, בעל ה"בן איש חי", על פי משל:

הנהגתו של מרע"ה, מוסר התורה לכלל ישראל, הנלמדת מפרשתנו, מאלפתנו בינה בנושא המהווה אבן יסוד לבנינו הרוחני של כל יהודי. ענווה עצומה, מחד ושאיפה אדירה להשגים מאידך.

כך כותב רבינו בחיי, "אלף דויקרא זעירא - שמשוה היה גדול ועניו לא רצה לכתוב אלא 'ויקרא' לשון מקרה כאילו לא דבר הקב"ה עמו אלא בחלום כדרך שנאמר בבלעם, כאילו לא נראה לו השם אלא במקרה. ואמר לו הקב"ה לכתוב גם האל"ף ושוב אמר לו משה מחמת רוב ענווה שלא יכתבנה אלא קטנה יותר משאר אל"פין שבתורה וכתבה קטנה",

כל מי שזכה לחון את קיטונם של מנהיגי הדורות וגדולי הדורות, הבין אל נכון הנהגה מופלאה המשלבת בתוכה ענווה מופלאה ושפלות תוך התיחסות לעניו של כל יחיד, ומאידך תקיפות ונשיאות רוח בכל הנוגע לקדשי שמים.

והפשיט את העלה ונתח אותו לנתחיה (א,ו).

כך דרש במוסריו רבי דוד שלמה אייבשיץ זצוק"ל, בספרו "ערבי נחל" - הנה מי שסבור שהוא מחונן במעלות טובות, וחושש הוא פן יגיע בגלל זה לכלל גאוה, הרי העצה היעוצה לכך הוא, שינתח את כל מעשיו ומעלותיו הטובים לנתחים נתחים ויעביר אותם תחת שבת ביקורת, כי אז יווכח לראות שעדיין רחוקים מעשיו מן השלימות וכי המעלות אינן מעלות כלל ועיקר, וזה הרמז, "והפשיט את העולה", אם רוצה אדם להפשיט מעל עצמו את הגאות שנקרא 'עולה', שלבו עולה בגאוה וזה המידה הוא רוצה לבטל כי עלולה להתעורר בקרבו בהיותו סבור שכבר הרבה והגדיל עשות, הרי, "ונתח אותה לנתחיה", ינתח את מעלותיו ויעיין בהם היטיב, כי אז יווכח לראות שאין לו במה להתגאות.

דָּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם פִּי יִקְרִיב מִפֶּם קִרְבָּן... מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת קִרְבְּנֵכֶם, (ויקרא א, ב)

בספר "פאר מקדושים" הביא מה שמצא בספר דרך משה (אמסטרדם תנ"ט) לרבי משה כהנא מגיביטש המספר את המעשה המופלא הבא:

"מעשה בא לידי שבאתי לשוב אחד והיה שם מנין בצמצום, והתארחתי אצל הפרנס שהיה גם כן קצב, ושחט בהמתו בזמן התפלה, והפצרתי בו לילך לבית הכנסת, ואמר שרוצה לבדוק הבהמה להכינה לכבודי לאכול ממנה בלילה. ואמרתי לו, אם תבדוק בשעה שהציבור מתפללין [ולא תתפלל בצבור בביהכ"נ], הבהמה תהיה טריפה ולא נוכל לאכול ממנה בלילה, והיה זה כמשחק בעיניו.

וכן היה, שהבהמה היתה לה מכות ובועות ונטרפה בהם. וכשבאתי מבית הכנסת צועקת עלי אשתו שקללתי הבהמה שלה, ואמרתי לה, לא אני גרמתי וקללתי לטרופ בהמה שלכם, אלא דעו, רובא דרובא אם אין הולך לבית הכנסת, בהמה שלו יהיו טריפה, כי השי"ת משלם לו מדה כנגד מדה, דכתיב 'אדם כי יקריב מכם קרבן', ובזמן שהיה ביהמ"ק קיים צריך להביא חטאתו לביהמ"ק לכפר על חטאיו, ואם לא היה מביא קרבנו לביהמ"ק, הקרבן היה חוץ למקומו והוא טריפה, ועכשיו הבית הכנסת הוא המקדש, והתפלה במקום הקרבן, ואם אינו מתפלל בבית הכנסת הבהמות שלו יהיו גם כן טריפה מדה כנגד מדה - שזהו ראשי תיבות 'מכם', ומיד קיבל עליו מהיום הנ"ל ללכת מידי יום ביומו לבית הכנסת או למקום תפילה מיוחד ביישוב!

בעיר אחת חי רב גדול בתורה. תלמידים רבים היו מצטופפים בבית מדרשו ומבקשים תורה מפיו, והרב לא מנע מהם ובמשך שעות ארוכות הרביץ בהם תורה ודעת. יום אחד אמר הרב לתלמידיו כי ברצונו לצאת יחד עימם לטייל בשוק.

תמהו התלמידים על כך ואף שטחו בפניו את תמיהתם, אולם הרב נותר איתן בדעתו. כאשר הגיעו אל השוק ראו סבלים שגיבי כח הנושאים משאות כבדים בדרכם לחנויות השוק. ראו את הסבלים הללו אמר הרב מוסר גדול יש ללמוד מהם! הם נושאים משא כבד עד שקומתם נכפפת מחמתו.

אין הם משגיחים בחום או בקור, את עבודתם הם מבצעים. כך הם עמלים כל היום כולו בכל יום. גם אנו אמר הרב אל לנו להתחשב במאמץ, בחום או בקור. אל לנו להתרפות מעמל התורה אף לא לרגע אחד ומשום סיבה שהיא!

לאחר מכן המשיכו הרב ותלמידיו והגיעו אל בית מסחר. הסוחר היה שקוע ראשו ורובו בספרי חשבונותיו. על השולחן שלפניו היתה מונחת צלחת אוכל, אולם הוא לא נגע בה כלל אלא היה טרוד בחישובים ובמספרים. אבא פנה בנו של הסוחר האוכל כבר קר... מדוע אינך אוכל? מזה שלוש שעות, ענה הסוחר, אני מתייגע למצוא היכן יש טעות בחשבונות החנות כי חסרים לי סך של שני זהובים... רואים אתם אמר הרב לתלמידיו סוחר זה נעשה עבד לממונו. הוא נותר בלא אכילה ובלא שתיה והוא מכופף את ראשו שלוש שעות כדי למצוא טעות של שני זהובים!... אף אנו אמר הרב כאשר אנו מתייגעים בהבנת הסוגיה עלינו לשקוע בכך בכל מאודנו עד שלא נבחין בכלל באוכל או במשקה, ובלבד שיבוא הדבר על הסברו הראוי והנכון! זהו עמל התורה! המשיכו הרב ותלמידיו והבחינו בקבוצת ילדים המשתובבים במשחקם. היו בהם שקפצו בשלולית מים והיו שהתפלשו בעפר והיו שצחקו ורצו ללא כל סיבה נראית לעין. ראו את הילדים הללו אמר הרב עושים הם מה שליבם חפץ ואין הם מתביישים כלל מפני המלעיגים עליהם. אף אנו אמר הרב כאשר אנו עוסקים בתורה ובמצוות כחפצנו, אל לנו להתבייש מפני המלעיגים עלינו!

זהו גם הנמשל אמר ה"בן איש חי" נאמר בפסוק: "מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן", רמז לשלושה קבוצות הללו: "מן הבהמה" הסבלים הנושאים משאות כבדים כבהמת משא. מן הבקר" הסוחר המבקר ובודק תמיד את ספרי חשבונותיו. "ומן הצאן" הם הילדים הצעירים העושים מה שליבם חפץ. מכל אלה "תקריבו את קרבנכם" תלמדו מוסר ותתקרבו לעבודת ה'!

שמענו (ותחי) נפשכם

הצטרפו אלינו לעמוד היומי, שיעורים מרתקים ממגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, בקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

שאל רבי מיכאל את הרבי מסאטמאר, "האם יש לרבי רוח הקודש?", השיב לו הרבי "לא". שאל רבי מיכאל בער "אם אין לרבי רוח הקודש, איך יכול היה לענות לאיש שהוא יכול לעשות את הניתוח???"

גאב"ד סנאטוב שליט"א עם צרור עובדות נפלאות מגדולי הדורות
בעניין הזהירות בדברים היוצאים מן הפה, וקדושת הדיבור

הרה"ק רבי שלמה מראדומסק זי"ע"א, בעל ה'תפארת שלמה' כותב
בפרשתנו (ד"ה אדם) יסוד נפלא מאוד בקדושת ישראל, ואומר
שמבמהמה נוכל ללמוד על גודל הפעולה שפועל הדיבור באדם עצמו
על ידי קל וחומר:

ומה בהמה שאינה אלא יצור חי שאינו מדבר ואין לו רצון עצמי
או יכולת להתגבר על תאוותיו ורצונותיו, ובכל זאת יכול יהודי
להקדיש אותה ולהפוך אותה לקרבן קדשים קלים ואף קדשי
קדשים, וכל זה על ידי דיבור פה של יהודי, קל וחומר ליהודי עצמו
שיכול לקדש את עצמו כהנה וכנה על ידי דיבורי תורה ותפילה
שמדבר בפיו!

והן אמת רבו הספרים הקדושים בעניין זה של שמירת דיבור
הפה, וכל עיקר קדושת האדם תלויה בשמירת פיו ולשונו, והעדר
השמירה הזאת מאריכה את תוקף הגלות כמו שכותב מרנא החפץ
חיים זי"ע"א בהקדמה לספר 'שמירת הלשון' כידוע.

בלי רוח הקודש

סיפר לי ידידי ש"ב הנגיד החסיד רבי מרדכי רייזמאן שליט"א
ממאנסי, מחשובי תלמידי הגה"ק מסאטמאר זי"ע, שפעם אחת
ביקר הגה"צ רבי מיכאל בער ווייסמענדל זצ"ל אצל הגה"ק
מסאטמאר זי"ע, ובאמצע נכנס יהודי אחד ושאל בעצת הגה"ק
מסאטמאר אודות ניתוח שהיה צריך לעבור, אם לעשות את הניתוח
או לא, והשיב לו הרבי שיעשה את הניתוח.

כשיצא האיש, שאל רבי מיכאל בער את הרבי, "האם להרבי יש
רוח הקודש?" השיב לו הרבי "לא". שאל רבי מיכאל בער "אם אין
להרבי רוח הקודש, איך יכול לענות להאיש שהוא יכול לעשות את
הניתוח." אמר לו הרבי "יהודי ששומר על כל דיבור שהוא מוציא
מפיו, אזי שומר הקב"ה על דיבוריו, שיהיו רק דיבורים אמיתיים
ונכונים..."

שיעור בכבוד הזולת

מהסיפור דלהלן אפשר לראות שצריכים להיזהר מאוד מאוד
על הדיבורים היוצאים מהפה ולהתחשב בכבוד הזולת, שכן הגם
ש"תלמוד תורה כנגד כולם" (מסכת פאה פ"א מ"א) אעפ"כ אין זה
נוגע כשהוא על חשבון צערו של השני.
מספרים שהגה"ק גאב"ד טשעבין זצ"ל היה מוסר בכל יום שיעור

מתנה על השתיקה

ומתאמרא בשם הרה"ק רבי שלומקה מזוועהיל זי"ע, שנאמר
במשנה (מסכת יומא פ"ח, מ"ט): מה מקוה מטהר את הטמאים
אף הקב"ה מטהר את ישראל - שכמו במקווה, בעת שנכנסים לתוך
המים, אז סוגרים את העיניים ואת הפה, כדי שלא יכנס שם מים - כך
הקב"ה מטהר את ישראל רק באופן זה - אם שומרים על העיניים
והפה, שיהיו סגורים וחתומים, ולא יראו דברים רעים, ולא ידברו
דברים אסורים...

ומסופר, דבעת שהרה"ק רבי ישראל מסאדיגורה זי"ע הגיע לעול
תורה ומצוות, באו לחצר הקודש בסאדיגורה הרבה אורחים לרגל
שמחת הבר מצוה, וכל אחד ואחד הביא מתנה לבחור הבר מצוה.
אמר לו אביו הה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורה זי"ע: ראה בני!
אתה רואה, שכל אחד מביא לך מתנה הנקראת "דורון דרשה", הרי
אתה מקבל את המתנה כי אמרת דרשה נפלאה ויפה, כלומר, אתה
מקבל את המתנה על הדברים שאמרת, ובכן, ברצוני לומר לך בני,
על השתיקה מקבלים הרבה הרבה יותר...

בספר עבודת ישראל (ליקוטים) מובא: כשם שנקרא "זולל וסובא"
מי שהוא מרבה באכילה, כך נקרא "זולל וסובא" מי שהוא מרבה
בדיבורים...

כשארכה להם הדרך נכנסו לפוש ולסעוד ליבם בקרעטשמע [אכסניה] שעל אם הדרך, כיון שניגשו לאכול, החלו לברר בשבע חקירות ובדיקות על כשרות האוכל, אם הופרשה חלה מהלחם, וכן בדקו את סכין השחיטה וכו'.

מאחורי התנור שבקרעטשמע ישב זקן אחד, והוא פנה אל החסידים ואמר להם: חסידים חסידים! כה הרבה מקפידים אתם ונזהרים על מה שברצונכם להכניס לפיכם, האם בדומה לכך זהירים אתם גם במה שהנכם מוציאים מפיכם?

כשהגיעו החסידים אל הרה"ק מרוז'ין, שאל אותם "ההבנתם מה שלימד אתכם אותו זקן?..."

נועם שיח - סאנטוב, פסח תשפ"ד.

ובספר 'חובת השמירה' מביא מרנא החפץ חיים דבר נורא מאוד: איתא בספר הקנה, שנשאל - כל ישראל יהיו מצורעים! שהרי בעוון לשון הרע גלו ישראל. ועונש הלשון הרע הוא צרעת!" אמר להם: "אין (אכן), שקולה העניות כצרעת והרי הוא עני הנמסר בידי אדם". כלומר שבעוון שאדם אינו שומר פיו כראוי, הוא נענש בנגע צרעת, ומאחר והעניות שקולה כמו צרעת (כמו שראינו שגם מצורע וגם עני נמשלו למת) לכן נענשים באמת רבים מישראל בעניות שבאה עליהם, ואינם יודעים שהיא נגרמה בגלל שאינם שומרים פיהם ולשונם כראוי.

פעם אמר הרה"ק מרן בעל "אמרי חיים" ז"ע דבעת שהיה ילד קטן, שמע איך שאביו הקדוש בעל "אהבת ישראל" ז"ע אומר, שחיפש שפה שבה שייך לדבר רק דברים שבקדושה, וב"ה שמצא את "לשון הקודש", ושאל אותו ה"אמורי חיים" בפליאה: וכי בלשון הקודש אי אפשר לדבר לשון הרע, שקר ורכילות!?! ענה לו אביו: אם מדברים דברי איסור, זה כבר לא "לשון הקודש".

ברבים לפני חברים מקשיבים. יום אחד החל להופיע ולהשתתף בשיעור אדם אחד שעבד לפרנסתו במקום מסוים, ומכורח עיסוקו היו בגדיו מריחים בריח מאוד לא נעים בלשון המעטה, ולהגאון מטשעבין בהיותו איסטניס הפריע לו הדבר מאוד.

באחד הימים דיבר הרב באופן כללי, שצריכים להיזהר בכבוד השני, ובכלל זה לדאוג שלא ייגרם אי נעימות בגללו להשני, ודיבר סחור סחור שיזהרו איך לובשים את הבגדים וכדומה, אך הלה לא השית לבו לדברי הרב, וכלל לא הבין שהדברים מכוונים אליו.

אחד ממקורבי הרב שידע את כל אשר נעשה, והבין שהרב סובל מאוד מהריח הרע, אמר להרב שצריכים לומר לו בפירוש, שבטרם בואו להשיעור יחליף את בגדיו כי זה מפריע להרב, כי נראה שהלה אינו מבין רמזים רק כשמדברים אליו ב"רחל בתך הקטנה", אך הרב התחלחל ונודעזע מעצם העלאת הרעיון, ואמר למקורבו בתוקף שחלילה וחס לא יעיז לומר לו כלום, כי אסור לצער יהודי ולהכאיבו. לבסוף, לא עמד הרב בריח רע זה, ומאידך גם לא רצה לצער ולפגוע בהיהודי, ולכן החליט הרב וביטל את השיעור לגמרי! כדי שלא ייגרם פגיעה בכבודו של השני...

תולעים מהאוזניים

מסופר שפעם שמע הגר"א גניחובסקי זצ"ל שני בחורים מדברים ביניהם ובדברם הם מתחו ביקורת על רב אחד ודיברו עליו שלא בכבוד הראוי לו, ניגש אליהם רבי אברהם ואמר: "האם אתם רוצים שיצאו לי תולעים מהאוזניים?" (שזהו עונשו של השומע דברי זלזול בחכמים ושותק, כמבואר בב"מ דף פ"ד ע"ב.)

שיעור מאחורי התנור

מסופר על קבוצת חסידים שנסעו אל רבם הרה"ק מרוז'ין ז"ע,

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

פירורי לחם ועוגה - האם הם מוקצה? האוכל פרי בשבת והגלעין נותר בידו - האם רשאי לטלטלו עד לאשפה? וכיצד מפנים פסולת מהשולחן לאחר סעודת השבת?

פסולת של אוכל שטרם הושלכה לאשפה, והיא ראויה למאכל בעלי חיים המצויים באזור זה [ואשר בני אדם רשאים להאכילם בשבת] - אינה מוקצה. אולם, פסולת שאינה ראויה למאכל בעלי חיים, כגון קליפות אגוז, הריהי מוקצה בכל מקום. וכפי האמור, פירורי לחם שנותרו על השולחן לאחר הסעודה, הרי הם מוקצה. ואם מצויים במקום זה אנשים המגדלים ציפורי נוי שפירורי לחם משמשים עבורים כמאכל - אין הפירורים מוקצה, ואף לגבי מי שאין ברשותו צפורים. ובשעת הסעודה, פירורי לחם יבשים ונקיים אינם מוקצה, משום שדרכם של אנשים ללקטם בשעת הסעודה ולאוכלם. ובנוגע לפירורי עוגה - הורה הגר"נ קרליץ זצ"ל, שאינם נחשבים כמוקצה אף שלא בשעת אכילת העוגה. ואף בנוגע לפירורי לחם, הורה הגר"נ קרליץ זצ"ל שאינם נחשבים כמוקצה אלא לאחר הסעודה, אבל בשעת הסעודה אינם נחשבים למוקצה אפילו במקום שאין בעלי חיים מצויים, משום שהדרך היא לאוכלם תוך כדי הסעודה, אם לא שנמאסו או שנרטבו. ואף לאחר הסעודה, אם שומר את חתיכות הפת כדי לאוכלן בסעודה אחרת, אין דינן כמוקצה. והאוכל מאכל בשבת, ונותרה פסולת בפיו - כתב השולחן ערוך הרב, שישליכה מפיו ולא יוציאה בידו, וכן כתב האגרות משה; וכן נהג החזון איש, להוציא את גרעיני הפירות ועצמות הדגים מפיו הישר אל הצלחת. אולם, אם הפסולת מעורבת באוכל ורוצה להפרידה [באופן שאין בו איסור 'בורר'] - הורה הגר"ש אויערבך זצ"ל, שלכל הדעות מותר להוציאה בידו. וכן אם בפסולת עצמה יש מעט טעם, כגון קליפות גרעינים קלויים ומלוחים [פ'יצוחים] שניתן למוצצן - הורה הגר"ש אלישיב זצ"ל, שמוצצן להוציאה בידו. וכשהפריד את האוכל מעל הפסולת בידו, והפסולת נותרה בידו, וכגון שאכל פרי והגלעין נותר בידו - לדעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, צריך להשליכה מיידו לאלתר ואסור לטלטלה עד לאשפה; ולדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל, מן הדין מותר לטלטלה עד לאשפה, אך רצוי להחמיר בכך. אולם, אם הפסולת מאוסה, באופן שאם תהיה מונחת במקום זה יהיה מותר לטלטלה לאשפה כדין 'גרף של רעי' [ראה להלן], לכל הדעות מותר לטלטלה לאשפה. ופסולת אוכל שהיא מוקצה ונותרה על מפת השולחן, אסור לטלטלה, אולם מותר לנער את המפה במקומה באופן שהפסולת תפול אל הרצפה, משום שזהו טלטול 'מן הצד'. וכאשר הפסולת מונחת על הרצפה, מותר לטאטא אותה עד לאשפה. ברם, כאשר לא ניתן לנער את הפסולת אל הרצפה מחמת הלכלוך שיִשאר במקום, לכל הדעות מותר לטלטל את המפה עד למקום האשפה ולנערה שם. וכמו כן, [כאשר חפץ להשתמש בחלק השולחן שעליו מונחת הפסולת] - לדעת ה"ט, מותר לגרור את הפסולת מעל השולחן בעזרת סכין, משום שזהו גם כן טלטול מן הצד, וכן פסק המשנה ברורה. ולדעת השולחן ערוך הרב, הואיל ועיקרו של טלטול זה הוא המוקצה, אין זה נחשב לטלטול מן הצד, וכן דעת החזון איש, אך הוא עצמו הורה שמותר להסיר את הפסולת מהשולחן בעזרת מטלית וכיוצא בה, והעיד הגר"ח קניבסקי זצ"ל שכך נהגו בביתו. ולדעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, טלטול הפסולת על ידי המטלית חמור פחות מטלטול על ידי סכין, משום שהוא נעשה בדרך של ניקוי השולחן.

ופסולת המונחת על גבי צלחת ומגש, או על גבי מפת ניילון חד פעמית, דעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, שאם אינו יכול לנערם במקומם, יכול להוליכם לאשפה, ולנער שם את הפסולת מהצלחת ומהמגש, או להשליך שם את המפה. ולדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל, צלחת שהובאה לשולחן כדי להניח עליה קליפות, רצוי להניח עליה חפץ של היתר יחד עם הפסולת לפני שמטלטלים אותה אל האשפה.

האם מותר להעביר בשבת את מכל האשפה מהמטבח למרפסת השירות? דבר מאוס מנוח בסלון - האם רצוי להורות לילד להוציאו?

דבר מאוס המונח במקום שבני אדם שוהים בו או עוברים בו, וגורם להם אי נעימות משמעותית, בין הוא מאוס מצד עצמו, ובין אם הוא מדיף ריח רע - מותר לטלטלו כדי להעבירו למקום אחר, אף אם הוא מוקצה. היתר זה מכונה 'גרף של רעי'. ודוגמה לדבר: מכל אשפה מלא המונח במטבח ששוהים בו זמן מרובה בהכנת המאכלים, או אף אוכלים בו, ונודף ממנו ריח רע, או שמראה האשפה עצמה גורם לאי נעימות ממשית - מותר להעבירו לחדר שלא שוהים בו, וכגון ל'מרפסת שירות'. ודעת

האגרות משה, שהיתר טלטול 'גרף של רעי' תלוי בטבעו של כל אדם, דהיינו שדבר הגורם אי נעימות ממשית לאדם מסוים, מותר לו לטלטלו למרות שאנשים אחרים אינם נמנעים מלשהות בסמוך לדבר זה. וכן דעת הגר"נ קרליץ זצ"ל.

ומוקצה זה שהוא 'גרף של רעי' - לדעת רוב הפוסקים, מותר לטלטלו בידיים אף כאשר ניתן לטלטלו באמצעות כלי, כגון מטאטא. ולדעת הערוך השולחן, אם יכול לומר לגוי להוציאו, יעשה כן. ואם יכול לומר לקטן להוציאו - לדעת הערוך השולחן, יאמר לקטן להוציאו; ולדעת האגרות משה, יש להימנע מכך, כדי שלא יסבור הקטן שמותר לטלטל מוקצה. ואם הגרף של רעי מונח במקום שבני אדם שוהים בו אך עתידים לעוזבו מיד עד לאחר השבת, כך שלא יפריע להם עוד בשבת זו - הורו הגר"ש אלישיב זצ"ל והגר"נ קרליץ זצ"ל, שאסור לטלטלו. ולדוגמה: אם מונח בסלון הבית דבר מאוס, ובני הבית יוצאים מהבית לאכול סעודה שלישית במקום אחר ואינם עתידים לשוב לביתם עד למוצאי שבת, אסור לטלטלו.

האם בזמננו מותר לשחק בכדור בשבת? האם מותר לשחק ב'גולות' בשבת בחצר מרוצפת?

לדעת השולחן ערוך, פיסת עץ או אבן שהילדים משתמשים בה ככדור למשחק - אסור לשחק בהן בשבת, משום שאין עליהן 'ישם כלי' והן מוקצה. ולדעת הרמ"א מותר לשחק בהן, ויתכן שטעם ההיתר הוא משום שעצם הדבר שרגילים לשחק בו, הריהו כהכנת החפץ לשימוש של היתר, המתירה את טלטולו [ראה במקורות]. והכדורים שבזמננו, המיוצרים בבית החרושת לשם משחק - לדעת הגר"ש אויערבך זצ"ל, הגר"ש אלישיב זצ"ל והשבט הלוי, אף לדעת השולחן ערוך אינם מוקצה, משום שהם מיוצרים מלכתחילה למטרה זו ו'ישם כלי' עליהם, אולם, לדעת האור לציון

והגר"נ קרליץ זצ"ל, אף כדורים אלו הם מוקצה לדעת השולחן ערוך. ומשחק בכדור באופן של גלגולו על פני הקרקע, וכמוצי במשחק ה'גולות' - אסור לכל הדעות, מחשש שמא יבואו המשחקים ליישר את פני הקרקע לצורך המשחק; והורו הגר"ש אויערבך זצ"ל והשבט הלוי, שאין להתיר לילדים לשחק באופן זה אף בחצר מרוצפת, מחשש שמא ישחקו בחצר שאינה מרוצפת.

077-2222-666 או ***4992**

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

**חֲמֵדַת יָמִים
אוֹתוֹ קָרְאָתָּ**

התלמידים מוכנים וערוכים לתפילה, רובם לבושי משי וחבושי כובעי קטיפה או אטלס, הפנים המעודנות רחוצות למשעי, הפאות מסולסלות יפה, והתפילה מתחילה בחדוה שכזו, שמעודנו לא ראינו כמוה. לכבודנו הזמין המארח חזן ומשוררים...

תיאור קסום של אוירת שבת קודש בישיבת חכמי לובלין בצילו של רבי מאיר שפירא זצ"ל

נשמה יתירה

הסופר רבי זליג שכנוביץ ז"ל שהיה אורחה של הישיבה יחד עם משלחת "קרן התורה" העלה על גבי העתון "יודישע טאגבלעט" (ז' כסליו תרצ"ד) את התרשמויותיו מאותה שבת: "הישיבה לובשת מלבושי שבת ועוטה קדושת שבת. אולם השיעורים נוהר כולו מאלפי אורות, היציע תפוס עד אפס מקום, התלמידים מוכנים וערוכים לתפילה, רובם לבושי משי וחבושי קטיפה או אטלס, הפנים המעודנות רחוצות למשעי, הפאות מסולסלות יפה, והתפילה מתחילה בחדוה שכזו, שמעודנו לא ראינו כמוה. לכבודנו הזמין המארח חזן ומשוררים המשמיעים לחן "לכה דודי", שביחס לתפילות האחרות, הנאמרות בנעימה רכה, הוא עולה בטנור החזק שלו. התפילה מתארכת לשעתיים. ועם סיומה, עוד לפני הקידוש על הכוס, נלמד משהו מעניני דיומא.

ליד שולחן השבת מסובים, נוסף לתלמידים, אורחים רבים - למעלה ממאתיים איש. מן השולחן משתפכים נגונים ומירות. המלצרים והמגישים בראשות ר' אבא, אינם מתעייפים מלהגיש למאות האורחים היושבים אל השולחן את סעודת השבת הטעימה. התלמידים בראשות רבם המנצח, האורחים, צוות העובדים, המקורבים, והאורחים הצרים על הבנין מבחוץ ומציצים פנימה מבעד החלונות וסדקי הדלתות כולם כאחד מדושני עונג השבת. וכולם ע"י הנשמה היתירה השוכנת בקרבם נהפכו לחטיבה אחת, לגוש אחד מגובש. נישאים גם נאומים. וכאשר הרב קם מכסאו אחר חצות הליל כשניגון ערב של "עוצו עצה" מתנגן בפיו (הערת המערכת - יש המייחסים את הניגון המוכר כלחן של רבי מאיר שפירא זצ"ל), מתלכד ריקוד ער וסוּחָף לפי קצב המנגינה, המצלצלת עוד כיום באזני 'ישיבת חכמי לובלין - הישיבה ומייסדה'

פרשיה מעניינת הקשורה בהנהגה מיוחדת של ישיבת חכמי לובלין בשבתות, היתה הצעתו של הגביר הנגיד, ר' יעקב טירהויז ז"ל להנהיג בישיבת חכמי לובלין את החומרה של האריז"ל לעשות תוספת שעות לשבות קודש, עד שיהיה מספר השעות של שבת - ל"א שעות. באיש זה ר' יעקב טירהויז נתקיימו דברי חז"ל "תורה וגדולה במקום אחד", נמנה היה בין הגבירים הגדולים בפולניה, ועסקו הסתעפו בכל רחבי העולם, נוסף לכך היה בר אוריין, מוקיר ורחים רבנן, ואיהו גופא תלמיד חכם מובהק, שאף הדפיס ספר מחידושי תורה שלו, ליישב את קושיות תוספות על רש"י.

בין שאר הנהגותיו היתה הקפדתו להוסיף ולשמור בכל שבת ל"א שעות, כמנהג צדיקים. חומרה זו נשמרה בהקפדה בכל סניפי החברה, וכל סוכן שעמד אתו בקשרי מסחר חייב היה לחתום על חוזה להשבית את עסקיו, ואף לא לפתוח מכתבים או מברקים בשעות התוספת של שבת.

ר' יעקב לא הסתפק בהקפדתו על מנהג זה, אלא השתדל לעשות נפשות ולהרחיב את מעגל השומרים על מנהג קדוש זה.

בין השאר, נסע במיוחד לישיבת חכמי לובלין, והציע להנהלת הישיבה לאמץ את המנהג הזה בתוככי הישיבה, כאשר תמורת זאת הבטיח לכסות את כל חובות הישיבה.

אולם ההנהלה חששה שבחורי הישיבה לא יוכלו לקבל על עצמם נוהג זה. לבסוף הגיעו לסיכום והוא שילם סך ארבעים אלף זלוטי (סכום עתק באותם הימים) על מנת ששתי שבתות בשנה ישמרו הבחורים בישיבה ל"א שעות, (על משקל דברי חז"ל "אלמלי שמרו ישראל שתי שבתות מיד נגאלין").

הרה"ק ר' משה מבויאן זצ"ל נשיא הישיבה סמך ידו על החלטה זו ושיגר אליו מכתב שבו הביע את שביעות רצונו על כך.

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 675
שנה י"ד תשפ"ה

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

ר' אבא בר זמינא היה חייט. פעם תפר ותיקן בגדים בביתו של גוי אחר בעיר רומי. הגיש הגוי לר' אבא בשר נבלה, ופקד עליו לאכלה. סירב היהודי, וגם אחרי שאיים עליו הגוי שיהרגהו אם לא יאכל, לא נכנע ר' אבא ואמר, אם רוצה אתה להרגני, הרשות בידך, אני לא אוכל זאת כי יהודי אני ובשר נבלה אסור לנו לאכול. התנהגותו של היהודי מצאה חן בעיני הגוי, מיד הרפה ממנו ואמר בלשון רכה, כעת אגלה לך, שכונתי הפוכה היתה, לו היית אוכל מהבשר, הייתי הורג אותך, לדעתי, חייב כל אדם להיות חזק באמונתו, אם יהודי הוא, עליו לדבוק בדתו, ואף אם חייו בסכנה עקב כך. אמר ר' מנא, אם היה ר' אבא יודע שרבנים התירו בשאר המצוות לעבור ולא ליהרג, היה אוכל את הבשר, כי בתוך בית היו באותה שעה בצנעה, ואז היה מת בידי אותו גוי ח"ו.

(ירושלמי שבועות ד' ב')

פרשת השבוע

בתוך גופו, נפשו לקויה ונשמתו נפגעה ונפגמה, הרי ברחובות העיר עלול להסתאב עוד יותר ח"ו, ומשום זה צריכים להכניס אותו לפנים, לתוך אויר של קדושה וטהרה, כדי שיקבל גם הוא שפע של קדושה, ויטהר את עצמו ואת נפשו מטומאתו וחסאתו. ואולם מי שנפשו זכה ונקיה מכל כתם ופגם, ולבו הטהור נדב להביא "קרבן נדבה לה", הוא איננו זקוק דווקא למקום הקודש, והוא יכול להימצא ולאכול את קרבנו בכל מקום בלי כל חשש, שנשמתו בהירה תמה וטהורה.

יקריב אותו לרצונו (א' - ג')

המגיד הקדוש ממעורטש זיע"א פירש: יקריב את רצונו סיפר ה"חווה" הקדוש מלובלין זיע"א: פעם בליל חורף קר היה הקיסר נאפוליון לן באהל שמיכות. לפתע תקפו צימאון גדול למים, אולם התעצל לצאת מתחת שמיכותיו, אמר בלבו הקיסר: א"כ עצלן אתה נאפוליון, ומה בינך לאחרים? ומיד קפץ ממשכבו והלך לקצה השדה, שם עמדה חבית מים. כיון שהגיע לשם, חזר ונמלך נאפוליון: בשביל מעט מים טרחתי כל כך ולא יכולתי להתגבר על הצימאון, א"כ מה ביני לבין שאר בני אדם? התאפק ולא שתה, וחזר על יצועו. לרצון כזה, סיים ה"חווה" את סיפורו, אני קורא שבירת רצון.

אדם כי יקריב מכם קרבן לה' (א-ב') מסופר על הרה"ק רבי ישראל המגיד מקונויץ זיע"א, שעוד בימי ילדותו כבר נתגלו בו סימני גדלות יחד עם ניצוצי קדושה וטהרה. יום אחד בקראו את הפרק "איזהו מקומן של זבחים" קודם התפלה, פנה למלמד ושאלהו, למה הקרבנות שבאו לשם כפרת עוונות חטאים ופשעים, נאכלים רק לפנים מן הקלעים בתוך כותלי ביהמ"ק עצמו, ואילו הקרבנות הבאים בתור נדבה, נאכלים בכל העיר, ולא דווקא במקום הקודש, והלא לפי ההגיון צריך להיות להיפך, קרבנות נדבה שבעליהם מביאים מתוך רצון טוב ורוח נדיבה, צריכים היו לאכול אותם במקום טהרה בתוך בית המקדש, מכיון שבאו ממקור טהור ומתוך לב טהור, אבל קרבנות כפרה שבאים מאת חוטאים, לא היו צריכים להביאם אל הקודש, אלא לאכול אותם ברחובה של עיר.

המלמד לא מצא תשובה, וביקש מהילד שיענה, והילד פנה בשמחה ואמר, כמדומני שמצאתי תשובה, מי שחטא ואשם בעבירות שבין אדם למקום או בין אדם לחברו, דווקא אותו ואת קרבנו צריכים להכניס אל הקודש, הוא אשר טומאה רצוצה

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 7:39 ת"א: 7:41 ר"ת: 8:16

פרשת ויקרא

זמני כניסת השבת

ירושלים: 6:25 ת"א: 6:40

החסד פתחה לפניכם את שערי הרחמים לרווחה

שנים רבות חיכה ר' שלמה לבן זכר, תפילות ותחינות רבות שפכו ר' שלמה ואשתו לפני בורא כל העולמים, אצל רבים מצדיקי דורו הזכיר את עצמו, כדי להתברך מפייהם. ותפילותיהם וציפיותיהם לא היו לשוא, היה זה ערב שבת כאשר אנשי העיירה נתבשרו שלר' שלמה נולד בן זכר, השמחה בביתם היתה רבה, שמחת הברית עברה מתוך שמחה גדולה, כאשר רבים מיהודי העיירה נטלו בה חלק, רבה של העיירה שימש כסנדק, ומוהל מומחה הוזמן מעיר סמוכה להכניס את הרך הנימול בביתו של אברהם אבינו ע"ה. ר' שלמה ערך סעודה כיד המלך, כמובן שלא שכח את אביוני העיר שכולם הוזמנו וזכו להתענג בתענוגי בשר ודגים.

השנים חלפו, הרך הנימול גדל והיה לבחור ירא שמים, נח לשמים ונח לבריות, בישיבה היה בין הבחורים הלמדנים והיטב נחת רבה להוריו ולמוריו. עד לאותו יום בהיר, בה הודיעו שלטונות הצבא לר' שלמה, שבנו חביבו מחוייב גיוס, ועליו להתייצב תוך כמה שבועות במפקדה הצבאית, ולהפוך לחייל מן המגין של הצבא הקומוניסטי. חייו השלווים של ר' שלמה וזוג' הופרו בבת אחת, תפילות רוויות דמעות היו מנת חלקם יום ולילה, השתדלויות רבות שלא העלו דבר, והייאוש כמעט ומלאו את לבם, כשאחד מידידיו הציע לו לנסוע אל הרה"ק רבי מנחם מענדל בעל ה"צמח צדק" מליואבאוויטש זיע"א (יומא דהילולא י"א ניסן), שבברכותיו פעל ישועות גדולות לבני ישראל, על אף המרחק הרב שהיה עליו לנסוע, לא חשב ר' שלמה פעמיים, ויצא לדרך עוד באותו היום.

ימים ולילות שרך עצמו בדרך עד שהגיע לביתו של ה"צמח צדק", כשספר התהילים לא מש מידו, המתין לתורו להיכנס לרבי, וכשהגיעו תורו, ואך דרכו רגליו בחדרו של הצדיק, פרץ בבכי מהתרגשות ופחד גם יחד, ושפך לפני הרבי את מר שיחו: "בן יחיד ויקר יש לי, ועתה הגיע לגיל הגיוס, ובתוך שלושים יום עליו להתייצב במפקדה הצבאית בעירו, שם יוחלט גורלו לשבט או לחסד, בריא ושלם הוא ב"ה בני יקירי, טוב רואי, ובדרך הטבע אני לא רואה שום סיבה לשלילה או לדיחוי, "רבי" זעק היהודי מקירות לבו, "מה אעשה לבני ביום שידובר בו?" האב האומלל לא היה צריך לפרט את חששותיו הגדולים, השירות הצבאי כרוך בקשיים רבים, ובסכנות לגוף ולנשמה, שמירת שבת, כשרות, וקיום המצוות, בגדר מסירות נפש הן, ואין כמעט אפשרות לבחור יהודי בצבא הקומוניסטי, להישמר ולהישאר שומר תורה ומצוות. אנא רבי! זעק מנככי ליבו, בטל את הגזירה הנוראה מכל, צדיק גוזר והקב"ה מקיים.

ה"צמח צדק" האזין לשיחת האב הכאובה בקשב רב, מצחו הבוהק נתמך בידו העדינה, הוא ישב זמן רב כשעיניו עצומות, אך לא הגיב במאומה. הלחץ בלב האב השבור גבר, שתיקתו של הרבי כמעט

הטריפה את דעתו, הלוא טרם בואו לכאן, סיפרו באוזניו חסידים אשר התגוררו בעירו, אותות ומופתים גדולים, ישועות ונפלאות אשר פועל הרבי עבור היהודים הבאים אליו להתייעץ עמו ולהתברך מפיו, ומשום מה דוקא הוא נתקל בחומה של שתיקה, באטימה שאינו מבין את פירושה.

אך היהודי שלבו כמעט ונשבר וכמעט נתייאש, לא הרפה, שוב ושוב שטח בבכי גובר והולך את בקשתו לפני הרבי, וציין כי בן זה יחיד הוא לו, וכי מועד הגיוס מתקרב, ואנה אני בא, בלי בני יקירי זה, טוב מותי מחיי, התייפח בבכי קורע לב. אך דבריו ודמעותיו כמו שבו ריקם, דומה היה כי אין הרבי מקשיב כלל לדבריו.

בסופו של דבר יצא מלפני הרבי, כאשר אך ברכת שלום מהדהדת באוזניו, הצדיק לא הבטיח מאומה, בלית ברירה ובלב שבור ורצוף, עלה היהודי על העגלה ויצא חזרה לדרך הארוכה לביתו. כשהגיע לביתו, סיפר לאשתו ולבני ביתו על האכזבה הגדולה שהיתה מנת חלקו בביקורו אצל הרבי. הללו ניסו לעודדו, שבוודאי משהו שמימי מסתתר מבעד לשתיקתו של הצדיק, ואל לו להיכנס חלילה לייאוש, ישועת ה' כהרף עין. בצר לו, הרבה האב בתפילות ובתחנונים, ועל אף מועקת לבו, לא פסק מלקוות ולצפות לישועה, הרי שערי דמעות לא ננעלו, וגם התפילות הרבות יעשו מחצה, וככל שהתקרבו הימים למועד ההתייצבות, כן הרבה בתפילותיו ובעתירותיו, ספר התהילים לא מש מידו, כשדמעות חמות מרטיבות את הדפים הישנים של התהילים.

בבוא היום בבוקר השכם, קמו ר' שלמה ובנו ולבותיהם הולמים, מועד ההתייצבות נקבע לשעה מסוימת והמפקדה הצבאית מתנהלת על פי תקנות קשוחות, דינו של המאחר חמור מאד, עד כדי כניסה לבית הסוהר, לאחר תפילה ואכילת פת שחרית, יצאו האב ובנו ממפתן ביתם ועיניהם מצפות לישועה, אך עוד לא הספיקו להתרחק ממטחוי הבית, והנה לקראתם יהודי דל בשר וכפוף קומה, בראותו את הבאים לקראתו, הניח יד ימינו על לבו, ובקול צרוד קרא "יהודים יקרים, מדרך ארוכה באתי הנה, ועדיין לא בא אוכל לפי, אנא בטובכם הגישו לי פת לחם לאכול וצפחת מים לשתות ותחיו את נפשי אוי".

פניו המוריקים של ר' שלמה החווירו, בדיוק עכשיו כאשר כל רגע יקר הוא מפו, אם לא די בידיו הריקניות לקראת ההתייצבות גם יאחר, בדיוק בזמן גורלי זה צץ יהודי זה כמו מבטן האדמה. העני הבלתי מוכר, נושם ונושף בכבודות, וימינו נתונה עדיין על לבו כמו עוצר הוא בעדו מפרוח מגופו. והיהודי שאצה לו הדרך, הביט בו ברחמנות מהולה ברתחה, וכבר אומר הוא לומר לו כי מימינו ומשמאלו מקדם ומאחור, מתגוררות משפחות יהודיות טובות לב ופתוחות ידיים, ואלו בוודאי ישמחו להשביע רעבונו ולהקל צערו, אך ירחם ויטטה מנתיבו כי נחפו הוא לדרך קשה, והוא עצמו זקוק לרחמי שמים מרובים.

משל ונמשל

הוי דן את כל האדם לכף זכות

לעתים קרובות יארע ששני בני אדם נעשים צהובים זה לזה ונוטרים איבה שנים על שנים, יש שיבקש אדם מחברו איזה דבר והלה מסרב לעשות את מבוקשו, מיד הוא הופך לו לשונא בנפש, ומוכן הוא לקורעו כדג, ברם אילו היה כל אדם מביט על חברו כעל גדול הימנו, ודאי שהיה יכול ללמד עליו סניגוריא ולמצוא לו צד זכות.

משל לראובן שבא לידי דין ודברים עם חברו שמעון ורב עמו, והיה בלבו עליו. לימים היה ראובן מהלך ברחובה של עיר, ופגש באחד מידידיו הטובים לוי, שהיה מקובל עליו כאדם מהוגן וישר דרך, סיפר ראובן ללוי על הדברים שנפלו בינו לבין שמעון, והוסיף כי גדולה הטינה שהוא שומר לשמעון משום שהלה לא צדק כל עיקר בריבו אתו, אמר לו לוי, וכי מכיר אתה יפה בטיבו של שמעון זה, שאתה בטוח כל כך שאינו אדם כשר? לפני ימים אחדים ראיתיו דרך מקרה מסב במסיבה עם רבנו הגאון המפורסם בחסידותו, ורבנו חלק לו כבוד גדול. מששמע זאת ראובן תמה תמיהה גדולה, ברם לא עלה על דעתו להטיל ספק באמיתות הדבר שכן היה לוי מקובל עליו כאדם מהימן ביותר, פתח ואמר לו יודע אתה, הרהור ספק נכנס בלבי שמא לא צדקתי בריבי עם שמעון, ואף על פי שבטוח הייתי עד היום בצדקתי, מששמעתי סיפורך התחלתי מהסס בדבר שמא מי יודע. לאחר כמה ימים נפגשו שוב שני הידידים, אומר לוי לראובן יודע אתה, אתמול שוב ראיתי את שמעון יושב לפני שני גדולי הדור, ושניהם קירבוהו קירבה יתירה וכיבדוהו כבוד גדול. מיד נפל ראובן על פניו בוכה ומצעק וי וי מה גדול החטא שחטאתי נגד רבי שמעון, מעתה גם רבי איתקרי, עכשיו אין עוד כל צל של ספק בלבי שלא אני צדקתי באותו ענין, אף איני יכול כלל להבין כיצד הייתי בטוח כל כך, שאדם גדול שכמותו הוא הרשע ואני הצדיק.

(בשם הרה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

אבל מחשבות אלו תופסות מוחו רק לשניות מועטות, כי מיד התנער הוא מהן, כאילו שוכח את מצבו ואת צערו דאגתו העצמיים, וברוחב לב ובסר פנים יפות, הזמין את האורח הרעב פנימה לביתו ואמר: "בוא אחי היקר אכול ושתה וברך את האלוקים", נכנס האורח נוטל ידיו, מברך ואוכל ושותה, ומותיר, ועיניו אורו, "כשם שהחייטני" אמר לבעל הבית "כן יוסיפו לך משמים חיים וטובה וברכה". וכבר נחפו העני לדרכו, והיהודי זרו את בנו "הבה נודרו, כי אצה לנו הדרך", שלא נאחר חלילה ונענש על כך.

אצו ורצו כל הדרך, וכשהגיעו ברגע האחרון, נכנסו שניהם לבית המפקדה, והממונים על הגייסות הביטו בבחור הנושם ונושף בכבודת, מחמת יראה ופחד ומרוב בהילות, הממונים הביטו בו בעיניים זועמות, והבהילו את הרופא לבדוק את הבחור היהודי שהגיע זה עתה, אם ראוי הוא לשרת בצבא, הרופא הצבאי בחן את הבחור מכף רגל ועד ראש, נקש על ראשו, הביט לתוך גרונו, בדק את אוזניו, הצמיד ידיו זו לזו, והפטיר ספק בכעס ספק בקוצר רוח: "שלחו מעלי גופות שאינן ראויות למדי צבא".

ר' שלמה ובנו המאושרים, נסעו הביתה ובידיהם כתב השחרור של הבן מהצבא, עיני שניהם זלגו דמעות התרגשות, תודה והודיה להש"ת. כעבור זמן מה נמלך היהודי ונסע ל"צמח צדק" "שתיקתו של הרבי" אמר לבנו בקורת רוח, "יפה הייתה מכל הקולות שבעולם, מן הראוי כי אבשר לו את הבשורה הטובה".

כשנכנס לחדרו של הרבי, האיר לו ה"צמח צדק" את פניו הקדושות ואמר: "בבואך לפני לא אמרתי לך מאום, יען כי לא ראיתי בעבורכם שום פתח לישועה, אמור נא לי מה עשית באותו יום אשר בזכותו זכיתם לישועה הגדולה חוץ לדרך הטבע?" היהודי נדהם, לרגע התגלגלו מחשבותיו אחרנית, ולפתע נזכר הוא, ושח באוזני הרבי את סיפורו של אותו עני שביקש דבר מה להסעיד לו באותו יום גורלי, שמא ואולי יש קשר בין זה לזה.

הרבי חייך ואמר: "אכן, שערי רחמים סגורים היו בעבורכם, אך פעולה זו של חסד ודוקא בזמן ובעת כה לחוץ, פתחה לפניכם את שערי הרחמים לרווחה, מצווה זו שקיימתם בהכנסת אורחים ובמתן אכילה ושתיה לאדם עני ורעב, התייצבה לפניכם להמליץ טוב בעדכם, צדקה מעבירה את רוע הגזירה".

צ'ין אדם לחברו

יתן ויחזור ויתן

מספרים על יהודי עני שנכנס לפני חג הפסח אל הרה"ק רבי דוד מטלנא זיע"א ואמר: בימים אלה באים כולם אל הרב לשאול שאלות בהלכות הפסח. גם לי יש שאלה גדולה: מה נאכל? הביט הצדיק בפניו הכחשות והמורעבות של היהודי ואמר: "אתרץ לך את קושייתך", ובתוך- כך הוציא מטבע מכיסו ונתנו לו. למחרת חזר העני בעיניים מושפלות אל רבי דוד ואמר: "רבי, התירוץ שקיבלתי ממנו אתמול כבר לא נותר ממנו מאום, והקושיה הקשה חזרה למקומה". הרבי חייך והוסיף לו כהנה וכהנה.

למנוע צער

מסופר על הרה"ק רבי יעקב ישראל קנייבסקי מסטיפלא זיע"א, שאחד מתלמידיו נכנס אליו לפני פסח ושוחח עמו אודות אלמנה אחת שבעלה שהיה תלמיד חכם נפטר לפני פורים, ואותו תלמיד היה קרוב של התלמיד חכם. בתוך השיחה אמר הרב עוד מעט מגיע פסח, האלמנה תשב בליל הסדר ויהיה לה צער, כיון שהיא תחוש בבדידות ותיזכר שאין לה בעל, כי בעלה נהג לאכול מצות יד בליל הסדר, ומן הסתם עכשיו היא לא תקנה מצות יד. אמר לו הרב אני אתן לך מצה משלי עבורה. קם הרב לחדר השני הוציא מהחבילה מצה ונתנה ביד תלמידו, ואמר יש פה מספיק בעד שיעורי הכזית

שצריכים לליל הסדר. והוסיף הרב כשתתן לה את המצה אל תאמר שאני נותן לה, מכיון שאסור לתת מתנה לאשה, תאמר שאני נתתי לך, ואתה נותן לה. מספר התלמיד, אין לתאר במילים את ההתרגשות הרבה עד לדמעות, שהיתה בבית האלמנה, כשנכנסתי ואמרתי לה, יש לי עבורך מצה מהסטיפלר לליל הסדר.

לא אצער אדם עבור מצות

מהודרות

רבה של ירושלים עיה"ק, הרה"ק רבי יוסף חיים זונענפעלד זיע"א, היה משקיע מאמצים רבים באפיית המצות, שיהיו בתכלית ההידור והכשרות. ופעם קרה בשעת אפיית המצות שאחד מעוזריו העיר לו, שאחד העובדים מתרשל קצת בגלגול העיסה, ומן הראוי שהרב יגער בו ויורו אותו.

השיב לו רבי חיים: חס וחלילה, זאת לא אעשה, אני אצער פועל עני וקשי יום, ואגער בו, רק משום שאני חפץ במצות מהודרות? אני מצדידי עושה כל מה שביכולתי ואינני חוסך בהוצאות, ובנוסף לכך מתפלל אני להשי"ת שיזכנו במצות ביתרון ההידור והכשרות, וסמוך ובטוח אני שהקב"ה יקבל תפילתי, כי הוא בוחן לבבות ויודע, עד כמה אני חפץ לקיים מצוה זו כהלכתה, אבל לקבל מצות מהודרות תמורת גערה בפועל עני? יצא שכרה בהפסדה.

תלולא דצדקיא

שבת קודש ז' ניסן

הרה"ק רבי יצחק מדראביטש ב"ר יוסף (תלמיד הבעש"ט - תק"ד)
הרה"ק רבי ישכר דוב מזידיטשוב ב"ר יצחק אייזיק מכפר ספרין (תקצ"ב)
יום ראשון ח' ניסן
רבי ר' אליה שפירא ב"ר בנימין וואלף (אליהו רבה - תע"ב)
הרה"ק רבי מרדכי מנעשחזו ב"ר דוב בער (תק"ס)
יום שני ט' ניסן
הרה"ק רבי יעקב צבי יאלעס מדינוב ב"ר נפתלי (תלמיד החוזה - מלא הרועים - תקפ"ה)
הרה"ק רבי חיים מאיר (אמרי חיים) ב"ר ישראל מוויזניצא (תשל"ב)
יום שלישי י"ג ניסן
מרים הנביאה בת עמרם (ב"א תפ"ז)
יום רביעי י"א ניסן
רבינו משה בן נחמן רמב"ן (ה"א כ"ט)
הרה"ק רבי ישעיהו ב"ר אברהם הורוויץ (של"ה - ש"צ)
יום שישי י"ג ניסן
רבינו יוסף קארו ב"ר אפרים (בית יוסף-של"ה)
רבינו משה אלישיך ב"ר חיים (אלשיך-שנ"ז)
הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר שלום שכנא (ה"צמח צדק" מליובאוויטש - תרכ"ו)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שמונה הלכות

מאת הרה"ג נטילאל הכהן רביטבין שליט"א
מו"ס "ב"א אורח" רפרוס יום ה'תש"ס על המערים.

חוקות הגויים (ד')

מנהג ישראל להעמיד הבימה באמצע בית הכנסת, והמסנה מזה ומעמיד אותה סמוך לארון הקודש, הרי זה כדרך העכו"ם, ועובר על לאו שבחוקותיהם לא תלכו. (ש"ת מחולת המחנים, סימן ה', שבילי דוד, יורה דעה סימן קע"ח, ש"ת מכתב סופר, אורח חיים סימן א', ש"ת שאילת שלום, מהדורה תנינא סימן קע"ט, שדי חמד, אסיפת דינים מערכת בית הכנסת, אות י"ג, ש"ת שרידי אש, חלק ב' סימן קנ"ד, ש"ת אפרקטא דעניא, חלק א' סימן קי"ח, ש"ת מנחת יצחק, חלק ג' סימן ד', ועיין עוד בש"ת דברי מלכיאל, חלק ה' סימן רל"ד, וש"ת מהר"ם שיק, יור"ד סימן קס"ה, ובספר טהרת יו"ט, חלק י' עמוד קנ"א)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"נ הרה"ק

רבי חיים מאיר (אמרי חיים) ב"ר

ישראל מוויזניצא זיע"א

נלב"ט ט' ניסן תנצב"ה

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

ויקרא

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון
מכון באר האמונה
ארה"ב: Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
© 2025 כל הזכויות שמורות להמכון

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת ויקרא

אמונה

ד..... יקריב אותו לרצונו - בטל רצונך מפני רצונו

ביעור חמץ ורמזיו

ט..... ועבדת את העבודה הזאת - מעלת עבודת 'ביעור' החמץ

יא..... 'עבדו' בשמחה - להתרחק מן הכעס והרוגז

יג..... כי כל שאור לא תקטירו ממנו אשה לה' - ביעור יצר הרע מן הלב ועשיית גדרים וסייגים

חסד והטבה

טז..... אל בני ישראל - להיות טוב ומיטיב ולגמול צדקה וחסד

ספח"ק בת עין

ויש לישב כל הנ"ל על דרך המוסר, הנה כתיב (בראשית א טז) ויעש אלוקים את שני המאורות הגדולים וגו', המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה וגו'. כי הנה שני מיני אורות יש בבחינת עבודה, בהתבוננות בגדולת הבורא ברוך הוא, א. להתבונן בבריאת העולם, שנברא מאין ליש, והבורא ב"ה מהוה ומחיה אותו בכל רגע ורגע וכו'. ובחינת אור השני הוא להתבונן ביציאת מצרים, איך שהבורא ב"ה משדד המערכה ומושל בכל וכו'.

... וב' בחינות אורות האלו, היו 'לעיני כל בית ישראל', היינו שהכל הסתכלו תמיד בשני הבחינות הנ"ל, ובכח ההוא הלכו 'בכל מסעיהם' - במקום נחש שרף ועקרב במדבר, ולא הזיק להם שום דבר כיון שהיה בהם קדושה גדולה ודביקות בה' על ידי בחינות הנ"ל. ...יהי רצון שיתגלה אור ה' לעיני כל, אמן כן יהי רצון.

(בת עין פרשת ויקרא, ד"ה ויקרא)

פרשת ויקרא

יקריב אותו לרצונו - בטל רצונך מפני רצונו

בפרשתן (א א), 'ויקרא אל משה' וגו', ופירש רש"י, לכל דברות ולכל אמירות ולכל ציוויים קדמה קריאה לשון חיבה' וכו', הקשה הר"ק מפיאסצנע זי"ע הי"ד (בספרו 'אש קודש'), מה ראה רש"י לפרש לשון 'קריאה' דייקא בפסוק הזה, והלא כבר מצינו שנזכר לשון קריאה בתורה, כמו שנאמר (שמות ג ד) 'ויקרא אליו אלוקים מתוך הסנה', או בענין מתן תורה דכתיב (שם יט ג) 'ויקרא אליו ה' מן ההר לאמר', ובאותם מקומות לא ביאר רש"י משמעות הלשון, מדוע דייקא כאן ראה רש"י אל נכון לפרש שהוא לשון חיבה.

ומבאר ה'אש קודש' באופן נורא, כי הנה מקרא זה הוא תחילת פרשת הקרבנות, והרי 'עיקר' הקרבן הוא הקרבת נפש האדם עצמו, וכדכתיב (פסוק ב) 'אדם כי יקריב מכס', אלא שהבהמות עולים לקרבן תחת האדם, ואשר על כן, כל ייסורים הבאים על האדם רח"ל הרי הם נחשבים לקרבן כי הם מתישים כוחו חלבו ודמו, ועל דרך שאומרים בתענית יחיד (בסיום תפילת מנחה) 'שיהא

חלבי ודמי שנתמעט היום פחלב מונה על גבי המזבח לפניך'. ובא רש"י לרמוז כהקדמה לענייני הקרבנות, ובפרט לאותם 'קרבנות' שהם בבחי' אדם כי יקריב מכס, שנתמעט מעצמו וממהותו על ידי הייסורים - דע לך כי אותם ייסורים הם קריאה של חיבה מאת הקב"ה, חלילה לך מחשוב שהקב"ה מייסר אותך כי ברצונו להרחיק אותך, להדיחך מעל פניו, מחמת שאינך אהוב ויקר בעיני הקב"ה, אלא אדרבה, כל זה אינו אלא 'קריאה של חיבה' מהבורא יתב"ש, ה'צרות' וה'רעות' אינם אלא מתוך אהבה, אך זרק בכדי להיטיב לאדם.

ביוצא בדבר רימו הר"ק ה'דברי ישראל' זי"ע בהא דכתיב 'ויקרא' בא' זעירא, שבא הכתוב לחזק כל מי שאלופו של עולם מתראה אליו בבחי' זעירא, כלומר, ב'קטנות' ונראה כהנהגת 'דין' ל"ע, ידע כי יש בזה לשון חיבה, והיינו, שדייקא לעת הזאת הקב"ה מתקרב אליו ביותר לתמוך בו ולהחזיקו לבל יפול, וחיבה רבה יש כאן, כי גם מה שנראה כרעה אינו אלא לטובה².

א. וכבר מילתנו אמורה בלישנא דקרא (תהילים קלט ח) 'אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך', כי 'שם אתה' מורה על ריחוק ואילו 'הנך' מורה על קירבה יתירה כמי שעומד על ידו ממש, וכך אמר הכתוב, 'אם אסק שמים' - כשאני בתוקף ההצלחה עד שמים הרי 'שם אתה' כמי שמראה באצבע על מקום מרוחק 'שם... 'שם... אמנם לעת חשכה, כשל"ע הוא במצב של ואציעה שאול, אזי 'הנך', כי אז רבה היא הקירבה שהקב"ה מתקרב אליו באותה שעה, כשהוא עומד על ימינו לסמכו לעומת הקירבה בעת ששמש ההצלחה זורחת עליו...

כיוצא בדבר אמרו לרמוז בלשון הכתוב (שה"ש ה ד) 'דודי שלח ידו מן החור' - 'חור' היינו אותם ה'חורים' שיש בלבו של אדם הנעשים על ידי הצרות והדוחקין, שכל אחת מהן 'פוצעת' את לבבו ומנקבת בו חורים גדולים ועמוקים, אמנם על האדם לדעת, ש'דודי שלח ידו' באותו זמן שנתהווה בלבך 'חור', באותה שעה הרי דודי שלח ידו, הקב"ה שולח אליו ידו ומכניס אותה דרך אותם 'חורים', בכדי לאמצו ולחזקו ולהחיותו לרוב אהבתו הגדולה.

ב. וכמו ששמעתי דבר נאה ומתקבל מפי איש נבון ומשכיל, הרגשה שהיתה לו בבחי' 'מבשרי אחזה אלוך', כי פעם אחת ייבב ובכה בנו הקטן שהוא רעב ורוצה לאכול, רצה הרב להכין לו מאכלו בבקבוק המיוחד לו (מטרנה) להשקוט את רעבונו, וחיפש אחר ה'בקבוק' ומצאו אחוז בידי התינוק ונטלו מידו, אין צורך לתאר את יללותו ובכיותו של התינוק, כי 'לגודל שכלו' נדמה לו שלוקחים ממנו את הבקבוק החביב עליו כבבת עיניו... כי אינו מבין שאדרבה אין רצונו של אביו אלא למלאות את הבקבוק מחדש ולהביא לו מאכלו... אין כאן לקיחה אלא נתינה... אלא שתינוק אינו מבין זאת על כן הוא בוכה... או אז האיר השי"ת בעיניו ללמוד מכך 'לקח' על כל תהלוכות חיי האדם, אבינו שבשמים רוצה להביא עלינו את הטובה ועל כן 'לוקח' מאתנו כדי למלאות את השפע ולתת לנו רוב טובה, אך אנו ה'בנים הקטנים' איננו מבינים ועל כן אנו בוכים ומתמרמרים על שנטלו מאיתנו.. ובאמת אין כאן לקיחה אלא נתינה...

ובאמת אי אפשר לו לאדם לקוצר דעתו ומיעוט שכלו אין לו אלא לבטל מחשבותיו ודעתו מפני דעת עליון, להבין מהי הטובה עבורי ומה היא הרעה, ולסמוך על הקב"ה ש'כל מעשיו באמונה', ולהתחזק

הוסיף על כך ללמוד ממשחק הפאזל הנודע, בו צריך לצרף חלק לחלק בכדי להשלים את כל התמונה, וזה מעשהו, בחלק אחד יש 'חור' וחסרון במידה מסוימת וצריך לחבר אליו חלק אחר שיש בו 'בליטה' באותה מידה כתבנית וצורת ה'חור' שבחלק השני, ואם יהיה החור עשוי בשינוי קצת, ואפילו בשינוי קטן ביותר שוב לא יוכל להתחבר אל החלק הראשון... כיו"ב, פעמים שאדם מלא בקושיות מדוע יש בי 'חור' ומחסור מסוים, והאמת היא כי הקב"ה מנהל עולמו ומגלגל ומסבב הכל בכדי להביאו לשלמות הפאזל... ואי לאו האי חור כתבניתו וכצורתו - לא פחות ולא יותר, לא יוכל להביא את החלק המשלימו...

ג. שמעו נא למה שכתב הרה"ק האמרי אמת זי"ע (ימים ראשונים של פסח עת"ר) לבאר בשאלת ה'רשע' מה העבודה הזאת לכם, כי נרמז כאן על היצר הרע שמחליש את האדם באומרו לו מה יש לך שייכות לעבודת ה' והלא עדיין אתם מגושמים', ועל כך משיבים לו 'בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים', וכלשונו 'שביציאת מצרים היה גם כן כך', ר"ל, כי כשם שבצאתנו ממצרים סייע הקב"ה בידינו לצאת מכל טומאת מצרים ונשא אותנו על כנפי נשרים להתחדש לעבודתו ית', כן הוא לעולם ועד, תמיד הקב"ה מסייע ביד כל אחד להתחדש כתינוק שנולד ולהשתנות לגמרי.

והזמן גרמא, וכמו שפירשו צדיקי הדורות בלשון הכתוב (שמות יב ב) 'החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון לכם לחדשי השנה', כי ה'חודש הזה' - חודש ניסן הוא ראש וראשון לכל ענייני ההתחדשות... וכבר כתב רבינו האור החיים הק' זי"ע לרמז בלשון הכתוב 'החודש הזה לכם ראש', בהאי לישנא קדישא פירוש שיהיה לישראל כינוי בחינת הראש שלא יהיו עוד נבזים ושפלים, ונכלל בדבריו הק' הכל... שלא להיות 'נבזים ושפלים' הן ברוחניות והן בגשמיות...

ד. הגה"צ רבי חיים זייטשיק זצ"ל (משגיח בישיבת נוהרדוק בפולין) מביא (אור חדש ח"ג) בשם הגה"ק החיד"א זי"ע, כי רבינו אברהם אבן עזרא השתוקק לחזות בפני הרמב"ם ולדבר עמו, והגיע למצרים ובא אל חצר המלך שם שימש הרמב"ם כרופא המלך כנודע, תיכף כאשר ראהו הרמב"ם ציווה על משרתיו להכניסו בחדר חשוך וצר, לזונו בלחם צר ומים לחץ, ולא הסכים בשום פנים ואופן לדבר עמו, כמובן שהמה שמעו לקולו ועשו ככל אשר נצטוו, והצטער ה'אבן עזרא' מאוד, לא זו בלבד שלא נתמלאה משאלת לבו לדבר עם הרמב"ם אלא שעוד נוהג עמו קשות כ"כ... ולא ידע מה חטאו ומה פשעו... ומרוב עגמת נפש זלגו עיניו דמעות לרוב, וציווה הרמב"ם להכניס ל'צינוק' כד קטן, כדי שדמעותיו ינשרו לתוך הכד... אחר זמן מה הוציא המשרת את הכד המלא בדמעות והביאו לפני הרמב"ם. מיד שלח הרמב"ם לקרוא לאבן עזרא ונהג בו כבוד גדול מתוך קרבה וחיבה ודברו בדברי חכמה.

שאל אותו האבן עזרא, ילמדנו רבינו, מעיקרא מאי קסבר... מה ראה על ככה לנהוג בי כאחד השפלים והפושעים... השיב לו הרמב"ם כי כאשר ראה אותו לראשונה הבחין על פניו, כי מרוב תשוקתו לפגוש בו חלה בחולי 'סנוורים', ואין עצה אלא שיבכה הרבה ויוריד כנחל דמעה... על כן התנכר אליו בכדי להביאו לידי דכדוכה של נפש ופלגי מים ירדו עיניו ושב ורפא לו, והראה לו הרמב"ם את הכד עם הדמעות כשהוא מלא תולעים.

ומסיים במוסר השכל, אם את הנהגת הרמב"ם שהיתה נראית כתמונה צריך להבין שבוודאי היתה כל כוונתו רק לטובת האבן עזרא, קל וחומר בן בנו של קל וחומר, כאשר נפלא בעיני האדם להבין דרכי ההנהגה העליונה, ונראית כ'תמונה' חלילה, בוודאי עליו לדעת שאין זה אלא לטובתו השלימה.

מן הבאר

סיפר הגאון רבי שמואל בירנבוים זצ"ל ראש ישיבת מיר בארה"ב אודות רבו הגאון רבי שלמה היימן זצ"ל ראש ישיבת תורה ודעת שלא זכה לזש"ק, פעם אחת שפכה הרבנית מרירות ליבה, נענה לה רבי שלמה ואמר 'מיר זענען דען בעל הבית אויף די וועלט... און אפילו ווען יא, וואלט זיך אויך געלוינט צו לאזן דם אייבערשטן אז ער זאל פירן די וועלט' [-האם אנו בעלי בתים על העולם... ואפילו אם כן, עדיין היה כדאי לנו לתת לקב"ה שהוא ינהל את העולם]...

ה. והיות ו'שואלין ודורשין בהלכות החג קודם החג' על כן נעסוק קימעא במנהג ישראל לסיים את ה'סדר' באמירת פיוט 'חד גדיא', וכבר נודע להקשות, הנה כלל ידוע הוא, שסיום וסוף כל דבר הוא תוקפו של דבר, כדוגמת

באר הפרשה - פרשת ויקרא

באמונה שלימה ופשוטה שכל מאי העביר רחמנא לטב עביר.

נוראות מצינו בפירוש ה'עיון יעקב' על הא דאיתא בגמ' (מו"ק כה:) 'רבי חנין חתניה דבי נשיאה הוה, לא קא הוה ליה בני, בעא רחמי והוה ליה, ההוא יומא דהוה ליה נח נפשיה, פתח עליה ההוא ספדנא, שמחה לתוגה נהפכה, ששון ויגון נדבוק, בעת שמחתו

נאנת, בעת חנינתו אבד חנינו' [לרבי חנין לא נולדו ילדים, משביקש רחמים זכה ללדת בן, אך באותו היום שנולד הבן נפטר רבי חנין]. וכתב ה'עיון יעקב', כי נגזר על רבי חנין מיתה רח"ל, והמתיקו לו את הדין ע"י שלא היו לו בנים, שהרי מי שאין לו בנים חשוב כמת (נדרים סד:), אך 'לפי שהרבה בתפלה שיהיו לו בנים נשמע תפלתו ולא חזר ריקם, ונגזרה עליו מיתה ממש, וזה שמחה לתוגה נהפכה על ידי תפלתו', עכ"ל.

'תפילת נעילה' ביום הכיפורים, והיינו כי תוקפו של יום בסופו הוא [ולכן תמצא ב'משנה תורה' להרמב"ם, שבסוף כל סדר מסיים בענייני עבודת ה' להלכה ולמעשה, כי זה התוקף והעיקר העולה מכל ההלכות, לשמור לעשות ולקיים], ולפי זה יש לתמוה, מדוע גמרו של 'סדר' ליל שימורים הוא בפיוט 'חד גדיא'. עוד יש לעיין בסדר 'חד גדיא', כי לכאורה ה'שונרא' נהג שלא כהוגן בכך שאכל את הגדי על לא עוול בכפו, וממילא נמצא שה'כלבא' היה צדיק בדרכיו על שאכל את השונרא, וכן על זה הדרך עד שעולה שמלאך המות נהג כשורה, וא"כ מדוע 'אתא הקב"ה ושחט למלאך המות'...

אלא קושיא חדא מתרצתא את השניה, שהיות וכל עניינו של ליל הסדר הוא לחזק את האמונה ב'אחד אלוקינו שבשמים ובארץ', על כן הנהיגו לסיים ב'חד גדיא', שלענין בשר אין 'החשבונות' עולים כהוגן... ואין בידינו להבין את הנהגת הבורא ית"ש, אך זהו תקפו של ליל הסדר וחג הפסח - לעזוב את כל 'החשבונות' ולסמוך על הנהגת הבורא... ובדין הוא לסיים ב'חד גדיא'... כי זהו תכלית ו'שפיץ' האמונה, להחזיק באמונה תמימה ושלימה כשהחושך יכסה ארץ, ואין אנו 'מבינים'...

ו. סיפר בעל המעשה, אשר נסע לשהות בעיה"ק צפת ת"ו החל מיום חמישי פר' ויקהל ועד לאחר השבת, ביום שישי נסע עם כל בני ביתו לתפילת שחרית באתרא קדישא מירון, ואף קנה שם צרכי שבת לרוב, כשבדעתו לשוב לצפת ב'באס' (אוטובוס) מס' 5 היוצא בשעה עשר וחצי ממירון לצפת, ומגיע ליד אכסנייתו (בקריית מאור חיים). בעמדו בתחנה כשחבילותיו בידי, עבר שם אוטובוס אחר שהיה כתוב עליו 'צפת' (אבל לא נשא עליו את המספר 5), שאל האיש לאברך אחד שעמד לידו - האם האוטובוס הלזה מגיע ל'מאור חיים', והשיב לו 'הן', מיד עלה עם כל בני משפחתו ומטלטליהם, לאחר שהחל הנהג בנסיעתו שאל אותו אם מגיע לרחוב פלוני, והשיב הנהג שהוא מגיע רק ל'תחנה המרכזית' בצפת, ויחר אפו על אותו אברך שהטעה אותו, כי בכדי להגיע למחוז חפצו יצטרך לעלות שם עם כל החבילות על אוטובוס נוסף, ומה עוד שהזמן דחוק, הרי עליו להספיק לבשל ולהכין את ה'שבת', והגם שאותו אברך נפל לפני רגליו והתנצל מתוך בושה ומבוכה, אך הלה הרגיש בליבו תרעומת...

כשהגיע האוטובוס סמוך ממש לתחנה המרכזית והנה מצלצל הסעל' (פלאפון)... ומי המתקשר, ה"ה ידיו הרה"ג ר' נ. ל. שליט"א מרביץ תורה והוראה באשדוד שידע שהוא שוהה כעת בצפת, ומספר לו, שאמש היה במירון לרגל שמחת ה'חאלקע' לנכדו, וחזרו דרך 'כרמיאל' ונו"ב שכחה באוטובוס תיק יקר שהיה בו מצלמה (קאמער"ע) ועוד דברים יקרי ערך, וכבר פנה לאפיס (מוקד) ואמרו לו שהתיק נמצא בתחנה מרכזית בצפת וניתן לקבלו עד השעה 12 בצהריים... על כן הוא מתחנן אליו אם יש ביכולתו לסור אל התחנה המרכזית ולקחת משם את התיק, השיב לו, תנוח דעתך, אין כאן טירחא כלל, בעוד רגע אחד עומדות רגליי שם... ואכן ניגש אל האחראים וכעבור כמה רגעים יצא משם כשה'אבדה' בידו, ועוד הספיק לומר לזה ש'הטעה' אותו - זכית להיות שותף ב'השבת אבידה'... כי אכן הקב"ה מכין מצעדי גבר, ואין 'טעות' כלל אלא הכל מכוון בהשגחה עליונה על כל פרט ופרט.

ז. שמא תאמר, אם כן עדיף שלא להתפלל... שהרי אותה 'צרה' אינה אלא לטובה והיא ממתקת רעה יותר גדולה הימנה, ואם אתפלל ותסור ממני הצרה שמא תבוא עלי הרעה הגדולה... אך לא זו דרכה של תורה, כי מחובת האדם להתפלל שלא יהא לו שום צער ונזק ועגמת נפש כלל, ושיהא לו הטוב המושלם גם בעיני בשר. וכאשר הוכיח הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל ממה שתקנו לברך ב'שבע ברכות' שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצריך בגן עדן מקדם, וכבר נתבאר בגמ' (סנהדרין נט:) טיבה של אותה שמחה - 'אדם הראשון מיסב בגן עדן היה

והרי שאותה צרה בהיותו 'חשוך בנים' היתה נדמית כ'תונה' שאין כמותה, אך באמת היתה זו לטובה עבורו - להשאירו בארץ החיים¹¹, ואדרבה 'שמחה' היה בזה ולא 'תונה', אך 'שמחה לתונה נהפכה', שזכה לבנים ונגזר עליו מיתה ל"ע.

על אדם גזירה שימות עבור חטא שחטא, והקב"ה עושה עמו חסד ומחליף את עניו שיעני, כי עני חשוב כמת (נדרים סד:), וזהו כוונת הפסוק מודה אני להקב"ה כי דליתני - שעשיתני עני, והצלת אותי ממות, ולא שמחת אויבי לי - שהמלאך המות לא ישמה, עכ"ל.

בדברים הללו ממש ביאר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע בלשון הכתוב (תהלים ל ב) 'ארוממך ה' כי דליתני ולא שמחת אויבי לי, וז"ל, יש לפעמים שנגזר בלל הדברים הוא כמו ששנו חכמים בלשון המשנה (אבות ב ד) 'בטל רצונך מפני רצוננו'¹², וכלשון רבינו הרא"ש (ארחות חיים אות סט) 'רצה באשר ירצה

והיו מלאכי השרת צולין לו בשר ומסננין לו יין, וכי אכן אנו מבקשים על כל חתן וכלה שיזכו לישוב בגן עדן ומלאכי השרת יצלו להם בשר וינסנו להם יין... אלא כי אכן הקב"ה חפץ שכך תהיה צורת 'תפילה', שיבקש האדם על הטובה הגדולה ביותר ששייך שתהיה, והוא ית' 'כל יכול' והוא יסדר שלא תצא שום 'תקלה' מחמת התפילה... וכבר ביאר הגה"ק בעל ה'הפלאה' זי"ע (בהקדמת ספרו, מאמר 'פתחא זעירא' אות ב) בלשון הכתוב (תהלים קמה יט) 'רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם', בדרך משל מאהבת אב לבנו, שאם מבקש הבן מהאב שיעשה לו טובה מסוימת, והאב יודע שאדרבה דייקא לטובת הבן עדיף שלא ימלא בקשתו כי היא אינה טובה עבורו, אכן הבן הקטן אינו מבין בשכלו והוא צועק ומתחנן ומצטער מאוד על שאין עושים רצונו, ולא יכול האב לעמוד מנגד לנוכח צער הבן, כי מבין שההיזק שיהיה לבן מרוב צער גדול יותר מן ההיזק שיהיה לו אם יתן לו משאלת לבבו, על כן רחמי האב על הבן ונותן לו כרצונו ואח"כ מחפש כיצד לרפאות אותו מאותו נזק שבא לו על ידי שקיבל מבוקשו. ועל דרך זה, כשהאדם מתפלל על הרעה הקב"ה ממלא חפצו והוא ית' כבר ימצא את הדרך להביא עליו רק טובה וברכה, ובזה יתבאר לשון הכתוב, שאף אם מבקשים דבר שאינו טוב עבורם מ"מ 'רצון יראיו יעשה' כי 'את שועתם ישמע' - כי הוא רואה את גודל צערם ועד כמה הם מתחננים, ואח"כ יושיעם מאותו היזק שבאה להם על ידי 'הטובה' שקבלו אף שאינה טובה מוחלטת בעבורם.

אך כל זאת בשעת התפילה, אך לאחר התפילה ימלא רוח חיזוק ואמונה בא-קל חי, שהוא אוהב אותו אהבה רבה ויתירה ודואג לכל צרכיו, והוא היודע מה טוב עבורו 'ולא מחשבותי מחשבותיכם'.

ח. מסופר, כי פעם היה הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנו זי"ע אצל הרה"ק רבי צבי הירש מרימינוב זי"ע, ובתוך שיח שרפי קודש נכנס יהודי מבוהל וזעק בבכי קורע לב לפני הרה"ק מרימינוב שב"ב מקשה לילד, והרופאים התריעו שאם לא תלד בתוך השעה הקרובה תעלה נשמתה בסערה השמימה רח"ל, הרה"ק מרימינוב שקע במחשבותיו, ולאחר מכן נענה אל האיש, אם תתן לי 'פדיון' בסך עשרה זהובים אברכך בישועה, נדהם האיש למשמע אוזניו ויאמר לרבי מניין לי סכום עתק כזה, כאשר הנני עני ואביון 'ואיני מכיר בצורת מטבע', השיב לו הרה"ק בניחותא, צא ומכור תכשיטי בני ביתך ותקבל תמורתם כמה זהובים, כמו כן תעמיד למכירה כל רהיטי הבית וכך יהיו לך עוד כמה זהובים, ושאר הכסף תלווה או תקבץ מיהודי העיר. יצא הבעל מן החדר חפוי ראש ובלב דואב ודואג... נכמרו רחמי ה'דברי חיים' על היהודי האומלל, יצא מן החדר, ולחש באזני היהודי, אל דאגה... אנכי אתפלל בעדך ללא ה'פדיון' האמור, ואכן, לא עבר זמן הרבה וילדה האשה בן זכר למזל טוב.

כעבור שבעה ימים, אירע מקרה נורא, ה'יולדת' שבקה חיים לכל חי, אז נענה ה'דברי חיים' מדוע הוצרכת להכניס עצמי ב'עסקי' הרימינובער, עיני ראו את הלידה שבאותה שעה למזל טוב, אבל עיני ראו למרחק יותר ממני, ובוודאי ראה כי אין לה יותר 'שנות חיים' ורצה להמיר את הגזירה בהפוך אותה ל'עני חשוב כמת'... ולכן הורה לבעלה להביא לפניו עשרה זהובים, והייתי צריך לבטל דעתי לדעתו, ולהניח לאותו אברך להתאמץ יותר מכדי יכולתו ולהשיג אותו סכום, ובכך היה הרבי ממתיק את ה'דינים' מעל ראש היולדת והייתה נשאת בחיים...

ומכאן למדנו, כי פעמים שאדם בצרתו ובצער חוסך מעצמו עגמת נפש מרובה יותר שהיתה עתידה לבוא עליו לאחר זמן, על כן אל נא נהיה קצרי רואי, להביט רק על הרגע בו הננו עומדים ולבכות עליו, אלא נאמין בא-ל חי צורנו חלקנו הדואג לנו בכל עת ובכל שעה להיטיב עמנו בחסדיו המרובים.

ט. ורמז לה הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע בלשון הכתוב בריש פרשתן (א ג) 'יקריב אותו לרצונו לפני ה' - שיקריב את ה'רצון' לפני השי"ת... ויבטל רצונו מפני רצונו ית' (אמ"ח לקוטים).

באר הפרשה - פרשת ויקרא

יוצרך, כלומר, לקבל באהבה וברצון את הנהגת הבורא יתב"ש, ולבטל את רצונו מפני רצון הבורא יתב"ש - כי כך עלתה במחשבה לפניו, ובוודאי זוהי הטובה הגדולה ביותר.

את אשמו לה' על חטאתו אשר חטא נקבה מן הצאן כשבה או שעירת עזים לחטאת וכפר עליו הכהן מחטאתו, ואם לא תניע ידו די שה והביא את אשמו אשר חטא שתי תורים או שני בני יונה לה' אחד לחטאת ואחד לעולה, והיינו שעשיר שחטא בשגגה (בכל אחת מהעבירות הנזכרות שם) צריך להביא שעירה או כשבה לקרבן חטאת, ואם אין ידו משגת להביא מן הצאן כי דל הוא - עליו

בפרשתן (ה א-ז), 'ונפש כי תחטא וגו', והיה כי יאשם לאחת מאלה והתודה אשר חטא עליה, והביא

י. מאמר יקר עד מאוד אמר הגה"צ רבי חיים זייטשיק זצ"ל לבאר במה שנאמר (ישעיה נז ג-ד) 'ואל יאמר הסריס הן אני עץ יבש, כי כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי ובחרו באשר חפצתי ומחזיקים בבריתתי, שלכאורה מדוע נזכר כאן עניין שמירת שבת בדווקא והלא כבר נאמר ובחרו באשר חפצתי ומחזיקים בבריתתי דהיינו שמירת כל התורה כולה, אלא שאותו 'סריס' מתאונן על הנהגת הבורא ית' באומרו הן אני עץ יבש... אך אילו 'פתחו לו את הרקיעים והעלו אותו לתחת כסא הכבוד וגילו לו את כל סודות הבריאה והנבראים ושרשיהם אזי היו אורות גדולים מתגלים ונפתחים לפניו והיה מכיר ורואה טעם כל דבר ודבר טעם וסוד הנהגת השי"ת, והיה מקבל גזירותיו ומודה להקב"ה ומצדיק דינו, והסריס המבוויש הלזה היה נשתתק כמו רגע ונסתתמו ונתעלמו טענותיו ותרעומותיו, אך דא עקא שאינו 'רואה'... ולא גילו את הסודות... על כן אומר לו השי"ת אשר ישמרו את שבתותי, כי השב"ק הוא מעיין האמונה בבריאת העולם ובהשגחתו ית' על כל פרט ופרט, וכאשר יתחזק באמונה כבר יבחר באשר חפצתי... יבטל רצונו מפני רצון השי"ת שהוא היודע טעם כל דבר, והוא יודע כיצד צריכה להיות הנהגת העולם בכלל ובפרט, ויסור ממנו כל קושיא וכל מדווה.

ומה שזכרו של מי ש'בוחר באשר חפצתי' - מפורש בהמשך הכתוב (פסוק ה) 'ונתתי להם בביתו ובחומותיו יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אתן לו אשר לא יכרת'... ואין הדברים אמורים לגבי 'סריס' דייקא, אלא לכל מי אשר יש לו צער וייסורים והוא 'בוחר באשר חפצתי'...

אגב אורחא [ואין זה בכלל 'אגב' אלא עניין חשוב הוא ביותר...] בכלל 'ובחרו באשר חפצתי' הוא גם כאשר יש לו לאדם איזה טירדות למיניהם ומשתבשים עליו 'סדרי בראשית', ומצוי הוא שמרגיש 'חמיצות' בליבו, הן כל רצוני היה לישיב במנוחה ולעסוק בתורה בהתמדה, ומדוע עלי לעזוב את הגמרא ולהתעסק באותם העניינים... אך באמת מחשבה זו בטעות יסודה ואין לה מקום כלל, כי כל תפקידנו בהאי עלמא הוא לעשות רצונו ית', ואם הקב"ה רוצה שעתה לא תלמד אלא שתתעסק באותם העניינים, הרי הרוצה לעבוד את השי"ת ולעשות רצונו - רוצה הוא לעשות אותם עניינים, כי יודע שבכך הוא ממלא רצון השי"ת, ואין זה 'מניעות' כלל אלא הם הם עבודת ה'.

וכמעשה שהיה עם הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א, שפעם אחת בערב שבת לקראת ערב הוצרך לעסוק בעבודות נקיון הבית במשך שתי שעות, וכשהגיע בפניא דמעלי שבתא לבית הכנסת מצא את הגה"צ רבי שמואל שפירא זצ"ל אומר 'שיר השירים' בהשתפכות הנפש מתוך התלהבות גדולה, והנה במקום שתחלש דעתו לחשוב במה אני הייתי עסוק ובמה רבי שמואל עסוק... נענה ואמר בהתחזקות - מר' שמואל רוצה הקב"ה שעתיים של 'שיר השירים', ומי'עקב מאיר' הוא רוצה שיעשה שעתיים ספונג'ה (עבודת נקיון הבית)... וכלומר, עבודת השי"ת של ר' שמואל שפירא היתה 'לבעור' בשיר השירים, ואילו ה'עבודה' אשר רצה הקב"ה מר' יעקב מאיר היא לנקות את הבית, ושתייהם שוים במעלה - כי שתייהם הם קיום רצון הבורא, וממילא אין מקום לצער ולחלישות הדעת כלל... והדברים אמורים ביותר לקראת הימים הללו בהם עוסקים בעבודת בייעור חמץ והכנה לפסח, ואי אפשר לו לאדם לישיב בביהמ"ד ולעסוק בתורה כשאר ימות השנה, אלא עליו להגביה בתי ידיו ולנקות את הבית, וכן להסתובב בשווקים וברחובות בקניית צרכי החג, והעובד את 'עצמו' הרי הוא מצטער ומתבלבל, וחושב, אוי, מתי יעברו כבר הימים הנוראים האלו ואחזור לעבודת הקודש כמימים ימימה, אך מלבד הטעות הגדולה במחשבתו שאינו מעריך את העבודה הגדולה והנוראה בבייעור חמץ, וכמו שנרחיב אי"ה להלן, אכן עצם המחשבה פיגול היא, כי יהודי אינו עובד את עצמו אלא את הקב"ה, ואותו הקב"ה שאמר לו כל השנה לישיב וללמוד וכו' הוא שאומר לו עכשיו עשה רצוני ותנקה את הבית... עשה רצוני ותעמוד ב'תור' להשיג צרכי הפסח... וכשעושה זאת הרי יש לו נחת רוח לאבינו שבשמים שאמר ונעשה רצונו... וממילא אל יצטער באותם 'הטרדות' אלא יבחר באשר חפצתי...

(קידושין לט:), ואין אדם חייב להביא כפרה על מה שהרהר בעבירה, ואם כן צ"ב, מדוע העני צריך להביא אחד לעולה על שחטא במחשבתו, אלא שהרי כבר אמרו בגמ' (שם) שמחשבה רעה בעבודה זרה הקב"ה מצרפה למעשה, ואותו הרהור רע כנגד הנהגת הבורא ית"ש שעשאו עני הרי זה ככפירה רח"ל ויש בה שמץ של ע"ז, על כן צריך להביא קרבן עולה לכפר לו על שהיה לו הרהור כפירה".

ועבדת את העבודה הזאת - מעלת עבודת 'ביעור' החמץ הגה 'עבודת הימים' כפשוטו היא בעסק הכנת הבית לקראת פסח, בביעור החמץ והכשרתו לחג המצות, ואל יחשוב כי 'ביטול תורה' יש כאן ואולי עדיף לעסוק בתורה כהכנה דרבה לקראת ליל התקדש החג², כי אדרבה זוהי ההכנה הראויה על ידי הטרחה בגופו ממש, וכמו שאמר הרה"ק רבי פנחס מקאריץ ז"ע 'הטרחות שמורחין קודם הפסח ע"ז שובח האדם עסקי

להביא שני תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת. וצריך ביאור, 'מה נשתנו' העני והעשיר, מדוע מחויב עני להוסיף ולהביא גם קרבן עולה מלבד החטאת, ואילו לעשיר די בהבאת חטאת בלבד.

וביאר רבינו ה'אבן עזרא' בשם רב יצחק בזה"ל, 'כי טעם אחד עולה - בעבור שלא תניע ידו, אולי עלה על רוחו מחשבה'. ובביאור הדברים הרחיבו המפרשים, שכוונתו לומר, כי יתכן שהעני בראותו שאין ביכלתו להביא בהמה לקרבנו אולי תעלה בלבו מחשבת הרהור ח"ו כנגד הנהגת הבורא יתב"ש, לאמר, מדוע עשאי בוראי עני, מדוע נגרע חלקי מאותו עשיר שיש בידו להביא קרבן 'נכבד', על כן חייבה אותו התורה להביא גם קרבן לעולה, שהיא מכפרת על הרהור הלב (ירושלמי יומא פ"ח ה"ז).

והוסיפו בזה דבר מבהיל, שהלא כלל הוא בידינו ש'מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה'

יא. וכבר אמר הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זי"ע קודם הסתלקותו מן העולם 'הנה זה הוא עיקר התורה הקדושה, לידע שהש"ת הוא א-ל אמונה ואין עול' (בארות המים השלם).

יב. דבר שפתיים אך למותר ש'עבודה' זו היא מצוה שבגופו..., ובל יטריח את בני ביתו בעוד שהוא עצמו עושה 'והתעלמת', וד"ל. וכמסופר על הגה"צ רבי שמשון אהרן פאלאנסקי גאב"ד טעפליק זצ"ל, שפעם ראה בביהמ"ד אברכים השוקדים על תלמודם בהתמדה גדולה בערבי פסחים, והבין שיש כמה מהם שבני הבית נצרכים לעזרתם בהכנות החג, עלה הרב על הבימה והכריז, בידי רשימת אלמנות המשוועות לעזרה בדחיפות למען צרכי החג, מי ממכם מוכן לעזור ולסייע להן. כאיש אחד ובלב אחד התאספו כולם לעזור ולסייע לאותן אלמנות. ביקש מהם הרב להתייצב לפניו בשורה ונתן בידי כל אחד פיתקא בו נכתב אדרעס (כתובת) של אחת מהמשפחות הזקוקות לעזרה, ויהי כאשר פתחו את הפתקים מצאו כל אחד כתוב בפיתקא שלו מקום מגוריו - שנשלח לסייע לבני ביתו. והייתה כוונתו להוכיח להם, שלא טוב הוא המעשה שהם מוכנים ומזומנים לסייע לאחרים יותר מבני ביתם, ולא באלה חפץ לה' שהרי כתיב (ישעיה נח ז) 'ומבשרך לא תתעלם'.

וכאותו 'מעשה' באברך שהלך ברחוב, ומרחוק הבחין בבריה מבריותיו של הקב"ה 'נופל תחת משאו' כשבדין ועל גבו נישאים חבילי חבילין של מאכל ומשתה וכלי בית, וכבר הכין את עצמו לקיים מצות פריקה, וטעינה על גבו - עכ"פ חלק מהמשאוי, אך מכיוון שנתקרב הבחין שה'נושא' הוא אחד מבני ביתו, מיד ביקש ממנו 'טובה' והעמיס עליו גם את תיק הטלית-תפילין שלו... כמי שאומר, שמצוות עשיית חסד נאמרה רק בחברים וידידים ולא אצל הקרובים אליו.

ובאמת, כמה רעה וחולה היא הנהגה זאת, להיות אכזרי כעורב על בני ביתו, לרחק את הקרובים ולקרב את הרחוקים. וכזאת מצינו באחשוורוש אשר נראה כ'בעל חסד' הגדול ביותר, בעשותו את הסעודה וציווה על משרתיו 'לעשות כרצון איש ואיש', אולם אם כלפי כל העולם היה 'וותרן' ונוח במידותיו, אך כאשר ושתי המרתה את פיו ולא עשתה רצונו - ויקצוף המלך מאוד וחמתו בערה בו עד שגזר דינה להריגה...

וכבר היה מעשה באחד ששאל את אחד מגדולי הדור בערבי פסחים, היות ונפל בדעתו 'חומרא' רבתי שצריך לנקות - לגרד ולשפשף כהוגן בין המרצפות (tiles between the) ובני הבית אינם מסכימים כל כך לקבל על עצמם 'חומרא' זאת, האם עליו לכופם על כך... אמר לו הרב אכן הידור גדול וחשוב ראוי הוא, אך ב'חומרא' כזו אין סומכין על הנשים, אלא אתה בעצמך צריך לעשות זאת כמו ידיך...

פירור של חמין) והמלאכים העולים מהם הם קשר"ק וממליצים טוב על ישראל"י.

עצמו וכו', והוא בבחינת פושט צורה^ג, ועי"ז ילבש צורה ויכול לקבל חיות ואור חדש לפסח' (אמרי פנחס השלם, ער"פ אות קסו).

והסמיכו לזה מה שאמר הרה"ק רבי ברוך ממעוזיבו' זי"ע (בוצינא הנהורא בא) לרמוז בלשון הפסוק (שמות יג ה) 'ועבדת את העבודה הזאת בחודש הזה', כי הנה מציינו בחודש תשרי שנאמר בו לשון 'זאת' וכדכתיב (פז ג) 'בזאת יבוא אהרן אל הקודש', לעומת זאת חודש ניסן נקרא 'הזה', שנאמר 'החודש הזה לכם', ועל זה נאמר 'ועבדת את העבודה הזאת בחודש הזה', ללמד, שעבודת חודש ניסן חשובה כאותה עבודה שבחודש תשרי. ומכאן 'זכר לדבר' עד כמה חשובה במרומים עבודת ישראל קדושים בימי ערבי פסחים^{טו}.

וכן מציינו לשון נפלא בדברי הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (הרוש לו אדר תק"ס) שעל ידי ניקוי הבית וביעור החמין מהבית הרי הוא מכנים קדושה לתוך הבית.

והיה הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע מפליג מאד בשבחן של ישראל העמלים לבער ולגרש כל זכר של משהו חמין, ובקדושתו המליץ שפעולות אלו שוות לתקיעות שופר העולה קשר"ק, כי בערב פסח ראשי תיבות' שלהם הוא 'ק'ראצין ש'אייערין ר'ייבין ק'ערין' (כולם ענין נקיון הם בשפת האדיש, לשפשף ולכבד את הבית מכל

שמעתי אומרים בשם עדי ראייה שזכו להיות נוכחים במשך כמה שנים בליל הסדר אצל הגאון גאב"ד טשעבין זצ"ל, בכניסתו לביתו מביהמ"ד התחיל תיכף בעריכת הסדר כמנהג ישראל, ופתח ואמר 'קדש' ותרגם בשפת האדיש את משמעותו של 'קדש' כנהוג, וכן עשה בכל שאר הסימנים, אך כשאמר הסימן של 'שלחן עורך' סתם ולא פירשו, רק אמר זימנא חדא 'שלחן עורך' מבלי לתרגמו ולפרשו, והיה הדבר למילתא דתמיהה בעיניו. בתום עריכת ה'סדר' שאלו לפשר הדבר, וזכה שגילה לו טעמו באמרו הנה בשאר הסימנים כיוונתי את הדברים לעצמי, 'קדש' שאני אעשה קידוש, וכן 'ורחץ' שאני אטול ידיים וכן כולם, אך ב'שלחן עורך' אמרתי לבית יעקב אלו הנשים שיכינו את השלחן במעדנים ומטעמים לכבוד יום טוב, וכשמצווים לאחרים אין צורך לחזור ולפרש שוב, ודי באמירה רכה תחילה... יג. בשנת תרנ"ז יסד הרה"ק הרש"ב מליובאוויטש זי"ע את ישיבת תומכי תמימים, וכך הנהיג בענין קבלת התלמידים, מידי פעם כאשר נרשמו תלמידים חדשים נתנו לרבי רשימה עם שמות התלמידים, בצירוף 'חוות דעת' מפורטת מה מצבו של כל אחד מהם, מעלותיו חסרונותיו וחולשותיו וכו', והרבי היה מחליט את מי לקבל כתלמיד מן המניין. פ"א היה כתוב על בחור אחד שיש לו ראש ברזל, בעל כשרון נפלא, ולמדן עצום, אבל, הוא מגושם עד מאד, יש לו מידות גסות ופניו מגושמים ביותר...

הרש"ב עבר על הרשימה, ובהגיעו לאותו תלמיד התעמק מאד, ואחר נענה ואמר, הנה הימים הללו ערב חג הפסח, והרי יש כעת הרבה עבודה, על כן הכניסו אותו לשיבה, ואת כל העבודות הקשות הטילו עליו, טחינת חיטים וכו'. ואכן, הבחור נכנס להיות כתלמיד בשיבה, מיד העמיסו עליו עול העבודות, לא ניתנה לו מנוחה, רק ערב ובוקר וצהרים - ברציפות, היה עסקו סביב טחינת חיטים, בעמל ויגיעה עצומה - עבודה קשה המפרכת את הגוף, אח"כ הטילו עליו עבודת אפיית המצות, ובסוף באור לארבעה עשר הוטל עליו לבדוק ולבער את כל החמין, והוא עמל על כך כל הלילה עד שכמעט האיר היום, גם מעט תנומות, וכבר העירו אותו בשעה שבע בבוקר להבעיר את התנור עבור אפיית 'מצות מצוה' אחר חצות.

בהגיע אחרון של פסח, כאשר היסב הרש"ב כמנהגו עם התלמידים לסעודת נעילת החג, וגם אותו תלמיד היסב שם, אז נענה הרש"ב לבנו (הרה"ק הרי"ץ) ראה כמה גדול כוחה של זיעה של מצוה, הרי השיג פנים אחרות לגמרי, כבר אין עליו אותה 'גסות', ומראהו 'פני אדם'.

ואנו נלמד לדרכנו, להדר ולהוסיף להתייגע ביגיעות הרבה בעבודה של ערב הפסח, אולי נזכה לקבל 'פני אדם'... יד. חסידים מספרים, שהגבאים של הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע רצו להחליף את השולחנות ולקנות חדשים לפסח, גער בהם הרה"ק ואמר, וואס וועט דער בארדיטשובר זאגן - מה יאמר הרה"ק מבארדיטשוב, תדעו שהרעש והקול העולה משפשוף וגירוד השולחנות עולה למעלה ומבטל כל מיני קטרוגים מלמעלה.

טו. וכה אמר הרה"ק רבי אלעזר מליז'ענסק (בן הר"א) זי"ע לפרש במה שפירשו חז"ל (מגילה יג:) בדברי המן הרשע 'ואת דתי המלך אינם עושים - דמפקי לכולא שתא בשה"י פה"י', ולכאורה תמוה, וכי כל השנה היא שבת או

אם נעשה ברונו הרי זה מ'סטרא אחרא בישא, סטרא דמסאבא' (צד אחר הרע, צד הטומאה)^{י"ח}. על כן, צריך להשגיח ולהזהר מאד שכל עבודת הקודש של נקיון הבית מחמין תיעשה מתוך שמחה וחרוה"י ולא חלילה מתוך כעס ועצב, רק ישיש וישמח בזכות הגדולה שנפלה בחלקו לעשות נחת רוח לבורא יתב"ש ולקיים מצוותו^{י"ט}. וכבר כתב ה'רוקח' (סי' רפג, הובא בבאר היטב תסט סק"א) לא יאמר כמה מורה פסח^{כ"א}.

הפלוג בדבר בשו"ת 'מן השמים' (סימן ע"א) וז"ל, והחמירו בהם בכלליהם ובפרטיהם (של איסור חמין בפסח), וכל המאריך בדקדוקיהן מאריכין לו ימיו ושנותיו^{כ"ב}.

'עבדו' בשמחה - להתרחק מן הכעס והרוגז

בלל גדול איתא בזה"ק שכל דבר שהוא מ'סטרא דקדושה' צריך להיעשות בנחת^{כ"ג} ובשמחה, אבל

פסח... אלא 'שהיה קשה בעיניו הרשע וכקוץ בעיניו' ההכנות שעושים לקראת שבת ולקראת חג הפסח, הן בקצירת החיטים ושמירתם מפני כל חשש חימוץ חלילה, 'ובפרט קודם החג על כל דבר ודבר בפרטי', על כן אמר שכל השנה אומרים פסח היום. מעתה עמוד והתבונן אם להמן הרשע מפריע כל עסק ההכנה לפסח והרי זה כ'קוץ בעיניו', אם כן כמה חשיבות יש בדבר...

טז. וכך כתב ה'קב הישר' (פרק ז) בשם ספר 'יסוד יוסף' וז"ל. ויש קבלה בידי, כל טורח שאדם מטריח עצמו לכבוד יו"ט של פסח, והוא עייף ויגע בהטורח, אזי בעסק זה הוא הורג כל המזיקים הנקראים נגעי בני אדם, עכ"ל. והיינו שעל ידי זה מגרש ומבטל כל רע מעל עצמו.

ומעתה ראה נא כמה שמחה ותענוג עלינו להביא על עצמנו בעת העסק הגדול ובטרח סביב החג ונקיון בבית ובחוץ, כי 'רווחים' הרבה נשכרים בעסק וטורח זה.

יז. בעת שנסע הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע בערב חג הפסח לאפות את ה'מצות מצווה' בכפר חב"ד (כשהיה דר בתל אביב), אזי מחמת השעה המאוחרת מיהרו מאד המשמשים, והורה הרה"ק לעמוד, ושמעוהו אומר 'הושע נא נפש מבהלה... הושע נא נפש מבהלה...'. ואכן הרבה צריך להיזהר בימים אלו ולשמור על ה'נפש מבהלה'...

יח. נוראות הובא משמיה דהרה"ק רבי לוי יצחק מבארידטשוב זי"ע, שעל ידי ההכנות לחג הפסח יש ביד האדם להשיג מדריגת רוח הקודש, אך מדת הכעס מונעת ממנו מעלה נשגבה זו.

יט. הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע ביאר הטעם שכתב השו"ע בתחילת הלכות פסח (סי' תכ"ט ס"ב) 'אין נופלין על פניהם בכל חודש ניסן' (ואף 'שם הסימן' נקבע על הלכה זו), כי היסוד הראשון של כל 'הלכות הפסח' הוא שלא להלך בפנים נפולות וברוב דאגה, אלא רק מתוך שמחה.

כ. בדרך צחות אמרו, דהנה אמרו חז"ל (ר"ה טז). 'למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין, כדי לערבב השטן', ובתוס' (ד"ה כדי) הביא בשם הירושלמי 'כשהוא שומע את קול השופר - פעם ראשונה הינו בהול ולא בהול, וכששומע בשנית נבהל עד מאד באומרו ודאי זהו ה'שופר' הידוע של תקע בשופר גדול ובא זמני להכלות, ומתערבב ואין לו פנאי לקטרג', על דרך זה ייאמר לענייננו לגבי עבודות הנקיון שהם בבחי' 'תשר"ק' וכנ"ל, שבפעם הראשונה בה 'תוקעים' ומנקים נבהל השטן ועדיין אינו נבהל לגמרי, אכן אם חוזרים ותוקעים - בעת אשר אחד מהתינוקות (או מהגדולים...) הכניס חמץ למקום הבדוק והנקי, וחוזר ומנקה ביישוב הדעת בלא כעס, אזי השטן נבהל לגמרי לנוכח מדרגתו של איש הלזה שכה כובש את יצרו ועושה רצון ה' מתוך שמחה ושלווה.

מן הבאר

דבר נפלא שמעתי מחכם אחד שליט"א לרמז בלשון 'חגים וזמנים לששון', כי הנה 'חג' הוא מלשון עיגול וסיבוב כידוע [ומלשון 'ובמחוגה יתראהו' (ישעיה מד יג) ופירש רש"י, אם בא לעשות בו ציורים עגולים מסבב אותו במחוגה], ורמז יש בדבר, גם כשה'זמנים' הם 'מסובבים' ומעורבבים (פארדרייטע צייטן), והוא בבחי' 'יחוגו וינועו כשיכור' (תהילים קז כז), ראשו סחרחר ומסובב מרוב טרדות היום וה'סיבובים' ברחובות עיר לצורך המועד... עדיין תהא בששון ובשמחה...

כא. וכלפי אלו המתלוננים על 'קושי השעבוד' בערבי פסחים יסופר בזאת, כי פעם נכנס הגה"ח רבי נטע ציינווירט צ"ל לביהמ"ד בימים שקודם הפסח, ופתח ואמר לסובביו 'מנהג אבותינו בידינו לעשות יום תפלה ותענית על

מדרבנן, יש להחמיר באכילת הפסח שלא להאכילו למי שאמרו רז"ל שהוא כאילו עובד ע"ז, כגון כל הכועס כאילו עובד ע"ז (שבת קה:), וביותר כל המשבר כלי בחמתו יהיה בעיניך כאילו עובד ע"ז. ולדידן, שאין לנו 'קרבן פסח' מכל מקום מאד מאד יש לנו להתרחק משמין כעס בימים אלו, שהרי מהרה יבנה בית המקדש וכי יש בינינו אי מי הרוצה שלא לזכות להימנות עם בני החבורה על קרבן הפסח, ואף כהיום הזה יש מקום לחשוש (עפ"י דבריו באות ג) דאפשר שאף 'אפיקומן' אסור להאכילו, שהרי הוא בא זכר ל'קרבן פסח', והדברים מבהילים.

ובך מתאמרא בשם הרה"ק רבי חיים חייקל מאמדורא זי"ע (ונמצא כתוב בשערי אמונה להרה"ק רבי נטע אב"ד קאלביעל משנת תרנ"ט, ועוד ספרים) לבאר במה שנאמר בפרשתן (ב יא) 'כי כל שאור וכל דבש לא תקמירו ממנו אשה לה', כי הנה שאור מרמוז על גאוה, כי הוא הגורם לעיסה להיות תופחת ועולה, דבש מרמוז על הכעס כי סתם 'דבש' הוא דבש דבורים (עיי' נדרים נג. טור י"ד רי"ז סעי' י"ד) והדבורים יש בהם 'עכס' (ארס) אותיות כעס. ושני מידות הללו אינם טובות אף לשם שמים, כמו שהזהיר ה'מגיד' את הב"י (באזהרות שבריש 'מגיד מישרים') שאף במקום שנצרך לקנאות קנאת ה' צבאות עב"ז ימנע מן הכעס, כי אין טוב יוצא מזה"כ. וזאת בא הכתוב ללמדנו, כי כל שאור כל גבהות לבב,

בדרך רמז אמר הרה"ק רבי אשר מסטאלין זי"ע בפסוק (שמות לד יז) 'אלהי מסכה לא תעשה לך', וסמך ליה (פסוק יח) 'את חג המצות תשמור', כי מילתא דשכיחא היא שבאים לידי כעס בעת ההכנות לחג הפסח וכן בחג עצמו, והרי אמרו חז"ל (שבת קה:): כל הכועס כאילו עובד ע"ז, לכן הזהירה תורה שבימים אלו יזהר ביותר שלא לעשות 'אלהי מסכה' זה הכעס, אלא בניחותא²² ורוגע, ומתוך שמחה של מצוה ינקה את ביתו מכל משהו חמין.

וכבר כתב בספה"ק 'פלא יועץ' (סוף ערך גלות), כי מה שמנדיין את בעה"ב ממקומו בערבי פסחים וצריך לישוב בין תנור לכירים מכפר בגלות כי מה לי בולו מה לי מקצתו. ובלבד שיכוין לשם כך וליקבלינהו באהבה רבה. עיי"ש.

והנה כתיב ב'פסח מצרים' (שמות יב כא) 'משכו וקחו לכם צאן וגו', ודרשו חז"ל (שמו"ר טו ב) 'משכו ידיכם מע"ז, וגם לדורות עולם ייאמר בזאת משכו ידיכם מכעס שהיא כע"ז, וכמו שאמרו 'כל הכועס כאילו עובד ע"ז'. והיינו שההכנה הראשונה קודם חג הפסח היא לפרוש מע"ז ומאביזריהו דע"ז דהיינו מן הכעס והרוגז²³.

דבר נורא כתב הרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב זי"ע בספרו 'דרך פיקודיך' (מצוה יג אות ד) 'אפשר

כל צרה שלא תבוא, וכיוון שנתרגשה צרה לפתחנו - ו'ערב פסח' שמה, אם כן מן הראוי להכריז על יום תפילה... כמובן שבדבריו אלו הרגיע את הרוחות הסוערות, והבינו הכל דאדרבה יש לשמוח ולשבח להקב"ה על הזכות שנפלה בחלקנו, ובנים אנחנו לה' אלוקינו וזוכים לעשות רצונו.

כב. אמרו בדרך צחות, אין צורך 'להדר' להיות ב'לחץ' ובנערוון, כי כבר אנו שרויים בלחץ עד למעלה ראש... וכבר יצאנו ידי חובת 'הידור' זה...

כג. ביותר צריך זהירות יתירה שלא 'לשפוך' חמתו וכעסו על בני ביתו... אלא אדרבה יש להרבות בימין מקרבת' וכהכנה לקראת מצוות 'והגדת לבנך', וכשם שהכל מהדרים ומחזרים אחר מצות מהודרות, וכן בימים שקודם חג הסוכות הכל עסוקים בקישוט הסוכה להדר במצוות זה קלי ואנווהו, כך צריך בימים אלו להכין את ה'חפצא דמצוה' של 'והגדת לבנך' - אלו הבנים והבנות אשר חננו ה', על ידי שירבה עליהם אהבה וחיבה, עד שירצו לשמוע ממנו את סיפור יציאת מצרים.

וזאת למדנו מדברי 'בעל הטורים' על הפסוק (שמות י ב) 'ולמען תספר באזני בנך וכן בנך' - 'עד כאן רחמי האב על הבן', ולכאורה מה עניין זה לזה, אלא שצורת סיפור יציאת מצרים הוא מתוך אהבה וחיבה, ומאחר שרחמי האב הם עד ג' דורות על כן המצוה היא לספר באזני בנו ובן בנו ותו לא, וממילא עלינו להרבות בחיבה לקיים את המצוה בהידור רב...

כד. וכך הובא ב'מגיד ומצוה' (עניין הכעס), שפעם ראה רבינו האריז"ל זי"ע את הגה"ק רבי חיים ויטאל זי"ע כשהוא לומד עם אחיו הקטן ובתוך כדי כך הכה אותו, והוכיחו האר"י הק' על מה שעשה, כי אסור לכעוס על שום דבר ואפילו לשם שמים.

החמירה תורה כל כך באיסור חמץ דאסור במשהו ואסור בהנאה, (וכיוצא בחומרות אלו שלא מצינו בשום איסור), ועל כן אני סומך על מה שאמרו רז"ל במדרשות, כי חמץ בפסח 'רמוז' ליצר הרע והוא שאור שבעיסה^כ, ולכן בלה גרש יגרש אותו האדם מעליו, ויחפש עליו בכל מחבואות מחשבותיו^כ, ואפילו כל שהוא לא בטיל, והוא אמת ונכון^כ.

וכל דבש כל כעס, לא תקטירו ממנו אפילו לאישה לה', אפילו לשם שמים^כ.

כי כל שאור לא תקטירו ממנו אשה לה' - ביעור יצר הרע מן הלב ועשיית גדרים וסייגים

כתב הרדב"ז בתשובותיו (ח"ג תקע"ז ד"ה תשובה שניה) שעל פי דרך הפשט אי אפשר להסביר מדוע

כה. והנה מצוי ביותר בימים אלו, ימי ערבי פסחים וכן בחג הפסח ובליל התקדש חג, שפעמים נדמה לו שאחד מבני הבית נהג שלא כהוגן, בזהירות מחשש חמץ וכיו"ב, ו'מצווה' להעמידו על מקומו, אך יזהר ביותר ויחוס על עצמו ועל הסובבים אותו שלא לשפוך דם... וד"ל.

וכבר הבאנו להקשות בסדר 'חד גדיא', כי לכאורה ה'שונרא' נהג ברשעות בכך שאכל את הגדי בחינם, וממילא נמצא שה'כלבא' היה צודק במה ש'העניש' את השונרא ואכלו, וכן על זה הדרך, עד שעולה שמלאך המות ש'שחט לשוחט דשחט לתורא' נהג כשורה, וא"כ מדוע 'אתא הקב"ה ושחט למלאך המות'... אלא שטענה גדולה יש על המלאך המוות, אמת שרצית להוכיח את השוחט שנהג לדעתך שלא כהוגן אך מדוע שחטת אותו ולא הוכחת אותו בשפה ברורה ונעימה... ועל כך ענוש תענשו... וללמדנו שגם אם צריך להעמיד מישוהו על המקום אך אל 'תהרוג' אותו... כו. הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע דקדק פעם בלשון המשנה (פסחים ב.) 'אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר', ולכאורה אינו מובן מאי דקאמר 'בודקין את החמץ' והלא בודקין את הבית מן החמץ שבו, ונשאר המהר"י בקושיא.

בין השומעים היה גם בנו המהרי"ד זי"ע, שלימים חזר על קושיית אביו, ופתח ליישב את הקושיא במשל, למה הדבר דומה, לשני סוחרים שנסעו ליריד למכור סחורתם, והצליח ה' דרכם שבזמן קצר מכרו את הכל, ובשמחה הכינו את צעדיהם לחזור לביתם מוקדם יותר ממה שחשבו תחילה, כיון שכן החליטו לחזור רגלי, ויצאו לדרך, לאחר כמה שעות רצו לנוח מעט מעמל הדרך לתת תנומה לעפעפיהם, אך חששו לשלום צרור המעות, כיוון שלא ידעו היכן להחביא את צרור כספם, הביטו כה וכה, ויראו כי אין איש, כי אם עדר של פרות רועות באפר, על כן השכיבו עצמם על הזרעים, ואת צרור הכסף תלו על אחד העצים.

אך סוחרים אלו לא ידעו ולא הבינו שפרות אינן רועות לבדן בשדה מרעה, ובוודאי יש שם בסמוך איזה רועה המנתיג את עדרו, והוא אכן ראה איך שהם תולים את המעות על העץ, המתין הלה עד שנרדמו השנים, מיהר אל העץ - ונטל את כל הכסף לעצמו, אך חכך בדעתו כדת מה לעשות - אם יברח עם הפרות הרי הפרות מקימים קול רעש גדול בדרך הילוכם ויתעוררו הסוחרים משנתם ויתפסוהו בקלקלתו, ולאידך אם יברח בלי הפרות הרי בעל הפרות יקיים בו 'פסק', על כן מילא את התרמיל בגללים של הפרות תחת הכסף - כדי שלא ירגישו הסוחרים בקחתם את תרמיל המעות - כי ריק הוא, והשכיב עצמו במקום אשר שכב עד עתה, ואכן תחבולתו הצליחה, כאשר התעוררו הסוחרים משנתם שמחו בראותם את תרמילם 'מלא' תלוי על העץ והמשיכו בדרכם בשמחה, אולם כאשר פתחו את התרמיל חשכו עיניהם בראותם כי מלא הוא בגללים במקום הכסף, והביטו זה על זה בתדהמה ותמהו 'איך יתכן שהפרות הגיעו לראש האילן ונטלו את צרור הכסף ומילאו אותו גללים...' ובסכלותם אמרו, נו, וכי אפשר לנו לילך אל הרב לדון 'דין תורה' עם הפרות... ובכך סיים מהרי"ד את דבריו, כאשר הקהל משחק על טפשותם של הסוחרים, ולא הבינו כלל מה בין עובדא זו לקושיית מהר"י מבעלזא זי"ע.

בכל אותו זמן עמד בנו הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע מן הצד והקשיב בכובד ראש לדברי אביו, ובתום דבריו התחיל כל גופו לרעוד מרוב פחד, ולשאלת החסידים הסביר באימה, שדברים עמוקים וטמירים גזו אביו בהאי עובדא, דהנה הסוחרים נשארו בקושיא מחמת טיפשותם, ואם היה להם קצת שכל בקדקדם היו מהפכים את הקושיות לתירוצים, דהנה דווקא מחמת שהוקשה להם - האיך יתכן שהפרות עלו על העץ ליטול צרור כסף, היו צריכים להסיק שוודאי היה שם רועה שהוא עלה על העץ לגזול את כספם.

והנמשל, האדם ירד לעוה"ז עם תרמיל - זה הלב, ועליו למלאותו באבנים טובות ומרגליות על ידי קיום התורה ומצוות, אולם לפעמים נרדם האדם על משמרתו דומיא דהסוחרים שנתנו תנומה לעפעפיהם, ובשעה זו מרוקן

באר הפרשה - פרשת ויקרא

והבי נמי אמרו בגמרא (ברכות יז.) 'רבון העולמים גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה, ושעבוד מלכויות', ופירש רש"י 'ומי מעכב - שאין אנו עושים רצונך, שאור שבעיסה - יצר הרע שבלבנו, המחמיצנו'. ולכן החמירו כל כך באיסור

חמץ כדי להרחיק את האדם מן העבירה, שלא תהיה לו שום שייכות עם הסטרא אחרא^ט.

ובבלל ההרחקות מה'חמץ' ומהיצר הרע שלא יראה ולא ימצא אפילו במשהו - הוא עשיית גדרים

היצה"ר את לב האדם מכל הרכוש שצבר בתרמילו, ומכניס תחתם גללים - עוונות ותאוות רעות רח"ל, אמנם בהגיע זמנים טובים מתעורר האדם משנתו ובודק את לבו, והוא נדהם למצוא שם 'גללים', אך במקום לבחון מאין מקורם של הגללים כדי להוציאם ולהחזיר לעצמו את רכושו הרי הוא מתייאש ומשלים עם מצבו השפל... אולם, המשכיל מבין שהקושיות הן עצמן התירוצים, ויסיק שהיצר הרע הוא המכשיל את האדם בעת תרדמתו, כמאמר החכם ב'חובות הלבבות' (שער יחוד המעשה פרק ה) 'אתה ישן והוא ער לך', והוא אשר גזל ממנו את כל אוצרותיו, וימהר לרדוף אחריו ויתבע ממנו את רכושו ויעמוד על המשמר מכאן ולהבא שלא ירדם שנית, ולכן בזמנים טובים של אור לארבעה עשר 'בודקין את החמץ' ולא את הבית, כי עליו לחקור אחר שורש הדברים, מה מקור ושורש של החמץ, באיזה דרך מצא היצר פרצה למלאותו בכל אלו הגללים, ולהחזיר את האבידה היקרה זו הנשמה הטהורה של כל יהודי.

כז. רמז לדבר נתן הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע במה שנפסק בשו"ע (סי' תלב ס"ב) 'אין בודקין וכו' אלא בנר של שעוה', שהרי ה'שעוה' עשויה מדבש דבורים, וכבר מצינו בפוסקים על כוחו של 'דבש' להפך טהור לטמא, שאם נפלו בעלי חיים לתוך הדבש הרי הם מותרים באכילה, ומשום כך בודקים בנר של שעוה לרמז על 'בדיקת חמץ' שתכליתה 'לגרש את היצר' ולהפך את הטמא לטהור.

כח. כתב הרמ"א (סימן תלב סעיף ב) 'ונוהגים להניח פתיתי חמץ במקום שימצאם הבודק, כדי שלא תהא ברכתו לבטלה', ונתחבטו הפוסקים איך תועיל עצה זו להציל את הבודק מברכה לבטלה, והלא אין זה כי אם הערמה בעלמא, שהרי כל הבית נקי מחמץ, ואילו אותם פתיתים אינו 'בודקם' - שהרי הוא עצמו הניחם במקומות הידועים לו.

והשיב הגאון מטשעבין זצ"ל בשם צדיק נסתר שהתגורר בווארשא [לפרנסתו עסק בתיקון שעונים, וכאשר שמע אודותיו גאב"ד טשעבין שבר את שעונו והלך לתקנו אצלו כדי שיזכה להתברך מפיו, אך כאשר הגיע אליו הבין הצדיק את כוונת בואו, וסירב לברכו, באמרו שאיש פשוט הוא, בלית ברירה ביקש ממנו שיאמר לו דבר חידוש, ולבקשה זאת לא סירב, ואמר לפניו תירוץ זה], דהנה מצוות בדיקת חמץ היא לאור הנר, וילפינן ליה בפסחים (דף ז:) בגזירה שוה מכמה פסוקים, וחדא מינייהו הוא הכתוב אצל עבדי יוסף ש'חיפשו' את הגביע אשר הם עצמם הכניסו לבין אמתחותיהם של השבטים, ואעפ"י שידעו מקום המצאו של הגביע נאמר שם (בראשית מד יב) 'ויחפש בגדול החל ובקטן כלה וימצא', אלא מכאן, שאף חיפוש כזה שמיה 'בדיקה', ושייך שפיר לברך על בדיקה זו, ודפח"ח. ממאמר זה למד הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע, דהנה פעמים יתלונן האדם - מה אעשה, והקב"ה הכניס בקרבי יצר הרע גדול וקשה כ"כ, לזה אמרינן ליה, אכן הקב"ה הכניסו, אך המטרה הייתה כדי שתבוא ותוציאנו ותגרשו מעמך, ובידך כוח וגבורה להוציאנו, דומיא דפתיתי חמץ שהוכנסו לשם בכוונה תחילה בכדי שיבערו ויוציאו מן הבית.

כט. הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (לער"פ) מבאר דיני בדיקת חמץ וביעורו על דרך העבודה, כי החמץ מרמז על היצר הרע, וכמה הלכות נאמרו, הן שיש לבדוק את החמץ באור לארבעה עשר לאור הנר, וכן אמרו, שלמחרת היום מבטל בלבו, וכן שורפו. ב'שריפץ חמץ'. והנה 'אור הנר' מרמז לנר מצוה ותורה אור, כלומר שברביבי תורה ומצוות 'בודק' את היצר הרע ומגרשו. 'ביטול בלב' היינו מיט איין שטיקעלע הארץ, כלומר עם נתינת לבו לאביו שבשמים, ו'שריפת חמץ' מרמז על אש התלהבות בעבודת השי"ת שעי"ז 'שורף' ומבער כל חלקי הרע שבקרבו.

מִן הַבַּאד

כה רמז לה כ"ק ה'ישועות משה' זי"ע בנוסח שאומרים בביטול חמץ - פֶּל חֲמִירָא וְחֲמִיעָא... דְּבַעְרִיתִיהּ וְדָלָא בְּעַרְתִּיהּ, ומרמז, 'דבערתיה', כלומר שהייתי חם ובוער כאש במקום שאינו צריך, במקום שהיה עלי להיות 'קר' ככפור (לעבירה ולתאוות עוה"ז), ולאידך 'דלא בערתיה' - שלא הייתי מספיק חם ובוער במקום שצריך לבעור (לתורה ומצוות).

וסייגים המרחיקים את האדם מן העבירה^ל, וכמו שהחמירו ב'חמין' אף בדברים שאינם איסור ממש מעיקר הדין 'משום חומרא דחמין', ואף צריך לעשות 'מחיצה' בינו לבין חמצו של נכרי, כך צריך לעשות 'מחיצות' של ברזל בינו לבין העבירה.

והיא שעמדה לאבותינו ולנו^{לא}, אותה הברלה בין ישראל למצרים בתוספת 'חומרות' גדרים וסייגים, כי אך ורק מחמתה יצאנו ממצרים לחרות עולם. וכה ביאר ה'פלא יועץ' בספרו 'אלף המגן' (בשלה, על הגש"פ) בשאלת הרשע 'מה העבודה הזאת לכם', שהוא שואל וטוען,

ל. בספר קדמון (אמרי צדיקים עמו' ה) מביא וז"ל, איש עשיר אחד מתושבי עיר אחת במדינת רוסיא קבע משכנו בעיר קעניגסבערג ונהל שם עסקיו, ורק לקראת מועד וחג נסע לביתו בעירו, לפני הפסח דרשו אנשי קעניגסבערג ממנו שישתתף בנדבה הגונה על מעות חיטין ככל תושבי העיר, מיאן האיש ההוא ליתן באמרו כי ביתו בעירו שברוסיא, ופה היה יושב בעראי לרגלי מסחרו, קראוהו ראשי הקהל לדין לפני הגאון המלבי"ם זצ"ל שהיה שם אז האב"ד, אחרי אשר הציעו טענותיהם אמר האיש, רבי מוכן אני לקיים פסק דין אבל רק כשיהיה על פי התורה כלומר שיהי' לו שורש בתנ"ך, כי היה מכת המכונים משכילים כלומר מכשילים. ענה הגאון המלבי"ם ואמר ע"פ דין תורה הוא נחשב לאחד מתושבי העיר ומחויב ליתן לצרכי הקהילה, ודבר זה מפורש בתנ"ך בשמואל א' (כה, ב) בנבל 'איש במעון ומעשהו בכרמל', פי' כי עיר מגורו היה מעון, ומקנהו וקנינו היה בכרמל, ובכל זאת קראוהו הכתוב שם (ה) 'נבל הכרמלי', על שם העיר אשר בה עשה נבל מסחרו וקנינו.

כיו"ב ממש, מספר הגאון רבי מנדל שפרן שליט"א, שפעם דנו ראשי ומנהלי 'קופת העיר' בבני ברק יצ"ו עם הגאון הגדול רבי חיים קנייבסקי זצ"ל אודות גדרי הדין של 'עניי עירך', ושאלוהו אודות איש הדר בעיר אחרת אלא ש'מקום עבודתו' בבני ברק, האם הוא נחשב כעניי עירך שצריך להקדימו לצדקה אם לאו, והשיב להם הגר"ח מהנ"ל שקרא לו נבל הכרמלי, והרי שעל פי דין תורה נקבע מקום מגוריו אחר מקום עבודתו...

ולדין ייאמר, הנה גם לרבש"ע יש כביכול 'קופה' הנקראת 'קופת היראים' שממנה מפרנס את יראי ה' ומספק להם כל צרכיהם, וכדכתיב (תהלים לד י) יראו את ה' קדושו כי אין מחסור ליראיו, וכשם שפסק הגר"ח זצ"ל שמי שאינו תושב העיר אך עובד בה שכבר נחשב הוא לעניי עירך - כך הוא 'הדין' גם לעניי 'קופת היראים'... גם מי שאינו עדיין בגדר ירא ה' אך 'עובד' ומשתדל להגיע למדרגה זו, מתגבר על יצרו בשמירת העניינים והפה, גודר עצמו ומתרחק מן העבירה, אף הוא 'לעניי עירך' יחשב, ובדין הוא שיקבל שכרו משלם ולא יהא לו מחסור...

וזה ע"ד המשל שהמשיל הרה"ק הקדושת ציון מבאבוב זי"ע הי"ד כי הנה הנוסע ברכבת הנוסעת בדרכה לווארשא כבר נקרא שהוא שוהה על ה'ווארשעווער באן' (הרכבת הוורשאית) אף אם עדיין רחוק הוא מווארשא כרחוק מזרח ממערב. על דרך זה, המתחזק לעלות בהר ה' ומתחיל לילך בדרכי היראה, אף אם עדיין דרך ארוכה לפניו, כבר נמנה על קהל 'יראי ה'".

ומה מתוק לחיך לבאר בזה מה שנאמר (תהלים קכח א-ג) 'אשרי כל ירא ה' ההולך בדרכיו, יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך', שבתחילה אמר אשרי כל ירא ה' - זה שזכה להגיע למדרגה נעלית זו להיות ירא ה', וממשיך הכתוב שלא רק יראי ה' הינם 'מאושרים' אלא גם ההולך בדרכיו - מי שעדיין אינו ירא אלוקים אבל הוא משתדל בעניין, והולך בדרכי היראה. ומביא הכתוב ראיה לדבר מיגיע כפך כי תאכל - שכשם שיגיעת כפיים והעסק במלאכה היא הקובעת לאדם היכן נחשב 'מקום מגוריו' לעניין 'עניי עירך' וכנ"ל, כך גם לעניין 'קופת היראים' שעל ידי הקב"ה בכבודו ובעצמו, מי ש'הולך בדרכיו' אף הוא בכלל אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה וטוב לך בעולם הבא... וגם הוא זוכה לכל הברכות האמורות שם באותו מזמור למי שהינו 'גבר ירא ה'...'.

לא. אחד מנכדי הרה"ק מווארקא זי"ע הגיע לבקר בחוה"מ פסח את הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע ובתוך הדברים אמר לו בשם זקנו זי"ע על הא דאיתא בהגדה קודם 'והיא שעמדה' שמכסים המצות ומגביהים הכוס ואומרים והיא שעמדה, שהנה המצות הם חיובם בלילה הזה מדאורייתא, לעומת זאת ארבעה כוסות הם רק מתקנת חכמים, ובא לרמז בזה כי אנו מגביהים את הכוס שחיובה מדרבנן ו'מסלקים' את המצות שהם מן התורה, ואומרים והיא שעמדה להורות כי רק קיום תקנות חז"ל הם שעמדו לאבותינו ולנו להחזיק מעמד בדרך התורה, וכל הגדרים והסייגים הם ה'שומרים' עלינו שנוכל לקיים את מצוות ה'. ונתלהב המהרי"ד וציווה לבנו מהר"ם מבילגורייא זי"ע לרשום את הדברים לזכרון כשהוא מוסיף לומר שמותר לכתוב זאת אפילו בחול המועד מפני 'דבר האבד'...

באר הפרשה - פרשת ויקרא

ומעורה במעי התרנגולת, כך הקב"ה הוציא את ישראל 'גוי מקרב גוי' כי אף שהיו 'בקרוב גוי' אך היתה 'קליפה' שהפרידה ביניהם, שהיו 'מצוינים' שם ולא שינו שמם ולשונם ולבושם ושמרו על גדרים בינם לבין המצריים. ומשום כך מניחים את הביצה, להודיע בזאת ש'החפץ בגאולה' עליו להיות מוקף במחיצות להבדיל בינו לבין הגויים, ורק עי"ז יהיה ראוי לגאולה.

אל בני ישראל - להיות טוב ומיטיב ולגמול צדקה וחסד בפרשתן (ב יג), 'וכל קרבן מנחתך במלח תמלח ולא תשבית מלח ברית אלוך מעל מנחתך על כל קרבנך תקריב מלח', ופירש הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע (נעם אלימלך תולדות ד"ה ויעתר) בהאי לישנא קדישא, 'לחם' אותיות 'מלח', ואמר הכתוב על כל קרבנך רצה לומר בכל זאת שאתה מקרב את העולמות העליונים על ידי צדקתך וקדושתך, על כל זאת תקריב מלח - פירוש תתן דעתך להקריב ולהשפיע לחם היינו מוונני' עכ"ל. וכלומר, שאין די בעבודה נשגבה בתיקון העולמות בעסק התורה והתפילה וכו', אלא צריך כל אחד לתת דעתו לשקוד על טובת חברו ולעשות עמו צדקה וחסד יי.

דייכם במה שאסרה תורה, אבל מה העבודה הזאת לכם - שאתם מוסיפים בכל יום תורה חדשה ומרבים גדרים וסייגים, ועל זה נאמר 'לכם ולא לו, ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעיקר', כי אם אינו שומר את הגדרים בזה סופו לכפור גם 'בעיקר' כלומר בציווי התורה המפורשים. 'ואף אתה הקהה את שיניו ואמור לו בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים, לי ולא לו, אילו היה שם לא היה נגאל', כי כל יציאת מצרים היתה 'לקחת לו גוי מקרב גוי' כעובר במעי בהמה שהיו משוקעים בטומאת מצרים, ואף מידת הדין קטרגה עליהם הללו והללו וכו', אלא שהקב"ה 'נושא פנים' לישראל, והטעם מבואר בגמ' (ברכות ב:) כי הם מחמירים על עצמם לברך מכוזת ומכביצה ואף שלא נצטוו בברכת המזון אלא רק כשאכלו כדי שיעור שביעה, והרי שרק בזכות החומרות והתוספות על דברי תורה נגאלנו, וא"כ 'הרשע' שאינו חפץ בחומרות אילו היה שם לא היה נגאל.

בדרך זה ביארו צדיקים וגאונים טעם מנהג הנחת ה'ביצה' בקערה, שהנה מדרך התרנגולת שאינה מטילה את הביצה רק לאחר שעלה עליה ה'קרום', אך כל זמן שלא גדלה הקליפה אזי הביצה מחוברת

הסמיך לזה כ"ק אדמו"ר מסיקוורא שליט"א דבר פלא שאומרים בשם הרה"ק החתם סופר זי"ע לבאר הטעם ששלטה ההשכלה הארורה בבערלין ביותר, כי שם זלזלו במנהגי ישראל... (הובא בהגדה של פסח נתיבות הקודש - סיקוורא עמ' רכב).

לב. מעשה נורא ואיום סיפר הגה"צ רבי חיים חייקל מילצקי זצ"ל (מצדיקי ירושלים של מעלה, ובסוף ימיו בעל יסורים קשים ומרים), שבימי בחרותו (בחול) היה יוצא בכל ליל שישי עם חמשה תלמידים משיבת סלבודקה ללמוד באיזה ביהמ"ד שבפאתי העיר, מקום ריק מאדם, והיה לימודם בהשקט ובשלווה, ועסקו בד' אמות של הלכה בלבד. בשבוע אחד ישבו החמשה ועסקו בתורה, והיה יהודי נוסף בביהמ"ד - אשר היה מכונה בשם 'רבי יצחק השיכור' והוא ישן בסמוך לתנור... ולגביהם היה כמאן דליתא, באמצע הלילה נכנס בעל עגלה רטוב מהגשם וכולו רועד מקור וכפור, וביקש מהבחורים עזרה, היות ורגל אחת של הסוס שקעה בשלג ובוץ עד גובה הרגל - הוא ניסה לחלצו ולא הצליח בשום פו"א, ואם ישאר המצב באופן כזה יקפא הסוס למוות, ותשבר מטה לחמו. ולא ידע שמצא למדנים - מתמידים, ונעשה ביניהם מו"מ של הלכה, אם 'חייבים' הם, וכן אם בכלל 'מותר' להם להפסיק מלימודם, ביטול תורה דרבים, ואולי נחשב אפשר לעשותה ע"י אחרים, ומה גם שאולי הוא עצמו יתאמץ יותר כשיראה שאין לו עזרה. וגם עצם שהותם בחוצות אולי יזיק לבריאותם... דנו לכאן ולכאן, והוחלט אחר זמן שיש בזה ספק אמיתי - ועל כן שב ואל תעשה עדיף.

לפתע נענה רבי יצחק השיכור, ונענה, אה, הנכם מפלפלים הנה והנה, ועם כל הפלפולים החלטתם שלא ללכת לעשות חסד... החלטתם שלא ללכת לעשות חסד... מי יודע... (כאומר, דעו כי אם כך תעשו יגיע זמן שאתם לא תוכלו ללכת ברגליכם). מאחר שאמרו כן לבעל עגלה, נשבר לבו בקרבו ונאנח באנחה כבדה - כי ידע שלפי השעה המאוחרת והכפור הנורא אין מי שיעזור לו, תקוותו האחרונה נגוזה, הם המשיכו בתלמודם, והוא יצא בקושי לנסות שוב מזלו. אמנם הגם שמתחילה לא התייחסו הבחורים לדברי רבי יצחק השיכור, כי חשבו, אנחנו ביררנו עפ"י הלכה... ומי הוא השכור שיאמר לנו מה נעשה ומה נפעל... אמנם אחר זמן החל לבם נוקפם, אולי אכן כן היו צריכים לעזור...

והזמן גרמא לעסוק בצדקה וחסד ובנתינת 'קמחא דפסחא' וסיפוק צרכי החג, והנה כתיב (שמות יג ו-י), 'שבעת ימים תאכל מצת וביום השביעי חג לה', מצות יאכל את שבעת הימים' וגו', והקשה הגר"א ז"ע (קול אליהו בא) א. מפני מה כפל הכתוב בציווי שבעת ימים תאכל מצות, ושוב מצות יאכל את שבעת הימים. ב. מדוע שינה הכתוב בלשונו שבתחילה אמר תאכל, ובפעם השנית נאמר יאכל. ג. גם צריך ביאור הטעם שבפסוק הראשון נאמר 'מצת' חסר ואילו בכתוב השני כתיב 'מצות' מלא.

יהודי מתחנן על נפשו, ואולי אכן יפסיד מטה לחמו, על כן יצאו ללכת אחריו... אמנם עד שכבר הגיעו מצאו את בעל העגלה יושב ליד נבלה מתה, ובוכה על אובדן הסוס... ועל אובדן פרנסת עולליו.

אחר כמה ימים פגש הבחור חייקל ברבי יצחק השיכור, אמר לו רבי יצחק בא הלילה לביתי, שאלו חייקל מה אירע, אמר לו רבי יצחק, היום בלילה הוא זמן מיתתי, בא אלי בשעה פלונית. חשב רבי חייקל, אה, שיכור... מנין לו... מדבר שלא לענין... לאידך הבחין בו היטב שאינו שיכור כלל בזו השעה, בלילה ההוא הגיע רבי חייקל, ומצא שהוא דר בבקתה שבורה ועלובה, אמר לו רבי יצחק, הנה אנכי נאסף אל עמי, ואבקשך שתדאג שיקברו אותי בחלקת הרבנים... חשב רבי חייקל לעצמו, אוי לי, איך אסביר לו בשפה יפה (איידל, בעדינות) שבכל זאת הוא לא היה מרבני העיר.

אמר לו רבי יצחק, הנה בפניה זאת יש את כתבי ידי, הראה נא אותם לרב העיר, ואני מאמין שהוא כבר יבין שאני שייך לחלקת הרבנים. והבטיח רבי חייקל שכבבקשתו יעשה. אז אמר רבי יצחק קריא"ש ועלתה נשמתו בסערה השמימה, ורבי חייקל הראה את הכתבים לרב, והרב אכן הבין שמדובר בצדיק נשגב ותלמיד חכם עצום.

הוסיף רבי חייקל בסוף ימיו, איני יודע מה עלה בגורל ארבעת חבריי, אבל עתה כאשר שמעתם מי היה רבי יצחק השיכור, תבינו מדוע הנני מסובל בייסורים נוראים, ואינני יכול להלך ברגלי כלל וכלל (הרופאים הוכרחו לקטוע את רגלו). והנה אף שאין אנו יודעים עומק הדין ואיננו מבינים כלל בחשבונות שמים, לא מינייה ולא מקצתיה [ובפרט שהיו אותם בחורים בני עליה אשר הקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה], אך על כל פנים שמענו מכאן עד כמה חובת האדם לגמול חסד עם הזולת...

מענין לעניין באותו עניין, שמעו נא רבותי למעשה נורא הוד שנשמע באזנונו מפי בעלי המעשה בכבודם ובעצמם, והם שני אחים מבני הגולה, ת"ח מופלגים מגזע אראלים ותרשישים בנש"ק, בעלי מידות טובות ויראי שמים מרבים. לפני כמה שנים אירע דבר בישראל, מעשה שטן הצליח וגבה טורא ביניהם בחילוקי דיעות, והגם שהרבה פעמים ניסו לפייס זה את זה, אבל למעשה לא חיו בשלום ושלוחה זה עם זה. וכאשר נולד לצעיר מביניהם בן, לא כיבד את אחיו הגדול להיות המוהל לבנו, והגם שהינו מוהל מפורסם בעירם, יחיד מומחה ובקי נפלא בהלכות מילה בנגלה ובנסתר, מחמת הסכסוך ביניהם.

כעבור ב' שנים ישב האח הצעיר וברגע של אמת' התבונן והרהר אודות מצבו אשר הוא רוצה מאד לחבוק עוד בנים ובנות אבל משמים נמנע ממנו, ובעודו מהרהר ומחשב, עלה בדעתו כי הנה אחיו בר הפלוגתא שלו ג"כ לא זכה לחבוק בן או בת זה כבר ב' שנים. והבין כי בשל המחלוקת הסער הגדול הזה. קם ועשה מעשה, אזר עוז ותעצומות בלתי אנושיים - למעלה מכל דרך הטבע, הזמין טעקסי ונסע לבית אחיו, ובמסירות נפש נקש על הדלת... אחיו פתח הדלת, וכמעט שלא נפל ארצה... מרוב התמיה והחרדה... שאלו למבוקשו ואמר באתי הנה לדבר עמך... נענה לו, נו, דַּבֵּר... אך הוא השיב, לא אדבר עמך כי אם בסמוך לשולחן, הכניסו אחיו הביתה, נתיישבו השניים בסמוך לשולחן, ופתחו זה לפני זה את סגור לבם, בבכיות נוראות, ואחר כך נטהר לבם, ומחלו זה לזה בלב שלם, והבטיח באותו שעה שאם יזכה בקרוב להיושע, יפרסם זאת ברבים.

ויהי בליל אחד נפגשו שני האחים בבית החולים, כאשר לשניהם נולד באותו זמן בן זכר למזל"ט, וערכו את שמחת ה'שלום זכר' והוואך נאכט והברית מילה בשבת אחים גם יחד, כששניהם חתומים בצוותא חדא על 'מודעות' ההזמנה להשתתף בשמחתם. ובזה נתקדש שמו הגדול ברבים, כי מן השמים גלגלו שיתקיימו השמחות יחדיו, כדי לפרסם את השלום בחוצות העיר, וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם, בראותם כחה של מחילה ופיוס בין איש לרעהו.

לג. הרה"ק רבי חייקל מהמדורא ז"ע ביאר בלשון הכתוב 'מלח ברית' - שכרת הקב"ה ברית עם המלח, כי כל מהות המלח הוא לתת טעם במאכלים אחרים, אבל הוא עצמו נשאר במליחותו, אינו נהנה בכלום ואינו משתבח בכהוא זה, למען דעת, כי המתנהג כך אזי הקב"ה כורת עמו ברית.

פסח (תכט א) 'שואלין בהלכות פסח קודם לפסח שלשים יום, הגה - ומנהג לקנות חיטים לחלקן לעניים לצורך פסח', ובהמשך דברי המחבר 'אין נופלין על פניהם בכל חודש ניסן', ומבאר את סמיכות ההלכות, שרצה הרמ"א להקדים, שתחילת דבר ידאגו איש לרעהו, שיהיו לו כל צרכיו בהרחבה, ויתן 'מעות חטים' לעניים^ל, ורק לאחר^כ ידאג האדם לצרכי עצמו שיהא 'אין נופלין על פניהם' - שאף הוא עצמו לא יבוא לידי נפילה^ל.

יהא רעוא מן קדם אבוהון די בשמיא שנוכה לערוך הכנה כראוי לקראת חג חרותנו, מתוך הרחבה גדולה, ועוד בהאי שתא נאכל מן הזבחים ומן הפסחים אשר יעלו דמם על קיר המזבח לרצון לפני אהון כל.

ומבאר כי בתחילה הזהיר הכתוב כל איש מישראל שבעת ימים תאכל מצת - והיינו שיאכל הוא בעצמו, וחזר הכתוב לצוות שלא ידאג רק לעצמו^ל, אלא צריך להשתדל שמצות יאכל על ידי אחרים, ולרמוז על מנהג נתינת 'קמחא דפסחא' לעניים, ועל כן נאמר יאכל שמשמעו על ידי אחר, ובוזה מתבאר שינוי אופן כתיבת 'מצות', שבפסוק הראשון המדבר על חובת האדם לאכול בעצמו נאמר 'מצת' חסר, כי לעצמו רשאי הוא לחסר ממאכלו... אבל לאחרים נאמר 'מצות' מלא - לתת להם כדי שביעה בלא לקמץ ולחסוך^ל.

ביסוד הדברים מתאמרא בשם הרה"ק רבי ברוך ממעוז יבוז' זי"ע מה שנפסק בשו"ע בריש הלכות

לד. מסופר על הגאון הנודע רבי אייזיל חריף זצ"ל, שראה את הגביר דמתא, אשר כגודל עשרו כך גודל קמצנותו, והיה נמנע מלתת 'קמחא דפסחא', והנה אותו גביר עומד ובודק את כיסי בגדו לבל ימצא שם אפילו פירור חמץ, נענה לו רבי אייזיל, חבל שהינך טורח כל כך בחינם, שכבר אמרו חז"ל (פסחים ח:): 'חזר שבין יהודי לארמאי' (-נכרי) אינו צריך בדיקה (וכלומר שבמקום הנמצא תחת בעלות אינו יהודי פטור מבדיקה), ואתה הינך יהודי רק עד הכיס...

לה. וכך כתב הגה"ק רבי חיים פלאג'י זי"ע (צדקה וחיים מערכת י) וז"ל, מצת כתיב בתורה חסר, ר"ת צדקה תציל ממות, כלומר מי שנותן צדקה למי שחסר, צדקה כזו תציל ממות [ועל כן נאמר 'מצת' חסר, לרמוז על נתינת צדקה למי שחסר לו, שהיא מצילה ממוות], לכן אות צ' באמצע תיבה של 'מות' לומר שהוא מפריד המות שהוא מ' ת' הן 'מת', כלומר אף שחייב מיתה אך באה אות צ' רמז צדקה מפריד וכו', ומה שנאמר מיתה סתם משמע מיתות ב"ד שהן מיתות חמורות. עכ"ל. כלומר, שאף מהם ינצל לחיים ולשמחה ושלוש.

סיפר צדיק נשגב מרא דעובדא, לפני כמה שנים התעסקו בביתו ב'סידור' משפחות עניות ונזקקות מאוד לחג הפסח, ועמלו הרבה לסדר להם 'חלוקות' למיניהם וקמחא דפסחא כדבעי, ועם כל הטורח בערבי פסחים בנקיון הבית והכשרתו לא חסכו במאמצים לעמוד לעזרת אותם משפחות. ויהי בעיצומה של ההתעסקות במעשי החסדים הבחינה ב"ב שאינה רואה את בנה התינוק כבן שנה, והחלו לחפש אחריו בכל הבית אך 'הילד איננו', עד שמצאו אותו בעריסתו 'קבור' מתחת הררי כרים וכסתות (שמיכות) שהניחו שם מבלי משים, וכמעט שלא בא לידי חנק רח"ל. וראו בחוש היאך נתקיים בהם מה שנאמר צדקה תציל ממוות...

לו. שנה אחת בעת עריכת ה'סדר' התלהב הרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע בעת הגדה של פסח למשך כשעה ושעתיים, לאחר מכן נענה ואמר בשנה זו הסדר של הרה"ק רבי אלעזר מענדל מלעלוב זי"ע (שהיה דר בעיה"ק ירושלים) מאיר למעלה מאד ונעלה מכל הסדרים, ברבות הימים נודעה סיבת הדבר, כי באותה שנה נשלח אליו סכום גדול מאחד מאנשיו שבחו"ל, והיה סיפק בסכום זה לחוג את החג כשלמה המלך בשעתו, אבל הוא חילקו בין עניי עיר הקודש שיוכלו לחוג את החג כראוי, ולכן האיר סדרו מעלה מעלה (הגש"פ אמרי החן להגה"צ רבי אלחנן היילפרין זי"ע עמו' ל).

לז. ועל ידי זה גופא שדואג לאחרים אזי יתעורר עליו מן השמים רחמים וחסדים 'לדאוג' ולספק לו כל צרכיו. כי הנה שינוי במשנה (פסחים קיד.) 'מזגו לו כוס ראשון', להראות מנהג 'חירות' שאינו מוזג בעצמו אלא אחרים טורחים עבורו, ואם כי מעיקרא דדינא הרי זה נוהג רק כלפי בעל הבית, אבל כל שאר המסובים מוזגים לעצמם, אמנם רבים נהגו זאת בכל המסובים, שאין אחד מוזג לעצמו אלא אחרים מוזגים לו. אלא שלפי זה נמצא שכל אחד מוזג לשני, ואם כן יש מקום לשאול 'מה הועילו חכמים בתקנתם', שהרי סוף סוף כל אחד 'טורח למוזג', ומה המעלה הגדולה בכך שאינו מוזג לעצמו. וביארו עפ"י מה דאיתא בחת"ס ובספה"ק שעל ידי שבני ישראל עשו חסד אחד עם השני במצרים אזי גם מן השמים נהגו עימם במידת החסד, ולזכרון זאת אף אנו מתעסקים כל אחד בטובתו של השני. ואין זה רק 'לזכר' בעלמא... אלא כך הוא 'בכל דור ודור', כי 'איש לרעהו יעזור', ואבינו שבשמים ירחם עלינו וימזוג לנו כוס מלא ברכת השם.

ישקו העדרים

החודש הזה לכם - זמן התחדשות לכל

סיפר פמ"מ הגה"צ רבי מאיר צוויבל שליט"א, מעשה שהיה, גביר אדיר המתגורר במדינת שיקאגא (שיקגו) התקרבו ובא ליום הולדתו הס"ג לאורך ימים ושנים, ובד בבד עמד לסיים את הש"ס כולו, וגמר בדעתו לערוך ביום ההולדת סעודה גדולה ומפוארה לגמרה של תורה, והזמין את כל משפחתו העניפה, בנים ובני בנים, לשוב עמו משוש.

והנה, כל בני המשפחה חפצו להעניק לאביהם מתנה גדולה לכבוד היום הגדול, ונדברו ביניהם רעיונות שונים, זה אומר בכה וזה אומר בכה, אבל לא הגיעו להסכמה, עד שהחליטו לשאול את אביהם 'בעל השמחה' בעצמו... ויאמר להם אביהם, אתם ידעתם כי ב"ה לא חסר לי כסף, חנני אלוקים במזון רב כחול הים, וכל אשר אחפוץ אוכל לרכשו בעצמי... אך אם יש את נפשכם לשמח אותי ולגרום לי נחת רוח - אחת שאלתי אותה אבקש.

הנה בימים מקדם, בשנות ילדותי, היה מגורי בית אבי במדינת ניו יארק, והייתי מטבעי 'פרא אדם'... בכל יום הלכתי לתלמוד תורה אבל לא למדתי כמעט כלום... ידי בכל ויד כל בי... היכן ש'נגעתי' גרמתי לנזקים אדירים... המלמדים והמחנכים אמרו להוריי שמן הראוי לקחת אותי ל'רופא נפשות' (מאבחן) גדול ומפורסם שיבדוק אותי, ויאמר כדת מה לעשות. ואכן, הלכתי אליו והוא שח עמי במשך שעתיים, כשהוא שואל כל מיני שאלות שונות וכותב את תשובותי, בסיום ה'פגישה' נענה ואמר שישלח את 'חוות דעתו' בעוד כמה ימים. והנה לדאבון לב באותו היום ממש קיבל אבי גט פיטורין מעבודתו, ונשאר ללא מקור פרנסה להביא לחם לביתו. בחסדי ה' הגיעה הבשורה לידידו הטוב משיקאגא, שהיה עשיר גדול, הלה התקשר מיד אליו ואמר לו, בא אלי לשיקאגא ואתן לך 'עבודה' מסודרת ומבוססת, ואכן כבר באותו שבוע עזבנו את ניו יארק ועברנו לשיקאגא.

בבואנו שמה שלחני אבי לתלמוד תורה דשם, אז האיר ה' את עיני וחשבתי לעצמי, הנה יש לי הזדמנות לפתוח 'דף חדש' ולהתחיל ברגל ימין... הרי אין כאן אפילו אחד שמכיר אותי ואת מעלליי... קבלתי מן השמים 'מתנה', יש בידי לשנות את כל חיי מן הקצה אל הקצה, ובל אהיה שוטה המאבד מה שנותנים לו, ואכן התחלתי להשקיע בלימודים ובהתנהגות ישרה, לא אכחד, הייתי צריך לעמול ולהתייגע הרבה, אך זכיתי לסייעתא דשמיא גדולה, והצלחתי לשנות דרכי מן הקצה אל הקצה, וגם בזכות מלמד יקר ששם עינו עלי לטובה, עד שהפכתי לאחד מבחירי התלמידים. ברבות הזמן הזדקן אותו ידד שהיה ה'בוס' של אבי, והכניס את אבי לנהל את כל עסקיו, והיות שלא זכה לזש"ק על כן הוריש לאבי את כל נכסיו, וכאשר הוא השיב את נשמתו ליוצרה - זכה אבי בכל הירושה, וממנו מקור הוני הרב.

וסיים הגביר את בקשתו, מטבע הדברים, חוות דעתו של אותו 'רופא' נשכחה מלב מתוך 'סערת' התקופה, הפיטורין מן העבודה והמעבר לשיקאגא... ועתה עז רצוני לדעת מה כתב עלי אותו רופא בזמנו... זוהי המתנה בה אחפוץ... מיד החליטו הבנים להשיג

ישקו העדרים

את ה'חוות דעת', אמנם לא היה זה בנקל כלל, כי אותו רופא כבר מת מזמן רב... והשקיעו הבנים כוחות הרבה וממון רב לדרוש ולחקור בגורל 'כתביו', עד שהגיעו להיכן שהגיעו, ומצאו את ה'מכתב' הגורלי... והביאו לו את ה'מתנה' ביומו הגדול.

בעיצומה של ה'חגיגה' פתח האב את המכתב בידיים רועדות והחל לקרוא מה שנכתב עליו לפני יותר מחמישים שנה, וכך היה תוכן ה'פסק', הורים יקרים, שוחחתי עם בנכם במשך שעותיים, ונוכחתי לראות שיצא מדעתי כליל, לצערי אין מנוס מלהכניסו למוסד מיוחד שם יהיה סגור כל חייו וכך לפחות לא יוכל להזיק את אחרים...

הרים את קולו בהתרגשות עצומה, ואמר לכל צאצאיו המסובים על שולחנו, בואו ונחשוב חשבוננו של עולם, אילו היו הוריי מקבלים את תשובת הרופא הרי בוודאי היו שומעים בקולו, ומי יודע היכן הייתי נמצא היום ומה היה עולה בגורלי, ואף אתם כולכם לא הייתם כאן בעולם בכלל... אך ראו והביטו דרכי ההשגחה העליונה, בו ביום 'הפסיד' אבי את עבודתו והוכרח לגלות לשיקאגא, כך ניצלתי מגזר דינו האכזרי של הרופא ועלה בידי להשתנות מן הקצה אל הקצה, עד שזכיתי עתה לעמוד כאן ביום שמחת לבי, לסיים את הש"ס, ולראות עולמי בחיי, בנחת רוח מכל יו"ח כשתילי זיתים סביב לשולחני...

הרי לנו צוהר וחלון לראות גודל נפלאות ההשגחה הפרטית, כיצד הקב"ה מסבב את עולמו להיטיב להם, הנה באותו היום היה נראה כחושך ואפילה, נשבר מטה לחם ופרנסה אין... גם המעבר לשיקאגא הרחוקה היה נראה כצרה צרורה, אך מאת ה' היתה זאת להצילם ולהחיות עם רב... למען דעת כי אין לנו שום יכולת להבין דרכי ה', ואין מקום להתלונן כלל, כי באמת אין כאן שום רעה אלא טובה גדולה...

עוד לקח טוב יש לנו 'לדרוש' לעניין אחר... כל יהודי באשר הוא נפגש עם 'מאבחן' גדול - הלוא הוא ה'יצר סוכן בנו', והוא אומר לו, נוכחתי לראות שיצאת מדעתך... כבר אין לך שום סיכוי להשתנות באותם הדברים שאתה לקוי בהם, איש איש כפי עבודתו... כך הוא טבע נפשך ותכונותיו ו'זהו'... אך האמת כי אין דבר העומד בפני הרצון, וביד כל אחד להתחדש ולשנות דרכיו ולהתהפך מן הקצה אל הקצה, וכמו אותו גביר שהיה נראה שצריך להכניסו למוסד למען אשר לא יזיק אחרים והנה 'פנים חדשות באו לכאן'...

פאר מקדושים

פנינים נדירים מספרים עתיקי יומין

פרשת ויקרא תשפ"ה

כתוב בספר הגן (קראקא של"א) דמאה ברכות בנוסף לאחד עשר ברוך שיש בנוסח ברוך שאמר הם קי"א, והם כנגד קי"א פסוקים שבפרשת ויקרא, כי כל המברך כהוגן כאלו הקריב קרבנות אשר בפרשת ויקרא עכ"ד.

(חומת אנך להחיד"א, ישעיה כח)

אדם כי יקריב מכם קרבן לה' (א ב)

שמעתי מהחכם השלם כמוה"ר דוד מילדולה נר"ו שפירש, דהנה אין אדם מקריב קרבן עד שמכיר חטאו ויודע במרדו, והוא שידוע מה שאמר רז"ל (סוטה ג.) אין אדם חוטא אלא א"כ נכנס בו רוח שטות, והחוטא יצא מכלל אדם ונכנס לכלל בהמה, וכשמתחרט על חטאו ומכירו ונותן אל לבו לשוב אל ה' וירחמהו, אזי חוזר לאיתנו הראשון, ואדם יקרא שמו ולא בהמה. וזו היא כוונת הכתוב באומרו אדם כי יקריב מכם, ר"ל מי שיקריב קרבן לה' ודאי אדם הוא, דשפיר קרינן ליה שם אדם יען שהכיר בחטאו וחזר לכללו הראשון, ושפתים ישק.

(פרי עץ חיים (אמסטרדם תק"ב) לרבי חיים אביגדור מקושטא)

ואם נפש אחת תחטא בשגגה והביא קרבנו וגו' (ד כז)

הקשה הגאון מהר"ל מפראג, דבן י"ג עד בן עשרים אינו בר כרת (הוריות ת.), ואם אין זדונו כרת אמאי מייתי חטאת. וכבר עמדו בזה הרבנים הגאונים מוה"ר דוד אופנהיים ז"ל ועוד, וגם אני בענייני כתבתי בזה בשער יוסף ד"ה אף בס"ד. וראיתי לכתוב אשר כתבתי בענייני דרך דרש בקונטרס כסא דוד דרוש ט', ושם נאמר מה שפירש הרב זרע בירך בפרשת ויקרא, במשז"ל לא מתו בני אהרן אלא בשביל שאמרו ישראל לא ירדה השכינה למטה, וכיון שמתו נדב ואביהוא ידעו ששרתה השכינה למטה, והוא תמוה. ופירש במ"ש הרב עשרה מאמרות, כשהשכינה למעלה אינו מעניש עד בן כ', וכשהיא למטה הרי היא כב"ד של מטה ונענש מבין י"ג.

וכתב הילקוט ראיבני דבני אהרן לא היו בני ד', ומזה ידעו שירדה השכינה למטה, זהו תורף דברי הרב זרע בירך. והשתא ניחא קושיית מהר"ל מפראג, איך בן י"ג עד בן כ' דאינו בר כרת מייתי חטאת. אלא דבזמן שבית המקדש קיים אשר שם יזבחו זבחי צדק היתה השראת שכינה, ובן י"ג איתיה נמי בכרת.

(פתח עינים להחיד"א, מסכת הוריות)

וכפר עליו הכהן על חטאתו אשר חטא ונסלח לו. (ד לה)

יש פלוגתא בגמרא (ברכות לד:) בין רבי אבהו לרבי יוסי אי בעלי תשובה עדיפי מצדיקים גמורים או צדיקים גמורים עדיפי מבעל תשובה. ושמעתי ממורי הגאון מוהר"ר העשיל ז"ל מקראקא שאמר הוכחה גדולה דבעל תשובה עדיפי מצדיקים גמורים, דבגמרא בשבת בפרק הבונה (קד.) איתא, אמרי ליה רבנן לריב"ל אתו דרדקי האידינא לבי מדרשא, ואמרו מילי דאפילו בימי יהושע בן נון לא איתמר כוותיהו וכו', קו"ף קדוש רי"ש רשע, מאי טעמא מהדר אפיה דקו"ף מרי"ש (פרש"י שאחורי הרי"ש הוא גבי הקו"ף), אמר הקב"ה אין אני יכול להסתכל ברשע, ומאי טעמא מהדר תגיה דקו"ף לגבי רי"ש, אמר הקב"ה אם חוזר בו אני קושר לו כתר כמותי ע"כ. א"כ מוכרח דבעלי תשובה עדיפי מצדיקים גמורים, דאל"כ אלא דצדיקים גמורים עדיפי, א"כ למה מהדרה תגיה דקו"ף לגבי רי"ש ולמה לא מהדר תגיה לגבי צדי"ק, אלא על כרחך דבעלי תשובה עדיפי, עכ"ד ודפח"ח*.

(פני משה (לובלין תמ"א) לרבי משה מקראקא אב"ד אויסא)

*ד"ת זה לא הובא בחנוכת התורה

פנינת הדף היומי

ישובו רשעים לשאולה, אלו פושעי ישראל. (קה.)

במסכת מגילה (כת.) א"ר יוחנן אסור לאדם להסתכל בצלם דמות אדם רשע. ובמסכת פסחים (מט:) אמרו עם הארץ מותר לקרעו כדג, וא"ר שמואל בר יצחק [מותר לקרעו כדג אפילו] מגבו.

ושמעתי מזקני תלמידי חכמים שראו הגמרא שלמד בה זקני הגה"ק בעל בני יששכר זי"ע, והיה כתוב על הגליון, הטעם שאמר 'מגבו' משום שאסור להסתכל בצלם אדם רשע לכן יש להרגו מאחוריו, עכ"ל"ק.

(דברי תורה למהרח"א ממונקאטש, ח"ז אות ל)

כל חלב וכל דם לא תאכלו. (ג יז)

בפסוק ויעש אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם (ג כא) כתוב במדרש (ב"ר כ, יב), בתורתו של רבי מאיר היה כתוב כתנות אור באל"ף. ויש לדקדק למה דווקא בתורתו של ר"מ היה כתוב כן, דמאחר שרבי מאיר לבלר וסופר היה כדאיתא בעירוובין (ג.), אם הדין הוא שצריך לכתוב כן, יכתוב ג"כ בתורה של אחרים עם אל"ף.

ותירץ הגאון רבי יעקב כ"ץ פופרש ז"ל אב"ד פרנקפורט בעל השב יעקב, דלפי תורתו ולימודו של ר"מ ולפי מה דסבירא ליה, היה צריך לכתוב בתורתו כתנות אור באל"ף, דידוע הגמרא בפסחים (כא:) אמר רבי אבהו כל מקום שנאמר לא יאכל לא תאכל לא תאכלו, אחד איסור אכילה ואיסור הנאה במשמע, עד שפרט לך הכתוב כדרך שפרט לך בנבילה דברי רבי מאיר, ר"י אומר דברים ככתבן ומותרין בהנאה. ואיתא במסכת סנהדרין (נט:) אדה"ר לא הותר לו בשר לאכילה דכתיב לכם יהיה לאכלה ולכל חית הארץ, ולא חית הארץ לכם. וא"כ לפי מה דסבירא לרבי מאיר כל היכא דכתיב אכילה אפילו איסור הנאה במשמע, היה אסור לאדה"ר לעשות לו כתנות עור מחיה, לכן כתב רבי מאיר כתנות אור באל"ף.

(הועתק בקובץ ירושתנו מתוך כתי" תלמידו ר"מ מנהיים מווארמייזא)

רבינו יעקב פופרש כ"ץ זצ"ל בעל שב יעקב

- כ"ב בשבט ת"ק -

נולד בפראג לרבי בנימין הכהן פופרש (פאפערש), וגם שימש שם כדיין.

למד תורה אצל גדולי הדור הגאונים רבי אהרן שמעון שפירא מפראג ורבי אברהם ברודא זצ"ל. בשנת תנ"ח נתמנה לרב בקובלענץ. בשנת תע"ח נבחר לכהן כאב"ד וראש ישיבה בפרנקפורט דמיין.

נשא ונתן בהלכה עם גדולי דורו, וחיבר הספר הנודע שו"ת שב יעקב. בישיבתו בפרנקפורט למדו הג"ר יוסף שטיינהארט בעל זכרון יוסף מפירודא, חתנו הג"ר נפתלי צבי קצנעלנבוגן, הג"ר דוד טעבלי שייאר, והג"ר רבי אלחנן אשכנזי (בעל הסדרי טהרה) וגדולי תורה רבים אחרים.

ידוע שהרמח"ל בשעתו לא השיגו את תוקף גדלותו, ועל כן היו לו המון מתנגדים, וכשהוא עבר בפרנקפורט בדרכו מפאדובה לאמסטרדם, השביע השב יעקב את הרמח"ל בפני בית דין שלא ילמד ולא יכתוב בתורת הקבלה. ידועים שנים מבניו, רבי יהודה לייב, ורבי זאב וולף שהיה בתחילה דיין בפרנקפורט ואחר כך נתמנה לרבה של פרידברג. בתו פרומט נפטרה בחייו במהלך לידה בכ"ב סיון תצ"ג, ואביה האב"ד תרם פרוכת לזכרה.

השב יעקב נפטר בכ"ב בשבט שנת ת"ק ונקבר שם, ואחרי נתמנה הפני יהושע לרבה של פרנקפורט.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת ויקרא תשפ"ה

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר (א, א)

פי' רש"י "צא ואמור להם דברי כבושין, בשבילכם הוא נדבר עמי" וזה תמוה, וכי זה דברי כבושין המה? והלא דברי גדולה המה, שבזכות ישראל זכה משה שנדבר עם השי"ת, וי"ל דדברי כבושין היינו שע"ז יוכלו להכיר כמה הי' גדול חטא העגל, שע"י שנעשו בעלי תשובה הגיע למדריגה גדולה הזאת שזכה משה שנדבר עמו השי"ת בזכותם.

(תורת משה לחת"ס)

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה (א, ב)

כתב בספה"ק בני יששכר: (מאמרי ראש חודש - מאמר ב) "והנה ענין הקרבנות הוא לקרב כל המדריגות 'דומם' 'צומח' 'חי' 'מדבר' אל הקדושה, הנה הקרבן - החי, העצים - צומח, המלח - דומם, והאדם (מדבר) שמקריבם בכחו אל השי"ת הנה כל הנפשות של דומם צומח חי מדבר כולם מתקריבים ומשתחווים לקדושתו ית"ש וזהו תענוגיו ושעשועיו ית"ש, וזה נקרא קרב"ן להו"ה שמקרב כל הארבע מדריגות נפשות אל ד' אותיות השם הנכבד.

(בני יששכר)

אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה וגו' תקריבו את קרבנכם (א, ב)

יש להבין מדוע בתחילה כתב "קרבן לה'" ובסוף כתב "תקריבו את קרבנכם"? והביאור בזה: אדם כי יקריב מכם - שאדם מקריב קרבן מעצמו - מעצמותו, מהרצונות הפרטיים שלו, זה קרבן לה' כי ה' רוצה בעיקר את ליבו של האדם, את רצונו ואת האנוכיות שלו, כמו שכתוב: "תנה בני ליבך לי" אבל כשאדם מקריב בהמה שמינה וליבו בל עימו, בלי הכנעה והרהורי תשובה - זה לא קרבן לה' אלא קרבנכם.

וכן בפסוק ג' כתוב: "אם עולה קרבנו" אם אדם רוצה לעלות קרבן (עולה) ולקרב את עצמו לבוראו (קרבנו) מה יעשה? יקריב אותו (לרצונו) יקריב את רצונו לפני ה'.

סיפר הרה"ק החוזה מלובלין, פעם אחת בליל חורף קר היה הקיסר נפוליאון שוכב באוהל בקרב גייסותיו על פני השדה ומתכסה בכמה שמיכות, ולפתע תקפו צימאון גדול למים אך מפני הקור הגדול התעצל לצאת מתוך שמיכותיו, עד שאמר בליבו: אם כן עצלן אתה נפוליאון מה בינך ובין האחרים?

מיד קפץ ממשכבו והלך לקצה השדה שם עמדה חבית מים. כיון שהגיע לשם חזר ומלך: בשביל מעט מים טרחתי כל-כך ולא יכלתי להתגבר על צימאון? אם-כן? מה ביני לבין שאר בני תמותה? לא שתה, הלך ועלה חזרה על יצועו.

למעשה כזה - סיים החוזה את סיפורו - אני קורא שבירת הרצון.

וסיפור זה יכול להיות אצל כל אחד מאיתנו:

כך סיפר הגר"ש שבדרון זצ"ל: בבחורותי אהבתי לעשן סיגריות, והשתוקקתי היתה גדולה. פעם הייתי עם חברי בחדר אחד ושוחחנו על דבר מה, החורף היה בעיצומו והקור הירושלמי היה עז, כעבור זמן מה חשקתי מאוד לעשן סיגריה, אולם זו היתה מונחת בחליפה התלויה על הקיר...

כאן הזדמנו העצלות והתאוה לפונדק אחד, תאוה לעשן סיגריה, ועצלות כי התעצלתי לקום מהמיטה לקחת את הסיגריה מפאת הקור... חשבתי לעצמי מה עושים, אתגבר על התאוה ולא אקום?

נשארתי עצלן. אשבור את העצלות ואקום לקחת סיגריה? נשארתי עם התאוה.

מה עשיתי? קמתי, ניגשתי אל החליפה והוצאתי את חפיסת הסיגריות, ממנה הוצאתי סיגריה אחת, חיפשתי גפרורים, ואף מהם הוצאתי רק אחד, אח"כ הנחתי את הסיגריה עם הגפרורים על השולחן ואילו אני חזרי למיטה מבלי לעשן...

כך התגברתי על התאוה וגם שברתי את העצלות.

בתפילת ראש חודש אנו אומרים: "בהיותם מקריבים לפניך זבחי רצון" שיהיו מקריבים וזובחים לפניו את הרצון שלהם.

(האמנתי כי אדבר)

ואם נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ בעשטה אחת ממצות ה' אשר לא תעשינה ואשם: (ד, כז) יש לדייק בפסוק מהו "ואשם", הרי אמר כבר שנפש תחטא וכו' ממצות ה' אשר לא תיעשנה? ועוד, "אשם" יש במשמעותה הזדה יותר משגגה, והרי כאן מדבר משוגג ולמה נקט לשון של "ואשם"? ידועה השאלה, אדם שחטא בשוגג, הרי עשהו בלי כוונה ולמה מוטלת עליו החובה להתכפר? כדי לבאר עניין זה נקדים את דברי המדרש בפרשתינו: (מדרש תנחומא ויקרא פרק ו) "שנו רבותינו מצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה לא יצר אדם על עבירה שעשה בשוגג אלא שנפתח לו פתח שיחטא ואפילו בשוגג ואפילו במזיד". דהיינו, שכשעובר האדם עבירה בשוגג מוטל עליו לשוב לא רק על העבירה בשוגג שעשה כעת, כי וודאי שקדמו לזה עבירות אחרות שעשה בשוגג או במזיד. ויש לו לשוב על החטאים שקדמו לעבירה הזאת.

עוד נקדים, דברי המשנה במסכת אבות: "ועל כרחך אתה נוצר וע"כ אתה נולד וע"כ אתה חי וע"כ אתה מת וע"כ אתה עתיד לתת דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה". נשאל הגר"א על דברי משנה זו: כיון שיצירתו ולידתו וחיויו של האדם הכל הם בעל כרחו, אם כן למה צריך ליתן דין וחשבון? וכי הוא בחר להגיע אל המצב הזה?

ואמר רבינו הגדול הגר"א ז"ל לבאר עפ"י דברי הגמרא במסכת בבא בתרא ד', שמה אומרת הגמרא שראובן שיש לו שדה, באמצע השדה של שמעון, ושמעון הקיף את שדהו משלוש צדדים, אי אפשר לחייב את ראובן להשתתף בהוצאות בניית הגדר, מחמת שתי סיבות: א. שהוא לא ביקש משמעון לבנות את הגדר. ב. שראובן טוען שבין כה וכה נשאר הצד הרביעי פתוח, כך שאין רווח מהגדר של ראובן. אך אם עמד ראובן והקיף את הצד הרביעי, מגלגלים עליו להשתתף גם בשלש המחיצות הראשונות.

והנה כאן ביצירת האדם גדר הקב"ה בשלשה גדרים: "בע"כ אתה נוצר", "בע"כ אתה נולד" ו"בע"כ אתה חי", אי"כ אין לחייב את האדם בעונותיו כדין המקיף את חבירו משלשה רוחות שלא מדעתו, אך כאשר האדם יחלה והוא משתדל בכל כחו להתרפא וכל אשר לו יתן בעד חייו, ובזה מגלה דעתו שהוא חפץ בחייו, וממילא מגלגלים עליו את הכל.

בזה ביאר באפן נפלא את המשנה הנ"ל: "ועל כרחך אתה נוצר וע"כ אתה נולד וע"כ אתה חי" - אי"כ למה נענש על עבירותיו? ומתרת המשנה כיוון ש"על כרחך אתה מת" - שהמיתה היא בעל כרחך, ואינך חפץ למות, לכן: "ע"כ אתה עתיד לתת דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה" כדין המקיף את הגדר הרביעי.

ומספרים שהמגיד מדובנא זצ"ל נוכח אז כאשר אמר זאת הגר"א ז"ל, והוסיף להמתיק דבריו הקדושים עפ"י משל, כדרכו כקודש: איש אחד שהיו לו שתי בנות, אחת כעורה רעת מראה מאד, והשנית רגזנית ומלאה פללות ודברי פתי, ולא היה איש אשר ירצה להנשא להן. בא שדכן חכם

והציע לאביהם שני חתנים: בעד הכעורה הציע חתן שהוא עוור, ולא יוכל לראות צורתה, ובעד השנית הציע חתן חרש אשר אזנים לו ולא ישמע. וייטב הדבר בעיני אביהן, ונגמר בכי טוב, ובאמת נישאו שתי בנותיו, לאותם חתנים.

ויהי היום, והגיעו אל עיר מגוריהם שתי רופאים מומחים: האחד רופא עיניים והשני רופא אוזניים. שני החתנים נגשו אל הרופאים ובקשו תרופה למחלתם, הרופאים אבחנו את בעייתם, והסכימו לרפא אותם בעד סכום גדול. החתנים הסכימו, והתחייבו לגייס את הסכום הגדול, בשביל שירפאו ממומם.

הרופאים אכן הצליחו לרפא אותם. שמחתם הרקיעה שחקים. אך, אליה וקוץ בה, שלום הבית זורם על מי מנוחות – הופר כאחת, בבית החרש קמה מהומה ומחלוקת גדולה בינו לאשתו, ואף כן בבית העיוור לשעבר, שהאחד ראה צורתה המנוולת של אשתו, והשני שמע דברי הפתי ומבול הקללות. עד כדי כך, שכאשר באו הרופאים לתבוע שכרם מאנו לתת החתנים לתת באמנם כי הרע להם יותר, ונהרס שלום הבית.

הדבר הובא למשפט לפני הרב, ואחרי ששמע טענות החתנים, שהרופא קלקל ביותר ע"י רפואתו, אמר הרב: א"כ, בדין שהרופאים מוכרחים לתקן מה שקלקלו, ולהשיב את החתנים למצבם הקודם – אם יש בכחם. נענו הרופאים ואמרו: להרוס זה קל יותר מאשר לתקן...

כאשר שמעו שני החתנים את פסק הדין של הרב, ותשובת הרופאים, רעדה אחזתם ונזעקו ואמרו כי אין רצונם בשום אופן לשוב למצבם הקודם!

אמר הרב, א"כ חייבים אתם לשלם את הסכום בשלימות לרופאים. והנמשל ברור, שכאשר האדם מתחזק ומתאמץ להירפא, ולהאריך את חייו שומה מודה הוא כי מרוצה הוא מכך שבא לעולם...

בזה נבין את דברי המדרש תנחומא ה"ל. שאם יבוא האחד ויטען, הרי הייתי שוגג ולמה עלי לכפר גם על השגגות? התשובה: היות שאדם זה עשה פעם אחת עבירה – אפי' קטנה, במזיד, הרי שגילה והראה שישנה אפשרות שימרה את פי ד' ולכן מגלגלים עליו גם את השגגות.

ואפשר להעמיס טעם זה בפסוק "ואם נפש אחת תחטא בשגגה וכו' אשר לא תעשינה" וכי למה חייב כפרה על כך? התשובה: "ואשם", שפעם היה לו חטא במזיד וממילא מתחייב כפרה אף על השוגג.

(צינוני תורה)
היא אמרה שעתה לכה שלם באהבת ה', והמשמעות היא מיידית – עכשיו לכה שלם. הח"ח לא אמר – רבש"ע, האהבה שישנה כעת בלבי היא אליך, אלא – "את אותה אהבה שהייתה לי כלפי ה' – אני מקדיש לך".

שכן, מרן הח"ח בא עם הכוחות וההתלהבות למלא את לבו באהבת ה'. הוא הבין: כעת אני מתלהב, זהו רגע מרגש עד מאוד, הלוויית הבן שהיה כה יקר, אך מה יהיה מחר ומה יהיה מחרתיים, ומה לאחר מכן? בגאונותו ובצדקתו אמר: אני מקדיש את אהבתי אליך יתברך! ממילא, בעתיד לא תהיה לי ברירה, אצטרך לעשות הכל כדי להישאר במדרגה הזו.

היה זו גאונות בעבודת ה'.
אברהם אבינו נידב עצמו לה'
רעיון זה מעשי בתחומים רבים בחיים, וניתן על ידו לפתור בעיות רבות.

אמרו חז"ל (ברכות ו ע"ב): "כל הקובע מקום לתפילתו – אלקי אברהם בעזרו". קורה ואדם מאבד מההתלהבות שלו בתפילה. אם יקבע לעצמו מקום לתפילתו – מובטח לו שהקב"ה יהיה בעזרו, ולא עוד אלא "וכשמת אומרים לו: אי עניו, אי חסיד, מתלמידיו של אברהם אבינו".

יש להתבונן, מה עשה אדם זה בכדי לזכות למדרגה זו? וכי משום שהגיע לבית הכנסת וקבע מקום לתפילתו, זכה להיקרא עניו וחסיד?
והנה כאמור, השכר המובטח לקובע מקום לתפילתו הוא: "אלוקי אברהם בעזרו". מדוע דוקא אברהם?

התורה מתארת את אברהם אבינו ע"ה במילים "נדיבי עמים נאספו עם אלקי אברהם" (תהלים מז, י), דרשו חז"ל (סוכה מט ע"ב): "אלקי אברהם ולא אלקי יצחק ויעקב? אלא: אלקי אברהם, שהיה תחילה לגרים". אברהם אבינו היה נדיב כי היה הגר הראשון בעולם, הוא נידב את עצמו לקב"ה.

הוא נכנס לרפת לבחור בהמה המשובחת והנאה מכולן, ומכריז: "הרי זו לה".

והציע לאביהם שני חתנים: בעד הכעורה הציע חתן שהוא עוור, ולא יוכל לראות צורתה, ובעד השנית הציע חתן חרש אשר אזנים לו ולא ישמע. וייטב הדבר בעיני אביהן, ונגמר בכי טוב, ובאמת נישאו שתי בנותיו, לאותם חתנים.

ויהי היום, והגיעו אל עיר מגוריהם שתי רופאים מומחים: האחד רופא עיניים והשני רופא אוזניים. שני החתנים נגשו אל הרופאים ובקשו תרופה למחלתם, הרופאים אבחנו את בעייתם, והסכימו לרפא אותם בעד סכום גדול. החתנים הסכימו, והתחייבו לגייס את הסכום הגדול, בשביל שירפאו ממומם.

הרופאים אכן הצליחו לרפא אותם. שמחתם הרקיעה שחקים. אך, אליה וקוץ בה, שלום הבית זורם על מי מנוחות – הופר כאחת, בבית החרש קמה מהומה ומחלוקת גדולה בינו לאשתו, ואף כן בבית העיוור לשעבר, שהאחד ראה צורתה המנוולת של אשתו, והשני שמע דברי הפתי ומבול הקללות. עד כדי כך, שכאשר באו הרופאים לתבוע שכרם מאנו לתת החתנים לתת באמנם כי הרע להם יותר, ונהרס שלום הבית.

הדבר הובא למשפט לפני הרב, ואחרי ששמע טענות החתנים, שהרופא קלקל ביותר ע"י רפואתו, אמר הרב: א"כ, בדין שהרופאים מוכרחים לתקן מה שקלקלו, ולהשיב את החתנים למצבם הקודם – אם יש בכחם. נענו הרופאים ואמרו: להרוס זה קל יותר מאשר לתקן...

כאשר שמעו שני החתנים את פסק הדין של הרב, ותשובת הרופאים, רעדה אחזתם ונזעקו ואמרו כי אין רצונם בשום אופן לשוב למצבם הקודם!

אמר הרב, א"כ חייבים אתם לשלם את הסכום בשלימות לרופאים. והנמשל ברור, שכאשר האדם מתחזק ומתאמץ להירפא, ולהאריך את חייו שומה מודה הוא כי מרוצה הוא מכך שבא לעולם...

בזה נבין את דברי המדרש תנחומא ה"ל. שאם יבוא האחד ויטען, הרי הייתי שוגג ולמה עלי לכפר גם על השגגות? התשובה: היות שאדם זה עשה פעם אחת עבירה – אפי' קטנה, במזיד, הרי שגילה והראה שישנה אפשרות שימרה את פי ד' ולכן מגלגלים עליו גם את השגגות.

ואפשר להעמיס טעם זה בפסוק "ואם נפש אחת תחטא בשגגה וכו' אשר לא תעשינה" וכי למה חייב כפרה על כך? התשובה: "ואשם", שפעם היה לו חטא במזיד וממילא מתחייב כפרה אף על השוגג.

מאוצרות המגידים

כל חלב לה' (ג, טז) כתב הרמב"ם (הל' איסורי מזבח פ"ז ה"א): "ויביא קרבנו מן היפה המשובח ביותר שבאותו המין שיביא ממנו וכו',

והוא הדין בכל דבר שהוא לשם הא-ל הטוב שיהיה מן הנאה והטוב, אם בנה בית תפלה – יהיה נאה מבית ישיבתו, האכיל רעב – יאכיל מן הטוב והמתוק שבשולחנו, כסה ערום – יכסה מן היפה שבכסותו, הקדיש דבר – יקדיש מן היפה שבנכסיו, וכן הוא אומר 'כל חלב לה'".

והנה לרבים מאתנו ישנם הרבה רגעים של התלהבות, של התעוררות, שבטוחים אנו שיובילו לשינוי בכל מהלך החיים, ואכן מכח אותם רגעים ממשייכים אנו לחיות את חיינו כבני תורה, אך בחלוף הזמן ההתעוררות דועכת.

בפסוק כאן כתובה עצה נפלאה: "כל חלב – לה'!"

ככדי להקדיש בהמה להיות קרבן, הסדר הוא: נכנסים לרפת, בוחרים בהמה ואומרים: 'הרי זה הקדש', ולפי ההלכה הבהמה הופכת מיד להיות נכס של השי"ת.

מדוע התורה אומרת לנו לפעול לפי הסדר הזה? מדוע אי אפשר פשוט לקחת בהמה, להביא אותה לבית המקדש ולהקריבה, בלי שתיהפך קודם להיות ממון הקדש?

טמון כאן רעיון נפלא. נצייר לעצמנו אדם שעשה עסק גדול והרוויח ממון רב. הוא שמח שמחה גדולה, ב"ה יש לו כלפיו הכרת הטוב. מתוך השמחה הגדולה בא לכלל החלטה להביא לבית המקדש קרבן, שהוא ביטוי של אהבה ע"י שפיכת הדם על גבי המזבח.

הוא נכנס לרפת לבחור בהמה המשובחת והנאה מכולן, ומכריז: "הרי זו לה".

מהי מהותה של גרות? מה בעצם ההבדל בין גר לשאינו גר? הרי ברמב"ם (הל' מלכים פ"י) מבואר, שגוי יכול לקיים את כל המצוות ולקבל עליהן שכר [חוץ משתי מצוות: שבת ומילה], ואכן כך מספרים חז"ל על אברהם אבינו, שקיים את כל התורה כולה עוד לפני שהתגייר. מה משתנה אפוא בשעה שגוי מתגייר?

ההבדל הוא כך: כשאברהם אבינו נטל לולב ואתרוג בעודו גוי - הוא קיים מצוה לה'. כשהוא התגייר - הוא נידב את עצמו לה'. מעתה הוא עבד הוא לא מנדב את עצמו. "תן לו משלו, שאתה ושלך שלו" (אבות פ"ג מ"ז), אחרי שנידב עצמו לה' - ממילא הכל יבוא, כי מעתה הכל שייך לה'.

לכן הקובע מקום לתפילתו ומבין שזהו חלקו של הקב"ה - "אלקי אברהם בעזרו". אברהם היה הראשון שנדב לה' והביא לו קרבן, ואדם זה הולך בדרכו, הוא נותן לקב"ה מה ששייך לו, וכשדבר שייך לקב"ה - זוכים לסייעתא דשמיא מיוחדת.

להקדיש את שעת הלימוד מראש

טמונה בדברים עצה מעשית.

נצייר לעצמנו יהודי אוהב תורה, רוצה ללמוד בכל מאוודו. הוא מגיע הביתה אחרי יום עבודה מפרך, מוציא גמרא מהארון ומתחיל ללמוד. כמה זמן? כמה שיוכל... אחרי שלוש דקות העיניים מתחילות להיעצם והראש נשמט על צדו. הוא מתיישב על הספה לנוח מעט - ובוזה נגמר הסיפור...

הציור ודאי מוכר לכולנו. מה בכל אופן ניתן לעשות במצבים הללו?

אתן לכם עצה נפלאה. כשמתיישבים ללמוד, יש להחליט לפני כן [כמובן בלי נדר] כמה זמן מתכוונים ללמוד. לעשות קביעות עתים - והזמן הזה שייך לה'. זהו קרבן עולה, כליל לה', ואז - אם העיניים מתחילות לבעור, יאמר לעצמו: מה כבר יכול לקרות לי? הרי אף אחד עוד לא מת מעייפות... ובמקרה הכי גרוע אמות על קידוש ה'. ברגעים קשים אלו יזכיר לעצמו את דברי חז"ל: "אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליהן, שנאמר 'זאת התורה אדם כי ימות באהלה' (ילקו"ש תורה רמז תשס).

בצורה כזו, רוב הסיכויים שלימודו ייראה אחרת לגמרי. אם מתחילים ללמוד מתוך החלטה נחושה, עם חשק פנימי - גם אם באמצע התינוק מתחיל לבכות והאשה מצפה לעזרה, זה אחרת, כי הרי הקדיש את השעה הזו לה' במסירות נפש.

צריך לדעת, ואני אומר זאת רק בהשקפה, לא מבחינת הלכתית - כשקובעים שעה ללמוד תורה, הזמן הזה שייך לקב"ה. אדם נדב את הזמן הזה וכעת כביכול הזמן שייך לקב"ה.

דמעה - יהלום שיש לנצל

לרבים מאתנו יש מדי פעם כאב לב, כתוצאה מבעיות בפרנסה, בחינוך הילדים, בריאות וכו', ועלינו לדעת כי מבחינה מסויימת כאב לב הוא דבר יקר מאוד, יהלום שצריך לדעת איך להשתמש עמו.

מסופר על הגאון רבי ברוך בער זצ"ל, שבהיותו ילד קטן, פעם אביו נתן לו מכה והוא התחיל לבכות. באמצע הבכי נטל הילד סידור בידו והתחיל להתפלל תפילת מנחה. שאל אותו אביו - מדוע אתה מתפלל מנחה עכשיו? ענה ר' ברוך בער: הרי ממילא אני בוכה, עדיף כבר שאנצל את הדמעות ואתפלל כעת תפילת מנחה!

דמעות הן יהלומים, "אף על פי ששערי תפילה ננעלו שערי דמעות לא ננעלו" (ב"מ נט ע"א), וכשקורה וכבר בוכים מסיבה כלשהי - יש לנצל את הדמעות לתפילה מעומק הלב, תפילה עם דמעות.

ביום כיפור הגברים עומדים בקדושה ובטהרה כל היום בבית הכנסת ומתפללים, ואילו הנשים פעמים רבות נאלצות להישאר בבית, עם הילדים הקטנים. אותה אשה שנשארה בבית ביום הקדוש מרגישה את עצמה אומללה, לא ניתנה לה האפשרות להתפלל בבית הכנסת. היא לוקחת סידור, מתחילה להתפלל, ומדי פעם מורידה דמעה. אין לשער ערכן של דמעות אלו. אשה שמורידה דמעה, יכולה לפתוח את כל השערים.

כמה יקר הוא כאב הלב, בכוחו לפרוץ את כל המחיצות!

כאב לב - על דבר המגיע שנלקח

מדוע כואב לנו?

משל לאדם שרח"ל איבד את עינו בתאונת דרכים. חבריו הרואה אותו בצערו מנסה לנחמו. הוא פונה אליו בשאלה: אם לכולם הייתה עין אחת, האם גם אז היית עצוב? והוא עונה: לא. אם כך, אומר החבר, תדמיין לעצמך שלכולם יש עין אחת...

כך גם אדם שאין לו פרנסה, יאמר לו: הנה, לחם ב"ה יש לך! תאר לעצמך שלא היה לך אפילו לחם...

כל אלו סברות טובות, אך אין בכוחן לרפא את כאב הלב.

מדוע?

כי מה שמפריע לאדם הוא שלא רצה משהו ורצונו לא התמלא, אלא ההרגשה שמשוהו נלקח ממנו! קנאה היא תכונה טבעית אצל כל בני האדם.

ישנה קנאה כשרה כמו קנאתה של רחל בלאה, שמכח קנאה זו נולד יוסף, וישנה קנאה שאינה כשרה. אם לאדם יש את החלק שלו, הוא לא יקנא במשהו טוב יותר. אדם מקנא רק כשחסר לו, כשהוא מרגיש שמה שמגיע לו אין לו.

בהר סיני היו עם ישראל כאיש אחד בלב אחד. כיצד היה יכול כל אחד לאהוב את השני, בשעה שראה בעיניו שהשני זכה להשגה מעבר להשגה שלו?

התשובה היא - אף אחד לא יקנא בחבריו כשהיתה לו את השלימות שלו. אדם שהוא שלם לעולם לא יקנא באחרים. קנאה וכאב לב נובעים מחמת שלאדם חסר משהו. אם למישהו חסרה עין, כואב לו משום שהוא מרגיש שגם לו מגיע שיהיו לו שתי עינים כמו לשאר אנשי העולם. אם חסר לאדם פרנסה, קנאתו באחרים אינה משום שהם עשירים והוא לא. אם היה לו את החלק הנצרך לפרנסתו הוא לא היה מקנא. הוא מקנא כי הוא מרגיש: גם לי מגיעה פרנסה. גם אני צלם אלקים, ומן הראוי שחסדו של הקב"ה יושפע על כולנו שלימות, זה משהו ששייך לי!

זוהי ההגדרה האמיתית של כאב לב - כאב על דבר שמגיע לי, שבאמת שייך לי, ונלקח ממני.

לנדב את כאב הלב לקב"ה!

אדם יכול להחליט החלטות יפות, לפעמים זה עוזר ולפעמים לא. נאמר שלאדם יש בעיה מסויימת, הוא מרגיש שמגיע לו ואין לו. הקב"ה לקח את הדבר ממנו וכעת עליו להשלים עם המצב.

אכן זה לא קל. מה עושים במקרים כאלו?

העצה בזה היא, שינדב את הצער וההפסד כקרבן לקב"ה על אם ישראל, שיאמר: "תהא מיתתי כפרה על כל ישראל". "נדיבי עמים נאספו", תנדב את הכאב לקב"ה!

הח"ח ראה את בנו היקר נקבר והוא עשה דבר גאוני. הוא אמר: רבש"ע, לקחת אותי? אני מקדיש אותו לך! במקום שתקח - אני נותן אותו. בזה הרגע נהפך אותו כאב לב לקרבן עולה, אשה ריח ניחוח לה'.

לאדם יש כאב לב. הוא מושך מצד אחד והקב"ה מהצד השני. תתבונן רגע: במקום להילחם ולהצטער, אדרבה, תאמר: רבש"ע, אני מבקש ממך שעגמת הנפש הזו תפתח שערי שמים ותשפיע שפע ברכה והצלחה לכל עם ישראל.

"תן לו משלו". אם ה' לקח דבר, הוא יודע מדוע, ופעמים רבות כאב הלב הזה עשוי להוריד שפע, וכשיורד שפע - אתה הקרוב ביותר ואתה תקבל אותו.

לדאבונו כל כך הרבה מכאב הלב פשוט הולך לאיבוד. הבה ננדב אותם לקב"ה, נבקש במילים מפורשות שהצער וכאב הלב יהיו כפרה על עם ישראל, כי כאבי הלב הללו הם שנותנים לנו את הזכות ואת הכח להמשיך.

(תפארת שמשון)

אלף זעירא

משה רבינו ביקש, כאמור, לכתוב "ויקר" והקדוש ברוך הוא הורהו לכתוב "ויקרא". בקש רשות לכתוב לפחות אלף זעירא, וקיבל. ואמרנו שבא להורותנו, שאם אי אפשר להשיג הכל, נשיג לפחות חלק.

ידוע שה"חפץ חיים" זצ"ל בקש מחתנו, הגאון רבי אהרן הכהן זצ"ל, שינצל את כח הדיבור שנחון בו, וישתדל לדרוש ברבים בדברי תורה ומוסר, לעורר את הלבבות לשמירת התורה והקפדה במצוות.

ואמר לו: "פעמים רבות עולה בלב הדרשן החשש שמא עמל הוא לחינם ומכלה כוחו לריק. שדבריו אינם פועלים ואין איש שמתעורר לשוב על ידם בתשובה. ברם, עליך להתעודד וללמוד מן הפריצים. יוצאים הם לציד ברוב תכונה והמולה, מלווים בעוזריהם ובעדת כלביהם ומכלים יום תמים ברכיבה מתישה. דהרה וסערה - ואין מאושר מהם בשובם עם צבי או דוב, אריה או זאב כשלל..."

ואף אתה, לא עליך המלאכה לגמור, אל תתימר להשיב את כל העולם בתשובה. דיך אם תעורר הרהורי תשובה בלב ר' צבי או ר' דוב, ר' אריה או ר' זאב - אין לך שכר ועונג רב מזה!"...

זהו שאמר הכתוב (משלי יז, כד): "את פני מבין חכמה, ועיני כסיל בקצה הארץ". כלומר, הכסיל רוצה להשיג הכל, עד קצה הארץ. ואין זה ברוחו, ומתיימש מכל וכל. והחכם המבין מסתכל באשר לפניו, ומשיג מעט, ועוד מעט, והולך מחיל אל חיל, מתקדם בשלבים!

והיה ה"חפץ חיים" דורש ממפיצי ספריו, שבכל מקום בואם ידרשו בענין שמירת הלשון, חשיבותה ונחיצותה. חזר אחד מהם מסבב המכירות, נתן ל"חפץ חיים" את הכספים שקיבל, והודיע על התפטרותו. ביקש ברכה למקצוע חדש.

"מדוע" תמה ה"חפץ חיים", "הלא הצלחת למכור ספרים רבים בזמן קצר. זיכית יהודים רבים, וגם הרווחת לא רע".

אישר, אבל אינו יכול לעמוד בתנאי שהותנה עמו, שישא דברים בכל מקום בואו.

"מדוע", שאל ה"חפץ חיים".

ענה: "אספר לכם, אקח לדוגמא את אחת הערים", אולי זה כגדר לשון הרע, לומר את שמה. סיפר שבקש לשאת דברים בבית הכנסת הגדול, ואמרו שהרב מוסר שם שיעור קבוע. גם בבית הכנסת השני והשלישי מתקיימים שיעורים, וברביעי ובחמישי לא מעוניינים בדרשה. לבסוף נשא דברים בבית הכנסת של החייטים. עלה ודרש בגנות חטאי הלשון. כל המספר לשון הרע מגדיל עוונות כנגד עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים (ערכין טו ע"ב), והקדוש ברוך הוא אומר: "אין אני והוא יכולים לדור בעולם כאחד" (שם), וראוי לסקלו באבן (שם), ועלול לעבור על שבעה עשר לאוין, כמפורט בהקדמת ה"חפץ חיים".

יידן, קרא בנהמת רוחו, כמה נזהרים אנו מטיפת חמאה שנפלה לתבשיל עוף, וכבר רצים לרב, ואוסרים את התבשיל, ומגעילים את הקדרה -

איסור אחד, מדרבנן. וכאן, שבעה עשר איסורים מדאורייתא, רחמנא לצלן!

שמע ה"חפץ חיים" דבריו, והתפעל: "נפלא, לדרשה כזו התכונתי!"

"כן", התמרמר, "וכשיצאתי, שמעתי אחד השומעים אומר לחברו: היה כדאי לבוא! סוף סוף, שומעים דברים לענין! אספר לאשתי, שלא תעשה כזה ענין משאלות במטבח. רצה לרב, שופכת את התבשיל, מגעילה את הקדרה. הרי זה פחות חמור מלשון הרע!"...

היה המום. במקום להועיל בדרשתו, עוד הזיק...

הרגיעו ה"חפץ חיים": "תנוח דעתך. ראשית, אין זו אלא תגובה של אחד, והלא היו שם כמה שומעים, ואולי הושפעו לטובה.

ושנית, כבר אמר הגאון רבי ישראל מסלאנט זצ"ל: כדאי לדרוש בפני עם רב, ואפילו יתברר שהדרשה לא פעלה מאומה למעשה. אבל אם במהלכה אחד השומעים נתקף הרהור חרטה, ולו יהא זה הבהוב קל, זיק שנוער וכבה -

ואפילו אחד זה לא יהיה אלא הדרשן בעצמו...

וכבר היה כדאי!"

ואספר - בשעתו, בקשו המשכילים לקעקע את חומת היהדות בליטא. מה עשו, יסדו בחסות השלטונות "בית מדרש לרבנים" בו חנכו "רבנים" לעתיד לכפירה, וללעג לכל קודש. מובן שהמוסד רכש שם רע ואיש לא שלח לשם את צאצאיו.

הוגיעו ראשיו את מוחם, כיצד יקנו לו הילה של יוקרה. שמו של הגאון רבי ישראל מסלאנט זצ"ל היה נערץ בפי כל, החליטו שאם יסכים להעניק

חסות למוסד, לעמוד בנשיאותו שיקרא שמו עליו, לא יהססו ההורים לרשום אליו את הנערים.

גייסו את השלטונות לרעיון הנואל, ושר ההשכלה אובארוב נתן הסכמתו. יתר על כן: קרא למנהיג הדור הגאון רבי איצלה מולוז'ין זצ"ל, ודרש ממנו לפעול בענין.

רבי איצלה הסכים לכך, מהסיבה הפוכה. סבר שאם רבי ישראל יעמוד בראש המוסד יחולל בו מהפכה ברוכה. יפטר את המורים הכופרים, יבחר במורים יראי שמים, וישפיע בדמותו הכבירה וביראתו הקודמת חכמתו העצומה על החניכים.

הכלל, שר ההשכלה הרוסי התלוה אל רבם של ישראל, ויחדיו פנו לרבי ישראל - שהיה אז אברך בשנות השלושים לחייו - שיעתר לבקשה.

רבי ישראל שלל את הרעיון מכל וכל. הוא סבר שהמוסד רקוב מיסודו, ומנויו רק יתן גוושפנקא לשחיתותו, כחותמת הכשר למוצר טרף. וכדי שלא להתגרות במלכות מצד אחד וגם לא להיות תחת מרות גדול הדור בליטא שחיבב את הרעיון, ברח לעיר הנמל ממל שבצפון גרמניה.

המצב הרוחני של הקהילה היהודית בממל היה בשפל המדרגה. יהודים הגיעו לשם כדי להתערות בחיי הכלכלה, וכלכלת העיר סבבה סביב הנמל הגדול. פריקה וטעינה, יבוא ויציאה. הנמל עבד ששה ימים בשבוע, ושבת ביום ראשון, יום השבתון של הגויים. ועסקי היהודים עשו שבתם חול, רחמנא לצלן.

ידע רבי ישראל שלא יעלה בידו לשכנעם לסגור עסקיהם [כעשר שנים מאוחר יותר, כשהגיע לממל לתקופה ממושכת, עלה בידו לפעול לסגירת כל עסקי היהודים בשבת. אבל זו פרשה בפני עצמה]. עבדו ביום ששי כרגיל, סגרו עסקיהם עם ערב והחליפו בגדיהם, ובאו לבית הכנסת לקבלת שבת. שבו לקידוש וסעודת שבת, ולמחרת השכימו ליום מסחר רגיל!

ביקש רשות הדיבור בין קבל שבת לערבית. עלה ואמר: "טאיייערע ברודער", אחים יקרים, הרי כולנו יהודים, וכולנו מאמינים, וכולנו רוצים לשמור את התורה. והראיה, שאתם כאן. שלאחר יום עבודה מפרך ומתיש התכנסתם לקבלת שבת חגיגית. אלא מאי, גדול נסיון הפרנסה, ואינכם עומדים בו. לא אחווה דעתי, 'כשם שמצוה לומר דבר הנשמע, כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע' (יבמות סה ע"ב). אבל בדבר אחד תסכימו אתי -

גם אם 'חייבים' אתם לפתוח את העסק, אין שום הכרח ואין שום היתר לעשן! אין שום היתר לכתוב, ולו אות אחת, במה שאינו נוגע לעסק. לפחות זה!"

"כל מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים" (ברכות ו ע"ב), הדברים היוצאים מן הלב נכנסו ללבוותיהם, וקיימו וקבלו עליהם לשמור שבת כהלכתה, בכל פרטיה -

מלבד בעסקיהם.

לא, לא היה לכך היתר. אבל כמה חלולי שבת נמנעו בעקבות אותה דרשה -

אלף זעירא!

ובהיותי בארצות הברית, ספר לי שם רב אלו שאלות מגיעות אליו. אחד טלפן, אביו נפטר, ועליו לשבת שבעה. אבל אינו יכול להשבית את העסק שבוע שלם. יאמר הרב, מה המינימום שעליו לשבת. והשיבו על אתר: המינימום הוא ארבעה ימים.

סבר וקיבל.

שמעתי ותמהתי: אני מכיר "שלושה ימים לכבי, שבעה להספד, שלושים לתספורת" (מועד קטן כז ע"ב). אבל ארבעה ימים, מה המקור?

הסביר לי: "הוא נפטר ביום רביעי". נו, אז מה? "שלפחות בשבת יהיה העסק סגור".

הבנתי: אלף זעירא!

(והגדת)

נפש כי תחטא (ד, ב)

מדוע חילה התורה בין החוטאים: לגבי יחיד כתבה: 'נפש כי תחטא', לגבי צבור (פסוק ג): 'ואם כל עדת ישראל ישגו' ולגבי נשיא (פסוק כב): 'אשר נשיא יחטא?'

מבאר ה"כלי יקר": 'שלשון 'כי' מורה יותר על ודאות מלשון 'אם', ולשון 'אשר' מורה יותר על ודאות מלשון 'כי'.

"לפיכך, בחטא הרבים, שהוא דבר שאינו מצוי שרבים יסכימו על החטא, לכך נאמר 'ואם כל עדת ישראל ישגו', שהוא מורה על הספק" - כשמדברת התורה על צבור שחטא בעקבות הוראה שגויה של בית דין, נקטה בלשון 'אם', כיון שרחוק הדבר שצבור לשם יסכימו לשמוע להוראה שאינה נכונה.

"וכן בכהן משוח נאמר (פסוק ג) 'אם הכהן המשוח יחטא', כי רחוק הוא ובלתי שכיח שהכהן המשוח או רבים יחטאו". "אבל סתם יחיד בנקל יבוא לידי חטא, על כן נאמר 'נפש כי תחטא', שלשון 'כי' מורה על דבר שקרוב לוודאי יהיה כן".

"אבל הנשיא המתנשא לכל ראש ונוהג נשיאותו ברמה מתוך רום לבבו, ודאי יבוא לידי חטא, לכך נאמר 'אשר נשיא יחטא', כי לשון 'אשר' מורה על דבר שודאי יהיה ואין בו ספק".

ובספר "שערי אהרן" הוסיף נופך לביאור זה בשם המגיד רבי נטע מחעלם: ראשי התבות של "אשר נשיא יחטא" הם 'אני'. אדם שעסוק בכל עת בטיפוח ה'אני' שבקרבו בנקל עלול להכשל בחטא.

כיוצא בכך אנו מוצאים אצל פרעה שלאחר מכת ברד אמר (שמות ט, כז): "ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים", ביטוי שממנו משתמע כאילו הכניע את עצמו ואת גאותו, אולם לכשנדקדק בו נמצא, כי הוא שרבב את ה'אני' שלו לתוכו, ומן הרגע שבו קים 'ואני' - הכל מתקלקל.

ואכן, אלמלא תיבת "ואני" היו ראשי התיבות של הפסוק הזה 'ה' ו' ה'; ורק תבת "ואני" הרסה את המהלך.

רבי גד'ל איזנר תאר בהקשר לכך אפיזודה מעניינת, המופיעה בספר "במחיצת ר' גד'ל" (עמוד קיט-קטו):

היה זה בימי השואה הנוראה, במחנה קולדיץ, לשם הובילה ההשגחה העליונה את רבי גד'ל. במחנה זה העסקו היהודים בעבודות כפיה המשברות את הגוף ואת הנפש, ורבי גד'ל, כדרכו, ניסה לרומם את רוח היהודים המושפלת עד שאול תחתיה.

באחד הימים נקרא, עם עוד קבוצת יהודים, לעבודות חפירה קשות. בטרם הורד אל בורות החפירה, הבחין רבי גד'ל שהשומר שהופקד עליהם הינו שוטה, סימן ההיכר הבולט לכך היתה הגאווה הגדולה שלו בהיותו מהלך עם משרוקית בפיו, ושעון זהב מתנופף מעל מעילו.

כידוע כשנסיון עם שוטה מצליח - הוא מסתיים טוב, וכאשר לא, הדבר עלול להיות מסוכן... בכל זאת החליט ר' גד'ל לנסות.

"שימו לב" - לאט ר' גד'ל לחבריו - "הזהרו ואל תעזו לצחוק...".

"מה עומד להיות?", הרימו כולם את גבותיהם בשאלה.

"בעצמי אינני יודע, אבל דבר מה יהיה כאן, ואתם - השמרו פן תצחקו...". כולם הבטיחו והחלו לחפור ולחפור ללא הפסקה.

"קאמראד'ן" (חברים) - קרא לפתע ר' גד'ל בשפת ה'דויטש' בקול שנשמע היטב באזני השומר - "אם ירצה המייסטער שלנו, יכול הוא להשמיע שריקה שתשמע בכל הרחוב... בהערה זו בקש לבחון עד היכן מגעת שטיותו של אותו שומר... ואכן, כעבר שבריר דקה שלף הלה את משרוקיתו ושריקה חדה חתכה את האויר.

"הרי אמרתי לכם" - קבע ר' גד'ל.

דקות ספורות לאחר מכן שוב נשמע קולו: "קאמראד'ן, אם ירצה המייסטער שלנו עוד נוכל לדעת מה השעה עתה..." וזאת עלינו לדעת, חוקי הנאצים אסרו על היהודים לדעת את השעה, וקבעו כי עליהם לעבוד אך ורק על פי פקודות.

לא חלפו דקותיים, והמייסטער המהולל חלף ליד הבור ואמר, כאילו באקראי: "האלב צוועלף" (אחת עשרה וחצי)...

"קאמראד'ן" - אמר שוב ר' גד'ל - "אם ירצה המייסטער שלנו, יתכן שיהיה לנו הרבה קולרבי לאכילה...".

הפעם בקע מפי של השומר קול מתנצל: "והרי גם לי עצמי אין...".

"הו" - ענה לו ר' גד'ל - "אם רוצה המייסטער, בודאי שיוכל להשיג...".

השומר החל להלך אנה ואנה, ולא חלפו רגעים רבים, עד שלפתע החלו להתגלגל על תוך בורות החפירה כמה צנוניות... באותם ימים אפילו חתיכות קליפות היו נחשבות לאוצר, נקל, אפוא, לשער, מה גדולה היתה המתנה שבצנוניות של ממש...

הפעם, לא עצרו האסירים כח - וחיוך רחב נשפך על פניהם. ר' גד'ל עדין שמר על סבר פנים רציני, אולם השומר חש כי דבר מה אינו כשורה... כבר למחרת הלשין על ר' גד'ל לרשע האכזר הממונה עליו, נאצי חסר לב, אשר בכל פעם שעבר ליד האסירים היו הללו משפילים את עיניהם לכל יאלצו להביט אל תוך עיניו ולפגוש את מבטו. ר' גד'ל נענש בכמה מכות הגונות על ראשו, ועוד ימים רבים זכרו שם את המעשה.

הנה כי כן, אדם הלוקה במידת הגאווה, מסוגל בשל גאותו הסרוחה להדרדר לשפל המדרגה ולהופיע כשוטה גמור העושה הכל על מנת להשיג עוד ועוד כבוד, וכדי בזיון וקצף.

(ומתוק האור)

והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגזלה אשר גזל (ה, כג)

כי יחטא ואשם - כשיכיר בעצמו לשוב בתשובה, ולדעת ולהתוודות כי חטא ואשם (רש"י)

דרך התשובה לעולם אינה נחסמת בפני הרוצה לשוב. אם אך יכיר בחטאו ויעשה את המוטל עליו כדי לתקנו ולכפר עליו - יתכפר לו עוונו בלי להשאיר בו אפילו רושם.

דא עקא, שהיצר מטעה את האדם להתיאש מן התשובה, וכך באר ה"חפץ חיים" את בקשתנו בתפילה "והסר שטן מלפנינו ומאחרינו":

משל לכפרי אחד, שבהגיע חג הסוכות בא אל המתבן להכניס את התבואה. העגלה היתה עמוסה ולא יכלה להיכנס.

מה עושים?

נכח שם ליצן אחד שאמר לו: "תמורת עשרה רובל איעץ לך עצה". שמח הכפרי ושיילם את הסכום שהושת עליו. "וכעת", פנה אל הלץ, "אמור לי מה עצתך".

נתן בידו הלץ זכוכית מגדלת והנחה אותו להביט דרכה אל הפתח. "עכשיו תוכל להכניס את התבואה" אמר הבדחן והלך לדרכו.

רדף אחריו הכפרי וזעק בגרון ניחר: "רמאי" הפתח אמנם גדול, אבל התבואה גם היא גדולה יותר ואינה נכנסת".

"אין בעיה", אמר הליצן, "אתן לך כעת גם זכוכית מקטנת. על התבואה הסתכל עם זכוכית מקטנת, ועל הפתח עם זכוכית מגדלת וכך תוכל להכניסה...".

כך בדיוק, אומר ה"חפץ חיים", פועל השטן: לפני שאדם עובר עבירה, בא השטן ומנסה לשכנעו לעבור את העברה. "איך אוכל לעשות עברה?" נבהל היהודי, והשטן עונה: "זאת עבירה? זה בקושי מנהג... כולם עושים זאת, וחוזך מזה תוכל לעשות תשובה". כך הוא מקטין בעיניו את חומרת מעשה העבירה.

לאחר שעבר האדם את העבירה, ובא לעשות תשובה עליה, מגיע אליו השטן עם זכוכית מגדלת ואומר: "על כזאת עבירה אתה רוצה לעשות תשובה? הלא אתה שקוע בבוץ מעל לראש, אין לך סיכוי!..."

על כן מבקשים: "הסר שטן מלפנינו ומאחרינו". שלפני החטא לא יבוא להראות לנו שהחטא אינו כל כך חמור, ולאחר החטא לא יצליח לשכנע אותנו שאי אפשר לעשות תשובה על חטא עצום שכזה...

והנה נאמר בפסוק: "שמח בחור בילדותיך, ויטיבך לבך בימי בחורותיך, והלך בדרכי לבך ובמראי עיניך, ודע כי על כל אלה יביאך האלקים במשפט" (קהלת יא, ט) אומרת הגמרא: אלו הם דברי יצר הרע שאומר לך "עשה חיים!" אבל מה אומר היצר הטוב? "כי על כל אלה יביאך האלוקים במשפט".

ולכאורה - אומר ה"מגיד מדובנא" - קשה להבין כיצד חצי פסוק אומר יצר טוב, וחצי פסוק אומר יצר הרע.

אלא ודאי - ממשיך המגיד מדובנא - הפסוק כולו דברי יצר הרע הם, והדברים יתבארו, כמובן, על פי משל:

אדם פגש בחברו ושאלו "האם כבר אכלת היום משהו?"

ענה החבר: "לא, ובטני כבר נדבקת לגבי מרעב"

"אם כך המצב" אמר הראשון, "אני מזמין אותך לאכול"

נכנסו למסעדה, והחבר הזמין כיד הדמיון הטובה עליו. לפני ברכת המזון, נשמט ה"מארח" מהמקום והשאיר את חברו לבד.

הגיע בעל המסעדה עם החשבון המנופח, ותבע ממנו את התשלום.

"אני רק הזמנתי", התפתל החבר, "חברי הוא שצריך לשלם", אך לא עזר לו מאום, הוא נאלץ לתת את שעונו היקר בתור משכונ ויצא מן המסעדה כולו כעוס ונסער.

לאחר שבוע פגש את ה"מארח" שלו, מיד כשראו התנפל עליו בשצף קצף.

עצר אותו החבר ואמר לו: "רגע אני מבין שהשארת שם את השעון היקר שלך. שעון זה עולה לפחות פי שנים ממחיר הארוחה, ולפדות אותו הרי אינך יכול, חזור לשם, אפוא, ואכול עוד ארוחה דשנה..."

כך פועל היצר הרע, אומר המגיד מדובנא. אומר הוא לאדם: מאחר וממילא "על כל אלה יביאך האלקים במשפט", הרי ש"שמח בחור בילדותך" - תמשיך 'לעשות חיים' עוד ועוד, אל תעצור, ממילא אתה כבר שקוע מעל לראש בעוונותיך...

אבל החכם עיניו בראשו, ויראה לתקן את אשר עיוות, ויפה שעה אחת קודם!

(ומתוק האור)

"הדיוט אם מריח ריח כנפים נפשו קצה עליו והתורה אמרה והקטיר הכהן הכל המזבחה וכל כך למה אלא כדי שיהא המזבח מהודר בקורבנו של העני" (רש"י ומדרש)

כיון שהתאספנו לענין של צדקה, היום תשמעו עובדה שלא סיפרתיה מעולם ברבים - הכריז רבי שבתי יודלביץ.

התאספנו לענין הצדקה של - חימום המקוואות בערי השדה. כפי שכבר אמרו הדרשנים שדיברו לפני. בין היושבים כאן, ישנם עשירים - שיכולים לתת כסף - לכמה שנים לחימום המקוואות, אבל גם העניים מבין הקהל יתנו חודש או חודשיים, וזכותם גדולה עד לב השמים, תראו במדרש על פרשת השבוע - מה רב וגדול קורבנו של העני עד שהקריבו על המזבח את הכנפיים של התורים ובני יונה כדי להדר ולהתהדר בקרבנו, כדברי חז"ל: "הדיוט אם מריח ריח כנפיים נפשו קצה עליו והתורה אמרה והקטיר הכהן הכל המזבחה (גם את הכנפיים) וכל כך למה אלא כדי שיהא המזבח מהודר בקורבנו של העני", סיפור נורא מובא במדרש - המעשה באגריפס המלך ואותו עני שהיה מביא כל יום ציפורים לבית המקדש, תראו בעצמכם במדרש. מה שנוכל ללמוד מכל הסיפורים (שם במדרש), כי גם חלילה, מי שהוא עני ואינו יכול להקריב קרבן גדול של אלף לירות - אלא רק תורים ובני יונה שרכש בעשרים לירות, יכול גם הוא להעלותם לריח ניחוח אשה לה! אחי ורעי, כולנו כאיש אחד, בלב אחד, נלהיב את ליבנו - לתיקן וחימום המקוואות בעיירות הרחוקות ואז, זכות ארגון "טהרת המשפחה בישראל" תעמוד גם לנו - לשובע שמחות וישועות הכלל והפרט.

תשמעו סיפור על ענין צדקה מורי ורבותי.

רבה של ירושלים בדור הקודם היה גאון נורא רבי שמואל סלנט. הוא ניהל את העיר בחכמה רבה עשרות שנים, הוא היה פיקח וחכם חרשים, כידוע לידועים.

בתקופה מסוימת החלו לבנות מקווה חדש. - דבר שהיה נחוץ מאד בירושלים דאז. התחילו, אך לא יכלו לממן את השלמתו. תושבי ירושלים כידוע, היו עניים מרודים והפרוטות שנתרמו על ידם לא הספיקו להשלמת המקווה.

יום אחד, לפתע, לבש רבי שמואל סלנט את מעילו, נטל את מקלו והודיע לבני ביתו כי הוא יוצא והולך אל הגביר המפורסם וויטנברג, להשפיע עליו שיתרום מהונו לבניית המקווה.

בעיני בני המשפחה והעסקנים, הליכה זו היתה תמוהה, כי העשיר וויטנברג ידוע היה - כקמץ נורא. לכן, לא היה להם ספק שהרב מכלה את כוחותיו לריק. רבותי, אתם יודעים מה זו קמצנות בטבע? זו מחלה קשה מאד, כמו למשל, אדם לא מסוגל לחתוך לעצמו אצבע - כך

הקמץ חש אם מוציא כסף מכיסו. אינו מסוגל - באמת קשה לו, הוא מסכן מאד, חולה מאד - במחלה קשה.

העסקנים ובני הבית לא אמרו מילה לרבי שמואל מסלנט, התעטפו בשתיקה, והביטו אחרי מעשיו. הרב יצא לדרכו.

הוא נכנס לביתו של הגביר שקיבלו בכבוד גדול.

רבה של ירושלים התיישב על אחת הכורסאות, הציע לפניו את בקשת התרומה לבניית מקווה טהרה. אתם מבינים כי מי שלוקה במחלת קמצנות, גם אם הוא מבין את נחיצות הענין של המקווה וגם אם יושב לפניו רבה של ירושלים ומטעים לו את קדושת המצוה, קשה לו להתגבר על עצמו...

כשסיים הרב להרצות את דבריו השתרר שקט מוחלט. וויטנברג לא קם ולא זע ממקומו. ישב בשקט.

לפתע פתח וויטנברג את פיו ושאל: "סקרן אני לדעת כבוד הרב, הרי אין חכם ונבון כמוך בירושלים עיה"ק, וא"כ איך הרב מתנהג לכאורה בדרך של שטות - לבא אלי לבקש כסף עבור המקווה, בעוד שהרב וכל העסקנים יודעים שאני לא תורם מאומה גם לאנשים החשובים ביותר, והרב מבין כי גם למקווה לא אתן פרוטה שחוקה, וא"כ לשם מה טרח הרב עד לביתי?!"

אחז רבי שמואל סלנט במטהו, הביט עליו ואמר: אני אסביר, דע לך כי יום יבוא ותמות. תבוא לקבורה כמו כל שאר היהודים, שם יאכלו התולעים את בשרך, הגוף ירקב ועילה עליו ריקבון גדול ונורא. תעמוד לדין בשמים ככל יהודי "ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון", ואחת השאלות שישאלו אותך שם, היא - מדוע לא סייעת בבניית המקווה וכתוצאה מכך נחלשה הטהרה בעם ישראל? אתה בוודאי תמהר להשיב להגנתך "לא תרמתי, כי לא ביקשו ממני, אנשים כבר פסקו לנקוש בדלתי (התייאשו ממני). לכן, לשם כך, באתי לביתך עתה - הגביר רבי שמואל סלנט את קולו ברעדה - נכנסתי לבקש ממך כסף, ובכך לשלול ממך את האפשרות הזו - שגם אפשרות זו של מענה בבית דין של מעלה לא תשאר בידך.

לפתע, וויטנברג החל להזדעזע בכל גופו, ואמר לרבה של ירושלים: "במטותא מינייכו, בבקשה, יקח נא הרב את מפתחות הקופה ויוציא ככל שיחפוץ, אבל אנא - שאני לא אראה בעיני!" אתם שומעים "קח אבל שלא אראה". כל כך גדולה הייתה קמצנותו הטבעית שגם כאשר החליט לתת, לא יכול היה לראות זאת בעיניו...

הרב עשה כבקשתו.

מפי השמועה למדנו, כי מאותו רגע ואילך חלו בקרבו שינויים. נפרץ סדק בחומת הקמצנות, נתינה זו הראשונה סייעה בידו להחליץ מהקמצנות. מקרה זה היה פתחו של מחט שבסופו של תהליך - התרחב עד שנהיה לפתחו של אולם. ומעתה עת השתנה וויטנברג - והיה לנדבן גדול. כאן בירושלם קיימת שכונה על שמו "בתי וויטנברג" - בה מצאו שיכון חנים עניי ירושלים, יראי ה' מבני היישוב הישן. זכה איש זה באחרית ימיו, לעשות חיל במעשיו, לגנוז זכויות לעולם הבא, ולהיות דוגמא לרבים בנדיבות לב.

כדאי היה הקושי בגיוס הכספים לאותו מקוה, כדי שבסופו של יום, מגבית זו תחליץ את הקמץ מקמצנותו, וגם מדינים קשים לעולם הבא. זכות מצוותיו תעמד לו, והיום הזה זכויותיכם במצות צדקה - לחימום המקוואות, תגן עלינו מכל צער וצוקה נגע ומחלה. חזק וברוך. (להגיד)

זוהירות בממון הזולת

"ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה [שהשביעהו שאינו יודע עדות לחברו] והוא עד או ראה או ידע, אם לוא יגיד ונשא עונו. והיה כי יאשם לאחת מאלה, והתודה אשר חטא עליה" (ויקרא ה, א-ה). וכתב ה"שפתי כהן", שהמדובר בידוע עדות ממון לחברו ואינו מעידו, ומפסיד ממון. "מכאן תדע כמה הוא חביב ממנו של ישראל לפני הקדוש ברוך הוא. שאמר כאן: 'ונשא עונו, והיה כי יאשם, והתודה אשר חטא' קראו עוון ואשמה וחסא והצריכו וידוי, מה שלא אמר כן

לא בחטא של כהן משיח ולא בחט הקהל, ולא בנשיא, ולא ביחיד [שחטאו בשוגג בחייבי כריתות], להודיע שחטא שבין האדם לחברו הוא יותר גדול מחטא שבינו לבין המקום. ועל זה אמרו (אבות פ"ב מ"ב) יהי ממון חברך חביב עליך כשלך -

וזהו רמז וא"ו של "לוא יגיד", לומר: לא יגיד, שאם לא יגיד יזיק לעצמו. שממון חברך הוא כשלך, שכולנו בני איש אחד אנחנו, נפש אחת! עד כאן דבריו.

אשרינו, איכשר דרא, וממון חברינו חביב עלינו כשלנו -

מה בשלנו אנו משתמשים כסדר, אף בממון חברנו כן...

הלה תמה עם כולם, אך מכיון שהחל לשעמם, לא שיר ולא ניגון, משך בכתפיו, פנה והלך. מיד לאחר מכן יצא הרבי מחדרו. ראה שאותו יהודי הלך, וקידש על היין. נטל ידיו, בצע על הפת, והסביר מה היה כאן.

פתח וסיפר -

הגאון הקדוש רבי יעקב יוסף מפולנאה זצ"ל, נמנה בשעתו עם מתנגדיו החריפים והתקיפים של הבעל שם טוב הקדוש זצ"ל ושיטתו. הואיל והיה תקיף בדעתו לא חת מפני כל, החליט לנסוע למזיבוז' ולהתעמת עם הבעל שם טוב. להוכיחו על דרכו החדשה והשגויה, לדעתו.

אמר ועשה, והבעל שם טוב קידם פניו בכבוד רב. שמע את דבריו עד תומם, ופתח בהסבר נרחב של דרכו ושיטתו. הביא סימוכין ליסודותיו, והיו הדברים מאירים ושמחים.

בתוך כך נשמעו נקישות בחלון. רוכל הגרוטאות הנכרי של העירה שאל: "שרוליק, אולי יש לך כלי פגום שאתה רוצה להשליך, או כלי שבור שברצונך לתקן?"

מיד הפסיק הבעל שם טוב שיחתו המרוממת עם אורחו, וענהו: "לא, אין לי דבר לתת לך -

מה שיש להשליך כבר השלכתי, ומה שיש לתקן כבר תקנתי".

והלה בשלו: "שרוליק, תחפש טוב" -

והבטיח: "וכשתחפש, תמצא!"

והבעל שם טוב קם, ויצא מן המחסן שבירכתי הבית.

"תולדות יעקב יוסף", שהיה מהכהנים הקפדנים (קדושין ע"ב, מהושע ד, ד), נפגע והקפיד.

ובצדק -

הוא טרח ובא לכאן מפולנאה הרחוקה, הוא נחשב לאחד מגדולי דורו, והם משוחחים בענינים העומדים ברומו של עולם, והמארח קם ונוטש אותו כדי לחפש גרוטאה לבקשת גוי מגושם! היכן מצות הכנסת האורחים הגדולה מקבלת פני שכינה, והיכן כבוד התורה ולומדיה?

בתוך כך שב הבעל שם טוב, מאובק כולו, וגרוטאה בידו. פנה אל הרוכל וסיכם על תיקונה תמורת כמה פרוטות. לאחר מכן שב אל אורחו, והבחין בהקפדתו ובסערת רוחו. מיהר להרגיעו והפיס דעתו. אמרו לו: "הלא יבין מר - אנו יושבים ודנים בדברים העומדים ברומו של עולם, ממריאים לשחקים. ודיון זה עורר מורת רוח במרום, הקפדה וביקורת -

שלחו אלי נכרי זה, שיוכיחנו, לבל אהפוך את הקערה על פיה. שאבסס את היסודות בטרם אבנה מגדל וראשו בשמים. שאעסוק ב'סור מרע' לפני שאעמול ב'עשה' טוב -

הורו לי, שבתחילה יש להפטר מהמדות והתכונות הרעות, להשליך את הגרוטאות שאין להן תקנה ולשפר את המדות הטובות, לתקן את הכלים השבורים, ולשוב בתשובה על כל החטאים. שאם לא כן, הלא נאמר (תהלים נ, טז): "ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חקי, ותשא בריתי עלי פיך"...

שמעתי והבנתי. עניתי לו שכבר עברתי שלב זה. כבר השלכתי מה שיש להשליך, ותקנתי מה שיש לתקן. אמר לי: חפש חיפוש מדוקדק, ותמצא עוד -

קמתי, וחפשתי, ואכן מצאתי...

בשעתו, יסד ה"חפץ חיים" את ישיבתו בבית הכנסת שבראדין. למתפללים שם היו מקומות קבועים, ולכל אחד הסטנדר שלו, ובו הטלית והתפילין, הסידור והחומר. כשהתלמידים למדו, הסיטו והעבירו את הסטנדרים ממקום למקום, כל אחד בחר סטנדר לפי גבהו ונוחותו והעבירו למקום לימודו. באו המתפללים בבוקר והנה בוקה ומבולקה, כל אחד חיפש את הסטנדר שלו. השמיע ה"חפץ חיים" שיחה נוקבת: רועי בהמה דקה פסולים לעדות משום שחשודים על הגזל. ואף זה אבק גזל, להשתמש בסטנדר שאינו שלך ולא להשיבו למקומו, למורת רוח בעליו. משלא עשו דבריו פירות, היה בא בעצמו באשמורת הבוקר, כשבית המדרש שומם, נושא את כל הסטנדרים הכבדים ומשיבם למקומם!

וידוע, שפעם שהה ה"חפץ חיים" זצ"ל בפטרבורג, לרגל אחד הכינוסים בעניני הכלל. בשעת לילה מאוחרת נזקק לגליון ניר כתיבה. החנויות היו כבר סגורות. פנה לחדרו של רבי שלום בער מלובאוויטש זצ"ל ששהה במלון, וביקש לרכוש דף ניר. הרבי הושיט דף, וה"חפץ חיים" הושיט שתי קופיקות נחושת. הרבי סרב בחיך, וה"חפץ חיים" החזיר את הניר. לא הסכים לקחתו עד שהרבי יטול תמורתו!

נכח שם הנדיב רבי זליג פרסיץ, ותמה באזני ה"חפץ חיים": "הלא יודעים אתם שאצל הרבי מלובאוויטש אין לשתי פרוטות כל ערך!" ענהו ה"חפץ חיים": "אכן, לשתי קופיקות אין כל ערך, אבל מגזל של שתי קופיקות נברא מלאך חבלה, שבכוחו להרוס את חומות פטרבורג!"

"אבל אין כאן גזל", טען הלה, "הרבי נתן ברצונו!"

"כשמקבלים במתנה, אין לדעת. אולי הוא מחשיבני יותר מערכי, אולי נתן מפני הבושה ואי נעימות. כך, קניתי ושלמתי!"

ופעם נכנס ה"חפץ חיים" לבית המרחץ, וראה יהודי שנטל 'בהשאלה' סבון חברו. התכופף ולחש לו: "באופן זה, יוצאים מכאן מלוכלכים משנכנסו"...

איני רוצה לקטרג, רק להזכיר גמרא (בבא מציעא כד ע"א): ממר זוטרא חסידא נגנב גביע כסף. ראה בן ישיבה שנטל ידיו ומנגבן במגבת של חברו. אמר: הוא הגנב, שלא אכפת לו ממון הזולת! כפתוהו, והודה.

ונזכיר מה שמסופר על רבי מרדכי פורגמנסקי זצ"ל, שבמשך תקופת שהותו בגטו קובנה לא ישב על כסא. משום שכאשר צופפו את המוני היהודים בגטו הצר הביאו רבים כסאו מבייתם והכניסו לדירות הצרות, ופעמים שהחליפו דירות או נלקחו להשמדה והכסאות נשארו מיוותמים, ומי יודע האם הבעלים או היורשים מרשים!

"ונפש כי תחטא, ושמעיה"

יהודי חילוני הלך ברחוב העיר בליל שבת, מניף בקלילות את מקל ההליכה שבידו, כאפנת אותם ימים. לא היה עירוב בעיר, והטלטול אסור בה, כולל טלטול המקל. ראה אנשים לבושי שיראין חופזים ועולים לבית המדרש, ותמה: לאן הולכים הם בשעת לילה מאוחרת זו, החליט לעלות אחריהם ולראות.

בית המדרש הואר בהמון נרות, והיה גדול בהמוני חסידים שהצטופפו ביראת כבוד וחרדת קודש סביב השולחן הארוך. בראשו עמד הרבי

שמעו ה"תולדות יעקב יוסף", ותמה.

המשיכו בשיחתם המרוממת, ה"תולדות יעקב יוסף" שוכנע, והפך לאחד מגדולי מקושרי הבעל שם טוב הקדוש זצ"ל. בסיומה של השיחה אמר: "רבנו, מסכים אני לכל, מלבד דבר אחד - איני יכול להסכים לכך שנבואה פסקה מישראל ונתנה לרוכל גוי, וממרום משגרים בפיו מסרים עבורנו".

ענהו הבעל שם טוב: אל תאמר 'איני יכול', אמור: 'איני רוצה!' -

ומדוע אינך רוצה, כי אם תאמץ גישה זו היא תתחייב לחשבון נפש על כל צעד ושעל! בכל דבר, תמצא איתות. תוכחה, והדרכה.

לא יכול או לא רוצה, אינו מקבל. נפרד לשלום ויצא אל הרחוב, והימים ימי הפשרת שלגים, הקרקע הפכה לביצה בוצנית. עגלון נכרי עבר עם עגלתו הטעונה. גלגל שקע בבוץ, והעגלה התהפכה. מיהר להתיר את הסוס מהיצול, וחיפש מי שיעזור לו להקים את העגלה. ראה את ה"תולדות יעקב יוסף" יוצא מבית הבעל שם טוב, וקרא: "בוא הנה, ראבין, עזור לי להפוך את העגלה!"

ענהו: "זקן אני וחלש, איני יכול" -

רטן העגלון: "אל תאמר 'איני יכול', אמור 'איני רוצה!'"

המילים היו כה מוכרות... מיד ניגש והתאמץ, ויחדיו הצליחו להעמיד את העגלה על גלגליה. שב על עקבותיו, ואמר לבעל שם טוב: "גם בכך צדקת!"...

סיים הרבי מטשורטקוב זצ"ל את סיפורו, ואמר: נוהגים אנו כבית שמאי (ביצה טז ע"א), להכין עצמנו כבר מהיום הראשון בשבוע, לשבת. על אחת כמה וכמה, מיום רביעי בשבת (פסחים קו ע"א). ואין צריך לומר בערב שבת, כי רק מי שטורח בערב שבת יאכל בשבת (עבודה זרה ג ע"א). ולאחר הכנה מרוממת זו התפללנו קבלת שבת וערבית של שבת, וכשאתם הלכת לביתכם לקדש ולאכול עסקתי בהכנה נוספת לקידוש, בלימוד הזוהר הקדוש על הפרשה -

ולאחר כל זאת נכנסתי לקדש על היין, ונשאתי עיני, וראיתי מולי יהודי, ובידו מקל הליכה?!

יהודי, מחלל שבת?!

הייתה זו תוכחה מגולה, כסטירת לחי -

אם הראוני חילול שבת, אותנו לי שהשבת שלי אינה מושלמת, שהכנותי שלי לוקות בחסר. שבתי לחדרי בשברון לב, הוספתי והתעליתי, וכשחזרתי לקדש לא ראיתי עוד...

בין השומעים היה בחור מליטא, מיישיבת וולוז'ין, והרעיון היה כה מחודש בעיניו, לא ידע כיצד להתחסס עליו. כששב לשיבה סיפר לרבו, הנצי"ב מוולוז'ין זצ"ל. מה דעת ראש הישיבה על הרעיון החסידי?!

והנצי"ב לא התפעל. ענה: "תוספתא מפורשת היא (שבועות ג, ג): אין אדם מתחייב לשמוע אלא אם כן חטא, שנאמר (ויקרא ה, א): "ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה". הרואה עושי עבירות, נתחייב לראות. הרואה עושי מצוות זכה לראות -

הוי אומר שכל מה שהאדם רואה, הוא איתות עבורו!

בכך נבין מה שספרו בגמרא (כתובות טז ע"ב), שעני אחד בא לפני רבא. לא זו בלבד שהעניק לו נדבה, אלא זימנו לאכול על שולחנו. ויותר מכך: שאלו במה הוא סועד, מה יזמין לצהריים.

והלה לא התבלבל. לא השיב בענוה: למאי נפקא מינא, אוכל מה שיגישו. אלא מסר תפריט: "בתרנגולת פטומה ויין ישן"...

בדרך הדרוש

תמה רבא: הן ניזון אתה מנדבות, מדוע חייב הציבור לספק לך מותרות?!

כבר אמרנו שלא התבלבל. לימד את רבא, קדוש ישראל, פרק באמונה ובטחון: האם אוכל אני משלהם? משל הקדוש ברוך הוא אני אוכל! שנאמר: "עיני כל אליך ישרו, ואתה נותן להם את אכלם בעתו" (תהלים קמה, טו), "בעתם" לא נאמר אלא "בעתו", מלמד שכל אחד ואחד נותן לו הקדוש ברוך הוא פרנסתו בעתו.

עוד הוא מדבר, ונוקשים בדלת.

פותחים, ואיזו אורחת! אחותו של רבא, שלא ראה אותה מזה שלש עשרה שנה, הגיעה לביקור. היום מביא האורח בקבוק משקה או זר פרחים. היא הביאה תרנגולת פטומה ויין ישן!

אמר רבא: מהו שלפנינו, מה פשר התזמון הזה! סלח לי על דברי, קום ואכול!

לך הביאה, עבורך ולא עבורנו!

כלומר, ראה בכך איתות. הסכמה ממרום לדברי אותו עני.

ופסוק מפורש הוא: "ואזניך תשמענה דבר מאחריוך לאמר זה הדרך לכו בו, כי תאמינו וכי תשמאלו" (ישעיה ל, כא). ומסופר בתלמוד הירושלמי (שבת, סוף פ"ו) שרבי יוחנן וריש לקיש בקשו לרדת לבבל, להקביל פני שמואל. עברו ליד תלמוד תורה, ושמעו את הנערים משננים פרשת "ושמואל מת" (שמואל א כח, ג). כוונו השעה, ומצאו שנפטר באותה שעה.

רבי יונה ורבי יוסה בקשו לבקר את רבי אחא שחלה. חששו, שכבר אחרו את השעה. שמעו אשה ששאלה את חברתה: "כבה הנר?" - בימיהם לא היו גפרורים, בוער נר תמיד ממנו הדליקו לבישול וחימום. התפייטה השכנה: "לא כבה ולא יכבה נר ישראל". הבינו, שימצאוהו בחיים ויבריא.

והלא לא היו הדברים מכוונים אליהם, ועם כל זאת ראו בהם איתות. ונספר -

הצדיק רבי אליעזר זוסיא פורטוגל זצוק"ל, הרבי מסקולען, הצליח להיחלץ מצפרני שלטון הדיכוי ברומניה והיגר לארצות הברית בה שהו רבים מחסידיו. הגיע לביקור בארץ הקודש ועלה לבקר באתרא קדישא מירון. רב הישוב, הגאון רבי מאיר שטרן (שליט"א) [זצ"ל], קידם את פניו. יחדיו עלו לציון הקדוש של רבי שמעון בר יוחאי.

אך הניח רגלו על המפתן, ונשמע קול זעקה מחרידה: "מנוול, ארוויס!" צא, מנוול!

נרעד הרבי וחוררו פניו, ונסוג לאחוריו.

רב המקום הכיר את הקול, והרגיע את הרבי: "אל ישים לב, זהו אחד התמהונים הצועק על יצרו הרע, שיעזבונו!"

אמר לו הרבי: "ומה, כסבור אתה, חשבת? ששמעתי בת קול מן השמים? אבל אם השמיעו לאזני בשעה הזו את הקריאה הזו, בקשו לאותות ולומר: כך לא נכנסים אל רבי שמעון בר יוחאי!"

והוא שב על עקבותיו לעלה לבית הרב, והחליט להקים במירון מוסד תורני, בבחינת: "מושיבים ישיבה על קברו" (בבא קמא טז ע"ב) ישיבת "חסד לאברהם" לנוער מילדי העולים. שכרו דירות ואיתרו ראש ישיבה ומלמדים, הביאו ריהוט וציוד ורשמו תלמידים. שבועיים ימים עסק בענין עד שהשיבה החלה לפעול, ואז שב ועלה לרבי שמעון בר יוחאי, לשטוח בקשותיו...

אם שמעת, אם ראית, אם הובא לידיעתך, מתכוונים אליך!

(והגדת)

וכפר עליו הכהן לפני ד' מכל אשר יעשה לאשמה בה ויקרא אל משה (א, א) במדרש: הה"ד שמע ישראל ד' אדם כי יקריב מכם קרבן לד' (א, ב) וידבר ד' אל משה לאמר צו את אהרן ואת בניו לאמר ותמוה, ונ"ל דאיתא דצדיק גדול ממלאך שהמלאכים במדרש: אתם ולא משה ותמוה, אך דאיתא בגמ' שלא וגו', דאיתא בגמ' דיומא (דף י"ט ע"א) הני כהנים אינם אומרים השם רק אחר שלש תיבות וישראל יאמר לד' קרבן שמא יצא נשמתו קודם שיאמר קרבן שלוחי דרחמנא ניהו דאי שלוחי דידן ומי איכא מידי אומרים אחר ב' תיבות, והא"ש ויקרא אל משה וקשה ונמצא שם שמים לבטלה אבל יאמר קרבן לד' אבל דאנן לא מצינן למעבד ושלוחו מצי למעבד, והא"ש הלא המלאכים אינם יכולים לשמוע קולו של שם אבל משה הי' יודע אימתו ימות והי' יכול לומר לה' קרבן, וכפר עליו הכהן ולמה דוקא דשלוחי דרחמנא הם אי צדיקים גדולים ממלאכי השרת שאומרים השם וזה הפירוש במדרש אתם ולא משה ודו"ק: משום האי טעם חשובין הם וממילא לכך אמר צו את אהרן ואת בניו שיהיו בניו חשובין כמותו: ודו"ק:

{ אז נדברו }

פרשת ויקרא תשפ"ה | גליון מס': 687 |

להצטרפות לרשימת
התפוצה במייל:

a8447168@gmail.com

בשבועות קבלנו את התורה... ובפסח מה קבלנו???

יש פסוק בפרשת בא... פסוק ששנים קראתי אותו... ואף פעם לא שמתי לב מה הוא אומר... **ליל שימורים הוא להוציאם ממצרים... הוא הלילה הזה לה שמורים לכל בני ישראל לדורותם** אנחנו לא שמים לב... אבל בפסוק הזה כתוב מסר מאד חשוב!!!

כשעם ישראל נגאלו ממצרים... הם לא רק נגאלו ממצרים... הם קיבלו באותו יום את הדבר הזה ששמו גאולה!!! מאותו יום ואילך הם קיבלו כלי כזה שקוראים לו גאולה... זה כמו שבמעמד הר סיני... קבלנו את התורה!!! אז ביציאת מצרים קבלנו את הגאולה!!!

זה לא שנגאלנו אלא קבלנו כח כזה ששמו גאולה!!!
אתה שם לב להבדל?? בין להגאל... ובין לקבל כח ששמו גאולה??

אתה יודע מה ההבדל?? ההבדל הוא כך---

צר לי לאכזב אותך אבל העולם אכזרי... העולם מטבעו נסוג כל הזמן לאחור... כל דבר צועד לכיליון... ככל שנוקף הזמן... האדם מזדקן... הבגד מתבלה... הדור יורד... זה חוק בל יעבור כל מה ששייך לעולם אף פעם הוא לא צועד קדימה!!! רק אחורה!!! אף פעם לא קרה שבן אדם נולד זקן... ואח"כ הוא נהיה יותר צעיר ויותר צעיר עד ש... ש... אף פעם זה לא קרה ולא יקרה!!! תמיד נקודת ההתחלה היא צעיר... ומיום ליום הוא דועך ודועך עד שהוא נגמר...

אף פעם לא קרה שהבגד היה ישן... ונהיה פחות ישן... עד שהוא נהיה חדש... וחדש... לא!! אף פעם הכיוון הוא לא בעליה!!! תמיד הכיוון הוא בנסיגה!!! כל דבר בעולם הוא בכיוון של נסיגה... גם בדור של הטכנולוגיה... כל הקידמה היא בגילויים... אבל העולם לכשעצמו... כחומר... הוא בנסיגה מתמדת...

ככה זה!!! זה העולם!!!! אלו הם הנתונים!!!

המושג "יהיה טוב" הוא מושג יהודי מובהק!!!

התפיסת מחשבה הזו ששמה "יהיה טוב" רק אצל העם היהודי קיים... אבל גוי נורמלי שיש לו שתי רגלים על הריצפה (למעט כל השכנים הרוסיים שלי שהם בדרך כלל "על חומר...") גוי שיש לו שכל ריאלי ומפוכח... אם קורה חלילה משהו לא טוב... הוא לעולם לא יחשוב שיהיה טוב!!! הוא בהתחלה אולי ינסה להשלות את עצמו שיהיה טוב... (או יותר נכון: שלא קרה משהו רע...) אבל הוא אף פעם לא יקווה באמת שיהיה טוב... ו... ולמה?? כי... כי... כי הניסיון המר של העולם טופח על הפנים והוכיח תמיד... ש... ש... שאין שום סיבה שיהיה פתאום יותר טוב!!!

היות והעולם בצורתו הטבעית צועד תמיד לכיוון הבלאי והכיליון... אז אין שום סיבה שהגלגל יתהפך פתאום... הכח המשיכה הטבעי של העולם הוא הנסיגה לאחור!! וממילא מי שנסוג לאחור... אין שום סיבה שזה יתהפך פתאום...

אה... מה אתה אומר על המשפטים הפסימיים האלו???

כן!!! זה נכון! זה אמנם כואב... אכזרי... ומאד לא מעודד... אבל זה העולם...

ו... וזה התפנית שקרתה לעם ישראל ביציאת מצרים שטמונה באותו פסוק!!!

עם ישראל קיבל מתנה נצחית ששמה גאולה!!!

מה פירוש גאולה?? גאולה פירושה: כן... גם אם יהיה שחור... שחור משחור... והכל יראה מדרדר ומתרסק ויורד... והלבנה תתקטן ותתקטן עד... עד ש... שהיא כמעט תיעלם... ו... ואז פתאום יגיע חיוך גדול... והכל יתהפך לטובה... **וזה תופעה שהיא בניגוד גמור לכל הטבע הטבעי של העולם!!!** וכבר שאל הרב דסלר זצ"ל: למה אנחנו אומרים זמן חרותנו? היה צריך לומר זמן שיצאנו בו לחרות?? התשובה היא: זה שלא שיצאנו בו לחרות... אלא חג שבו קבלנו את הכח הזה ששמו חרות!!! ולקחנו אותו

איתנו **לדורותם!!!**

אתה מנסה לקוות שה' יעזור... אבל... אבל... אבל אתה לא מצליח להבין מאיפה?? איך?? איך תצמח הישועה?? מאיפה זה יצוץ?? אין שום כיוון...

אתה צודק!!! התחושות שלך מאוד מובנות!! ההתנהלות של העולם באמת סותרת את המהלך הזה... אז זהו זה... שתדע שנכון... באמת ע"פ הטבע הפשוט של העולם... אין סיכוי שהכל יתהפך לטובה... אבל בשביל זה הקב"ה נתן לנו כח מיוחד ששמו גאולה!! ואת הדרכים איך לעשות את זה תשאיר לרבש"ע... זה בסדר... גם אם אתה לא מצליח לתת לרבש"ע רעיונות איך לגאול אותך... הוא מסתדר גם בלעדך... תשאיר לו את זה... כשתפתח את הדלת בשפוף חמתך... תפתח איתה גם את הראש... תשאיר לו את העבודה...

אגב: רגע לפני סגירת הגיליון במאמר המוסגר שמתי לב לדבר מעניין: שיותר קל לי להאמין בברכת מחיה המתים מאשר להאמין בברכת רפאנו!!! ולמה?? כנראה שיותר קל להאמין בהמצאה!! ס"ס הקב"ה המציא את העולם... קל לי להאמין ביש מאין... אבל רפאנו??!! רפאנו זה סוג של תחזוקה שוטפת!!! יש לפעמים כל מיני קרעכץ... והקב"ה מגיע ומתחזק את העסק... שם עוד קצת שמן מכונות... לחזק את הברגים של הגוף... תחזוקה שוטפת זה אומר שהקב"ה כל הזמן כאן... בשוטף... בשטח... זה כבר יותר אמונה חושית... מעניין... צריך עוד לדבר על זה...

רוצים להיות שותפים

בהוצאות העלון?

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

באשראי: "נדרים פלוס"

(שם קופה: עלון אז נדברו)

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי:

052-7683095

תודה מראש!!!

מה שהוא מצווה... (כלומר: שתעשה כל מה שאנחנו נגיד לך בשמו) ואם תעשה כל מה שהוא רוצה, אז כל מה שאתה חולם כאן בקטן, הוא יתן לך את זה בענק!!!!
 כדאי לך... וזה... כאן בשורות הספורות האלו אמרתי את הכל...

בכמה משפטים הקצרים האלו יצא השפן מהשק...

קעת הההכל מובן: שאלתי לפני רגע: למה כל ערבי באופן טבעי הוא דתי, ואילו כל צעיר יהודי הוא חילוני במושכל ראשון?? **והתשובה היא פשוטה מאוד:** אצל ערבי... הבורא הוא איתי על אותו גל!!! לי יש קצת דחפים שפלים ולבורא יש הרבה יצרים שפלים עפרא לפומיהו... **וממילא משתלם!!!** משתלם ליישר קו עם אלוקים... הוא יכול לספק לך בדיוק את מה שאתה מחפש... אלוקים ואתה זורמים על אותו כביש... אלוקים לא מנסה למתן אותך... לא מתנגד לפרא אדם שבך... הוא לגמרי זורם על הפרא הזה...

שתיבן: לערבי קל להיות דתי-- בדיוק כמו

שלחילוני קל לצאת לעבוד!!!

הרי סו"ס אף אחד מאיתנו לא אוהב לעבוד קשה... נו... אז איך בכל זאת כולם קמים ויוצאים לעבודה?? כי סו"ס אני רוצה כסף... ואני מוכן להתאמץ ולהזיע בשביל זה... ולמרות שהכסף לא מגיע באותו רגע... אבל יש לי מספיק סבלנות ואורך רוח כדי לחתור להשיג את משאלות הלב שלי. אותו דבר ערבי!! ערבי שטוף במילוי סיפוקים. ופשוט הסבירו לו שהכתובת להשיג את משאלות הלב זה הבורא... כדאי לך... תשקיע בבורא... תיישר איתו קו... תצום בשבילו... תתאבד ותהרוג בשבילו יהודים ואז הוא יספק לך את זה פי שבעים... זו הסיבה שמספר הערבים הדתיים באחוזים!!! הוא בדיוק כמו מספר היהודים שיוצאים לעבוד בתל אביב באחוזים... כמו שבתל אביב 80 אחוז עובדים לפונסותם כי... כי הם בסה"כ רוצים כסף וזו הדרך... אז אותו דבר בדיוק בעזה... בעזה יש 80 אחוז מוסלמים דתיים כי כך הם ישיגו את מילוי הסיפוקים שלהם...

עד כאן דיברנו על הערבים... וכעת חובה ללכת למקווה... או לכה"פ עירוי של תשעה קבין. ובדוחק ממש אפשר להקל בנטילת ידיים כדין מי שהתעסק במקומות המטונפים האלו... אשר בשר חמורים בשרם...

וכעת נחזור הבייתה... ליהודי הזך והטהור... לעם הנבחר... לא קל להיות יהודי חרדני!!! אתה יודע למה?? כי היות ו-כה אמר ה' **בני** בכורי ישראל.. היות **ובנים** אתם לה' אלוקים... מה זה אומר?? זה אומר שה' הוא אבא שלי!!! ויש כלל בחיים: אבא תמיד פחות נחמד מכולם!!!! אתה יודע למה אבא שלי לא נחמד?? כי איכפת לו ממני!!! אבא ואמא שלי אף פעם לא נרתעו מלהתעמת איתי כי היה להם באמת מאוד איכפת ממני... שאני יאכל בריא ושיצא ממני בן אדם... ושאני אתפתח כמו שצריך... והיות ולא תמיד הייתי כשיר להבין מה באמת טוב לי... אז הם פשוט נאבקו איתי ולא ויתרו... ולא אשכח את זה!!! אני זוכר שתמיד

אז אני מודה: השאלה הזו מעצבת!!! אבל זה שהיא מעצבת... זה לא בשביל לענות עליה תשובות מתחמקות ומטייחות ולא נכונות... (כן... כל מי ששאלתי אותו מרח אותי... לא... הם סתם משחקים אותה... הם לא באמת דתיים... הם לא באמת צמים בראמאדאן... הם אוכלים בורקסים בשירותים... זה לא נכון!! זה בדיוק כמו שיש כאלו שיגידו לך שבחור ישיבה לא באמת שומר על העיניים... לא!! אל תפול בטעות הקבועה של השמאלנים שלא מסוגלים לבלוע לקלוט שקיים מושג של אמונה דת... הם טועים בזה גם ביחס לחרדים וגם להבדיל ביחס לערבים... ולכן הם תמיד מפספסים בדיאגנוזה)

והתשובה היא כך: לערבים יש שיטה מאוד עתיקה ובוררה!! הרמב"ם כבר מזכיר את השיטה שלהם!!! השיטה שלהם היא שהיות ואלוים הוא גדול... אז כל מה שאצלך זה בקטן הרי אצל הבורא זה בגדול!! בענק!! הגיוני??

שמה זה אומר מבחינתם?? שאם לי יש דחפים יצריים שפלים!!!! ואני הרי קטן... אז הבורא שהוא גדול... במה זה מתבטא שהוא גדול?? שיש לו את אותם דחפים שפלים, אבל בגגדול עפ"ל!! יש לו אפשר לספק את אותם יצרים שפלים אבל לא סתם... אלא בסיטונאות...

כלומר: אם אתה רק **קצת** שפלי!! אז הבורא הוא **הרבה** שפל עפ"ל...

זה ראש ערבי!!!! עבודה ערבית!! (ואגב: הם לא לגמרי לגמרי טועים!! סו"ס גם אני ואתה מסכימים שה' הוא זה שברא את כככל היצרים שקיימים בעולם... ולפעמים ברגעים קשים של התמודדות המחשבה הזו יכולה לתת כח... כי כשיש לך איזשהו דחף חזק ונדרש ממך להתגבר ולוותר עליו למענו ית'... וסו"ס אתה מרגיש שאתה מפסיד משהו... אז תרגע... כי היות וה' ברא את הדחף הזה!! אז מה שהפסדת פה בקטן, הוא יכול לתת לך בגדול... וכבר מצינו כזה דפוס הרגעה בחז"ל על תקן של 'עזרה ראשונה...' זה קיים וזה גם נכון!!! תסכים איתי שכשהתלמידים של רשב"י מרגישים החמצה שהם לא מרויחים כסף, אז רשב"י לוקח אותם לבקעה ואומר: בקעה בקעה, הימלאי דינוי זהב... להראות להם ש-אל תשכחו שכשאתם עוסקים מול ה', אתם רק קרובים יותר לשיבר הראשי)

ומעתה!!!! היות זו התפיסה שלהם... אז השיטה עובדת ככה:

דבר ראשון: צעיר ערבי גדל בסביבה די סגפנית!!! מישהו דואג לזה!! להנהגה הערבית יש עניין בדיוכי יצרים... כי עם הזמן מתחילים להופיע לצעיר כל מיני פרפרים בראש... אבל לא!!! אסור... שכחת?? אנחנו ערבים... אסור לנו... ואז!!!!!! כשהצעיר עוד יותר גדל והפרפרים גדלים יחד איתו... אז מתחילים לאט לאט לטפטף לו ולספר לו על הבורא... ש... שאתה יודע מה זה בורא עולם?? אתה יודע מה יש לו להציע?? את כככל הדחפים היצריים שלך!! זה!!! זה מה יש לו להציע!! אבל בענק!!! פי שבעים ממה שאתה מדמיינ... רק מה?? הבורא שלח אותך לכאן... בשביל מה?? בשביל שתשמע בקולו ותעשה כל

**אין כמו עם ישראל...
 אין כמונו ולא יהיה...**

ישנה תמיהה עצומה שמלווה אותי מאז ומעולם ובפרט בשנה וחצי האחרונים... ומסתמא אני לא היחיד... השאלה זועקת עד לב השמים:

השאלה היא כדלהלן: למה כל ערבי נוטה ונמשך מטבעו להיות דתי... זה המושכל ראשון שלו... בעזה רוב הערבים הם דתיים חוץ ממי שלא!!! **ואילו אצל יהודי זה בדיוק הפוך**, לצערנו קח צעיר יהודי קלאסי... תשאיר אותו כמות שהוא... אם לא תשקיע בו ותחנך אותו... הוא בטוח יצא חילוני... החרדים מאוד מאוד מזיעים ועובדים קשה כדי להבטיח שהילדים שלנו ילכו בדת היהודית ואני לא צריך לספר לך כמה בקלות אפשר להתחלק ולאבד את כל החמימות של היידישקייט... ואילו אצל הערבים זה נראה שאדרבה... זו הנטייה הטבעית ואם כבר קשה... אז קשה מאוד להוציא אותם מזה... לך לעזה ותראה שכמעט כל הצעירים בני ה-15-16... באופן טבעי הם דתיים!!! ולא סתם אלא דוסים אדוקים על כל הראש!! זה השפראך הטבעי אצלם... **אין אתה מסביר את זה??** תבין: אנחנו פה עובדים כ"כ קשה עם הנוער שלנו... אנחנו תופסים אותם בגרון שיעברו את גיל הטיפש עשרה וישארו מחוברים... ואילו בעזה זה הולך בכזו טבעיות... אולי נשאל אותם איך הם עושים את זה?? מה הסוד הצבאי שלהם?? הייתי מאוד שמח שזה ילך בקלות...

תבין: מאיפה התעוררתי לחשוב על זה? כי יום אחד פתאום חשבתי לעצמי: רגע... מה כ"כ מסובך בארגון החמאס שמדיר שינה מעיני העולם ושוברים את הראש להכניע אותו וכמה שנלחמים נגדו זה לא עובד... והיום כבר מפנימים שחמאס זה לא ארגון אלא רעיון שא"א לצנח אותו.

אני לא מבין: הרי סו"ס כל המנוע של החמאס מתבסס על דת!!!! הכל יושב על תפיסה דתית איסלאמית קיצונית... נו... כ"כ מסובך לקחת דתי ולקלקל אותו ולעשות אותו חילוני?? **זהה זה הרי קורה בשניות!!!!**

ציונים ציונים... אתם הרי זוכרים מה עשיתם לניצולי השואה ולתימנים ולמרוקאים שהבאתם בעליה מטעם ארגון השומר הצעיר וכו' (שסתבא שלי לא סלחה להם שלקחתם את הבני דודות שלה מפרשבורג ממשפחות יראים ושלמים ואחרי השואה הבאתם אותם לכאן ועשיתם אותם לחילוניות גמורות... אחת מהם היא הצליחה להציל והשניה נשארה בקיבוץ עד סוף ימיה) הוכחתם איך ניתן תוך תקופה קצרה לקחת נוער טהור ולמחוק מהם כל זיקה ליידישקייט... בקלי קלות הצלחתם לשרוף להם את הנשמה... אני האחרון שאמור להסביר איך עושים את זה בקלי קלות ואיך שזה קורה בציק... (ליידער ליידער... תכנס לשיבה קטנה ותחלק שם לכל בחור אייפון... תוך שבועיים הישיבה נסגרת... זו הבעיה?? כולנו יודעים כמה לא פשוט להיות חרדי וכמה קל לאבד את זה ככלי זכוכית...)

אם ככה: מה כ"כ מסובך לקלקל את החמאסניקים?? שם לפחות זה מבורך... חמאסניק חילוני במקום לרצוח... הוא עסוק בסיפוקים שלו...??

אין אתה מסביר את זה?? אולי הם יחכימו אותנו??

--- כן!!! מותר לנו לדעת שאבא שבשמים הוא לא דוד!!!!

אשתי לפעמים מתלוננת עלי שאני לא אבא של הילדים שלי אלא דוד שלהם!!!! כן... יש לי חולשה שאני נוטה לוותר מידי מהר, ומאוד אוהב לפנק... גם כשזה לא תמיד במקום... (צרות מוכרות של גברים... אני חושב שרוב הגברים נוטים לפנק, והאמהות נוטות להציב גבולות... בניגוד למה שמקובל לחשוב... האם אני צודק או שזה סתם אינטרס שלי להכניס את כולם לחולשות של...?) עכ"פ אשתי צודקת!!! אתה רוצה להיות דוד טוב?? תזרום עם האחיינים שלך... אבל בתור אבא?? אבא טוב זה אבא שאיכפת לו באמת!!! ואם איכפת לו הוא לא נרתע מלהיות גם האבא הרע שלא משתווה עם הילדים!!!

כן... הילד שלי רוצה לחיות כמו צועני... ואני לא!!! לא אתן לו את זה!!!

הוא יכול להתעצבן ולהסתכל עלי כמו אחד שלא מבין אותו... והוא יכול לחשוב ככה עד מחר... הוא יקר לי מידי בשביל לוותר לו רק בשביל לשמור קשר טוב איתו... אני מוכן לשלם את המרי הזה בשביל הטובה הנצחית שלו... **וכאן אני מגיע לנקודה מאוד חשובה:** זו הסיבה שהיהדות שלנו היא פחות מתלהבת!!! פחות אדוקה!!! פחות שהאידית מהמוסלמים!!!

יש כאלו שמדי פעם מציפים סוג של קטגוריה שהערבים יותר צדיקים מאיתנו... בטח... גם לעבודה מגיעים יותר בזמן מאשר לבית הכנסת... כי בעבודה **אתה עושה לביתך!!!** וערבי שדבק באלוקים, **הוא עושה לביתו**, הצליחו לשכנע אותו שאלוקים מספק את הצרכים שהוא חולם עליהם... אבל אצלנו לא!!! כי לא כצורנו צורם... ביהדות יש עקרון בלתי מתפשר שהקב"ה מרומם!! ה' נאצל... ה' תובע ממך רוממות... התעלות... הקב"ה לא כ"כ נחמד!!! הקב"ה דורש ממני להתעלות מעל הטבעים המולדים שלי... הוא תובע רוממות... ובדיוק בשביל זה אנחנו יהודים!!!!

מה אני מתכוון? בדיוק בשביל זה אנחנו האומה היחידה בעולם שהסכימה ללכת אחרי ה' בכל מחיר... כל גוי מוכן ללכת אחרי האלוקים בתנאי שאלוקים מיישר קו עם הדחפים שלו... (על משקל: לא עבדו ישראל ע"ז אלא בשביל להתיר להם עריות) והעם היחיד שאמר לקב"ה נעשה ונשמע!!! אבא שבשמים: תגיד לנו מה אתה רוצה!!! תחנך אותנו... אנחנו מוכנים לכבד אותך... אנחנו מוכנים להרכין ראש ולהבין שיש כאן אבא שדואג לנו ולמרות שהוא מצטייר כמתעמת מול חלק מהדחפים שלנו... אנחנו מבינים שזה אבא!!! וזה הטוב שלנו... כל דת... איזו שתהיה... מנהיגי הדת מבינים שמבחינה שיווקית אי אפשר שאלוהים יגיש דרישה דתית שהיא מנוגדת חזיתית לטבעים והדחפים שלנו!!! כי... כי האלוהים ישאר לבד... אין אומה אחת שמעידה להצמיד לאלוהים את המשפט: 'שונא זימה'!! כי כל אחד שישמע שאלוקים שונא זימה... יעשה פרסה ויגיד כל טוב... תחפש מישהו אחר... האומה היחידה שהתורה בצורה חד משמעית מציבה בפנינו שהקב"ה שונא זימה... זה רק תורת ישראל!!!

כי הקב"ה הוא אבא ואני מוכן להיות הבן שלו ולכבד את הרצון שלו...

מידי... חבל לי עליך... ולכן אני לא מרשה לך את זה... (ואל תדאג: אני אתגמל אותך על הקושי... אבל אני לא מרשה כי אתה יקר לי)

אבל אבא שבשמים... בתור בן שלך... חבל לי עליך... אני- אדון אז נדברו... אני יודע כמה שחשוב לך הקשר עם הילדים שלך... נכון?? אתה יתברך מאוד משתוקק שהילדים שלך ישמרו איתך קשר טוב... יבואו לבית הכנסת ויתפללו אליך ויהיו דתיים חזקים ודבוקים בך... אבל אנא ה'... לטובת העניין: כדאי שתיישר קו עם הבנים שלך!!! ברגע שאנחנו רוצים משהו אחד... ואתה יתברך רוצה משהו אחר... ואתה מתעקש על זה... אתה יודע רבש"ע- מה זה גורם?? זה מה שגורם שיש כ"כ הרבה יהודים חילונים... יש כ"כ הרבה צעירים שמרגישים ריחוק ממך ית'... כי... כי הם מרגישים שאתה אבא כזה שלא זורם איתם על המילוי סיפוקים שלהם...

אבא שבשמים... לא חבל... תראה איך הערבים אדוקים בבוא... תראה איך הם 'בסדר' איתו... כולם דתיים... כל הערבים מבינים שאלוקים זה הכתובת הכי טובה בעולם... ולמה? כי הוא זורם איתם באותו ראש... הוא לא מתעמת איתם!!! הוא לא הולך נגדם קונטרה!! הוא לא משדר להם שהוא רוצה משהו אחר ממה שהם רוצים... ואני פה אדון אז נדברו, מאוד משתוקק שגם בניך אהוביך עם ישראל גם הם ירגישו מחוברים אליך באופן טבעי... אז אנא ה'... מה איכפת לך לזרום עם היצרים של הבנים שלך... **נו... מה יש לקב"ה לענות על הטענה הזו???**

הקב"ה עונה בדיוק מה שאתה אמא ענתה מקודם...

בני היקר... אני אבא!! אני לא הזקן מבית הכנסת... אני אבא!!!! ואבא אמיתי דואג באמת לילד שלו... ואם יש משהו שלא טוב לך... אני לא נרתע מלהתעמת איתך... הדוד ? ! ? לדוד חשוב לתת ממתקים!!! כי הוא רוצה שהילדים יאהבו אותו בכל מחיר... הוא צריך לשמר לקוחות... לכן הוא משתדל ליישר קו ולתת לילדים את מה שהם אוהבים בכל מחיר... כי מה איכפת לו... לא איכפת לו השיניים שלהם... הוא לא ישב לידם לילה שלם כשהוא יטפסו על הקירות מכאב... לא איכפת לו העתיד של האישיות שלהם... העיקר שישמרו איתו קשר עין... אבל אני אבא!!!! ובנים אתם לה' אלוקים, ואני אגיד לכם מה שבאמת טוב לכם אפילו שהיא לא עריב לאזניים שלכם... אני אגיד לכל צעיר שאני שונא זימה!!!! ואני יודע... זה יגרום לו בתקופות מסוימות בחיים לזהות אותי כאבא לא נחמד... הוא ירגיש שהוא מפסיד דווקא בגלל שהוא הבן שלו... ואני יודע שיש לזה מחיר של ריחוק מסוים ותחושה טבעית ומוכרת של כל ילד שמרגיש שאבא שלו 'לא מבין אותו... (הלוואי וילד... גם בחור ישיבה בטוח שההורים לא מבינים אותו... רק בגלל שהם היחידים שבאמת איכפת להם ממנו, ולכן הם לא מטייחים כי זה עולה להם בחיים...) כן... לחילונים מותר הכל... והוא מקנא בהם... למה להם מותר ולי אסור?? כן... מתי תבין שחילונים זה ילדי רווחה אומללים!! הם לא זכו לקשר נורמלי עם אבא שלהם ולכן הם מוזנחים... הם ילדי רחוב... הם עושים מה שהם רוצים לא מרוב טיפוח אלא מרוב הזנחה... ואתה הבן המטופח של אבא שבשמים שאיכפת לו ממך הוא יגיד לי בדיוק מה הוא רוצה ומה לא, גם אם זה כרוך באיזשהו מחסום רגשי בגיל צעיר, שאתה מזהה אותו כאחד שלא משתווה איתך ולא מבין לצרכים שלך...

חשבתי לעצמי... למה תמיד ההורים צריכים להיות כ"כ קשים ומתווכחים ורבים?? מה רע בדוד החמוד הזה מבית הכנסת שמחלק סוכריות על ימין ועל שמאל... הוא לא עושה תנאים... הוא לא אומר לי רק אחרי שתגמור ארוחת צהרים... לא 'חופר' לי שאני אלך לישון ולא משגע אותי שאני אצחצח שיניים... לא פעם ולא פעמיים אמרתי לאבא ואמא שלי בפנים שאני הרבה יותר אוהב להיות אצל השכנים!!! כי השכנה אף פעם לא נאבקת איתי... כשהיא ביביסיטר שלי, אם אני לא רוצה... היא מיד מוותרת לי... זורמת איתי... לא מציקה... לא כל הזמן אומרת לי מה היא רוצה שאני עושה... הפוך!! היא שואלת אותי מה אני רוצה... מה מרגיע אותי... הלוואי עלי כזו אמא מקסימה!!!! ואכן באמת הורים יקרים... אני רוצה לנצל את הבמה הזו ולפנות אליכם בדאגה כנה: שימו לב... הילדים שלכם יותר אוהבים את הדודה מהרחוב מאשר אתכם... ונכון זה לא כ"כ נעים?? נכון זה קצת מעליב??

לכן הורים יקרים... אם זה מפריע לכם... יש לי פתרון קל: פשוט תלמדו מהדודה מהרחוב... תלמדו ממנה טקטיקה של תקשורת... תדעו לכם שהסיבה שהילד שלכם אוהב את הדודה מהרחוב... כי היא נחמדה... היא נותנת לו סוכריות בלי הגבלה... לא רודפת אחריו כל היום שיאכל, אף פעם היא לא גוערת בו... לא מציקה כמוכם... ועל זה נאמר: מעשיך יקרבוך ומעשיך ירחקוך... ולכן הורים יקרים!!! אם אתם רוצים שהילד שלכם יאהב אתכם... אז תפסיקו להציק, אמא יקרה: מחר בבוקר תבואי לילד שלך... ותדחפי לו ביד חבילה שלימה של טופים... כשהוא יחזור אחה"צ אל תשגעי אותו שיאכל תפוזים ופופ... לא!! תני לו צלחת של כסף כסף ודוריטוס ואני מבטיח לך שאם תעשי את זה, הילד שלך יאהב אותך כמו שהוא אוהב את הדודה מהרחוב, מה דעתך אמא יקרה???

אמא שקורא שורות אלו... מה תהיה התגובה שלה?? היא תקום בזעם מלא קומתה... תנחית מכה על השלחן ותזעק:

בשום פנים ואופן לא!!! הילד שלי יאכל בריא!! הילד שלי יגדל בן אדם!!! הילד שלי יתפתח כמו שצריך ויהי מה!! אה... אבל אמא... אבל זה גורם לילד שהוא מזהה אותך כאילו את נגדו?? כאילו את אמא רעה?? לא איכפת לי!!! שיחשוב מה שהוא רוצה!!! איכפת לי ממנו... הוא יקר לי הרבה יותר מהייחוס שאני מקבלת ממנו... שיגיד עלי מה שהוא רוצה... מצידי שיחשוב שהשכינה יותר טובה ממני... ואני אמשיך לדאוג לו!!!!

האם אמרתי נכון? קלעתי למטרה? האם יש הורים שלא מסכימים איתי??

אז זהו!!! שזו בדיוק ההתנהלות של הקב"ה מולנו... אבא שבשמים פונה לבן שלו ומבהיר לו חד משמעית: אני שונא זימה!!! זה רע לך!! זה לא בריא לך!! ולכן אני מבקש ממך שתתרחק מזה כמו מאש...

אבל אבא... אני כן רוצה... בא לי... ואני נורא רוצה... כן בני היקר... אני יודע כמה זה קשה לך... ואני יודע שהיית רוצה שאני ארשה לך... והכי קל זה להרשות לך... אבל אני אבא שלך ואתה יקר לי

כאן חשוב למסור מודעה ולהוציא מלב, ש'אזרחות מרחצאות' הינה ועודנה ולעולם לא בטלה ולא באה כאן אלא כדוגמה.

---עד עכשיו הסברתי מה זה 'אין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו עד שיהיה גדול ממנו ב- (בחכמה) ומניין!! כעת צריך להסביר מה זה גדול בחכמה!!! לפי איזה קריטריונים בודקים ב"ד שגדול בחכמה?? אז דבר ראשון: הרמב"ם אומר: שבי"ד גדול בחכמה זה תלוי במישהו אחד ויחיד: הלא הוא הנשיא!!! הנשיא קובע את החכמה של הבי"ד... ואם הנשיא הוא חכם יותר גדול מהנשיא שלפניו, אז הבי"ד כולו נחשב שהוא גדול מחבירו בחכמה... וכאן נשאלת שאלת המיליון: מי הוא זה שאמור לחלק את הציון הכ"כ כ"כ רגיש הזה? מי יכול להיות סמכות לערוך השוואות ולהגיד... תשמע... הנשיא הקודם היה אמנם גיוואלדיג... אבל הנשיא כעת עוד יותר ממנו בחכמה?? רק לחשוב על זה שיש מישהו שיש לו סמכות לחלק כאלו ציונים זה מצמרר... ותחשוב שמניחים את זה השלחן בלי כפפות!!! (אני לא מדבר פה על סתם גאייעס... לאיזה רב אנחנו יותר מתחברים... ולמי היה יותר מנדטים בבחירות... אנחנו מדברים פה על החלטה שיש לה השלכות הלכתיות מרחיקות לכת!! האם לבי"ד הנוכחי יש סמכות יותר מהבי"ד הקודם) נו... מה אתה אומר? מי אמור לחלק את הציונים הדרמטיים האלו?? אז חשבתי על כמה אפשרויות... (ואני שוב מדגיש: שהכל פה נטו כיד ה' הטובה עלי... אני רק משתף אותך אין ניסיתי לפענח את זה מבנה הראש שלי... זכותך להגיד אחרת) ואכתוב כאן אפשרות אחת: שלשם שינוי!!! זה עצמו מוגש כמשאל פנימי בתוככי ב"ד הגדול בעצמו... כלומר: מציגים 'משאלה' לפני שבעים ואחד זקנים, מי לפי דעתם יותר חכם, האם הנשיא החדש או הנשיא הקודם?? (מה תטען: בטח שרובם יגידו שהנשיא הנוכחי יותר, כי הרי ס"ס אנחנו מדברים פה על מקרה שחותרים מתחת לפני השטח לבטל תקנה מהבי"ד הקודם, והיות והדרך היחידה זה רק בתנאי שכריז שהנשיא הנכשוי חכם יותר... אם ככה, המשתק מכור מראש... אבל לא! קח בחשבון שיש פה עוד כמה שיקולים, כי ברגע שרובם אומרים שהנשיא החדש יותר חכם, זה מעניק צ'ק פתוח לערער ולבטל את כל התקנות האחרות שהבי"ד הקודם תיקן, מסילא גם מי שנקודתית חותר לבטל תקנה מסוימת של הבי"ד הקודם, הוא לא יעשה את זה אם הוא לא משוכנע שהבי"ד הקודם טעה ברוב ההחלטות שלו) ואם אני צודק בכל התיאוריה שלי נוצר פה פיזור סמכויות מאוד מאוזן!!! שמצד אחד בשביל להגדיר 'רוב מנין' צריכים משאל כללי של רוב חכמי הסנהדרין קטנה שבדור... ואילו בשביל להגדיר את מעמד הנשיא בעצמו, כאן צריך רוב בבי"ד הגדול... זה מאזן מאוד מעניין...

---ואם צדקתי בכל ההיררכיה הזו ולא טעיתי בגדול... לפי"ז הבנתי לראשונה מהי הסמכות של הנשיא!!! ס"ס כולנו מבינים שהנשיא אמור לשאת עמדת השפעה משמעותית!!! ותמיד לא הבנתי במה זה למעשה מתבטא?? הרי כשעומדים למנין יש לנשיא אצבע אחת בדיוק כמו הקטן שבבי"ד הגדול... ולא ידוע לנו שיש לנשיא זכות וטו, אם ככה תכל"ס... במה העמדת כח שלו יותר חזקה מכל אחד מהשבעים סנהדרין?? והתשובה היא: שיש לנשיא תפקיד אחד מאוד מאוד דומיננטי שלטעמי זה עיקר הכובד משקל שמוטל עליו והיא: שהוא האחראי על סבב המינויים של סנהדרין קטנה בכל גבול ישראל!! כלומר: ע"פ תורה צריך שבכל עיר ובכל פלך יהיה סנהדרין קטנה ולכה"פ ב"ד של ג', והנשיא מפעיל מערכת מסועפת ששולחת זרועות בכל פינה בא"י לחזור ולקבץ ת"ח שראויים לשבת על מדין והנשיא בונה הרכבים של סנהדרין בעוד עיר בא"י ועוד עיר... ותחשוב שכל שני וחמישי נפתח עוד ועוד סנהדרין של כה"ג בעוד עיר בישראל... (אל תשכח שמספיק עיר שיש בה 120 איש וכבר מתבקש לפתוח בה סנהדרין קטנה, תנסה לחשוב כמה ערים של 120 איש קיימים בא"י ועדיין מסתיימים בכליון עיניים שהנשיא 'יגיע אליהם' ויאשר מינוי של בית דין של ג' ומשם לסנהדרין כ"ג) ופה!!! פה מאוד מאוד משהו מי הוא הנשיא... כי מיותר לציין שהנשיא קובע את הקו הכללי ואת אופי הדיינים ואת הלך הרוח שלהם...

ותאר לעצמך שנפלנו עם נשיא שהוא צדוקי, (הוא כמובן נבחר רק כי הוא הצליח עד פה להסתיי את התרמית, ומה אתה חושב, הוא עדיין! הוא עדיין מסתיר את הצדוקיות שלו... כי הוא עדיין לא סיים ליצור את תנאי השטח המתאימים להפיכה...)

והנשיא כעת פותח בשיא המרץ ועשרות רבות של סנהדרין קטנה, והוא כמובן בוחר אותם לפי האג'נדא שלו... הוא דואג לתמנה רק מהשטיבל' שלו כאלו שכופרים בתורה שב"פ, וסבורים שאין חולו של מועד נון התורה, וספירת העומר היא ממחרת שבת בראשית... ואחרי שהוא סיים סבב מינויים של כמה אלפי 'חכמים' שהם לגמרי בקו שלו והוא כבר מרגיש בטוח שיש לו רוב בדרג ה'תחתון', לפתע ביום בהיר הוא הנחית כאן בבית הדין הגדול משאל לבטל רשימה ארוכה של איסורי מלאכה שחכמים גזרו בחולו של מועד... (שכידוע: התורה תלתה את ה'שבתון' של חוה"מ בדת ב"ד והצדוקים לא מודים בזה) ומה לעשות שהנשיא כבר מגובה ברוב מנין של דיינים (שהוא בעצמו מינה לצורך העניין בתרגיל ערמומי במיוחד)!!! ואוי אוי אוי... מה אנחנו עושים עכשיו... אנחנו בבי"ד הגדול קולטים את המרמה מאוחר מידי?? אין נוכל לסכל את ההפיכה החקיקתית של הצדוקים והשתלטותם על בי"ד הגדול?? אז הנה... בדיוק בשביל זה לא מספיק רוב מנין! צריך גם רוב חכמה!! ובשביל זה הנשיא לא יוכל להיזיז עניינים בלי משאל פנימי בתוככי ב"ד הגדול האם הנשיא הזה יותר חכם מהקודם... וכאן כולנו נעמוד על רגלנו ונכריז: לא רבתי!!! וכל התכניות שלו יגנזו!!!! האם אני צודק במאזן אימה הזה? לא יודע...

אבל עכ"פ זה הפאזל שיצא לי... ואגב: אין לי שמץ של מושג במקצוע אזרחות של מדינת ישראל אבל עד כמה שאני מבין... הבלגן שיש היום תקוע די סביב הרגישויות האלו... על המינוי של סמכות שיש לרשות אחת, עד כמה היא תלויה בשניה ועד כמה היא קובעת בשבילה... (אני עצמי בקושי הבנתי את המשפט האחרון שאמרת עכשיו וטוב שכך... יש כאלו שיוכלו להסביר לי מה אמרת פה...) רק יש הבדל אחד!!! כשכאלו פלונטר ארעו בזמן חז"ל... מישהו אחד בסוף הכריע את המערכה... הלא הוא המלך!!! לטוב ולמוטב... כשמדובר היה בדוד והושפט וחזקיהו ויאשיהו היה שם מלך אוהב צדקה ומשפט... ולזה אנחנו מחכים!!! השיבה שופטנו כבראשונה ומלוק עלינו אתה ה' לבדך בחסד וברחמים וצדקנו בצדק ובמשפט...

הפעם לשם שינוי השפראך יותר ענייני... ופחות תורני... כי... היום נפתח ספר אזרחות!!! אבל של כנסת ישראל... כן... היות ובלאו הכי כעת יומי דפגרא... ואנחנו לקראת הסיום של מסכת סנהדרין... ותצרף לזה את הפולמוס הפוליטי הממושך שמסרב לרדת מסדר היום סביב הדקויות של כיפוי הכוחות שבין הדרג המשפטית לדרג הממשלית... אז זה!!! שמוטר לנו לדעת שהמבוכות האלו הם לא משהו טרי... זה מבוכה קבועה שכבר התמודדו בה לאורך כל הדורות, והכי הכי יש לזה תקדימים ביהדות... כן... תתפלא לשמוע... גם ביהדות ישנם רשויות שתלויות אחת בשניה... ורק בתור דוגמא קטנה: יש בעם היהודי שני קדקודים!! מצד אחד מלך... ומצד שני ב"ד הגדול... השאלה היא: מי מדורג מעל מי?? האם המלך אחראי על מינוי ב"ד הגדול... או אדרבה... ב"ד הגדול ממנים את המלך? אז הנה לך המורכבות הראשונה... מצד אחד: משנה מפורשת: אין ממנים מלך אלא ע"פ בית דין הגדול!!! זאת אומרת: ב"ד מדורגים מעל המלך!! והם ממנים אותו!!! (לא אז בלבד... אלא מבחינה מסוימת המלך מייצג את הרשות המבצעת... וב"ד הוא הרשות המחוקקת... ממילא המלך מחכה להכרעה מהרשות המחוקקת, ועל פי ההכרעה שלהם, המלך יגיש לבצע...) (אבל!!! יש צד שני למטבע... אל תשכח שלפתע הגיעו היוונים והשתלטו על המקדש, או לחילופין הגיע הורדוס או ינאי המלך והרגו את כל הסנהדרין ואחרי שנשתלקו האיובים והגיע הזמן להחזיר עטרה ליושנה... מי כעת האיש החזק שיקבע עובדות בשטח, וישים את האצבע על הת"ח הנוכחים, וידחה באמת הבנין את מי שלא מתאים???) רק מלך! רק מלך! יכול להניח כאלו עובדות על השלחן!!! (ובאמת ככה היה לאורך הדורות, דוד המלך היה ראש הסנהדרין ומשמע שגם שלמה המלך, ככה גם יהושפט וכמובן חזקיהו... כי בשביל להקים סנהדרין מאפס חייבים מלך, אבל כשיש סנהדרין המלך צריך את האצבע של רוב סנהדרין) הנה לך דוגמא של היררכיה מורכבת!! מצד אחד: ב"ד הגדול ממנים את המלך... ומאיך גיטא בסוף המלך הוא בעל השרירים והוא בסוף יקבע את הלו"ז לטוב ולמוטב... הוא זה שח"ו ירוגו את כל הסנהדרין... ומחליפו הוא זה שיקים את הסנהדרין מחדש.

---אבל כעת נעבור לאחד מהנושאים המורכבים ביותר!!! שאלת השאלות: מה קורה כשי"ד הגדול רוצה לבטל תקנה שתקנו הבי"ד שלפניו?? **כעת תנשום נשימה עמוקה ותתרכז** (עד שתרדם) **ובכן:** הרשות המחוקקת ה י ח י ד ה בעם ישראל זה רק ב"ד הגדול- שבלשכת הגזית!! לדוגמא: לצורך העניין, יום אחד הועלתה הצעה בבי"ד הגדול לגזור גזירת מרחצאות בגלל שראו שהבלנים מחממים בשבת ואומרים בערב שבת הוחמו ולכן רצו לגזור שיהיה אסור לרחוץ בשבת בחמין... כעת מי הם הסמכות לחקוק כזה חוק? אך ורק ב"ד הגדול!!! ואכן הנשיא הגיש את הצעת החוק... ועמדו למנין... היו נניח 38 אצבעות בעד!!! 32 אצבעות נגד... והתקנה עברה ברוב!! וזהו... מכאן ואילך התקנה יצאה לדרך... רבות: מהיום המרחצאות סגורות בשבת כתקנת ב"ד הגדול... **אבל!!!** אל תשכח שבמקביל לבי"ד הגדול שיש בו רק 71 זקנים... יש עוד מאות רבות של סנהדרין קטנה שמפוזרים בכל גבול ישראל, ובכל סנהדרין קטנה יש כ"ג ת"ח מופלאים בחכמה... בקיצור: מדובר באלפי תלמידי חכמים שגם להם יש דעה... אבל כפי שסיכמנו אנחנו לא שואלים אותם... כי בייחס לחקיקה של תקנה, רק הבי"ד הגדול קובע...

אבל!!!!!! למרות שהאצבע שלהם לא רלוונטית... בכל זאת!!! ב"ד הגדול עורך משאל פנימי בתוככי כל הסנהדרין קטנה שבארץ ישראל... חשוב ונחוץ לבי"ד הגדול לשמוע חוות דעת כוללת של כל אחד מהת"ח שיאמרו דעתו בייחס לתקנה החדשה... (ועוד מעט אני אסביר לך למה...) ואכן עשו משאל פנימי... והתשובה הייתה מפתיעה מאוד... מתברר שמתוך 5382 דיינים בעלי זכות הצבעה... 3054 נגד!!! ורק 2328 בעד!!! בקיצור: בבי"ד הגדול היה רוב מוחלט בעד!!! ואילו בייחס לכלל הסנהדרין קטנה יש רוב מוחלט נגד!!! נו... כעת נשאלת השאלה: למאי נפקא מינה? הרי סיכמנו שהדעה שלהם לא רלוונטית?? אז אני אגיד לך: כעת!!! נכון לעכשיו!!! ההרכב של בית דין הגדול הוא שהנטיה היא כן לגזור גזירת מרחצאות... אבל היות ואנחנו ה-3054 ת"ח בסנהדרין קטנה, היות ואנחנו נגד... אז קיים סיכוי!!! שבעוד כמה שנים תהיה אפשרות לבטל את התקנה הזו (שאנחנו כבר עכשיו מתנגדים אליה...)

אננם לא עכשיו!! כי עכשיו כן היא ההחלטה של בי"ד הגדול, וזה ההרכב הנוכחי והם קובעים וכך הם החליטו... והנה... חלפו להם 15 שנה... לבנתיים הנשיא הסתלק לבית עולמו... הגיע נשיא אחר שהוא כבר מהרע הראשון היה בצד שלנו... (ובבי"ד הגדול הוא היה בצד המיעוט, אבל בייחס אליו הוא היה בדת הרוב) אבל עכשיו... לאחר כך וכך שנים... שלבנתיים הספיקו להיות עוד כמה תזוזות בבי"ד הגדול... (אם זה דיינים שפינו את מקומם או שנפטרו והגיע אחרים במקומם והמרוקם של הדעות השתנה) וכעת הנשיא החדש שמכיר את הנפשות הפועלות מקרוב מבין שהגיע שעת הכושר ויש לו את הרוב הדרוש לבטל את התקנה מלפני 15 שנה!! **נו... אין כעת מבטלים תקנה???** אז כאן יש כלל מאוד ברור ומוכר: שאין ב"ד רשאי לבטל דברי ב"ד חבירו אא"כ גדול ממנו בחכמה ובמנין... כלומר: אם אנחנו רוצים לבטל גזירה שבי"ד הגדול תקנו לפני 15 שנה אנחנו צריכים להיות ב"ד שיותר מהם גם בחכמה וגם במנין!!! (אז את ה'חכמה' תעזוב רגע בצד... עוד מעט נגיע אליה...) אבל מנין... אין ב"ד הגדול יכול להיות יותר גדול במנין?? הרי ב"ד הגדול הוא תמיד 71 ולא יותר?? אז כאן מגיע הרמב"ם ומחדש: שבדיוק בשביל זה יש משאל יותר נרחב בין כככל החכמים שבדור...

והיות ובשעתו!!! כשגזרנו גזירת מרחצאות עשינו משאל ויצא לנו רוב מוחלט נגד ומיעוט בעד!!! הרי כעת בשביל להיות גדול במנין!! אנחנו בסה"כ צריכים: א. רוב של יותר מ- 2328 בסנהדרין קטנה. ב. רוב של 36 בבי"ד הגדול (על זה כבר תסמוך על הנשיא החדש, שהוא לא התחיל את המהלך לפני שהוא יודא שיש לו רוב בבי"ד הגדול) הבנת?? זה נקרא רוב מנין!! בשביל זה ספרנו כבר אז כמה מהסנהדרין קטנה בעד או נגד, בשביל השלב שאם יום אחד ירצו לבטל את התקנה... שידעו כמה היה מנין ה**בעד** כדי לדעת כמה נדרש מהבי"ד שיהיה 'גדול הימנו במנין' בשביל לבטל את דברי ב"ד חבירו... וכיון שעשינו משאל והתברר שהיו 'רק' 2328 בעד... אז כבר כולם הבינו שאפשר יהיה לבטל אותה יחסית בקלות כי כבר עכשיו יש רוב נגד בכלל הסנהדרין... וכל מה שצריך זה שיתחלף ההרכב בבי"ד הגדול ואז נוכל להשיג גם רוב בבית דין הגדול... (להבדיל אבל הממשל באר"ב קצת מזכיר את המנגנון הזה... רוב בסאמט ורוב בבית הנבחרים)

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרָשַׁת וַיִּקְרָא - דְּרָה אֶרֶץ קְדָמָה לַתּוֹרָה

"וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֶהָל מוֹעֵד לֵאמֹר"

(ויקרא א', א')

רבינו יונה מפרשת את המשנה (פרקי אבות ג', י"ז): "אם אין דרך ארץ, אין תורה" בזה הלשון: "שצריך תחילה לתקן את עצמו במידות ובזה תשכון התורה עליו, שאיננה שוכנת לעולם בגוף שאינו בעל מידות טובות".

ביאור הדברים הוא: האדם הוא כלי שבו עליו להשכין תורה ויראת שמיים. כשם שאנחנו מבינים שאין לאחסן דברי מאכל בתוך כלי מזוהם כך אי אפשר שהתורה תשכון בכלי בעל מידות מושחתות וחוסר דרך ארץ.

הגמרא אומרת (ברכות י"ז ע"א): "אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי שלא הקדימו אדם שלום מעולם ואפילו נכרי בשוק". ר' יוחנן שהגמרא מעידה עליו שהיה בקי בגמרא, משנה, הלכה, דקדוקי סופרים והיה נשיא ישראל בתקופת חורבן הבית וכל צרכי ישראל מוטלים עליו מעולם לא קרה שישכח להגיד שלום אפילו לנכרי בשוק!

האם חשבנו לייחס חשיבות כה רבה לאמירת שלום? האם לא קורה שאנחנו חולפים ליד בני אדם ומתוך חוסר דרך ארץ אנחנו לא אומרים להם שלום? בפרט בימינו- כל גילוי של סבר פנים יפות והתנהגות בדרך ארץ הוא בבחינת קידוש השם!

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
רב הקהילה מבשרת ציון

שנת לבת

ע"א	כנסת לבת	צאת לבת	ריבון חס
י"ט	18: 25	19: 38	20: 24
כ"א	18: 43	19: 36	20: 21
מ"ט	18: 45	19: 38	20: 23
כ"ב	18: 44	19: 37	20: 22

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה
שמואל אימן בן אסתר זרי
מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים
ליאור יהושע סומך וב"ב
יהודה אריה בן רחל ברכה
רוח אברהם וב"מ
קסיר אפרים וב"ב
רחל ברכה בת פדילה דליה
משפ' שטרית
נעם יצחק בן רחל ברכה
רינה בת סימי וב"ב
יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים
שלמה ודנה דוד וב"ב
אריה ושרה לוי וב"ב
י.מ.י.ש כדורי
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב
עמית בן אהרון וב"ב
רח דוד בן לאה וב"ב
נתנאל בן ג'ינה

דיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר
תרצה בתיה בת ימנה נינט
אילן בן ג'ולייט
אנאל חביבה בת שולמית
מיטל בת מלכה
מאיר בן שרית ואליהו
טליה עדן אסתר בת שולמית
נעם בן שרה
שירי ימנה בת שולמית
דוד עומרי בן יהודית
שושנה שירה בת סילביה
שמעון בן שולמית
אברהם גורג'י בן דליה אפרת
אורן בן נעמי
סיון רבקה בת אלן אסתר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי
אליהו נזרי בן ימנה
אילנה בת רוחמה
שמואל אימן בן אסתר זרי
סיון בת אסתר
רחל מרים בת יהודית
דניאל בן שרה
אושרית בת שושנה
נעמה בת יפה
דגנית בת שושנה
מיטל בת שושנה
אסף בן סופיה
דרור בן סופיה
לימור בת פרידה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה
יצחק בן עזרא
ימנה ניזרי בת סטה-
בריאות ואריכות ימים
מרדכי ניזרי בן פרחה-
בריאות ואריכות ימים
סימי בת סוליקה
מיכאל יהודה בן מרים
אורן בן אסתר
דינה בת מזל
נעם יצחק בן רחל ברכה
נעמי בת רחל
שירה שילת בת אורלי
אפרים בן שרה
לביא ישראל בן תמר חיה
אסתר בת סוליקה
מוריה בת רחל ברכה
נחום בן כיריה
יהודה אריה בן רחל ברכה
ישראל בן חווה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה
רחל בת זוהרה
משה בן נדימה
עינת בת רחל ברכה
רפאל משה בן רחל
רחל ברכה בת פדילה דליה
קסנט בת דגטו
רונית בת סבריה
יצחק בן חנון
רפאל אבידן בן תקווה
אליהו בן רחל
בנימין בן ברכה
אלן אסתר בת שרלוט
נעימה בת שרה
יהודה לייב בן אסתר מלכה
נעם אלימלך בן אושרית-
ר"ש ובריאות איתנה
לימור בת פרידה
יניב בן פרידה
אורן בן פרידה
מאיה בת עדי
יהודית אסתר פראדל בת חיה-
בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לעילוי נשמת אדי אדוניו מזרחי בן שרה סרח

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר נועה בת אסתר ויליד אורי חיים בן שלי

מכאן אמרו (מדרש ויקרא רבה א', ט"ו): "כל תלמיד חכם שאין בו דעת, נבלה טובה הימנו. תדע לך שכן הוא. צא ולמד ממשה אבי החכמה אבי הנביאים שהוציא ישראל ממצרים ועל ידו נעשו כמה ניסים במצרים ונוראות על ים סוף ועלה לשמי מרום והוריד תורה מן השמיים והתעסק במלאכת המשכן ולא נכנס לפני וּלְפָנִים עד שקרא לו, שנאמר: "וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר" (ויקרא א', א').

המדרש פותח במילים: "כל תלמיד חכם שאין בו דעת, נבלה טובה הימנו". על מי מדובר כאן? על משה רבינו, אבי הנביאים, אבי החכמה, מי שהוציא את ישראל ממצרים, עלה לשמי מרום והוריד תורה מן השמיים. משה רבינו היה נאמן לקב"ה כפי שבורא עולם מעיד עליו: "בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא" (במדבר י"ב, ז').

משה רבינו היה האדריכל הגדול של בניית המשכן, שנאמר: "וַיְבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה" (שמות ל"ט, ל"ג). הוא זוכה ומקים את המשכן על מכוננו. עם כל זה המדרש אומר שאם היה נכנס בלי שיקראו לו ללא רשות, הוא היה נחשב כתלמיד חכם שאין בו דעת ונבלה טובה הימנו!

הדברים מתמיהים כי לדברי המדרש אילו היה משה רבינו נכנס מעצמו למשכן בלא הזמנה מאת ה' יתברך, גדולתו היתה יורדת עד כדי שהיה ראוי לומר עליו ח"ו שנבלה טובה הימנו. כל כך למה? מפני חוסר דעת ודרך ארץ.

זאת למרות שמשה רבינו היה זה שהקים את המשכן וטרח הרבה בבנייתו וזה היה מאוד טבעי שמשה רבינו ירצה להיכנס לתוכו.

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
הצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה
לע"נ פיבי בת מזל ע"ה ונועם בן אורנה ז"ל

שואל ומשיב בהלכה – הכשרת כלים לפסח

אלו כלים ניתן להכשיר לפסח? **שאלה:**

?

תשובה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':
סכו"ם מטבח - יש אפשרות להשתמש בסכו"ם על ידי הגעלה. כלומר, עליו לשים סיר עם מים על גבי האש ובשעה שהמים מבעבעים, יתן לתוכם את הסכו"ם. לאחר מכן ישטוף את הסכו"ם מיד במים קרים

פלטה חשמלית - די שיַערה עליה מים רותחים ישר מהקומקום. לאחר מכן יש לנקות היטב את הפלטה מכל חשש חמץ.
מחבת - די בהגעלה שמכניס אותה לתוך מים רותחים. במחבת מסוג טפלון לא מועילה הגעלה וחייב לקנות מחבת חדשה לפסח.

סירים - מכיוון שמבשלים בהם גם חמץ, חייב להכשירם על ידי הגעלה במים רותחים. קודם לכן ירחץ וינקה אותם היטב מכל לכלוך.

כלי זכוכית - לשיטת הספרדים, אינם בולעים חמץ ולכן אינם צריכים שום הכשר לפסח. אפילו אם הכניסו לתוכם חמץ גמור, כגון: בירה וכו', יש להתיר על ידי שטיפה בלבד. כלי זכוכית הנקראים פיירקס שמבשלים בהם על האש וכן דורלקס- מותרים בשטיפה והדחה בלבד. אולם לשיטת האשכנזים, אין להם תקנה ואסור להשתמש בהם בפסח.

כלי חרס - (ספלי קפה) לא ניתן להכשירם לפסח. אם השתמשו בהם בחום, אין הגעלה מועילה להם כלל. מכל מקום הכיור שרוחצים בו את הסירים והצלחות, אפילו אם הוא עשוי מחרסינה - יַערה עליו מים רותחים ויוכל להשתמש בו בפסח.

תנור - חייב לשפשף היטב את דפנות התנור בחומר ניקוי (עם צמר פלדה) מכל שמנונית שנספגה שם. לאחר שהבריק את התנור, מדליק אותו על ריק למשך שעה בטמפרטורה הגבוהה ביותר. ידאג שעד כניסת החג יעברו 24 שעות שלא ישתמשו בו כלל.

מיקרוגל - יש להוציא את כלי הזכוכית שבו (ניתן לשליפה) ולהדicho במים רותחים. לאחר מכן יש לנקות היטב את דפנות המיקרוגל עם חומר פוגם. לאחר מכן לשים בתוכו כוס מים עם חומר ניקוי ולהפעיל למשך רבע שעה. בנוסף לא ישתמש במכשיר 24 שעות.

עשית חסד עם הזולת

עלינו לדעת כי מעשיית חסד לא מפסידים לעולם. כאשר האדם עוזר לזולת, עליו לדעת כי הדבר הוא לטובתו ולתועלתו גם כאשר נראה בראייה ראשונית כי אין הדבר כך. להלן סיפור מופלא המעובד מתוך 'משכן שילה' שהרה"ג חיים זאיד שליט"א סיפר: נסעתי ברכב בשעה 18:30 במהירות האפשרית כדי להספיק להגיע לחנות מסוימת בחולון שיש לה חלק מיוחד ורק שם אפשר להשיג אותו. החנות נסגרת בשעה 19:00 בדיוק. לפי התכנון הייתי אמור להגיע לשם בשעה 18:45 בס"ד. באמצע הדרך ראיתי אברך יקר שמאותת לעזרה.

לא חשבתי לרגע ומיד עצרתי – חסד. שאלתי אותו מה קרה והוא סיפר שהוא נתקע, הרכב לא מניע. צריך כבלים או בוסטר כדי לנסות להתניע את הרכב. נזכרתי שיש לי בוסטר ובשמחה עזרתי לו להניע את הרכב. כשחזרתי לרכב הסתכלתי בשעון. השעה הייתה עשר דקות אחרי סגירת החנות...

אמרתי לעצמי: "מחסד לא מפסידים לעולם!". למרות השעה המאוחרת נסעתי בכל זאת לחנות בחולון. כשהגעתי לשם ראיתי שהחנות כבר סגורה. אבל הפתעה חיכתה לי מבורא עולם, בעל החנות בדיוק העמיס סחורה לחנות. הוא ראה אותי ושאל: "מה אתה צריך?".

אמרתי לו: "סליחה, התעכבתי לעזור ליהודי ואני צריך חלק מסוים". הוא שאל במה המדובר ואני הסברתי לו על איזה חלק מדובר. הוא השיב לי: "תדע לך כי החלק הספציפי הזה חסר לי כבר כמה ימים בחנות, אבל אולי עכשיו הוא הגיע במשלוח. אני צריך לבדוק".

בעל החנות התחיל לבדוק במשלוח שקיבל ואכן כך היה! החלק הדרוש הגיע בדיוק במשלוח והוא מכר לי אותו. בזכות החסד והאיחור קיבלתי את החלק בסייעתא דשמיא. אם לא הייתי עוצר לאותו האברך, הרי שהייתי מגיע לחנות בזמן והייתי יוצא משם בידיים ריקות. ממעשה חסד לעולם רק מרוויחים.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מצות מהדרין- ניתן להשיג מצות עבודת יד בפיקוחו של הרב אליהו פנחסי בהרשמה מראש 0526-329144

קו לעניית 'אמן' ו'אמן יהא שמיה רבה' לאחר שיעור תורה- בזמן אמת מספר פעמים ביום 02-313-7905

העלון נמצא בחובות גדולים. בעל בית-הדפוס העלה את מחיר ההדפסה בבת אחת ב-220 ₪ לכל הדפסה מי שיוכל לעזור, תבוא עליו ברכת טוב. למעוניינים לעזור נא להתקשר 052-7652084 או לשלוח מייל PnineEH@gmail.com

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון,

חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי

בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב ישראל פסח פינהנדרל זצ"ל

הגאון הרב ישראל פסח פינהנדרל זצ"ל - נולד ב-כ"ד שבט ה'תש"ה (1945) בשיקגו, אילינוי. בילדותו למד בתלמוד תורה המקומי. בין חבריו לספסל הלימודים היה הגאון הרב נתן צבי פינקל (ראש ישיבת מיר). בשנת ה'תשכ"א (1961), כשהיה בגיל 16 עלה לבדו לישראל גר בנתיבות ולמד בישיבת הנגב אצל הגאון הרב יששכר מאיר והגאון הרב חיים פרידלנדר.

בשנת ה'תשכ"ז (1967) התחתן בבני ברק. לאחר נישואיו כיהן כר"מ בישיבת הנגב. בשנת ה'תשכ"ח (1968) התחיל בלימודי רבנות. למד אצל הגאון הרב יעקב אדלשטיין ברמת השרון. את השימוש חכמים עשה אצל מרן הרב שמואל הלוי וואזנר שגם הסמיכו לרבנות. בנוסף למד מילה והתחיל לשמש כמוהל. עשרות שנים שימש גם כבעל תוקע.

בשנת ה'תשל"ג (1973) רבו הגאון הרב יששכר מאיר ביקש ממנו לשוב לנתיבות ולכהן כרב ומו"ץ של הקהילה החרדית המקומית. מתוקף תפקידו שימש הפוסק בבית ה'בבא סאלי' שגר בנתיבות. בתקופה ששימש כרב בנתיבות היה נוסע בקביעות לירושלים לעשות שימוש חכמים אצל הרבנים הגאונים מרן ר' שלמה זלמן אוירבך ומרן ר' יוסף שלום אלישיב.

בשנת ה'תשמ"ז (1987) לאחר ארבע-עשרה שנות רבנות בנתיבות עבר לגור בירושלים, שם שימש כרב קהילת 'אבני ישפה' בשכונת רוממה. בשנים אלו היה מקורב למרן הרב יוסף שלום אלישיב ודבק בדרכו ההלכתית. מלבד עיסוקו הרבני וההלכתי עסק בייעוץ חינוכי וייעוץ זוגי ופרסם מאמרים וספרים בתחום, בעברית ובאנגלית. בעל אמונה יוקדת. נעם הליכות. בעל מידות מופלאות. נפטר לאחר יסורים קשים ב-י"ב ניסן ה'תשע"א (2011). חי כ-66 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

אביו: ר' יוסף. **אימו:** מרת חיה מירל. **אשתו:** מרת שרה ארלנגר (נישא בשנת ה'תשכ"ז-1967). **מילדיו:** רבינו השאיר עשרה ילדים. **בניהם:** ר' יחזקאל (מחבר ספרי ההלכה 'השבת אבידה כהלכה', 'באורח צדקה' על הלכות מעשר כספים ו'גנזי הקודש' על הלכות גניזה), ר' יונה-מריץ תורה, מחנך ומגיד שיעור ב'דרשו'. **מרבנותיו:** הגאונים הצדיקים מרן ר' יששכר מאיר, מרן ר' חיים פרידלנדר, מרן ר' יעקב אדלשטיין, מרן ר' יוסף שלום אלישיב, מרן ר' שמואל הלוי וואזנר, מרן ר' שלמה זלמן אוירבך.

מתלמידיו: הגאון ר"מ מאיר (רב קהילת 'בני ישפה' בירושלים). **מספריו:** **אבני ישפה** - סדרת ספרים על ארבעת חלקי השו"ע **שו"ת אבני ישפה** - שמונה חלקים **משלי מוסר** - מוסרי השכל חדשים למשלים עתיקים, על פי משלי המגיד מדובנא (5 כרכים) **בני חביבי** - הארות סביב פרשת השבוע על חינוך ילדים (2 כרכים) **ירעים אהובים** - הארות סביב פרשת השבוע על שלום בית **ישכנים אהובים** - הלכות שכנים **ישבת אהובה** - הלכות שבת.

בנו, הרה"ג ר' יונה סיפר: "אבא היה איש קדוש מאוד. המידות שלו היו מעל ומעבר להשגת שכל אנושי. אחרי שעברנו לגור בירושלים היתה לאבא דירה בשכונת רוממה. בשכונת אלינו גרה אישה שהיתה מתעבת חרדים מאוד. היא התנכלה למשפחה שלנו בצורה נוראית. היא לא יכלה לסבול את העובדה שלצידה מתגורר רב אצילי כל כך, נשוא פנים שהוגה בתורה כל היום ושכל ראינו יעידו עליו שהוא נעים הליכות ומושלם במידות.

ההצקות שלה היו התגברו מעת לעת. פעם אחת היא הגיעה לשיא הרשעות, כשגייסה את הבת שלה שעבדה במס הכנסה. אבא הוציא ספרי שו"ת 'אבני ישפה', היא הלינה עליו שהוא מוכר ספרים ולא מדווח למס הכנסה. ההכנסות מהספרים לא היו גדולות במיוחד. במקרים רגילים לא היו עושים עסק מכזה סיפור, אבל מאחר וכאן היתה פקידה בכירה במס הכנסה שהחליטה להתנכל אליו באופן אישי, התברר שדרך רשעים צלחה והוגשה נגדו תביעת מס ענקית. התנהל נגדו משפט ממושך מאוד".

"בוקר אחד התקשרתי אליו ושאלתי אותו לשלומי. אבא השיב בחביבות גדולה כדרכו. הוא התחיל את השיחה בברכת 'בוקר טוב' מתנגנת ושמחה כמו תמיד. תוך כדי הדברים סיפר לי שהתקשרתי בשעה שרגליו עומדות על מדרגות של בית המשפט. הוא נכנס לדיון מכריע בענייניו, שבו הוא עתיד לשמוע מה גזר השופט ואם הוא נחלץ מהתביעה או שהוא עתיד לשלם קנס גדול של מאות אלפי שקלים חלילה. הכרתי את אבא וידעתי כמה האמונה שלו חזקה. בכל זאת הופתעתי מהרוגע והשלווה שהיו לו לפני כזה משפט גורלי.

בשעת צהריים התקשרתי אליו שוב, לשמוע מה הדין. הוא השיב באותה חביבות עם אותה שמחה. הוא השיב לי בנימה רגועה ושלווה, כמעט בעליצות: '**ברוך ה' הכל בסדר גמור, אני בריא ושלם. בית המשפט גזר עלי לשלם קנס של מיליון וארבע מאות אלף שקלים**'. חשבתי שאני מתעלף. סכום זה הקביל לעלות של שתי דירות בירושלים באותה התקופה. מאיפה אבא יביא את הסכום הזה? אבא קיבל את זה בשלוות נפש. הרי זה לא השופט החליט, זה הקב"ה החליט לשים את ההחלטה הזאת בלב השופט, ואם זה רצון ההשגחה העליונה, משמע זה הדבר הכי טוב שיכול היה לקרות לו. וכי יש לך דבר יותר טוב מאשר רצון ה'?"

"היו לו שתי דירות בירושלים. באחת גרנו ואת השניה השכיר. מזה היתה פרנסתו העיקרית. הוא נאלץ למכור את שתי הדירות כדי לשלם את הסכום האגדי הזה. למעשה, אותה שכנה מרושעת הצליחה במזימתה ונישלה את אבא שלי מכל כספו. הוא יצא מהמשפט הזה שהיא בישלה לו ב'טוב ליבה', כשאין בידו רכוש בכלל. אחרי תקופה הוא עבר שם ליד ופגש באקראי את אותה שכנה רעה ומרושעת שהתנכלה אליו בכל הזדמנות.

אבא ניצל את ההזדמנות ואמר לה מעומק ליבו: 'שתדעי שאני מוחל לך בלב שלם, ואין בלבי שום הקפדה עליך, אני יודע שכל מה שקרה זה רצון ה' ואת לא צריכה להצטער שאולי אני מקפיד עלייך'. השכנה נעצה בו מבט מלא רוע ואמרה בקול שלי: 'אני לא צריכה את המחילה שלך, אתה יכול לכעוס ולהקפיד כמה שאתה רוצה'. **אבא שמע את הדברים והלך בלי לומר אף מילה אחת נוספת**".

שְׁמִיעָה לְתַלְמִיד חָכָם

בניהול. הוא התעניין בנושא כשרות המזון. המנהל הבכיר ענה: "נושא כשרות בית האבות נתון לפיקוח הרבנות הראשית", כמצופה.

ר' ישראל שאל: "אמור לי, היכן אתם קונים את הבשר שאתם מגישים לפני הזקנים?". "בשווק הכרמל", המנהל גמגם. "האם יש הכשר בשוק הכרמל?" ר' ישראל שאל. המנהל השיב בסבלנות: "אין שם הכשר על הבשר, אלא שבשווקים אחרים עם הכשר כל קילו בשר עולה עשר לירות ובכרמל כל קילו עולה לירה אחת בלבד, כך אנחנו חוסכים בכסף".

"אני לא מבין", זעק, "איך הרבנות נותנת תעודת כשרות?". "תמים שכמוך", המנהל השיב, "בכל ראש חודש מגיע לכאן מפקח מטעם המועצה הדתית. אנחנו קונים מספר עופות מחברת 'עוף ירושלים' שיש לה הכשר. את העופות אנחנו שמים למעלה. כשהמפקח מגיע הוא לא מעמיק. כשהוא רואה את העופות הכשרים למעלה הוא מאשר את הכשר בית האבות לעוד חודש, וחוזר חלילה".

רבי ישראל לאחר ששמע את דבריו מזעזעים עזב את המקום במהירות והבין את גודל כוחו של רבינו הגראי"ל שיעץ לו לבדוק ולברר נושא זה. כעבור שבוע ביום שישי, ערב שב"ק ר' ישראל פתח את העיתון. כותרת ראשית באחד העמודים אמרה: "הנהלת בית האבות בנתניה מואשמת בגרימת מוות לזקנים בכוונה תחילה".

הוא לא האמין למראה עיניו. הוא הכיר את ההנהלה והמוסד. לרצוח זקנים? הוא העמיק לקרוא את הכתבה. הוא מצא שהתובע הראשי בפרשה את ר' שמואל בוקובסקי שמתפלל איתו באותו בית מדרש. הוא החליט לפנות אליו ולברר מדוע הם מואשמים בגרימת מוות לזקנים.

ר' שמואל היה מזועזע ואמר: "מימי לא האמנתי שיהודים, ירצחו זקנים בכוונה תחילה בעבור בצע כסף. משרד הבריאות מחייב כל בית אבות להגיש לזקנים בשר בהמה כדי לחזק את גופם. בית האבות רצה לחסוך כסף ולכן הוא קנה בשר סוסים וחמורים שערכם זול בהרבה ובישלו באופנים שונים כדי שהתרמית לא תהיה ניכרת לעין".

"בשר חמורים וסוסים הוא רעיל ביותר ולא ראוי לאכילת אדם. הזקנים לא האריכו ימים כתוצאה מאכילת בשר זה. התחלופה בבית האבות היתה כל כמה חודשים כשהנהלה 'חוגגת' מסכומי עתק שנכנסים לכיסם על כל ישיש נוסף שהם קולטים".

ר' ישראל הבין שבורא עולם הציל אותו. מעבר להצלה הרוחנית מסיוע בהאכלת מאכלות אסורות הוא ניצל ממשפט שהיה עלול להיות מואשם בו כשותף לפשע.

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך 'גיליון החינוך והמנחה'. יש בו כדי ללמדנו עד כמה כדאי לשמוע לגדולי הדור כאשר מתייעצים איתם. לעיתים גם מכך תהיה הצלתו כפי שאירע בסיפור המופלא הבא:

הרב ישראל שטיין, יהודי מתל-אביב הקדומה ומ"ס 'כפתור ופרח'. הוא התפרנס מעמלות כפיו בעסקאות נדל"ן שונות, תוך כדי קביעת עיתים לתורה בזמן שנותר.

לפני כ-40 שנה חבר מגיע אליו עם הצעה שקשה לסרב לה. בית אבות מוכר בעיר נתניה שמספק לישישים שבצילו מחסה בכל העניינים. חמישה מנהלים יש שם.

כל אחד גורף לכיסו כל חודש חמישית מהרווח. אחד מהשותפים רוצה לעזוב את ההנהלה ולמכור את חלקו בסכום של \$25,000. סכום עתק בימים ההם. אבל הרווח שגורף כל שותף בכל חודש מסתכם בכ-\$5,000,

בתוך חמישה חודשים הוא יכול לכסות את כל אשר השקיע ולהתחיל להרוויח. אופי הצעה ורווחיה הגבוהים לעומת ההשקעה המועטה הדליקו במוחו נורות אדומות.

הוא תהה: **אם להיות שותף בניהול בית האבות הוא כל כך רווחי, למה השותף מעוניין למכור את חלקו? מצד שני יתכן שמציאה הגיעה לידו.** הוא לא ידע מה להחליט.

ר' ישראל השתתף באופן קבוע בשיעורו של הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל (מח"ס 'שלמי תודה') שהתקיים בכל ליל שישי בתל אביב. הוא החליט להתייעץ עם הרב.

הרב בן-ציון שמע על ההצעה ואמר: "אני לא יכול להחליט, לך לרב שטיינמן. הוא גר ברחוב חזון איש 5 בבני ברק. (בשנות השמונים מרן ראש הישיבה לא היה כל כך מפורסם). אני בטוח שאם תעשה כפי שיעץ לך, אתה תצליח בכל אשר תפנה".

ר' ישראל נסע מיד לבני ברק. הוא שטח בפני מרן הגראי"ל את ההצעה והספקות שלו. הצדיק ענה: "לכאורה הצעה זו רווחית באופן יוצא דופן. אני מציע שלפני שתיגש לעסקה תבדוק את טיב העוף והבשר שמוגשים בפני הזקנים, שמא מאכילים אותם בשר נבילות וטריפות ואז ודאי לא שווה השקעה במוסד".

ר' ישראל התפלא לנוכח תשובת רבינו. בית האבות מוכר מטעם המדינה והרשויות. בוודאי יש שם הכשר. אולי לא מן המהודרים, אבל הכשר בטח יש, אבל להאכיל נבילות וטריפות, מאן דכר שמיה!?

מכיוון שכך רבינו הורה הוא ביקש לקבוע פגישה עם שאר השותפים לניהול בית האבות. הוא בירר על עניינים שונים

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב יצחק בן ברוק דב ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברוק דב ז"ל	יצחק בן ברוק דב ז"ל	
זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה	מרים בן דבורה ז"ל	אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל	דוד בר חסיה ז"ל	
ר' שאול בן סילביה זצ"ל	שני בת אסתר ע"ה	מסודי בת חביבה ע"ה	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל	שלוש בת אסתר ז"ל	
מזל בת שמעון ע"ה	יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	יעקב בן אסתר ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל	רחל רפאת בת השמת ע"ה	מרים בת שרה ע"ה	
מזל בת שמעון ע"ה	פבי מלכה בת מזל ע"ה	נעמי בת כותן ע"ה	משה בן רחזה ז"ל	סעדה בת בסה ע"ה	בתיה (מרדה) בת שמחה ע"ה	
מרים בת שמואל ע"ה	מרים בת שרה ע"ה	פבי מלכה בת מזל ע"ה	נעמי בת כותן ע"ה	משה בן רחזה ז"ל	סעדה בת בסה ע"ה	בתיה (מרדה) בת שמחה ע"ה
מרים בת שמואל ע"ה	מרים בת שרה ע"ה	פבי מלכה בת מזל ע"ה	נעמי בת כותן ע"ה	משה בן רחזה ז"ל	סעדה בת בסה ע"ה	בתיה (מרדה) בת שמחה ע"ה
מרים בת שמואל ע"ה	מרים בת שרה ע"ה	פבי מלכה בת מזל ע"ה	נעמי בת כותן ע"ה	משה בן רחזה ז"ל	סעדה בת בסה ע"ה	בתיה (מרדה) בת שמחה ע"ה
מרים בת שמואל ע"ה	מרים בת שרה ע"ה	פבי מלכה בת מזל ע"ה	נעמי בת כותן ע"ה	משה בן רחזה ז"ל	סעדה בת בסה ע"ה	בתיה (מרדה) בת שמחה ע"ה
מרים בת שמואל ע"ה	מרים בת שרה ע"ה	פבי מלכה בת מזל ע"ה	נעמי בת כותן ע"ה	משה בן רחזה ז"ל	סעדה בת בסה ע"ה	בתיה (מרדה) בת שמחה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	רחמים בן רחל ז"ל	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	ר' עוליאלי ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	אביהו בן אסתר ז"ל	יצחק בן פנינה ז"ל	חי יזי בן קלרה ז"ל	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	אורה בת נעמה ע"ה	מישא אסתר בת זהרה ע"ה	מסעוד בן יקוט ז"ל	רחמה בת מסעודה ע"ה	סעידה בת תופחה ע"ה	אליהו בן חיים משה גרשון ז"ל
הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	קאטנש בת דגיטו ע"ה	סוליקה בת עישה ע"ה	שרה בת נרקיט ע"ה	יעקב בן סלימה ז"ל	ספירנה תקווה בת נעימה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה	חיים חמוטל בן רינה ז"ל	ישראל בן חיים משה גרשון ז"ל	נעימה בת שרה ע"ה